

Національний університет
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

2002-2003 Календар-
Довідник

Національний університет
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

Календарь
Довідник
2002-2003
навчальний рік

*Наукова бібліотека
Університету
"Кієво-Могилянська
академі "*

Київ

Видавничий дім
"КМ Академія"
2002

Цей довідник ми склали саме для вас, людей, які вирішили поєднати своє життя з Національним університетом «Києво-Могилянська академія».

Сподіваємося, що він послугує вам непоганою відправною точкою у пошуку відповідей на досить широке коло запитань, а також надасть найнеобхідніші відомості про життя Університету і його устрій.

Всю інформацію у довіднику зібрано у відповідні розділи для полегшення пошуку потрібних даних. У розділі «Літа Mater» структуровано інформацію про історію та сучасність НаУКМА, академічну політику, наукову діяльність та ресурси Академії. Відомо, що навчаючись, студенти Могилянки відпочивають, створюють власні організації та проводять власні заходи. Повніше дізнатися про це ви можете з розділу «Студентське життя».

Відомості про кожний факультет і кафедру Університету, навчальні плани та програми підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів, анотації курсів, що читаються в НаУКМА, подано в розділі «Факультети, кафедри, навчальні курси».

Останню частину Календаря-довідника присвячено вступникам. Тут ви можете знайти все про вступ, підготовчі курси та послуги НаУКМА для абітурієнтів.

Звичайно, цей довідник не містить всієї інформації, і можуть виникнути окремі запитання, на які ви не знайдете відповідей на його сторінках. У такому випадку скористайтеся координатами, наданими у довіднику, щоб сконтактувати з відповідними службами Академії,- працівники Університету обов'язково допоможуть вам.

Бажаємо успіху і будемо раді зустрічі в Могилянці.

Зміст

Хроніка становлення та відродження.....	5
Домогилянців.....	6
КАЛЕНДАР ПОДІЙ НАУКМА.....	8
Академічний календар.....	8
Календар загальноуніверситетських подій.....	9
Історичний календар подій.....	10
Найважливіші події 2001-2002 навчального року.....	12
ALMA MATER.....	14
Управління діяльністю НаУКМА.....	15
Академічна політика.....	15
Персональні та іменні стипендії.....	22
Щорічні гранти НаУКМА.....	23
Наукова робота.....	26
Наукові структури НаУКМА.....	28
Колегіуми НаУКМА.....	34
СЛУЖБИ ТА ПІДРОЗДІЛИ.....	36
Наукова бібліотека НаУКМА.....	36
Навчально-методичний відділ.....	37
Відділ зв'язків із громадськістю.....	37
Відділ перспективного розвитку.....	38
Відділ міжнародного співробітництва (ВМС).....	38
Культурно-мистецький центр.....	39
Юридичний відділ.....	41
Медична частина.....	41
Ресурси Університету.....	41
ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО СПІВПРАЦЮЮТЬ З НАУКМА.....	44
Міжнародний благодійний фонд відродження Києво-Могилянської академії.....	44
Кредитна спілка «Поміч» Національного університету «Києво-Могилянська академія».....	44
Журнал «Кіно-Театр».....	44
Видавничий дім «КМ Академія».....	45
Київський міжнародний інститут соціології (КМІС).....	46
Ресурсний центр Дому Америки в Україні для викладачів англійської мови.....	46
Центр Сучасного Мистецтва при НаУКМА (ЦСМ).....	46
Японський центр при НаУКМА.....	47
СП «Імідж Освіта» при НаУКМА.....	47
Британська рада (British Council).....	47
Благодійна міжнародна організація «Міжнародний інститут театру» (Український центр) при НаУКМА (УЦМІТ).....	48
Міжнародна кафедра ЮНЕСКО «Права людини, мир, демократія, толерантність і взаєморозуміння між народами» в НаУКМА.....	48
СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ.....	49
Деканат з роботи зі студентами.....	51
Центр працевлаштування студентів НаУКМА.....	51
Студентський гуртожиток.....	52
Студентські організації НаУКМА.....	53
Довідка для першокурсника.....	58
ФАКУЛЬТЕТИ, КАФЕДРИ, НАВЧАЛЬНІ КУРСИ.....	61
Курси загальнодержавного блоку.....	61
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНИХ НАУК.....	63
Професорсько-викладацький склад.....	64
кафедра історії.....	64
кафедра культурології.....	65
кафедра філології.....	66
секція іноземних мов.....	67
кафедра української мови.....	67
кафедра філософії та релігієзнавства.....	68
загальноуніверситетська кафедра англійської мови.....	69
загальноуніверситетська кафедра фізичного виховання.....	70
ІСТОРІЯ.....	71
КУЛЬТУРА.....	76
ФІЛОЛОГІЯ.....	81
ФІЛОСОФІЯ.....	88
Програми додаткової спеціалізації (MINOR).....	97
Сертифікатні програми.....	98

ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК	100
Професорсько-викладацький склад.....	101
кафедра біології.....	101
кафедра екології.....	102
кафедра фізико-математичних наук.....	104
кафедра хімії.....	104
БІОЛОГІЯ.....	105
ЕКОЛОГІЯ.....	110
ФІЗИКА.....	116
ХІМІЯ.....	122
Програми додаткової спеціалізації.....	125
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВНИЧИХ НАУК	126
Професорсько-викладацький склад.....	127
кафедра галузевих правових наук.....	127
кафедра державно-правових наук.....	128
кафедра загальноправових наук.....	128
кафедра міжгалузевих правових наук.....	128
ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ ПРАВА.....	129
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК	137
Професорсько-викладацький склад.....	139
кафедра економічної теорії.....	139
кафедра фінансів.....	139
ПРОГРАМА БАКАЛАВРАТУ ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО (ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ, ФІНАНСИ).....	140
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	146
Професорсько-викладацький склад.....	148
кафедра журналістики.....	148
кафедра політології.....	148
кафедра психології, педагогіки та конфліктології.....	149
кафедра соціології.....	149
кафедра теорії і методики зв'язків із громадськістю (PUBLIC RELATIONS).....	150
Школа соціальної роботи ім. проф. В. Полтавця.....	150
ЖУРНАЛІСТИКА.....	151
ПОЛІТОЛОГІЯ.....	151
ПСИХОЛОГІЯ, ПЕДАГОГІКА ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ.....	155
СОЦІОЛОГІЯ.....	155
PUBLIC RELATIONS.....	160
СОЦІАЛЬНА РОБОТА.....	162
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ	169
Професорсько-викладацький склад.....	170
кафедра інформатики.....	170
кафедра математики.....	171
кафедра мережних технологій.....	171
кафедра мультимедійних систем.....	171
Класифікація програм на факультеті.....	172
КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ.....	172
ІНФОРМАЦІЙНІ УПРАВЛЯЮЧІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ.....	179
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ.....	181
МАГІСТЕРІУМ.....	184
Магістерська програма «Біологія».....	186
Магістерська програма «Екологія (екологія та охорона навколишнього середовища)».....	190
Магістерська програма «Економічна теорія» (EERC).....	194
Магістерська програма «Журналістика».....	196
Магістерська програма «Інформаційні управляючі системи та технології».....	199
Магістерська програма «Історія (Археологія та давня історія України)».....	204
Магістерська програма «Історія».....	208
Магістерська програма «Культурологія (теорія та історія культури)».....	211
Магістерська програма «Політологія (порівняльна політологія)».....	215
Магістерська програма «Правознавство».....	219
Магістерська програма «Соціальна робота».....	223
Магістерська програма «Соціологія».....	229
Магістерська програма «Філологія (теорія, історія літератури та компаративістика)».....	232
Магістерська програма «Філософія (історія філософії)».....	236
Сертифікатні програми.....	239
WEB-дизайн.....	239
Професійний переклад.....	240
ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ.....	245
Департамент доуніверситетської підготовки.....	245
Підготовчі курси.....	249
Українсько-канадська школа англійської мови.....	249
Національний університет «Києво-Могилянська академія» оголошує прийом студентів.....	249

ХРОНІКА СТАНОВЛЕННЯ ТА ВІДРОДЖЕННЯ

1615 р. С15 жовтня)

знатна киянка Галшка Гулевичівна відписує свою садибу в Києві, на Подолі, місцевому Братству для заснування монастиря, шпиталю та школи для дітей усіх станів - день заснування Києво-Могилянської академії.

1632 р.

митрополит Київський і Галицький Петро Могила створює Києво-Братську (Могилянську) колегію, об'єднавши Київську братську та Київську лаврську школи.

1658 р.

офіційне надання Києво-Могилянському колегіуму юридичних прав вищої школи і титулу «академія» (за Гадяцькою угодою, ратифікованою Сеймом Речі Посполитої у травні 1659 р.).

1694 р., 1701 р.

офіційне визнання царськими грамотами за Києво-Могилянською академією статусу вищої школи й титулу «академія».

1763 р.

указ Катерини II про заборону викладання українською мовою в Києво-Могилянській академії.

1817р.

рішення Священного Синоду про закриття Києво-Могилянської академії; відкриття на її території Духовної семінарії.

1819р.

відкриття на території та в приміщеннях Києво-Могилянської академії Київської духовної академії.

1918р.

закриття Київської духовної академії.

1920 р.

передання приміщень Духовної академії штабові Дніпровської військової флотилії, а Староакадемічного корпусу - філії Центральної наукової бібліотеки - Академії наук України.

1991 р. (19 вересня)

розпорядження Голови Верховної Ради України «Про відродження Києво-Могилянської академії» на її історичній території як незалежного вищого навчального закладу України - Університету «Києво-Могилянська академія» (УКМА).

1991 р. (16 жовтня)

презентація відродження Києво-Могилянської академії.

1992 р. (24 серпня)

офіційне відкриття Університету «Києво-Могилянська академія», посвята перших вступників у студенти.

1993 р. (23-24 травня)

Міжнародна нарада експертів ЮНЕСКО, присвячена аналізу діяльності УКМА.

1994 р. (12 квітня)

Указ Президента України «Про утворення Острозького колегіуму».

1994 р. (19 травня)

Указ Президента України про надання УКМА нового статусу - Національний університет «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА).

1994 р. (30 червня)

рішення Міжгалузевої Республіканської акредитаційної комісії про ліцензування НаУКМА за четвертим рівнем акредитації.

1995 р. (13 січня)

Постанова Кабінету Міністрів України про затвердження Статуту НаУКМА.

1995 р. (1 грудня)

затвердження Кабінетом Міністрів України ТЕО розвитку НаУКМА на 1995-2009 рр.

1996 р. (5 червня)

Указ Президента України про перейменування Острозького колегіуму в Острозьку академію.

1996 р. (Злипня)

Постанова Кабінету Міністрів України про утворення Миколаївської філії НаУКМА.

1997 р. (28 жовтня)

створення Асоціації колегіумів НаУКМА.

1998 р. (Злипня)

НаУКМА акредитований Державною акредитаційною комісією України.

2001 р. (грудень)

вийшов друком енциклопедичний довідник «Києво-Могилянська академія в іменах. XVII—XVIII ст.», К.: Вид. дім «КМ Академія», 2001.- 736 с.: 290 іл.

2002 р. (13 березня)

виділення Миколаївської філії НаУКМА в самостійний ВНЗ - Миколаївський державний гуманітарний інститут ім. Петра Могили.

ДО МОГИЛЯНЦІВ

Відроджена Академія - Національний університет «Києво-Могилянська академія» - вступає в своє друге десятиліття. Для вищого навчального закладу це зовсім незначний часовий проміжок, але, з іншого боку, за десять років пройдено відстань, на яку інші можуть витратити століття. Ми завоювали високий авторитет в Україні. Нас знають у багатьох країнах. Сформовано потужний професорсько-викладацький склад. Система вступного тестування апробована, удосконалена й утверджена - навряд чи нині в Україні є оптимальніший і чесніший спосіб відбирати найздібніших молодих людей. Створено модерну навчальну інфраструктуру. Розроблено і впроваджено оригінальні освітні програми, часто такі, що не мають аналогів в Україні. Наші випускники успішно ввійшли в ринок праці, за ними «полюють» роботодавці. Духовна аура давньої Академії послідовно й ненастанно збагачується.

На щастя, ми не зупиняємося. Пошук триває. Цього року ми дозволили абітурієнтам нараз вступати на дві різні спеціальності. А наступного року спробуємо організувати прийом студентів просто до Університету - одночасно на будь-які спеціальності. Нині ми починаємо створення інститутів усередині університету, що дозволить ще більше поглибити зв'язок наукових досліджень із навчальним процесом.

В умовах сучасної України, коли в останні роки відбувався відхід від національних цінностей, коли заохочувалися посередність і догідливість, коли процвітали лицемірство і цинізм, непросто лишатися на позиціях вірності ідеалам просвітництва та гуманізму, ідеалам пошуку істини, ідеалам демократія. Я пишаюся тим, що колектив НАУКМА ніколи не зрадив собі, не пішов на поклін до власть їмущих і до «казнокрадущих».

Багатьох дивують, а багатьох і дратують наші успіхи. «Як це в них виходить?» - не раз крізь показну прихильність відчуваю заздрісно-похмуре запитання. Виходить у нас, бо ми працюємо чесно і знаємо, чого хочемо. Ми вистраждали свій ідеал університету.

Людину можна навчити майже всьому. Глухого - співати. Сліпого - малювати. Мавпу - математиці. Навіть дурного і непорядного можна навчити прикидатися політичним і громадським діячем.

Несиля тут лише щодо двох речей.

Неможливо навчити талантові. Це світлий дар Божий, який кожному з нас дається незбагненою вищою і віщою силою. Але далеко не кожен усвідомить свій талант навіть упродовж цілого життя. І тому на світі так багато нещасних, безталанних людей.

Неможливо навчити любити свободу. Скільки не розповідай рабові про прекрасний смак свободи, він цього не збагне. Скільки теорій не вибудовуй, скільки прикладів із минулого не наводь, - це не виявиться ефективним.

Отож немисливо навчити людину цим двом речам.

Проте тільки в університеті можна створити живу атмосферу, в якій людина відчує свій талант, збагне єдино можливу «сродність» (за Скородою) своєї душі до певного способу життя і до загальнолюдських цінностей.

І тільки в університеті можна створити умови, за яких людина вільно вдихне почуття свободи, прийме його як самодостатню й нічим не замінну внутрішню потребу. Подібно - пуп'янок троянди невідхильно вибухає квіткою.

Це великі ідеали університету. І ми йдемо до них послідовно, наполегливо й неспішно. Хай нам усім щастить у цьому.

*В'ячеслав Брюховецький,
президент НАУКМА*

КАЛЕНДАР ПОДІЙ НаУКМА

АКАДЕМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

29-31 серпня

Реєстрація студентів, поселення в гуртожитку.

1 вересня

Початок навчального року. Загально-університетська інавгураційна лекція Почесного професора НаУКМА - поета, вченого, дипломата, політичного діяча Дмитра Павличка «Українська національна ідея».

2-13 вересня

Перезарахування навчальних дисциплін для студентів, які прийшли з інших вищих навчальних закладів.

19 вересня

СВЯТКУВАННЯ 10-ї РІЧНИЦІ ВІДРОДЖЕННЯ КИСВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ.

1-15 жовтня

Студенти 4-го року навчання бакалаврату та програм підготовки спеціалістів визначаються з темами кваліфікаційних робіт та затверджують їх на кафедрах.

1-15 жовтня

Студенти 2-3-го років навчання визначаються з темами курсових робіт.

21-26 жовтня

Тиждень самостійної роботи.

9-21 грудня

Зимова іспитова сесія.

23 грудня - 6 січня

Зимові канікули.

8 січня

Початок весняного триместру.

24 лютого - 1 березня

Тиждень самостійної роботи.

3 березня - 11 квітня

Студенти 1-го року навчання Магістеріуму визначаються з темами магістерських робіт та затверджують їх на кафедрах.

3 березня - 11 квітня

Захист курсових робіт.

17-28 березня

Запис студентів на навчальні дисципліни нового 2003-2004-го навчального року.

14-26 квітня

Весняна іспитова сесія.

28 квітня - 3 травня

Весняні канікули.

5 травня

Початок літнього триместру.

5-30 травня

Студенти 4-го року навчання бакалаврату, 2-го року навчання Магістеріуму та програм підготовки спеціалістів завершують випускні роботи.

2-21 червня

Захист випускних робіт та державні іспити.

23-27 червня

Літня іспитова сесія.

30 червня

Початок літніх практик.

30 червня - 31 серпня

Літні канікули.

КАЛЕНДАР ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ПОДІЙ

24 серпня, субота

Річниця незалежності України, річниця офіційного відкриття Національного університету «Києво-Могилянська академія».

29 серпня, четвер

Сесія Академічної конференції НаУКМА.

31 серпня, субота

Посвята в студенти.

1 вересня, неділя

Початок навчального року. Загальноуніверситетська інавгураційна лекція Почесного професора НаУКМА - поета, вченого, дипломата, політичного діяча Дмитра Павличка «Українська національна ідея».

19 вересня, четвер

День відродження Києво-Могилянської академії, СВЯТКУВАННЯ 10-ї РІЧНИЦІ ВІДРОДЖЕННЯ.

25 вересня, середа

Бал знайомств.

12-13 жовтня, субота, неділя

Міжнародна наукова конференція «Києво-Могилянська академія в історії України».

15 жовтня, вівторок

День академії. 367 років із дня заснування.

22 грудня, неділя

День народження Галшки Гулевичівни.

31 грудня, вівторок

Поминання благодійників академії Київської - в день смерті Петра Могили.

10 січня, п'ятниця

Щорічні «Києво-Могилянські різдвяні диспути».

15 січня, середа

Студентський карнавал.

19 січня, неділя

Свято Богоявлення, храмове свято Києво-Могилянської академії.

30 березня, неділя

Академічна конференція.

10 квітня, четвер

День пам'яті гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного.

28 червня, субота

Конвокація-2003 - церемонія вручення дипломів.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР ПОДІЙ

2002 рік

370 років

з часу створення Києво-Могилянського колежіуму після об'єднання Київської братської та Київської лаврської шкіл (вересень 1632)

360 років

з дня смерті одного із засновників Київського братства і Київської братської школи, архієпископа Суздальського і Таруського, українського князя Йосифа Курцевича-Булиги (9.12.1589-15.06.1642)

355 років

з дня смерті філософа, богослова, поета, ректора Київської братської школи Касіяна Саковича (1578-1647)

355 років

з дня смерті митрополита Київського, покровителя Києво-Могилянської академії Петра Могили (21.12.1596-1.01.1647)

305 років

з дня народження вихованця Києво-Могилянської академії, художника-гравера Григорія Кириловича Левицького-Носа (бл. 1697-19.05.1769)

295 років

з дня смерті вихованця, ректора і покровителя Києво-Могилянської академії, митрополита Київського Варлаама Ясинського (7-22.08.1707)

280 років

з дня народження видатного українського філософа, поета, педагога, вихованця Києво-Могилянської академії Григорія Савича Сковороди (22.11.1722-29.10.1794)

280 років

з дня смерті вихованця Києво-Могилянської академії, митрополита Рязанського і Муромського, засновника Московської слов 'яно-греко-латинської академії Стефана Яворського (1658-24.11.1722)

265 років

з дня народження вихованця і благодійника Києво-Могилянської академії, історика, археографа Миколи Бантиша-Каменського (16.12.1737-20.01.1814)

235 років

з дня народження вихованця Києво-Могилянської академії, композитора і диригента Артемія Веделя (1767-14.07.1808)

200 років

з часу відкриття в Києво-Могилянській академії медичного класу (1802)

185 років

з часу закриття Києво-Могилянської академії (14.08.1817)

2003 рік

370 років

тому у Львівській церкві Успіння Пресвятої Богородиці хіротоновано новообраного митрополита Київського, Галицького і всієї Русі Петра Могили (1633)

345 років

з часу укладання Гадяцької угоди між гетьманським урядом і Річчю Посполитою, за яким Києво-Могилянському колегіуму надано статус вищого навчального закладу - академії(1658)

310 років

тому гетьман Іван Мазепа, покровитель Академії, розпочав на її території будівництво кам'яного Братського Богоявленського собору(1693)

300 років

тому народився вихованець Києво-Могилянської академії, місіонер, просвітник, святий православної церкви Софроній Кришталецький (1703)

295 років

з дня народження видатного релігійного діяча, письменника, вихованця Києво-Могилянської академії, архієпископа Московського Амвросія Зертиса-Каменського (1708)

270 років

тому в Карлівцях (Сербія) поставлено історичну драму вихованця Києво-Могилянської академії Михайла Козачинського «Трагедія... о паденні Сербского царства» (1733)

260 років

тому Кодифікаційна комісія, що складалась із вихованців Києво-Могилянської академії, підготувала український кодекс «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1743)

235 років

з часу заснування при бурсі Києво-Могилянської академії окремої бібліотеки для найбідніших студентів (1768)

225 років

тому на кошти протектора Києво-Могилянської академії митрополита Київського і Галицького Гзврийла Кременецького збудовано кам'яну бурсу та академічну лікарню (1778)

220 років

тому професор Академії Іриней Фальковський заснував для студентів перший фізичний кабінет (1783)

195 років

з часу смерті визначного композитора, диригента, музиканта, вихованця Києво-Могилянської академії Артемія Лук'яновича Веделя (1808)

НАЙВАЖЛИВІШІ ПОДІЇ 2001-2002 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

2001 рік

8 липня - вступне тестування, на якому вперше в Україні відбулася ОДНОДЕННА відкрита процедура перевірки тестів і оголошення результатів.

23 серпня - прем'єра вуличної вистави «Мазепа» (за мотивами п'єси Юліуша Словацького, режисер-постановник Єжи Зонь) - спільний українсько-польський мистецько-театральний проект за участю акторів Київського експериментального театру при НаУКМА, Львівського театру «Воскресіння» та Краківського театру КТО.

1 вересня - навчальний рік традиційно розпочався для всіх могилянців лекцією професора Гарвардського університету, Почесного професора НаУКМА Адріана Сливоцького (США) «Нові методи стратегічного мислення». Текст лекції надруковано окремим виданням у серії «Почесні професори НаУКМА».

3 вересня - відкриття Роменського колегіуму ім. Петра Калнишевського, дванадцятого в мережі колегіумів НаУКМА.

3/14 вересня - відкриття магістерської програми з журналістики НаУКМА та магістерської програми з бізнес-адміністрування Києво-Могилянської Бізнес-Школи.

3 жовтня - лекція для студентів НаУКМА Надзвичайного та Повноважного Посла Японії в Україні пана Хітоні Хонда.

6 жовтня - відкриття Європейського колегіуму українських і польських університетів (м. Люблін, Польща), одним із засновників якого є НаУКМА.

7 жовтня - за результатами 1 -го Національного рейтингу «Юридичний Олімп України» кращим юридичним навчальним закладом визнано НаУКМА, факультет правничих наук.

15 жовтня - День Академії, 386 років з дня заснування КМА. Відкриття-презентація нового приміщення Галереї мистецтв НаУКМА. Серед заходів, при-

свячених цій даті,- книжкова виставка «Києво-Могилянська академія - осередок духовності та культури». В цей день почалося святкування 10-річчя відновленої Києво-Могилянської академії, яке тривало весь рік і закінчилося урочистим святкуванням 19 вересня 2002 року.

15 жовтня - перша із циклу, присвяченого пам'яті мистецтвознавця, художниці Аркадії Оленської-Петришин, лекція почесного доктора НаУКМА академіка Івана Дзюби «Україна перед Сфінксом майбутнього».

5 грудня - ювілейний концерт хорової капели НаУКМА «Г'ючайна», присвячений 15-річчю творчої діяльності колективу, у Національній опері України.

13 грудня - нагородження переможців конкурсу «Студент Києва - 2001», в якому брали участь 40 університетів міста. Із 25 переможців 11 дипломів отримали студенти НаУКМА. В номінаціях «Технічні науки» та «Фізкультура і спорт» НаУКМА визнано найкращим вищим навчальним закладом столиці 2001 року.

Грудень - за сприяння широкого кола благодійників вийшло друком енциклопедичне видання «Києво-Могилянська академія в іменах. XVII—XVIII ст.» - К.: Вид. дім «КМ Академія», 2001.- 736 с.: 290 іл.

2002 рік

12 січня - презентація громадського об'єднання «Соціальний проект «Стратегія для України», виступ Віктора Ющенка.

28 січня - 1 лютого - традиційні Дні науки НаУКМА, під час яких відбулась восьма щорічна наукова конференція «Україна: людина, суспільство, природа». Студенти та досвідчені науковці виголосили 422 доповіді, організували 4 «круглі столи»: «Сучасність економічної науки», «Навчальні стратегії в соціальної роботі», «Пріоритети і перспективи японознавчих досліджень в НаУКМА (японська модель для глобальної соціо культурної парадигми)»,

«Проблеми екологічної освіти в Україні та шляхи їх вирішення», традиційний різдвяний філософський диспут та декілька книжкових виставок, працювало 6 секцій та 26 підсекцій.

4 березня - Університету надано ліцензію Міносвіти України (АА № 233186) на підготовку магістрів за спеціальністю «Журналістика».

13 березня - виділення Миколаївської філії НаУКМА в самостійний ВНЗ - Миколаївський державний гуманітарний інститут ім. Петра Могили (Розпорядження Кабінету Міністрів України № 112 р від 13 березня 2002 року).

2 квітня - традиційна щорічна зустріч із лауреатами Національної премії України імені Тараса Шевченка. Лауреати 2002 року - соліст Національної опери Роман Майборода, письменник Ігор Римарук, художник по склу Андрій Бокотей, культуролог Сергій Білоконь, кінорежисер Аркадій Микульський та кінодраматург Леонід Череватенко.

11 квітня - виступ Надзвичайного Повноважного Посла США в Україні Карлоса Паскуалья перед студентами та викладачами НаУКМА на тему «United States and Ukraine: Looking Forward».

15 квітня - лекція Голови Спілки журналістів Німеччини, професора Зігфріда Вайшенберга на тему: «Медіа і вибори: німецький досвід».

22 квітня - презентація книжки Оси Карлсон (Швеція) «Шведський портрет: Карл XII» за участю Повноважного Посла Швеції в Україні Оке Петерсона.

18 травня - перша зустріч випускників НаУКМА, створення Асоціації випускників.

24 травня - відкриття Тбіліського колегіуму ім. М. Грушевського - 13-го колегіуму НаУКМА.

Червень - НаУКМА посів друге місце серед ВНЗ - переможців рейтингу «Софія Київська».

3 червня - Інавгураційна лекція Почесного доктора НаУКМА Жоржа Ніва «Парки і городи Європи». Презентація його книжки «Європа метафізики і картоплі».

12 червня - лекція Надзвичайного та Повноважного Посла Республіки Польща в Україні Марека Зюлковського.

28 червня - 11 сесія Академічної конференції НаУКМА. Доповідь президента В'ячеслава Брюховецького «Стратегія розвитку НаУКМА на 2002-2007 роки».

28 червня - Конвокація-2002. Випускниками стали 188 магістрів, 55 спеціалістів та 374 бакалаври. Уперше дипломи бакалаврів за спеціальністю соціальна робота отримали 20 студентів Факультету соціальних наук та соціальних технологій.

14 липня - вперше в Україні у абітурієнтів з'явилася можливість вступати в НаУКМА на дві спеціальності.

Протягом року в Університеті відкрито 4 нові кафедри - фінансів; психології, педагогіки та конфліктології; кафедру мультимедійних систем; кафедру мережних технологій.

ALMA MATER

Національний університет «Києво-Могилянська академія» – вищий навчальний заклад, покликаний реалізувати в сучасній Україні історичну місію Києво-Могилянської академії XVII–XVIII століть – виховувати в атмосфері вільного творчого навчання високоосвічену, індивідуально неповторну особистість, здатну генерувати оригінальні та плідні для суспільства ідеї, незалежно мислити та діяти згідно з принципами добра і справедливості. Своє призначення НаУКМА реалізує через:

впровадження збалансованих між собою і побудованих на базі найпередовішого світового досвіду бакалаврських, магістерських, кандидатських і докторських програм;

поєднання освітньої діяльності з науково-дослідною роботою;

орієнтацію на фундаментальні навчальні курси світового стандарту,

що дають широкую освіту, виховують культуру мислення і дадуть змогу випускникові НаУКМА реагувати на динамічні зміни на ринку праці;

орієнтацію на оригінальні авторські програми вибіркових навчальних курсів;

відбір найобдарованішої молоді для навчання;

створення інтенсивного духовного середовища, що сприяє вихованню незалежних, критично мислячих, національно свідомих особистостей;

запозичення передового світового досвіду й інтеграцію українського досвіду в світову освітню систему;

розгортання мережі філій і колегіумів по Україні.

УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ НаУКМА

Як державний заклад освіти НаУКМА в своїй діяльності керується Конституцією України, Законом України «Про освіту», іншими актами законодавства України. Статутом Університету, затвердженим постановою Кабінету Міністрів № 1325 від 22 серпня 2000 року.

Навчання в НаУКМА, робота основних керівних органів НаУКМА та структурних підрозділів регламентуються відповідними положеннями, затвердженими у встановленому порядку.

Управління діяльністю НаУКМА здійснюється:

*Наглядовою радою;
Академічною конференцією;
Президентом НаУКМА;
Вченою радою;
Керівниками структурних підрозділів.*

Наглядова рада - орган, який надає допомогу в забезпеченні життєдіяльності НаУКМА та здійснює контроль за його діяльністю. Персональний склад Наглядової ради затверджується Кабінетом Міністрів України.

Академічна конференція - самоврядний керівний орган НаУКМА.

Президент НаУКМА - найвища посадова особа, яка здійснює загальне керівництво НаУКМА і несе відповідальність за результати його діяльності, вирішує особливо важливі питання життєдіяльності, контролює та координує роботу ректорату і Вченої ради, уособлює зовнішнє представництво НаУКМА.

Вчена рада - дорадчий орган із питань наукової і навчальної роботи, що обирається професорсько-викладацьким складом прямим таємним голосуванням відповідно до представницьких та ротацийних квот, установлених Положенням про Вчену раду.

Представницькі, громадські органи та органи, що сприяють відродженню Києво-Могилянської академії:

*Міжнародна консультативна рада;
Довірча рада;
Студентська колегія;
Рада колективу.*

Міжнародна консультативна рада - представницький орган НаУКМА за

кордоном, до складу якого входять визначні діячі науки, культури, релігії, а також державні діячі (за згодою). Міжнародна консультативна рада сприяє розширенню зв'язків НаУКМА з іншими університетами світу.

Довірча рада - громадський орган сприяння відродженню Києво-Могилянської академії та розвитку НаУКМА (діє на підставі Положення про Довірчу раду, яке затверджує Академічна конференція).

Студентська колегія - орган студентського самоврядування.

Рада колективу - орган, що представляє інтереси колективу співробітників, стажистів, аспірантів та докторантів.

Усі вищеперелічені органи діють на підставі Статуту НаУКМА та відповідних Положень, затверджених у встановленому порядку («Звід нормативних документів НаУКМА». Юридичний відділ, тел. 416-60-19).

АКАДЕМІЧНА ПОЛІТИКА

Панченко Володимир Євгенович,
віце-президент з навчальної роботи
1 корпус, кімн. 209, тел. 463-69-31

Навчальний процес та діяльність Університету регламентуються Статутом НаУКМА, Положенням про навчання в НаУКМА, а також низкою інших нормативних документів, з якими можна ознайомитися в:

*деканатах факультетів;
деканаті студентів;
навчально-методичному відділі;
юридичному відділі;
читальній залі бібліотеки.*

Рівні освіти

Університет надає своїм студентам вищу освіту на таких основних рівнях:

- чотирирічна програма бакалаврату (базова вища освіта);
- дворічна програма Магістеріуму (повна вища освіта).

З деяких спеціальностей випусникам бакалаврату пропонується також однорічна програма підготовки спеціаліста.

Кращі випусники Магістеріуму мають можливість продовжити навчання в аспірантурі (протягом двох років доопрацювати свою магістерську дисертацію та захистити її як кандидатську) та докторантурі на базі НаУКМА або іншого ВНЗ чи науково-дослідного інституту. Таку ж можливість мають і випусники програми підготовки спеціалістів.

Бакалаврат

Протягом перших двох років навчання в бакалавраті студент слухає базові курси з суспільних, природничих чи гуманітарних дисциплін відповідно до обраного факультету, а також знайомиться з основними напрямками освіти інших факультетів та отримує фундаментальну мовну підготовку (українська та англійська мови).

Наприкінці весняного триместру студенти другого і третього років навчання пишуть і захищають курсову роботу за тематикою своєї спеціальності.

Починаючи з VII триместру, студент може обрати для вивчення ще одну іноземну мову: німецьку, французьку, іспанську, італійську, шведську, китайську чи іншу, за умови формування студентської групи (не менше 12 осіб) та оплати її викладання.

Студент, який виконав усі вимоги бакалаврської програми з обраного ним напрямку освіти та успішно захистив кваліфікаційну роботу або склав державний іспит, отримує диплом бакалавра.

У 2002-2003-му навчальному році студентам НаУКМА пропонується бакалаврські програми з таких напрямків підготовки:

Культура;

Філософія;

Історія;

Філологія (Українська мова і література);

Соціологія (Соціологія, Соціальна робота);

Політологія;

Економіка і підприємництво (Економічна теорія, Фінанси);

Право;

Фізика;

Хімія;

Біологія;

Екологія;

Комп'ютерні науки.

Загальна структура і вимоги бакалаврських програм

Програма підготовки бакалавра за певним напрямом освіти має на меті забезпечити студентів фундаментальними і спеціальними знаннями, підготувати їх до професійної діяльності та подальшого навчання за дворічною магістерською програмою або (з деяких напрямів) однорічною програмою підготовки спеціаліста.

Бакалаврська освітньо-професійна програма складається з блоку *нормативних навчальних дисциплін*, а також із блоку *вибіркових дисциплін*. Нормативні дисципліни обов'язкові. До них входять:

а) цикл гуманітарних та соціально-економічних дисциплін;

б) цикл фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін.

Перший, так званий державний цикл, визначається Міністерством освіти і науки України і прослуховується всіма студентами країни. Другий - відповідною кафедрою і залежить від напрямку підготовки. Вибіркові навчальні дисципліни поділяються на: професійно орієнтовані та дисципліни вільного вибору.

Для виконання бакалаврської програми студент має вивчити всі *нормативні* дисципліни і певну кількість, визначену відповідним навчальним планом, *вибіркових* професійно орієнтованих дисциплін, повний перелік яких надруковано в цьому довіднику. Крім того, за дисципліни вільного вибору студент має набрати 14 залікових балів. За рахунок цих балів студент може частково виконати програму додаткової спеціалізації, вивчити другу іноземну або давню мову, дисципліни інших напрямів і факультетів. Загалом, протягом 4-х років навчання студент має на-

брати певну суму (120 і більше) залікових балів за всі вивчені дисципліни.

Програми додаткової спеціалізації (minor), а також сертифікатні програми пропонуються студентам як доповнення до обраної ними бакалаврської програми (major). Ці додаткові програми дозволяють цілеспрямовано використати залікові бали за обрані курси, передбачені бакалаврськими програмами, сконцентрувати зусилля на додатковому напрямі освіти, що може суттєво поліпшити перспективи подальшого навчання (вибір магістерських програм) і майбутнього працевлаштування студентів.

Студенти, які виконали програму додаткової спеціалізації або сертифікату програму, отримують відповідне свідоцтво: certificate.

Нормативні дисципліни, що входять до державного блоку:

« Ділова українська мова та культура мовлення;

- Англійська мова - 1;
- Українська та зарубіжна культура;

« Історія України;

- Політологія - 1;
- Соціологія - 1;
- Основи економічної теорії;
- Основи права;
- Філософія-1;
- Релігієзнавство - 1;
- Основи психології та педагогіки;
- Основи екології;
- Безпека життєдіяльності;
- Основи охорони праці;
- Фізичне виховання.

Перелік нормативних і вибіркових професійно орієнтованих дисциплін із певного напрямку підготовки міститься у відповідних навчальних планах, опублікованих у цьому Календарі-довіднику. Детальнішу інформацію про них можна отримати на випускових кафедрах і в деканатах.

Магістеріум

У 2002-2003-му навчальному році в НаУКМА діють такі магістерські програми:

- Біологія;
- Екологія (Екологія та охорона навколишнього середовища);

Економічна теорія (EERC);

- Журналістика;
- Інформаційні управляючі системи та технології;
- Історія (Археологія та давня історія України);
- Історія;
- Культурологія (Теорія та історія культури);
- Політологія (Порівняльна політологія);
- Правознавство;
- Соціальна робота;
- Соціологія;
- Філологія (Теорія, історія літератури та компаративістика);
- філософія (Історія філософії).

Навчаючись за магістерською програмою, студент отримує поглиблені знання і навички дослідницької роботи в обраній галузі, проходить підготовку до наукової та викладацької діяльності, виконання самостійних наукових досліджень. Тривалість навчання за програмою підготовки магістрів розрахована на два роки.

Програма підготовки магістрів охоплює обов'язкові навчальні курси та курси вільного вибору, практичну підготовку, виконання і захист магістерської кваліфікаційної роботи.

Тему магістерської праці студент обирає не пізніше вересня останнього року навчання. Затверджує її декан Магістеріуму. Лише за рішенням ради Магістеріуму вона може бути змінена.

Успішне виконання програми підготовки магістрів згідно з Положенням про Магістеріум і державними кваліфікаційними вимогами та захист магістерської роботи дають право випускникові отримати відповідний диплом державного зразка та диплом НаУКМА.

Студент магістерської програми, який прослухав лише частину курсів або повну програму курсів, але не захистив магістерської праці, отримує академічну довідку про обсяг виконаної програми підготовки.

Навчальний рік у НаУКМА

Навчальний рік у НаУКМА починається з 1 вересня і складається з трьох триместрів - осіннього, весняного та літнього. В осінньому та весняному триместрах запроваджено два тижні самостійної роботи, протягом яких заняття не проводяться, студенти працюють самостійно, пишуть тези та реферати з навчальних дисциплін, готуються

до атестаційних заходів. Триместр закінчується іспитовою сесією, після якої починаються канікули. Канікули тривають до двох тижнів у осінньому, один тиждень у весняному триместрах і до 10 тижнів улітку.

Система оцінки знань

Усі навчальні дисципліни і види занять, з яких у триместрі передбачено підсумкову форму контролю, оцінюються в 100 балів за триместр (максимальна рейтингова оцінка). Залікові бали-умовна одиниця, якою оцінюють вагомість дисципліни в навчальному плані, кількість годин, відведена на її опанування, та обсяг матеріалу, що викладається. Ці бали розбиваються на два блоки: перший враховує роботу студента на заняттях і письмові звіти протягом триместру, другий відводиться на підсумковий залік, іспит чи тезу наприкінці курсу. При цьому максимальна частка іспиту у визначенні рейтингу не повинна перевищувати 50, а заліку - 30 відсотків.

Навчальний рейтинг переводиться в традиційні оцінки за такою шкалою:

менше 60 балів - «незадовільно»;

60-75 балів - «задовільно»;

76-90 балів - «добре»;

91 -100 балів - «відмінно».

Відомості про оцінки студента та бали рейтингу з прослуханих дисциплін заносяться до екзаменаційно-залікової відомості, що зберігається в архіві, в залікову книжку, яка залишається у студента протягом його навчання в НаУКМА, та в особисту картку студента, що заповнюється в деканаті за даними екзаменаційно-залікових відомостей і на основі якої випускникові Університету випускається диплом. Усі питання та зауваження щодо правильності записів у документах про успішність студента можна з'ясувати в деканаті того факультету, на якому навчається студент.

План опанування навчальних дисциплін

Навчання студентів НаУКМА здійснюється на основі індивідуального планування. Щорічно, згідно з вимогами бакалаврських і магістерських програм, кожний студент складає власний план опанування дисциплін, до якого вносить нормативні навчальні дисципліни та обрані ним вибіркові

курси. Запис на курси і формування індивідуальних планів на всі три триместри (осінь, весну, літо) наступного навчального року відбувається в березні. Для того, щоб записатися на обраний курс, студент має внести його до свого індивідуального плану і зареєструвати на відповідній кафедрі. Внести корективи до сформованого плану опанування дисциплін студент може, звернувшись із вмотивованою заявою до деканату протягом першого тижня відповідного триместру, після чого всі внесені до нього дисципліни вважаються обов'язковими для вивчення.

Індивідуальна програма навчання

З дозволу деканату студент, який успішно засвоює програму, може перейти (як правило, на третьому році навчання) на індивідуальний план навчання. Йому надається можливість дострокового складання заліку чи іспиту та прискореного завершення навчання (див. розділ «Студентське життя», довідка для першокурсника).

Перезарахування навчальних дисциплін

Студентам, які прийшли до Університету з інших ВНЗ, надається право отримати на відповідних кафедрах перезалік вивчених раніше дисциплін, якщо зміст і обсяг їх відповідає програмам НаУКМА.

Заява про перезалік подається методистові факультету і на кафедру протягом першого тижня відповідного триместру. Перезалік - не повторне складання іспиту чи заліку, а лише з'ясування відповідності змісту та обсягу навчальної дисципліни, прослуханої в іншому ВНЗ, до тієї, що пропонує НаУКМА. Рішення про перезалік виносить комісія у складі викладача кафедри та представника деканату. Якщо перезалік дозволено, комісія виставляє відповідну оцінку і бал рейтингу за такою шкалою:

«відмінно» - 95 балів,

«добре» - 83 бали,

«задовільно» - 67 балів.

Результати заносяться до іспитово-залікової відомості, залікової книжки і особистої картки студента. Це дає право студентові не вивчати перезараховану дисципліну в НаУКМА.

Перескладання заліків та іспитів

Студент, який за результатами роботи в триместрі не допущений до іспиту або під час заліково-іспитової сесії отримав незадовільну оцінку з навчальної дисципліни, має академічну заборгованість. Її потрібно ліквідувати до початку наступного триместру. В окремих випадках деканат може продовжити цей термін, але не більше, ніж на один місяць. Студент, не допущений до іспиту, або який не зміг в установлені терміни ліквідувати академічну заборгованість з навчальної дисципліни, має прослухати її знову. Незадовільна оцінка з вибіркової дисципліни може бути компенсована позитивною оцінкою з обраної натомість іншої дисципліни.

Перескладання заліку чи іспиту з метою підвищення позитивної оцінки не допускається.

Порядок визначення напрямку базової освіти

Студенти НаУКМА обирають напрям базової освіти під час вступу до Університету. Студенти, які за певних обставин не змогли реалізувати свій вибір щодо напрямку освіти, можуть задовольнити свої освітні потреби, навчаючись за програмою додаткової спеціалізації (minor). За наявності вакантних місць студент може змінити свій напрям підготовки чи спеціальність, звернувшись із відповідною заявою до першого віце-президента.

Перехід студента на інший факультет та зміна спеціальності

Перехід студента бакалаврату на інший факультет та зміна спеціальності дозволяється за умови наявності вакантних місць, а також опанування ним не менше двох повних фундаментальних і професійно орієнтованих навчальних дисциплін, визначених радою того факультету, куди переходить студент. Обґрунтоване клопотання про перехід, завізоване обома деканами, подається до 1 лютого в п'ятому триместрі на ім'я першого віце-президента з навчальної роботи, який після літньої сесії другого навчального року видає наказ про пере-

ведення студента на відповідний факультет. Якщо є перевищення кількості претендентів над кількістю вільних місць, перехід відбувається на конкурсній основі.

Зміна спеціальності не тягне за собою жодних змін у плані опанування студентом дисциплін другого року навчання. Перехід на інший факультет не дає підстав для збільшення терміну навчання в бакалавраті.

Переведення студентів на перший рік навчання в бакалавраті, а також студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» та «магістр», з одного факультету на інший не допускається.

Відрахування та поновлення студентів

Відрахування студентів НаУКМА здійснюється за:

- власним бажанням;
- * невиконання вимог навчального плану та графіка навчального процесу;
- незадовільне складання іспитів та заліків під час сесії;
- наявності трьох і більше незадовільних оцінок після закінчення першого місяця триместра;
- * появу на заняттях, у навчальному корпусі, бібліотеці, гуртожитку в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсикологічного сп'яніння;
- вироком суду, що вступає в законну силу, чи постановою органу, до компетенції якого належить накладання адміністративного стягнення або застосування заходів громадського впливу;
- одноразове серйозне порушення навчальної дисципліни, Правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти (в останньому випадку - за погодженням зі студентською колегією).

Студент резерву відраховується за отримання на першій сесії хоча б однієї незадовільної оцінки або невиконання інших умов, згідно з якими він зарахований до Університету на випробувальний термін. Відраховані студенти резерву НаУКМА не поновлюються.

Поновлення у складі студентів осіб, відрахованих з основного складу студентів НаУКМА, здійснюється незалежно від терміну перерви в навчанні й причин відрахування. Поновлення

відбувається, як правило, до початку навчального року.

Рішення про поновлення або відмову в ньому приймає віце-президент з навчальної роботи на підставі заяви, погодженої з деканом факультету. Студент, відрахований за академічну заборгованість, поновлюється за умови, що він попередньо її ліквідує. З дисциплін, які потребують практичного відпрацювання завдань (фізичне виховання, інформатика, мовні курси тощо), студент може бути атестований після поновлення у визначені деканом терміни.

Перехід до НаУКМА

з інших вищих закладів освіти

Перехід до НаУКМА студентів з інших вищих закладів освіти України допускається лише за умови успішного виконання вступного тесту і на конкурсній основі. Абітурієнт, який до вступу в НаУКМА навчався в іншому ВНЗ, вступає на загальних умовах. Під час навчання в НаУКМА студент може перезараховувати деякі навчальні дисципліни з того ВНЗ, де він навчався раніше (див. розділ «Перезалік навчальних дисциплін»).

Атестація випускника

Після завершення навчання на кожному освітньому рівні, за умови виконання всіх вимог навчального плану і отримання визначеного мінімуму залікових балів з обраної спеціальності, студент допускається до підсумкової атестації - захисту кваліфікаційної роботи на відкритому засіданні Державної комісії або до складання державних іспитів.

Студентові, який успішно захистив кваліфікаційну роботу чи склав державний іспит, за рішенням Державної комісії присвоюється кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста чи магістра, вручається диплом державного зразка та додаток до нього. Студенти, які виконали умови Положення про диплом НаУКМА, отримують також диплом Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Якщо студент складе на «відмінно» 75 відсотків обов'язкових і обраних дисциплін навчального плану, а з інших дисциплін - з оцінкою «добре», захистить кваліфікаційну роботу з оцінкою

«відмінно», йому буде видано диплом із відзнакою.

Студент, який при захисті кваліфікаційної роботи або складанні державного іспиту отримав незадовільну оцінку, відраховується з НаУКМА. Йому видається академічна довідка про прослухані курси. До повторного захисту кваліфікаційної роботи він допускається впродовж трьох років після закінчення навчання. Якщо студент не захистив кваліфікаційну роботу з поважних причин, перший віце-президент може продовжити термін навчання до наступної сесії, але не більше, ніж на один рік.

Аспірантура, докторантура

Для підготовки висококваліфікованих наукових та науково-педагогічних кадрів у НаУКМА з 1998 року відкрито аспірантуру та докторантуру.

Спеціальності, з яких відкрито аспірантуру в НаУКМА:

- 01.01.08 - Математична логіка, теорія алгоритмів та дискретна математика;
- 02.00.11 - Колоїдна хімія;
- 03.00.04 - Біохімія;
- 03.00.16 - Екологія;
- 05.13.06 - Автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології;
- 05.13.12 - Системи автоматизації проектувальних робіт;
- 05.13.13 - Обчислювальні машини, системи та мережі;
- 05.17.18 - Мембрани та мембранна технологія;
- 07.00.01 - Історія України;
- 07.00.02 - Всесвітня історія;
- 07.00.06 - Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни;
- 08.01.01 - Економічна теорія;
- 08.03.02 - Економіко-математичне моделювання;
- 08.05.01 - Світове господарство та міжнародні економічні відносини;
- 09.00.04 - Філософська антропологія, філософія культури;
- 09.00.05 - Історія філософії;
- 10.01.01 - Українська література;
- 10.01.03 - Література слов'янських народів;

- 10.01.04 - Література зарубіжних країн;
- 10.01.05 - Порівняльне літературознавство;
- 10.01.06 - Теорія літератури;
- 13.00.04 - Теорія та методика професійної освіти;
- 17.00.01 - Теорія та історія культури;
- 22.00.01 - Теорія та історія соціології;
- 22.00.02 - Методологія та методи соціологічних досліджень;
- 22.00.03 - Соціальна структура, соціальні інститути та соціальні відносини;
- 23.00.01 - Теорія та історія політичної науки;
- 23.00.02 - Політичні інститути та процеси;
- 23.00.03 - Політична культура та ідеологія;
- 23.00.04 - Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку.

Перелік документів, що подаються для вступу до аспірантури:

Обов'язкові:

Заява-анкета;

Копія диплома про вищу освіту та копія додатка до диплома;

Дипломна робота або реферат з обраної спеціальності;

Автобіографія;

Особистий листок з обліку кадрів;

Медична довідка (форма 086/у);

4 фотокартки 3x4 см.

Примітка: бланки заяв-анкет, автобіографій та особистих листків є у відділі докторантури та аспірантури; вступники заповнюють їх особисто, подаючи документи.

За наявності подаються такі документи:

Рекомендація кафедри (деканату);

Довідки про складання окремих кандидатських іспитів;

Список опублікованих праць (при наявності публікацій).

При зарахуванні за наявності подаються:

Трудова книжка;

Довідка про розмір середньомісячної заробітної плати з останнього місця роботи;

Ідентифікаційний код.

Прийом документів до аспірантури відбувається з 1 липня по 30 вересня.

Іспити зі спеціальності, української мови та англійської мови вступники складають у жовтні.

Зарахування та початок занять - листопад.

Форма навчання - очна.

Термін навчання - два роки.

Аспіранти отримують стипендію згідно з чинним законодавством України.

Спеціальності, з яких відкрито докторантуру в НАУКМА:

- 02.00.11 - Колоїдна хімія;
- 05.13.06 - Автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології;
- 07.00.06 - Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни;
- 09.00.05 - Історія філософії;
- 10.01.01 - Українська література;
- 10.01.04 - Література зарубіжних країн;
- 10.01.06 - Теорія літератури;
- 17.00.01 - Теорія та історія культури;
- 22.00.01 - Теорія та історія соціології;
- 23.00.01 - Теорія та історія політичної науки;
- 23.00.02 - Політичні інститути та процеси.

Перелік документів, що подаються для вступу до докторантури:

Заява-анкета;

Копія диплома про вищу освіту та копія додатка до диплома;

Копія диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук;

Розгорнутий план дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук;

Відгук кафедри (наукового центру, відділу, лабораторії) про наукову діяльність;

Список опублікованих праць;

Автобіографія;

Особистий листок з обліку кадрів;

Медична довідка (форма 086/у);

4 фотокартки 3x4 см.

Примітка: бланки заяв-анкет, автобіографій та особистих листків є у відділі докторантури та аспірантури; вступники заповнюють їх особисто, подаючи документи.

При зарахуванні подаються:

Трудова книжка;

Ідентифікаційний код.

Форма навчання - очна.

Термін навчання - три роки.

Докторанти отримують стипендію згідно з чинним законодавством України.

Оксана Забузова,
зав. відділом докторантури
та аспірантури
1 корпус, кімн. 119,
тел. (044) 463-59-28

ПЕРСОНАЛЬНІ ТА ІМЕННІ СТИПЕНДІЇ

Починаючи з другого року навчання, за особливі успіхи в навчанні, пошуковій, науково-дослідній чи творчій роботі для студентів встановлено іменні та персональні стипендії. Кількість стипендій визначається Вченою радою НаУКМА, яка приймає ухвалу про їх розподіл між факультетами та департаментами. Фонд іменних та персональних стипендій формується зі стипендіального фонду НаУКМА та зі спонсорських внесків. Стипендії призначаються наказом першого віце-президента за рекомендацією Вченої ради. Іменні та персональні стипендії встановлю-

ються на один триместр і можуть бути продовжені за умови їх підтвердження успіхами студента або призначені іншим студентам.

У НаУКМА надано: 4 стипендії Президента України, 3 - Верховної Ради, 3 - Кабінету Міністрів України, 4 - Голови Київської міської держадміністрації, 8 іменних стипендій НаУКМА для студентів бакалаврату (Петра Могили, Григорія Сковороди, Івана Мазепи, Пилипа Орлика, Володимира Вернадського, Євгена Слуцького, Сергія Лебедева, Микити Шаповала), 3 іменні стипендії НаУКМА для студентів програм підготовки спеціалістів і магістрів, персональні стипендії, що призначаються студентам, які за підсумками сесії мають середню рейтингову оцінку не менше 96,0 балів.

СТИПЕНДІАТИ ІМЕННИХ СТИПЕНДІЙ НаУКМА 2001-2002 н. р.

ОСІННІЙ ТРИМЕСТР

Стипендії Президента України

Лячинський Станіслав (ФГН-3)

Байдаченко Анастасія (ФЕН-4)

Пешко Олеся (ФІ-4)

Нелюбіна Дар'я (ФСНСТ-4)

Стипендії Верховної Ради України

Перегінець Марія (ФПВН-5)

Федірко Вероніка (ФПрН-4)

Гончаренко Ольга (МП-2 «Соціологія»)

Іменні стипендії НаУКМА (бакалаврат)

імені Петра Могили

Матіяш Богдана (ФГН-3),

навч. рейтинг - 98,76

імені Григорія Сковороди

Плешівцева Тетяна (ФГН-3),

навч. рейтинг - 97,13

імені Івана Мазепи

Бурковський Петро (ФГН-3),

навч. рейтинг - 97,94

імені Пилипа Орлика

Хоменко Діана (ФПВН-3),

навч. рейтинг - 98,09

імені Володимира Вернадського

Камінський Сергій (ФПрН-4),

навч. рейтинг - 96,80

імені Євгена Слуцького

Царенко Ганна (ФЕН-3),

навч. рейтинг - 97,12

імені Микити Шаповала

Марценюк Тамара (ФСНСТ-4),

навч. рейтинг - 96,7

імені Сергія Лебедева

Римарчук Вероніка (ФІ-4),

навч. рейтинг - 97,57

Стипендії НаУКМА для слухачів магістерських програм

Галич Віталій (МП-2 «Інформаційні управляючі системи і технології»)

Сидоренко Руслан (МП-2 «Інформаційні управляючі системи і технології»)

Тесленко Ігор (МП-2 «Історія»)

Стипендії Кабінету Міністрів України

Герасимчук Сергій (ФГН-4)

Кравченко Алла (МП «Екологія та охорона навколишнього середовища»)

ВЕСНЯНИЙ ТРИМЕСТР

Стипендії Президента України

Кисельов Сергій (ФГН-4)
Рачок Олексій (ФЕН-3)
Крусь Олексій (ФІ-4)
Ярмоленко Світлана (ФСНСТ-4)
Тесленко Ігор (МП-2 «Історія»)

Іменні стипендії НаУКМА (бакалаврат)

імені Петра Могили	
<i>Свято Роксолана</i> (ФГН-3)	навч. рейтинг - 98,12
імені Григорія Сковороди	
<i>Войцицька Маріанна</i> (ФГН-4)	навч. рейтинг - 97,72
імені Івана Мазепи	
<i>Балан Сергій</i> (ФГН-4)	навч. рейтинг - 97,96
імені Пилипа Орлика	
<i>Хоменко Діана</i> (ФПВН-4)	навч. рейтинг - 98,09
Володимира Вернадського	
<i>Ситник Катерина</i> (ФПРН-4)	навч. рейтинг - 98,27
імені Євгена Слуцького	
<i>Жук Ростислав</i> (ФЕН-4)	навч. рейтинг - 97,52
імені Сергія Лебедева	
<i>Олефіренко Андрій</i> (ФІ-3)	навч. рейтинг - 97,44
імені Микити Шаповала	
<i>Горова Альона</i> (ФСНСТ-4)	навч. рейтинг - 97

Стипендії НаУКМА для слухачів магістерських програм

Рудик Олена, 2 р. н., «Біологія»
Кисляковська Ірина, 2 р. н., «Культурологія»
Бернацька Ірина, 2 р. н., «Інформаційні управляючі системи і технології»

Стипендії Кабінету Міністрів України

Токовенко Богдан (ФПРН-3)
Кияк Наталія (ФСНСТ-3)
Купець Ольга, асп. 2 р. н.

Стипендії Президента України призерам міжнародних олімпіад

Цибулько Юрій (ФПРН-1)
Буркальова Дар'я (ФПРН-1)
Тесленко Ігор (МП-2 «Історія»)

Стипендія ім. Тараса Шевченка

Волківська Ольга (ФГН-1)

Стипендії голови Київської міської держадміністрації (16.11.01)

Макова Анастасія (ФЕН-3)
Бесараб Тетяна (ФПВН-4)
Братик Михайло (МП-2 «Інформатика»)
Панасюк Ганна (ФПРН-4)

Премія голови Київської міської держадміністрації студентам НаУКМА

Крусь Олексій (ФІ-4)

ЩОРІЧНІ ГРАНТИ НАУКМА

Пропамятний ім. Петра Сабари (Канада) - двом студентам, визначеним кафедрою культурології - Євгенії Корнейко (ФГН-4), Аллі Ошкуковій (ФГН-4).

Володимира Безсоніва (США) - за краще володіння другою іноземною мовою - Світлані Філь (ФСНСТ-4).

Пропамятний ім. Юрія Кузіва (США) - двом студентам, визначеним кафедрою англійської мови - Світлані Мельникович (ФПРН-2), Єлизаветі Михайловій (ФГН-2).

Доктора Мирослави Іванців - студентів, визначеному кафедрою екології - Марії Щербині (ФПрН-3).

Пропамятний ім. Степана Бицька - студентів ФПВН, який походить з села і показав найкращі результати в навчанні - Ярославу Гусейнову (ФПВН-3).

Пропамятний ім. Ярослава Зеленського - студентів, який не менше п'яти разів виступав у ЗМІ про НаУКМА - буде присуджено в жовтні 2002 р.

Пропамятний ім. Андрія Винничука, першого голови Студентського Братства НаУКМА - за активність в організації студентського самоврядування - Світлані Ярмоленко (ФСНСТ-4).

Пропамятний ім. доктора Євгена Лащика (США) - студентів, визначеному кафедрою філософії - Наталії Березюк (ФГН-4).

Стипендійної Фундації Богдана і Наталії Ковалів (США) - студентів ФСНСТ який показав найкращі знання з української мови - Тетяні Нарчинській (ФГН-3).

Стипендійної Фундації Богдана і Наталії Ковалів (США) - студентів ФІ, який показав найкращі знання з української мови - Роману Іващенко (ФІ-2).

Пропамятний ім. Богдана Головіда - студентів, який активно працював у залученні коштів або грантів для НаУКМА - Юлії Черних (ФПВН-3).

Євгені та Тимоша Таборовських - студентів, який показав найкращі результати у вивченні релігієзнавства - Христині Манжалій (ФГН-4).

Фонду Степана і Люсі Дудяків - кращому студентів, визначеному кафедрою культурології - Валентині Погорілець (ФГН-4).

Пропамятний ім. проф. Ніни Синявської - кращому студентів ФІ - Надії Бужанській (ФІ-4).

Пропамятний ім. проф. Ніни Синявської - кращому студентів ФПрН - Альоні Зубаревій (ФПрН-3).

Пропамятний ім. Ярослави Шлафранюк (Канада) - студенту, визначеному відділом зв'язків з громадськістю - буде присуджено в жовтні 2002 р.

Пропамятний ім. Юрія Паславського (США) - двом студентам бакалаврату та магістеріуму, - кращим читачам наукової бібліотеки - Світлані Андрущенко (ФПрН-2), Наталії Луценко (ФЕН-3).

Пропамятний ім. Андрія Господина - найкращому спортсмену, що представляє НаУКМА - Володимирі Ковальчику (ФПВН-3).

Інженера Івана Грабця - студентів ФПВН - Оксані Царенко (ФПВН-4).

Пилипа та Володимири Демус (США) - за найкращі знання в галузі історії України - Наталії Павловій (ФГН-4).

Григорія Малиновського (США) - студентів ФЕН, який походить з села та має високі результати в навчанні - Дмитру Довбні (ФЕН-2).

Проф. Яра Славутича (Канада) - студентів магістеріуму з філології за найкращі результати в навчанні - Оксані Плаксії (ФГН-4).

Фонду Степана і Люсі Дудяків - кращому студентів, визначеному кафедрою культурології - Мирославі Сапко (ФГН-4).

Богдана і Глорії Чемеринських - студентів ФСНСТ за найкращі знання з української мови - Наталії Куликовій (ФГН-3).

Фонду ім. Івана Волошина - за вагомий внесок у відродження могилянських традицій - Ірині Мироновій (ФПрН-4).

Фонду ім. Івана Волошина - за вагомий внесок в організацію вшанування подій національної історії - Тетяні Саловій (ФЕН-3).

Українського Братського Союзу - студентів, який найкраще виконав дослідження в галузі історії України - Тетяні Шумейко (МП-2 «Історія»),

ЗАТУТЕЛ - студентів ФГН, який взяв активну участь у проекті кафедри філософії та релігієзнавства по створенню бази даних тематичної літератури - Ользі Шаблій (ФГН-2).

ЗАТУТЕЛ - студентів ФГН, який взяв активну участь в діяльності СНТ і здійснив краще дослідження в галузі історії сучасної української філософії - Станіславу Лячинському (МП-1).

ЗАТУТЕЛ - студентів ФГН, який взяв активну участь в діяльності СНТ і здійснив краще дослідження в галузі історії сучасної української культури - Марині Тарасовій (ФГН-4).

ЗАТ УТЕЛ - студентів ФІ, який взяв активну участь в діяльності СНТ і здійснив краще дослідження в галузі сучасних інформаційних систем - Василю Таньовському (ФІ-2).

ЗАТ УТЕЛ - студентів ФІ, який взяв активну участь в діяльності СНТ і здійснив краще дослідження в галузі сучасних інформаційних систем - Олексію Крусю (ФІ-5).

Стипендії Громадського фонду імені Святого Андрія Первозваного, призначені за результатами проведення щорічного конкурсу «Студент Києва»

У 2001 році серед 25 фіналістів одинадцять - студенти НаУКМА.

Суспільні науки:

*Губарев Кирило (ФПВН-3);
Загірський Володимир (ФЕН-2).*

Природничі науки:

Цибулько Юрій (ФПрН-1).

Мистецтво і культура:

*Гомма Костянтин (ФГН-4);
Стрелкова Анастасія (МП-2 «Культурологія»);
Нарчинська Тетяна (ФГН-2).*

Фізкультура і спорт:

*Радійчук Олег (ФЕН-3) - 1 місце;
Блохін Андрій (ФЕН-2);
Мокрицька Ірина (ФПВН-4).*

Технічні науки:

Жуковська Катерина (ФІ-3) - 1 місце.

Стипендія «Славутич - найкращим» (осінь, 2001)

*Качур Дзвеніслава (ФПрН-3);
Кузьменко Дмитро (ФЕН-4);
Оксенюк Андрій (ФЕН-4);
Плахута Юлія (ФЕН-4);
Трегуб Максим (ФЕН-4);
Хоменко Святослав (ФГН-4).*

Премії Міжнародного благодійного фонду «Смолоскип» 2001 р.

Номінація «Проза» - *Логінова Галина (МП-2 «Філософія»)*

Грант Міжнародного фонду «Відродження» (США) (березень 2002 р.) на проведення пілотного проекту «Лабораторія наукового перекладу»

Кулаков Андрій Вячеславович (МП-2 «Філософія») - Молодіжний гуманітарний центр

Всеукраїнський конкурс наукових робіт з історії, культури та економіки, присвячений 10-й річниці незалежності України (грудень 2001 р.)

Розділ «Культура»

*Башлак Юлія (МП-1 «Культурологія») - диплом 3 ступеня
Городецька Ірина (ФГН-3) - заохочувальний диплом*

Премії 8-ї щорічної наукової конференції в рамках Днів науки НаУКМА (лютий 2002 р.) (сертифікат та книжки)

«За вдалий дебют»

*Нечитайло Павло (МП-1 «Історія»)
Дронова Ірина (МП-1 «Екологія»)
Логінова Галина (МП-1 «Філософія»)
Симчич Микола (МП «Філософія»)*

«За сміливість і відвагу в дискусії»

*Коваленко Павло (ФЕН-2)
Прищепка Катерина (ФГН-3)
Гостік Марина (ФСНСТ-3)
Іщенко Володимир (ФСНСТ-3)
Дієва Тетяна (ФСНСТ-2)
Іполітова Ірина (ФСНСТ-2)*

Стипендії ОСС (цифровий стільниковий зв'язок)

Предко Ігор (ФЕН-4)

Хоменко Діана (ФПВН-4)
Олефіренко Андрій (ФІ-3)

Переможці конкурсу «Українська держава та проблеми громадянського суспільства» на здобуття премії родини Наталі та Івана Даниленків

Вітер Олена (ФГН-4) - 1 місце
Гончаренко Ольга (МП-2 «Соціологія») - 2 місце
Єременко Ганна (МП-2 «Політологія») - 3 місце
Кисельов Сергій (ФГН-3) - заохочувальна премія
Білокурський Орест (МП-1 «Соціологія») - заохочувальна премія
Леонтєєва Олена (ФЕН-3) - заохочувальна премія

Переможці конкурсу на здобуття стипендії імені Симона Петлюри за підтримки Дослідного інституту новітньої історії України (США)

Прищета Ярослав (МП-2 «Історія») - 1 місце
Михайлова Олена (МП-2 «Історія») - 2 місце
Надтока Олександр (ФГН-3) - 3 місце
Будз Оксана (МП-1 «Історія») - 3 місце
Куценко Станіслав (ФПВН-1) - заохочувальна премія
Дмитренко Наталія (МП-1 «Журналістика») - заохочувальна премія

Всеукраїнський конкурс студентських та аспірантських робіт із гендерної тематики

Кпименко Ірина (ФГН-2) - 1 місце.

НАУКОВА РОБОТА

Брик Михайло Теодорович,
перший віце-президент, віце-президент
з наукової роботи
5 корпус, 3 пов., тел. 416-45-15

Принципова засада нової системи вищої освіти, що впроваджується в Університеті,- поєднання навчання з науковою роботою на всіх етапах підготовки фахівців. Такий підхід відкриває перед студентами можливість активно здобувати додаткові знання, полегшує і робить свідомішим вибір тем під час навчання в Магістеріумі, аспірантурі та докторантурі.

Наукова діяльність співробітників НаУКМА розглядається як цілісна система дослідницьких робіт, спрямованих на вивчення актуальних проблем гуманітарного, соціального та природничого профілів. Загальна концепція наукових досліджень у НаУКМА - «Україна: людина, суспільство, природа», враховуючи розмаїття напрямів університетської науки, органічно охоплює такі конкретизовані напрями наукової діяльності НаУКМА:

- Екологічні проблеми України;
- Україна в контексті європейських гуманітарних, історичних і суспільних процесів;
- Україна у взаємозв'язках із країнами Сходу.

Основні принципи формування наукової тематики Університету:

системний підхід до дослідження процесів у суспільстві, культурі, природі;
вивчення взаємозв'язків і взаємовпливу між культурними, суспільними, екологічними та іншими процесами в Україні та світовому співтоваристві;
визнання факту, що найперспективніші напрями сучасної науки ті, що базуються на міждисциплінарних зв'язках.

Основні напрями наукової роботи в Університеті:

Факультет гуманітарних наук

- Історія філософії (Київ в історії філософії України).
- Східна і Центральна Європа як об'єкт історії та геополітична реальність.
- в Культура українського бароко.
- Моделі світу в історії цивілізаційного розвитку людства.
- Арістотель та сучасність.
- Проблема функціонування, вивчення та викладання української мови.
- Науково-методичні особливості комунікативно орієнтованого викладання англійської мови.
- Впровадження та адаптація зарубіжних методик вивчення іноземних мов.
- Сладчина Києво-Могилянської академії.
- Історія бібліотеки Києво-Могилянської академії.
- Політичні трансформації посткомуністичного суспільства (проблеми оптимізації стратегії забезпечення національних інтересів України).
- Становлення та розвиток політичної системи суверенної України.

Факультет природничих наук

- Вивчення впливу техногенних факторів довкілля на організм людей і тварин.
- Радіоекологічні проблеми Чорнобильської катастрофи.
- Фізика біологічних систем.
- Формування, вивчення структури та властивостей синтетичних мембран на основі функціональних полімерів.
- Вивчення процесів мембранного переносу та розділення водних систем із використанням синтетичних мембран.
- Розроблення інтегрованих мембранно-сорбційних технологій розділення, очищення та концентрування складних водних систем.
- Палеоекологічні аспекти реконструкції рослинного покриву та клімату України в голоцені.

Факультет правничих наук

- Теорія і практика нормопроєкування.
- Правовий статус особи в умовах побудови громадянського суспільства в Україні.
- Актуальні проблеми цивільного і підприємницького права в контексті нового Цивільного кодексу України.

- Гармонізація права України і права держав Європейського Союзу.

Факультет економічних наук

- Теорія перехідної економіки.
- Проблеми економічного зростання.
- Економіка міжнародної торгівлі.
- Теорія обмінного курсу в перехідній економіці.
- Економічні проблеми глобалізації.
- Економічна теорія технологічних змін.
- Моделювання та аналіз функціонування фінансових систем.
- Проблеми грошово-кредитної політики України.
- Теорія фінансової сталості фірми.
- Проблема трансакційних витрат у перехідній економіці.
- Фінансова математика.
- Економіко-математичний аналіз енергетики України.
- Проблеми розподілу прав власності в перехідній економіці.
- Економічні проблеми ринку праці України.
- Екологічна економіка.

Факультет інформатики

- Методи цифрової обробки сигналів та зображень.
- Автоматична адаптація керуючих систем до ресурсних обмежень.
- Сучасні методи теорії програмування.

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

- Сільське населення: потреби, проблеми та шляхи їх вирішення.
- Розроблення моделі реабілітації людей із хімічними залежностями в терапевтичній спільноті.
- Вплив тренінгу асертивності на стан жінок, що зазнали насильства в сім'ї.
- Епідеміологія психічних захворювань в Україні.
- Динаміка висвітлення проблем людей із ВІЛ/СНІД-інфекцією у друкованих засобах масової інформації.
- Теорія та історія соціології.
- Етнодемографічний потенціал України: сучасний стан і перспективи розвитку.

Наукова робота в НаУКМА ведеться на 26 кафедрах шести факультетів і в 16 наукових підрозділах. З метою підсумку наукової діяльності в НаУКМА щорічно проводиться загальноакадемічна конференція професорсько-викладацького складу, докторантів, аспірантів, студентів магістеріуму та бакалаврату.

28 січня - 1 лютого 2002 року було проведено Дні науки НаУКМА, в яких брали участь представники наукових, вищих навчальних закладів Києва та інших міст. В рамках Днів науки відбулися:

8-ма щорічна наукова конференція «Україна: людина, суспільство, природа»;

філософський диспут «Філософія в українській культурі: історичні традиції, сьогодення і погляд у майбутнє»;

«круглі столи»: «Сучасність економічної науки», «Навчальні стратегії в соціальній роботі», «Пріоритети і перспективи японознавчих досліджень в НаУКМА (японська модель для глобальної соціокультурної парадигми)», «Проблеми екологічної освіти в Україні та шляхи їх вирішення»;

презентація видань серії «Вчені НаУКМА»;

книжкові виставки: наукові праці професорсько-викладацького складу НаУКМА за 2001 р. з фондів Наукової бібліотеки НаУКМА, нові видання Видавничого дому «КМ Академія» за 2001 р.;

презентація Сй-ИОМ «Шекспір в українських перекладах»;

виставка «Діалоги» (живопис, графіка) Ольги Петрової;

відкриття меморіальної дошки в пам'ять ректора Київської духовної академії прот. Олександра Глаголева та його сина Праведника Миру прот. Олексія Глаголева.

Наукові конференції, в тому числі студентські, досить поширене явище в нашому Університеті. Зокрема щорічна студентська наукова конференція, в якій беруть участь, крім студентів НаУКМА, студенти з багатьох університетів України та СНД; щорічні філософські читання пам'яті Памфіла Юрєвича (квітень); Міжнародна літня школа українознавства (травень); щорічні «Києво-Могилянські різдвяні диспути» (січень); періодично - Могилянські читання «Сторінки з історії Києво-Могилянської академії» тощо.

1996 року Університет розпочав видання збірки «Наукові записки НаУКМА». Якщо до 1999 року було надруковано 5 випусків, то в 1999 році - 13, а в 2000 році вийшло 12 тематичних випусків, один підсумковий спеціальний випуск та ювілейний, присвячений 385-річчю Києво-Могилянської академії. У 2001 р. вийшов спецвипуск і 12 тематичних випусків. Майже всі тематичні випуски занесено ВАКом до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття

наукових ступенів доктора і кандидата наук».

За час існування НаУКМА його співробітники опублікували більше 1650 наукових праць, у тому числі 120 монографій і колективних праць, 45 підручників і курсів лекцій, 56 посібників, сотні методичних розробок. Тільки у Видавничому домі «КМ Академія» побачили світ 22 монографії, 41 збірка наукових праць, 12 підручників, 35 навчальних посібників і словників.

НАУКОВІ СТРУКТУРИ НаУКМА

Центр із вивчення народонаселення України

Центр створено в 1992 році.

Основні галузі дослідницької діяльності - демографія, екологія народонаселення, соціологія народонаселення, етнодемографія, історія демографічної думки, географія населення.

Центр забезпечує читання курсів лекцій, створює підручники та наукові посібники, курси лекцій та словники, сприяє обміну демографічними знаннями шляхом організації та проведення колоквиумів, «круглих столів», семінарів, а також поширення контактів та обмінів між науковцями, професорами і студентами НаУКМА та зарубіжними інституціями.

Серед виконаних Центром науково-дослідних робіт - «Міграційні процеси в контексті суспільного розвитку України: теорія і практика», «Етнодемографічний потенціал України: сучасний стан і перспективи розвитку», «Інвалідація населення в Україні і проблема його соціального захисту» та інші.

*Ірина Прибиткова, керівник,
доктор філософських наук, професор
(4 корпус, кімн. 208)*

Науково-дослідний центр «Спадщина Києво-Могилянської академії»

Створено в 1992 році.

Основні напрями наукових досліджень:

Києво-Могилянська академія в українській духовній культурі;

історія КМА: її заснування і становлення, міжнародні культурні зв'язки, вплив на розвиток освіти і культури

інших країн, правовий статус Академії, матеріальні засади існування, підготовка викладачів, демократичні принципи внутрішнього життя, соціальні та регіональні характеристики студентства тощо;

духовна спадщина Академії: досягнення історичної, філософської, демографічної думки в Академії, розвиток філологічних знань, становлення української літературної мови, поетичної та риторичної шкіл, започаткування природничих, медичних, економічних, архітектурних знань;

ґрунтовне дослідження бібліотеки Академії;

пошук та опрацювання матеріалів із життя і творчості діячів Академії та її вихованців.

НДЦ «Спадщина КМА» підготував до друку енциклопедію «Кієво-Могилянська академія в іменах», де через біографії видатних діячів Академії простежується її вплив на розвиток культури, науки, мистецтва, суспільно-політичної думки України, Росії та країн Східної Південної Європи. Енциклопедія містить близько 1500 статей, в підготовці яких брали участь 103 автори; близько 300 ілюстрацій.

Видання розраховане на викладачів, студентів, науковців, усіх, хто цікавиться історією Кієво-Могилянської академії, Києва й України.

Марина Ткачук, керівник,
доктор філософських наук, професор
(5 корпус, 1 пов., тел. 416-60-20)

Центр сходознавства

Засновано 1996 року. Головна мета діяльності - організація та координація міждисциплінарних сходознавчих досліджень у галузі гуманітарних, суспільних, точних та природничих наук, реалізація освітніх та культурних програм у галузі сходознавства. Основний напрям - «Україна у взаємозв'язках із країнами Сходу».

Центр організовує і проводить конференції, симпозиуми, семінари з метою розвитку сходознавчих студій у НаУКМА, розширення міжнародних наукових контактів у галузі сходознавства.

Центр провів дві Всеукраїнські науково-практичні сходознавчі конференції, за результатами яких видано дві збірки наукових праць, проведено 2 семінари, впроваджено в навчальний процес 2 навчальні курси. У співпраці з Японським центром при НаУКМА для студентів Університету організовано курси японської мови, проводяться

науково-практичні семінари з проблем японознавства. Студенти, які співпрацюють із ЦС, вивчають японську мову, ведуть розробку тематик сходознавчого профілю тощо.

При ЦС створено науково-творчий колектив, який проводить дослідження в галузі «Соціальна структура японського суспільства: історія і сучасність».

Бібліотечний фонд ЦС - близько 400 праць японської, китайської наукової та країнознавчої тематики.

Володимир Резаненко, керівник,
доктор філологічних наук, професор
(3 корпус, кімн.118, тел. 416-02-64)

Центр європейських гуманітарних досліджень

Створено в 1996 році на базі франко-української лабораторії гуманітарних студій (1992 р.) із метою поглиблення зв'язків між навчально-науковими інституціями Західної Європи та НаУКМА, поширення західноєвропейської гуманітарної думки в Україні та української гуманітарної думки в Західній Європі. Центр займається перекладом та публікацією статей, есе, досліджень та наукових праць з питань, що хвилюють сучасний світ.

Центр контактує з рядом зарубіжних установ, серед них: Французький Культурний Центр, Гете-Інститут, «PRO-HELVETIA» (Швейцарія), Вища Школа Соціальних Досліджень (Париж), Женевський університет, Лідський університет, Французька Академія наук, Східний інститут у Римі, Лондонський університет, Центральноєвропейський університет (Будапешт), Гарвардський університет.

Проводиться робота зі студентами НаУКМА з організації навчального процесу, студентам допомагають у написанні дипломних та курсових робіт; студенті мають можливість користуватися бібліотекою Центру з метою розширення свого світогляду та набуття потрібних знань. Студенті також беруть участь у перекладацькому семінарі під керівництвом досвідчених редакторів.

Центр організує в 2002 році міжнародну конференцію «Освіта і сім'я в постатеїстичному суспільстві» (19-24 вересня).

Протягом 1999-2002 років здійснено такі видання: Френсіс Дворнік «Слов'яни в європейській історії та цивілізації», «Енциклопедія політичної думки», Е. Левінас «Між нами», Х. Янарас «Варіації на тему Пісні пісень», В. Стус «Ве-

чір. Зламана віть», П. Рікер «Сам як інший», Т. Гоббс «Левіафан», Г. Снегірев «Роман-донос», С. Вейль «Укорінення. Лист до клірика», Р. Шпорлюк «Імперія та нація», «Поza межами розуміння (Богослови та філософи про Голокост)», Кліфорд Гірц «Інтерпретація культур», «Томос Агапіс. Документи про відносини Римського і Константинопольського Престолів у 1958-1984 рр.», Жорж Ніва «Європа метафізики і картоплі», Часопис «Дух і Літера» № 7-8.

VIII Форум видавців у Львові у вересні 2001 року нагородив почесними грамотами такі книги, видані Центром: П. Рікер «Сам як інший» та «Енциклопедія політичної думки».

Незалежна рейтингова експертиза на початку 2002 року призначила диплом «Книга року-2001» праці С. Аверінцева «Софія-Логос. Словник», що була видана ЦЄГД, на potwierдження 1-го місця, здобутого цією книжкою в номінації «Енциклопедія».

У планах Центру на 2002-2003 роки - низка наукових проєктів, конференцій, переклади європейської гуманітарної класики, проведення серії семінарів ім. Лисяка-Рудницького та міжнародних конференцій, видання часопису «Дух і Літера» (ВАКівського з 2002 р.).

Костянтин Сігов, керівник,
кандидат філософських наук
(5 корпус, кімн. 18-20, тел. 416-60-20,
e-mail: franc@roller.ukma.kiev.ua,
<http://www.dup-i-litera.8m.com>)

Центр суспільно-політичних досліджень НАУКМА

Створено 1995 року з метою розгортання наукових досліджень з актуальних проблем політології, історії та права й інформування зацікавлених державних структур, громадських організацій та широкої громадськості про результати цих досліджень.

Центр проводить засідання політологічного семінару, організовує наукові семінари та конференції, веде наукові дослідження з теми: «Становлення та розвиток політичної системи суверенної України», «Реформування системи вищої освіти в Україні». Співпрацює з вітчизняними й зарубіжними науковими центрами; публікує наукові праці та збірники документів з актуальних проблем політики, історії, права та здійснює видавничі проєкти у сфері культури.

Валентин Якушик, керівник,
доктор політичних наук, професор
(4 корпус, кімн. 209, тел. 416-60-48)

Українсько-польський центр науки та культури (УПЦНК)

Засновано 1996 року. Стратегічна мета діяльності Центру полягає в науковому обґрунтуванні й висвітленні європейського характеру української гуманітарної думки в динаміці її історичного розвитку. Основні завдання - організація та координація наукових досліджень у широкому спектрі українсько-польських взаємин (історія, соціологія, культура, політологія, економіка тощо), поглиблене й цілеспрямоване вивчення складної історії українсько-польських контактів (від найдавніших часів до сьогодні), об'єктивне висвітлення її суперечливих моментів, які перешкоджали повному порозумінню двох народів.

Велику увагу Центр приділяє організації стажування студентів у Польщі, а також відрядженню студентів НАУКМА до Європейського колеґіуму українських та польських університетів у м. Любліні, одним із засновників якого виступає НАУКМА.

У своїй діяльності Центр спирається на науковий потенціал НАУКМА та польських наукових освітніх осередків, зацікавлених у співпраці.

Основні напрями діяльності Центру:

- організація і виконання дослідницьких програм із напрямів, віднесених до сфери діяльності Центру, силами Центру та із залученням провідних фахівців із даної проблеми;
- запрошення провідних учених, письменників, провідних діячів Польщі з метою проведення відкритих публічних лекцій та спеціалізованих курсів лекцій у галузі суспільно-гуманітарних наук;
- організація поїздок студентів, аспірантів та викладачів НАУКМА до Польщі з метою написання наукових праць з напрямів, віднесених до сфери діяльності Центру, вивчення польської мови, ознайомлення з культурою Польщі та налагодження професійних зв'язків із польськими колеґами; обмін студентами НАУКМА та вищих навчальних закладів Польщі;
- організація наукових обговорень у НАУКМА проблем польської культури та українсько-польських культурних взаємин у формі конференцій, семінарів, «круглих столів» і участь у таких обговореннях поза НАУКМА.

Володимир Моренець, керівник,
доктор філологічних наук, професор,
Сергій Яковенко, заступник
(3 корпус, кімн. 117, тел. 416-02-64)

Центр екологічних досліджень

Створено в 1998 році.

Основна мета - аналіз існуючих науково-технічних розробок у сфері охорони і збереження довкілля для формування цільових програм упровадження найефективніших і природозберігаючих технологій; обґрунтування потреби розвитку певних галузей господарства і виробництв із метою збалансування техногенного навантаження на довкілля; дослідження та видача рекомендацій щодо вирішення екологічних проблем, пов'язаних із діяльністю ВПКта військовою конверсією; розроблення та впровадження власних науково-технологічних рішень, пов'язаних з екологічними проблемами, спрямованими на розвиток енерго- і ресурсозберігаючих технологій, створення комп'ютерного банку екологічних даних, застосування екологічно чистих і відновлюваних джерел енергії. Одна з функцій Центру - проведення просвітницької роботи в галузі екології, а також екологічна пропаганда в за-собах масової інформації.

За час існування Центру опубліковано 15 статей, зроблено 15 доповідей на наукових конференціях різного рівня. Центр узяв участь в організації та проведенні ряду семінарів, конференцій, слухань.

Михайло Брик, керівник,
доктор хімічних наук, професор.
(2 корпус, кімн. 104, тел. 416-60-90,
<http://www.ukma.kiev.ua/univ/scient/ERC>)

Центр досліджень національної безпеки / Школа політичної аналітики (Center for National Security Studies)

Центр створено в 1998 році.

Протягом 1999-2002 років у Центрі розроблялися три теми:

- * «Ліві сили в Україні: чи можлива їхня еволюція до соціал-демократії?»;
- * «Типологія націоналізмів в Україні: проблеми для внутрішньої та зовнішньої безпеки»;
- * «Внутрішні чинники зовнішньої політики України».

Проведено вісім наукових семінарів. Восени 2000 року вийшла колективна монографія «Українські ліві: між ленінізмом і соціал-демократією». Центр видав 5 брошур, серед них: «Український націоналізм у незалежній

Україні» та «Політичне русинство», «Закарпатська версія периферійного націоналізму».

Співробітники Центру виступали з доповідями в Інституті Брукінгса, Йельському, Колумбійському, Гамбурзькому університетах, Канадському інституті українських студій, на трьох семінарах робочої російсько-української групи, організованих за сприяння Інституту Кеннана.

Серед публікацій співробітників - три статті й брошура «Внутрішні фактори зовнішньої політики України», видані у Федеральному інституті східноєвропейських досліджень (BIOst), Кьольн. Два роки поспіль (2001-2002 рр.) Центр брав участь у підготовці щорічника «Nations in Transit».

З 2002 р. при Центрі утворено **Школу політичної аналітики** (www.spa.org.ua), якою підготовлено і видано два тематичних випуски.

Олексій Гарань, керівник,
доктор історичних наук, професор
(4 корпус, кімн. 422, тел. 416-60-48,
haran@ukma.kiev.ua; rostp@hotmail.com)

Центр систем правової інформації

Центр систем правової інформації було засновано у 1998 році як структурний підрозділ НаУКМА.

Наукова проблематика Центру:

«Системи правової інформації», «Правничі лінгвістика», «Порівняльне право», «Інноваційні методи викладання права», «Правничі освіта».

Основними напрямками діяльності ЦСПІ є:

- * організація науково-дослідницьких (фундаментальних і прикладних) та навчально-методичних робіт з окремих проблем у сфері правової інформації та правничої освіти;
- * налагодження контактів із зарубіжними і міжнародними організаціями, об'єднаннями, асоціаціями з метою розширення і поглиблення досліджень у сфері правничої освіти та правової інформації;
- # використання інформаційних ресурсів глобальної комп'ютерної мережі «Інтернет»;
- наукові та методичні розробки у сфері порівняльного правознавства;
- створення засобів і методів прискорення розробки науково обґрунтованих проектів законів та підзаконних актів з урахуванням досвіду законотворчого процесу інших держав;

- експертиза розробок з окремих галузей систем правової інформації;
- переклад законодавчих актів та навчальних, методичних, нормативних і практичних матеріалів зарубіжного походження.

На сьогоднішній день на базі ЦСПІ здійснюється проект «Правнича лінгвістика» - керівник канд. філол. н., доцент Артикуца Н. В., метою якого є комплексне дослідження правничої мови і термінології в історичному та синхронічному аспектах.

На базі Центру започатковується Проект «Центр інноваційних методик правничої освіти», який передбачає реорганізацію Центру систем правової інформації у Центр правової інформації та інноваційних методик правничої освіти, основна мета діяльності якого визначається як дослідження існуючих та вироблення нових науково-методичних та практичних рекомендацій щодо викладання правничих навчальних дисциплін у юридичних навчальних закладах України.

Володимир Сущенко, науковий керівник,
кандидат юридичних наук, професор
Ольга Литвинчук, виконавчий директор -
(4 корпус, кімн. 322, тел. 238-24-90,
e-mail: olgalaw@ukma.kiev.ua)

Інститут громадянської освіти НаУКМА

Інститут громадянської освіти в НаУКМА було засновано в 1999 році.

Мета діяльності Інституту - проведення дослідницьких проектів, пошук нових ефективних освітніх методик, які були б застосовані під час тренінгів для викладачів, розвиток освітніх програм, організація семінарів для вчителів, збір і поширення інформації та освітніх матеріалів про демократію. Інститут співпрацює з державними установами і громадськими організаціями України та інших держав. Його було започатковано як структурний підрозділ НаУКМА.

Інститут проводить неполітичну освітню роботу в галузі таких актуальних тематик громадянського суспільства, як права людини та громадянські права, Конституція і засади законодавства та виборів. Інститут вбачає свою місію в розбудові Філософії Свободи, яка б плекала вільне і критичне мислення - важливу складову демократичного суспільства. Як неполітична організація Інститут громадянської освіти

ти шукає можливості для суто громадського і освітнього впливу на Україну

Сергій Рябов, керівник
доктор філософських наук, професор
(4 корпус, кімн. 223, тел. 238-24-91
e-mail: ademy@ukma.kiev.ua
riabov@iatp.org.ua)

Лабораторія екологічних проблем

Наукові дослідження ЛЕП плануються в напрямках:

- дослідження механізмів функціонування екосистем різного масштабу і дії антропогенного навантаження;
- * дослідження механізмів міграції по трофічних ланцюжках шкідливих факторів довкілля і розроблення способів запобігання шкідливим впливам на органи та системи;
- * дослідження механізмів мутагенного впливу на організм радіаційних і ксенобіотичних факторів довкілля;
- дослідження взаємозв'язків між екологією та економікою і подальший розвиток концепцій сталого розвитку;
- ♦ дослідження проблем глобальної екологічної політики;
- дослідження екологічних технологій;
- * дослідження шляхів і механізмів збереження та відтворення природних екосистем та ландшафтів;
- ♦ дослідження біологічного різноманіття.

Віталій Замост'ян, керівник,
доктор медичних наук, професор
(3 корпус, кімн. 218, тел. 416-51-88)

Лабораторія фізики біологічних систем

З 1997 року успішно функціонує лабораторія фізики біологічних систем, створена спільно відділом фізики біологічних систем Інституту фізики Національної академії наук України та кафедрою фізики природничого факультету Національного університету «Києво-Могилянська академія». В лабораторії працює 5 наукових працівників - кандидатів фізико-математичних наук. Основна тема спільних досліджень: вивчення фізичних властивостей і механізмів функціонування біологічних молекул та утворених ними структур. Розвиваються теоретичні та експериментальні методи дослідження біомакромолекул у нерівноважних умовах, що імітують умови їх існування. В до-

слідженнях використовуються такі чут-Уливі методики, як: коливальна Фур'є-ІЧ-спектроскопія, Раман-спектроскопія, спектроскопія плазмонного резонансу, голографія, а також метод нейронних сіток. Також проводяться роботи, пов'язані з математичним моделюванням нелінійних процесів, що виникають під час функціонування складних біологічних систем, та створенням нових комп'ютерних методів обробки експериментальних даних.

На базі лабораторії регулярно проводяться науково-навчальні семінари, в яких, крім співробітників відділу, викладачів та студентів НаУКМА, беруть участь фахівці з різних наукових установ Києва, Харкова та Львова.

У лабораторії проходять практику студенти 2-3 курсів та кваліфікаційні бакалаврські роботи виконують студенти 4 курсу факультету природничих наук.

За участю співробітників відділу розроблені методично та підготовлені експериментально лабораторні роботи з курсу «Оптика та спектроскопія» для студентів 2-3 курсів природничого факультету.

Валерій Харк'янен, керівник,
доктор фізико-математичних наук,
професор
(2 корпус, кімн. 312, тел. 416-60-68)

Лабораторія нелінійної оптики та голографії

Основні напрями діяльності наукового підрозділу ЛНОГ:

- дослідження властивостей та розроблення оптимального складу фототермопластичних реєструючих матеріалів на основі полімерних напівпровідників із метою використання їх у швидкісній голографії;
- « розроблення та конструювання оптичних приладів і апаратури для запису та відтворення інформації в реальному часі;
- дослідження просторових структур та фазових перетворень у біологічно активних розчинах голографічними методами (спільно з відділом фізики біологічних систем Інституту фізики НАН України згідно з угодою про співпрацю);
- розроблення методик і постановка лабораторних робіт в оптичному практикумі.

Петро Голод, керівник,
кандидат фізико-математичних наук
(2 корпус, кімн. 312, тел. 416-60-68)

Лабораторія екотехнології

Лабораторію засновано в 1995 році. Лабораторія екотехнологій - структурна навчально-наукова одиниця НаУКМА, створена з метою розроблення наукових основ технологій комплексної переробки промислових відходів; очистки стічних вод; технічного, інформаційного та методичного забезпечення навчальних курсів кафедри хімії НаУКМА та наукової роботи студентів факультету природничих наук галузі хімії, екології та хімічної технології.

Основні завдання лабораторії:

- розроблення наукових основ переробки промислових відходів із метою знешкодження їх та використання в господарстві;
- розроблення наукових засад відновлення відпрацьованих цінних речовин та матеріалів із метою повторного використання;
- проведення науково-дослідних робіт з очистки стічних вод промислових, сільськогосподарських підприємств та житлово-комунального господарства та створення систем замкнутого водопостачання;
- розроблення наукових основ нових екологічних технологій виробництва у хімічній, фармацевтичній промисловостях та біотехнології;
- розроблення комплексних технологій переробки відходів виробництва і відновлення цінних речовин та матеріалів для повторного використання у виробництві;
- участь у навчальному процесі НаУКМА (читання курсів лекцій, залучення студентів до виконання наукових програм лабораторії тощо);
- створення підручників, навчальних та методичних посібників, курсів лекцій з тематики кафедри хімії;
- розроблення баз даних екологічного профілю та розповсюдження акумульованої в них інформації.

Анатолій Бурбан, керівник,
кандидат хімічних наук, доцент
(2 корпус, кімн. 205, тел. 416-33-93,
e-mail: afb@ukma.kiev.ua)

Центр досліджень Центрально-Східної Європи

Центр створено в 2001 році. Основні напрямки діяльності:

- організація та проведення наукових досліджень в галузі гуманітарних наук;

« участь у навчальному процесі НаУКМА (читання навчальних курсів з гуманітарних дисциплін; залучення студентів та аспірантів до виконання наукових програм Центру);

- проведення наукових семінарів, «круглих столів», конференцій, літніх шкіл тощо;

« підготовка та видання літератури в галузі гуманітарних наук;

- * сприяння розширенню контактів та обмінів між науковцями, професорами і студентами НаУКМА й відповідними інституціями країн Центрально-Східної Європи.

Центром підготовлено та видано:

- 5-й випуск часопису «Український гуманітарний огляд» (К.: Критика, 2001);

- * **Михайло Курилич.** Гуцульський орнамент. Упорядник Леся Довга. (К.: І_К Маїкег, 2001).

Проведено три навчальних семінари у Варшавському університеті (Міжнародна школа гуманітарних досліджень, 10 листопада - 10 грудня 2001 р.)

Наталія Яковенко, керівник,
доктор історичних наук, професор
(5 корпус, кімн. 19, тел. 238-24-45)

КОЛЕГІУМИ НаУКМА

Продовжуючи традицію давньої Києво-Могилянської академії і втілюючи вжиття концепцію безперервної освіти, університет «Києво-Могилянська академія» опікується закладами середньої освіти. Під патронажем НаУКМА працює мережа колегіумів, що розташовані по всій Україні.

Першим закладом цієї мережі, який відродив старовинну назву «колегіум», надавши їй нового, сучасного змісту і наповнення, став **Києво-Могилянський колегіум** (1992). Тут здійснюється освіта обдарованих дітей за поглибленими програмами, орієнтованими на вимоги НаУКМА.

Адреса:

02217, м. Київ,
вул. Драйзера, 9-а,
тел. 547-12-20,

colegium@colegium.edu.ukrsat.com.

Олександр Ковальчук, директор

Майже одночасно з ним розпочав роботу **Запорізький «Січковий колегіум»** (1992) - заклад інтернатного типу. Його мета - відтворення та оновлення через систему навчально-ви-

ховних студій соціально-педагогічних традицій козацтва, національно-патріотичне виховання обдарованих дітей з усього регіону.

Адреса:

69097, м. Запоріжжя,

пр. Ювілейний, 19,

тел. (061-2)42-13-12,

yershova@infocom.zp.ua

Валентина Єршова, директор

Феодосійська загальноосвітня школа-колегіум «Аріадна» (1993) - перша спроба організації українського навчального закладу в російськомовному середовищі.

Адреса:

98109, Автономна Республіка Крим,

м. Феодосія,

вул. Челнокова, 80, кв. 2,

тел. (065-62) 3-44-35.

Анатолій Півненко, директор

Черкаський колегіум «Берегиня» (1993) - здійснює поглиблену підготовку за фізико-математичним, гуманітарним та суспільним напрямками.

Адреса:

18008, м. Черкаси,

вул. Хоменка, 14/1,

тел. (047-2) 63-78-45,

tytar@ck.ukrpack.net.

Василь Титаренко, директор

Донецький гуманітарний колегіум (1994) - навчальний комплекс дошкільних закладів та школи I-III ступенів.

Адреса:

83015, м. Донецьк,

бульвар Шкільний, 15,

тел. (0623)37-84-91,

uhk@skif.net.

Ігор Авдієнко, директор

Колегіум «Гуцульщина» (1997). Разом із поглибленим вивченням шкільних дисциплін велика увага надається вивченню традиційних народних промислів: різьблення, ткацтва, писанкарства.

Адреса:

78635, Івано-Франківська обл.,

Косівський р-н, с. Рожнів,

тел. (034-78)2-61-12,

rozhnkig@ivf.ukrpack.net.

Євген Галичук, директор.

Сіверськодолицький колегіум (1998) - поглиблене вивчення гуманітарних та фізико-хімічних дисциплін.

Адреса:

93404, Луганська обл.,

м. Северодонецьк, вул. Гоголя, 37,

тел. (064-52) 4-04-75,

college@sed.lg.ua.

Ліна Міхно, директор

Херсонський колегіум ім. Є. Маланюка (2000) - створений на колективній власності з метою відпрацювання новітньої моделі національної школи з чітко визначеним пріоритетом національного виховання.

Адреса:
73088, м. Херсон, вул. Ладичука, 123,
тел. (0552) 26-37-66,
malan@ks.ukrpack.net.
Марина Родненко, директор

Рогатинський колегіум ім. Володимира Великого - навчальний заклад із поглибленим вивченням гуманітарних та фізико-математичних дисциплін. Активно співпрацює з закордонними навчальними закладами та установами.

Адреса:
77000, Івано-Франківська обл.,
м. Рогатин, вул. Шевченка, 1,
тел. (03435)2-16-02.
Ігор Доронюк, директор

Роменський колегіум ім. П. Калнишевського - наймолодший у роді колегіумів НаУКМА (з вересня 2001 р.). Як навчальний заклад заснований 1871 року. Має статус навчально-виховного комплексу. В основі концепції лежить педагогіка особистісно орієнтованого навчання і виховання. Працює за двома напрямками - гуманітарним і природничо-математичним.

Адреса:
42000, Сумська обл.,
м. Ромни, вул. Пушкіна, 15,
тел. (05448) 2-21 -27, 2-41 -97.
Валентина Судьїна, директор

Є серед наших колегіумів і два вищі навчальні заклади II ступеня акредитації. Це Кременецький педагогічний коледж ім. Т. Шевченка та Тернопільський колегіум «Галичина».

Кременецький обласний комунальний педагогічний коледж ім. Тараса Шевченка (1999) - надає освіту на рівні молодшого спеціаліста та бакалавра за напрямками: дошкільне виховання, трудове навчання та обслуговуюча праця, образотворче мистецтво, музичне мистецтво та музичне виховання, філологія (англійська і німецька мови та літератури), біологія, дошкільне виховання, фізичне виховання і спорт.

Адреса:
47003, Тернопільська обл.,
м. Кременець, вул. Ліцейна, 1,
тел./факс (03546) 2-19-91,
admin@college.kr.te.ua.
Опанас Ломакович, директор

Тернопільський колегіум «Галичина» було взято під опіку НаУКМА 1997 року. Цей заклад проліцензовано як коледж. Він дає фахову освіту на рівні молодшого спеціаліста за багатьма напрямками. Серед них: юридичний, філологічний, економічний та комп'ютерних технологій. Це перший заклад такого типу в західному регіоні України.

Адреса:
46001, м. Тернопіль,
вул. Б. Хмельницького, 15,
тел. (035-2) 22-11-93,
gcollege@tu.edu.te.ua
Марія Баб'юк, директор

Тбіліський колегіум ім. М. Грушевського - перший україномовний зарубіжний навчальний заклад на теренах СНД, створений для дітей 40-тисячної української діаспори Грузії у 1999 р. Його концепція передбачає поряд з використанням моделі національної школи поглиблене вивчення грузинської мови, виховання в дусі органічного поєднання української й грузинської культур, розвитку інтелекту і соціальної відповідальності. Ім'я Михайла Грушевського присвоєно на честь великого вченого, державного і політичного діяча, який з 1880 по 1886 рік навчався в Тбіліській класичній гімназії. Угоду про співпрацю з НаУКМА підписано 21 травня 2002 р.

Адреса:
Грузія, 380002, Тбілісі, вул. Дгебуадзе, 8,
тел. (995 32) 943 688.
Ганна Матвеева, директор

У квітні 1998 року засновано Асоціацію колегіумів при НаУКМА. Це громадська організація, що ставить за мету об'єднати зусилля всіх колегіумів на базі створення нових навчальних програм, спеціальних методичних розробок та підручників для колегіумів. На додаток до того Асоціація прагне не тільки міцніше з'єднати колегіуми з НаУКМА, а й налагодити міжколегіальні зв'язки, щоб колегіанти та викладачі з різних регіонів спілкувалися між собою. Цьому слугує і часопис «Могиллянські джерела».

Ольга Шуть,
помічник віце-президента
з навчальної роботи
(1 корпус, кімн. 303, тел. 463-69-31)

СЛУЖБИ ТА ПІДРОЗДІЛИ

Наукова бібліотека НаУКМА

1 корпус - Бакалаврська бібліотека (читальні зали, абонемент, зала каталогів, зала нових надходжень, дирекція).

Староакадемічний корпус - Дослідницька бібліотека (читальна зала, зала періодики, книгосховище).

4 корпус - Правничка бібліотека, Американська бібліотека, Бібліотека ШСР.

Бурса - Бібліотека ДДП.

Тел. 416-60-55, 416-60-35, 417-31-13;
<http://www.library.ukma.kiev.ua>;
e-mail: library@ukma.kiev.ua

У процесі навчання та дослідницької діяльності студентів, викладачів та співробітників НаУКМА мають змогу швидко та ефективно отримувати інформацію, скориставшись фондами Наукової бібліотеки Університету.

Бібліотека - навчально-допоміжний, інформаційний, науковий, культурно-освітній структурний підрозділ Університету. Основна мета діяльності Бібліотеки - максимальне та оперативне задоволення потреб користувачів в інформації та документах, забезпечення потреб навчального процесу та наукової діяльності з усіх напрямів фахового спрямування Університету.

До ваших послуг Бакалаврська (навчальна література на абонементі та в читальних залах) та Дослідницька (наукова література, цінні та рідкісні видання, колекції, періодичні видання), відокремлені Правничка бібліотека та Американська бібліотека, а також бібліотека ШСР, ДДП.

Сучасний фонд Бібліотеки становить близько 300 тис. примірників. Література добирається так, щоб якомога краще відповідати навчальним програмам Університету та планам науково-дослідної роботи, забезпечити різноплановий підбір інформаційних джерел. Вагому частину книжкового фонду (близько 40 відсотків) складає література іноземними мовами, переважно англійською. Поряд із цим - значна кількість видань французькою, німецькою, російською, польською та іншими мовами. Фонд бібліотеки має сучасні носії інформації на компакт-дисках (переважно довідкові видання), електронні бази даних.

Дослідницька читальна зала НаУКМА

У фонді періодичних видань понад 1000 назв вітчизняних і зарубіжних журналів та газету друкованому та електронному вигляді.

Наукова бібліотека утримує 26 колекцій бібліотек відомих учених, діячів науки і культури України та інших країн світу.

До послуг користувачів електронний каталог (доступний також через Інтернет: <http://www.library.ukma.kiev.ua>), комп'ютерні читацькі місця розташовані у відділі бібліографії. Запроваджено інтегровану автоматизовану бібліотечну систему ALEPH, що забезпечує оперативний доступ до будь-якої інформації. Бібліотека під'єднана до мережі Інтернет.

Бібліотека випускає щоквартальник «Бібліотечні новини», який вміщує інформацію про події, нову літературу тощо.

До послуг користувачів - можливість ксерокопіювання в кожному приміщенні бібліотеки.

Тетяна Ярошенко, директор

ГОДИНИ РОБОТИ БІБЛІОТЕКИ

БАКАЛАВРСЬКА БІБЛІОТЕКА:

читальні зали:

8.00-19.00

субота - 10.00 - 18.00

вихідний - неділя

абонементи:

9.00-18.00

вихідні - субота, неділя

відділ бібліографії:

9.00-18.00

субота - 9.00 - 15.30

вихідний - неділя

ДОСЛІДНИЦЬКА БІБЛІОТЕКА:
читальна зала періодичних видань:
9.00-18.00
субота - 10.00- 18.00
вихідний - неділя

дослідницька читальна зала:
9.00-18.00
субота - 10.00 - 18.00
вихідний - неділя

ПРАВНИЧА БІБЛІОТЕКА:
10.00-19.00
субота 10.00 - 16.00
вихідний - неділя

АМЕРИКАНСЬКА БІБЛІОТЕКА:
14.00-19.00
субота - 10.00 - 16.00
неділя, понеділок - вихідний.

Навчально-методичний відділ

1 корпус, кімн. 212, 214
тел./факс: 416-60-75

Головне завдання - координація роботи факультетів, кафедр із планування, організації, методичного та матеріально-технічного забезпечення навчального процесу на рівні сучасних вимог.

У плануванні та організації навчального процесу відділ забезпечує:

- підготовку зведених показників прийому та випуску студентів;
- експертизу навчальних планів;
- узгодження щорічного графіка-календаря навчального процесу, розкладів занять, заліково-іспитових сесій, графіків засідань державних кваліфікаційних комісій;
- ефективне використання аудиторного фонду;
- аналіз успішності та підсумкової атестації студентів;
- інформування студентів та викладачів про зміни в умовах та вимогах до навчання.

У навчально-методичній роботі відділ зосереджує свої зусилля на:

- вивченні, узагальненні та впровадженні нових технологій і передового досвіду організації вищої освіти;
- забезпеченні студентів і викладачів навчальною документацією.

Головне в матеріально-технічному забезпеченні для відділу - постійне вивчення потреб і стану засобів навчання, оперативне внесення пропозицій ректорату щодо зміцнення й оновлення навчальної бази.

Віра Дорошенко, керівник

Відділ зв'язків із громадськістю (Public Relations Department)

5 корпус, 2 пов.,
тел./факс 417-82-15,
e-mail: pr@ukma.kiev.ua

Відділ PR було створено в НаУКМА першим серед інших ВНЗ України. Основні напрями діяльності:

- збір та поширення оперативної та об'єктивної інформації про діяльність Університету;
- зв'язки із засобами масової інформації;
- організація та проведення загальноуніверситетських акцій та заходів: посвята в студенти, День Академії, День відкритих дверей, конвокація (церемонія вручення дипломів);
- зустрічі із видатними політичними, культурними, науковими та бізнесовими діячами світу та України тощо;
- організація зустрічей та зв'язки з випускниками;
- підтримка фото-, фоно- та відеоархівів НаУКМА;
- розроблення та виготовлення рекламно-сувенірної продукції, а також інформаційних матеріалів про діяльність Університету.

Перший День зустрічі випускників
(18 травня 2002 року)

Почесний професор НаУКМА Ліна Костенко на презентації енциклопедичного довідника «Києво-Могилянська академія в іменах. XVII—XVIII ст.»

Відділ зв'язків із громадськістю ко-ристується популярністю серед студен-тів Академії, які мають можливість на-бути тут досвіду в галузі Public Relations і зробити власний внесок у розбудову своєї Aima Mater.

Світлана Лутчин, керівник

Відділ перспективного розвитку

5 корпус, 2 пов.,
тел. 463-71-10,
e-mail: fr@roller.ukma.kiev.ua

Відділ перспективного розвитку здійснює пошук додаткового фінансування для реалізації довготермінових пріоритетних проєктів НаУКМА, спрямованих на поліпшення якості навчального процесу, формування матеріально-технічної бази, ремонт та реконструкцію будівель.

У 2001-2002 н. р. проводилася робота за основними напрямками:

- формування «ендаументу» НаУКМА;
- «Професорська стипендія» - створення стипендійного фонду для надання стипендій науковцям та викладачам Академії;
- іменні студентські Гранти (на 2002-2003 рр. засновано 35 грантів);
- «Іменна аудиторія» - ремонт, вмеблювання навчальних аудиторій та офісних приміщень фізичними та юридичними особами;
- придбання та устаткування нового гуртожитку НаУКМА;
- формування Довірчої ради НаУКМА;
- видання україномовних підручників для ВНЗ;
- проведення громадських заходів НаУКМА (конвокація, посвята в студенти, презентація НаУКМА в регіонах України, День Академії, презентація енциклопедії «Києво-Могилянська академія в іменах»).

На 2002-2003 навчальний рік пріоритетними оголошено проєкти:

- Професорська стипендія;
- Нова Бібліотека НаУКМА.

Віра Балацька, керівник

Відділ міжнародного співробітництва (ВМС)

5 корпус, кімн. 25, 26,
тел. 416-50-16

Головне призначення міжнародної діяльності НаУКМА полягає у зміцненні його авторитету як сучасного закладу

вищої освіти світового рівня; ознайомленні і запозиченні наукового та навчального досвіду, що базується на передових зразках вищих навчальних закладів різних країн; пошуку і створенні можливостей для підвищення якості наукових досліджень та викладання.

ВМС Академії - структурний підрозділ, який спрямовує свою діяльність на встановлення, зміцнення та поглиблення міжнародних зв'язків Університету за міждержавними угодами шляхом укладання договорів про співпрацю із закладами освіти, роботою з міжнародними фондами, організаціями. Серед багатоаспектної діяльності відділу - організація та проведення різноманітних міжнародних зустрічей, лекцій, семінарів, інформування університетської громади про можливості навчання та стажування за кордоном, залучення до навчання в НаУКМА іноземних громадян.

З погляду міжнародної перспективи НаУКМА - це частина світової академічної спільноти. Національним інтересам України відповідає те, що в державі є університет із конкурентоспроможною у світі системою навчання. Міжнародні контакти істотно допомагають НаУКМА підтримувати високий рівень як викладання, так і дослідницької роботи. З цієї точки зору посилення та розвиток міжнародного співробітництва - невід'ємна частина сучасного та майбутнього Університету.

Окремі програми, за якими студенти та викладачі НаУКМА проходили стажування/навчання за кордоном у 2001-2002 н. р.:

- Гарвардський літній інститут українознавства для магістрів та аспірантів (США);
- Міжнародна літня школа в Університеті м. Уппсала (Швеція);
- Міжнародна літня школа в Університеті м. Осло (Норвегія);
- Програма ім. Едмунда Маскі навчання на магістерських програмах в університетах США;
- Програма «Акт на підтримку свободи» річного навчання студентів молодших курсів у коледжах та університетах США;
- Навчальні програми для магістрів та аспірантів у Центральноєвропейському університеті (Будапешт, Угорщина);
- Програма навчання на Магістеріумі в Лондонській школі економіки та політології (координується Британською радою в Україні);

- Річні та літні програми навчання для студентів старших курсів в університетах Німеччини (координуються Німецькою Радою Академічних Обмінів - DAAD);
- Літня дослідницька лабораторія Університету штату Іллінойс із вивчення Росії та Східної Європи для аспірантів та науковців (Урбана-Кемпбейн, США);
- Колегіум польсько-українських університетів (Люблін, Польща).

Лариса Човнюк, керівник

Студентський театр «LUDUS» на відкритті виставки «Простий простір, або Грецькі дослідження українських теренів» Ігоря Цикури

Культурно-мистецький центр

вул. Іллінська, 9,
тел. 416-21-54

Діяльність Культурно-мистецького центру спрямована на збереження кращих мистецьких традицій Києво-Могилянської академії, на розвиток усіх напрямів сучасного українського, а також презентацію зарубіжного мистецтва.

Крім того, залучення професійних творчих колективів до співпраці створює умови для підвищення мистецької кваліфікації студентів, котрі прагнуть розвинути свої творчі здібності.

У структурі КМЦ функціонують:

Галерея мистецтв, де постійно проводяться виставки найкращих майстрів українського та зарубіжного малярства, скульптури, графіки, декоративно-ужиткового мистецтва, художньої фотографії, а також презентації молодого сучасного мистецтва.

Академічна хорова капела «Почайна» (художній керівник - Олександр Жигун) з репертуаром української і зарубіжної класики та обробок українських народних пісень; високий

рівень виконавської майстерності забезпечує «Почайні» участь у фестивалях хорової музики як в Україні, так і за кордоном. Учасник міжнародного фестивалю «MUSIC WORLD» у м. Фівізано (Італія, 1998). У грудні 2001 року колектив відзначив 15-річчя свого заснування великим концертом «Духовна музика Європи XVIII ст.» в Національній опері України.

Експериментальний театр-студія, лауреат кількох найпрестижніших в Україні театральних нагород «Київська пектораль». Театр бере участь у багатьох міжнародних проєктах та фестивалях. Творчий колектив театру працює в напрямі нетрадиційних постановок, а також експериментує у т. зв. вуличному «дикому» театрі. У творчому доробку колективу багато цікавих вистав, що стали помітною подією в мистецькому житті не тільки України, а й поза її межами.

Студентський театр «LUDUS» (художній керівник і режисер - Анатолій Петров) - лауреат фестивалю студент-

Хорова капела «Почайна» цього року святкує 15-річчя творчої діяльності

Вистава Київського експериментального театру «Кассандра»

ських театрів м. Києва (1998 та 2000 років), постійний учасник загальноміських свят «День Києва», «День молоді» та ін. Вже традиційною стала його участь у щорічному міжнародному фестивалі «Золотий Лев» у Львові. «швиЗ» брав участь у міжнародних театральних фестивалях «ZDaERZENIA» (м. Люблін, Польща) та «SCENA» (м. Ганновер, Німеччина).

Студентський кіноклуб (керівник - Ольга Брюховецька), в якому проводяться перегляди кращих досягнень світової та вітчизняної кінокласики, а також творчі зустрічі з відомими кінорежисерами, акторами тощо.

Лабораторія старовинної музики (художній керівник - Тетяна Трегуб), що працює над відновленням кращих здобутків музичного мистецтва XV-XVII століть. В репертуарі ансамблю твори європейського середньовіччя, Ренесансу та раннього Бароко, музика міського побуту України доби Українського бароко. У 2002 році колектив ансамблю отримав від московського майстра Миколи Полоскова дарунок - музичний інструмент спінет (автентична копія XVII ст.).

Майстерня кераміки (керівник - Володимир Онищенко), де студенти опановують техніку пластики, знайом-

Вистава студентського театру «LUDUS» «Атоге. Коло на Схід-Захід»

ляться з традиціями українського гончарного ремесла, народної іграшки, глиняної скульптури.

Ансамбль бального танцю. Музична студія.

Культурно-мистецький центр Києво-Могилянської академії - ініціатор та організатор Центру театральних досліджень, діяльність якого спрямована на підтримку молодих митців, які прагнуть до створення інноваційних творчих проєктів.

КМЦ регулярно проводить концерти та дискотеки, де пропагується та презентується краща українська та зарубіжна сучасна музика. Центр активно працює в напрямі залучення коштів для організації мистецьких проєктів, придбання звукотехнічної апаратури для творчих молодіжних акцій, студентських свят тощо. Більшість проєктів здійснюється за підтримки спонсорів та меценатів, зокрема: Міжнародного фонду «Відродження», Гете-Інституту, Британської ради, Польського Інституту в Києві, відомих торгових марок «Пармалат», «Крафт Якобс Сушард Україна», «Tetra Рак», «Coca-Соїа» та ін., а також посольств зарубіжних держав.

У планах КМЦ - створення сучасного молодіжного центру для відпочинку, розваг, спілкування, клубної та студійної роботи, розроблення культурно-мистецьких проєктів із синтетичним поєднанням усіх видів мистецтва, створення власної студії звукозапису, радіо- та телеканалу.

У 2001-2002 роках КМЦ здійснив ряд проєктів, присвячених десятиріччю незалежності України та десятиріччю відродження Києво-Могилянської академії:

- фестиваль хорової музики «Духовна музика Подолу через віки» за участю академічної хорової капели «Почай-

Лабораторія старовинної музики НАУКМА

- на» (художній керівник, диригент Олександр Жигун);
- спільний проект українських та польських митців - вуличне дійство «Європейський міф Мазепи в сучасному культурному просторі» (художній керівник, режисер - визнаний в Європі метр вуличних дійств Єжі Зонь);
  - відкрито нове приміщення Галереї мистецтв;
  - випущено два компакт-диски з серії «Духовна музика Європи XVIII ст.» у виконанні хорової капели НаУКМА «Почайна»;
  - засновано меморіальний музей Івана-Валентина Задорожного - визначного майстра сучасного українського образотворчого мистецтва, активного учасника визвольного руху шістдесятників.

Олена Замостян, директор

Юридичний відділ

1 корпус, кімн. 205,
тел. 416-60-19

Юридичний відділ НаУКМА створено з метою забезпечення правових основ для ефективної діяльності всіх структурних підрозділів Університету та вдосконалення правової роботи.

Основні завдання відділу:

- організація правової роботи, спрямованої на правильне виконання актів законодавства, інших нормативних актів і документів у НаУКМА;
- сприяння дотриманню законності при застосуванні законодавства про працю;
- надання правової допомоги працівникам та студентам Університету;
- участь у підготовці, укладанні та контролі за виконанням угод;
- організація правової та здійснення претензійно-позовної роботи;
- представлення в установленому законодавством порядку інтересів Університету в судах та інших органах під час розгляду правових і спірних питань.

Світлана Сироткіна, керівник

Медична частина

1 корпус,
тел. 416-12-46

Медична частина НаУКМА працює з моменту створення університету. У складі медичної частини працює лікар-терапевт і з 1998 року відкрито

стоматологічний кабінет, де лікар-стоматолог на сучасному рівні надає допомогу студентам та співробітникам, проводить лікування захворювань ротової порожнини. Працює маніпуляційний кабінет, де прийом веде фельдшер.

Основна діяльність - надання невідкладної допомоги студентам та співробітникам. Проводяться короткі курси лікування, призначені лікарем медичної частини або студентської поліклініки. З метою профілактики проводяться планові щеплення проти інфекційних хвороб. Медичну діяльність координує студентська поліклініка (Київ, вуя. Політехнічна, 25/29, ст. метро «Політехнічна», тел. реєстратури 274-32-04), яка веде облік та призначає протирецидивне лікування диспансерним хворим.

Анатолія Заїка, фельдшер

РЕСУРСИ УНІВЕРСИТЕТУ

Інформаційно-комп'ютерний центр

1 корпус, кімн. 211,213,
тел. 416-60-94;

e-mail: george@ukma.kiev.ua

Створено у серпні 1993 року з метою комп'ютеризації Університету і створення його інформаційної системи. ІКЦ - один із перших в Україні навчальних Інтернет-вузлів, що був у числі 100 найкращих серверів навчальних закладів світу. ІКЦ супроводжує Web-сайт НаУКМА. Інформаційно-комп'ютерний центр працює над такими проектами:

- розвиток інформаційної системи НаУКМА;
- розробка плану інформатизації Університету;
- розробка комп'ютерних систем управління адміністративними процесами;
- модернізація вузла Інтернет НаУКМА;
- створення довідкової бази даних НаУКМА з використанням технології Інтранет.

Георгій Пархоменко, директор

Лабораторія інформатики факультету інформатики

2 корпус, кімн. 215,
тел. 416-60-64

Основне завдання лабораторії - забезпечення навчального процесу сучасними технічними засобами на всіх факультетах Університету.

До складу лабораторії входять дев'ять комп'ютерних класів:

- 1-206 та 1-208 - на базі процесорів Intel Celeron 633, 64 Mb RAM, HDD 10 Gb, CD-ROM 48x;
- 1-306 - на базі процесорів Intel Celeron 450, 64 Mb RAM, HDD 7 Gb, CD-ROM 48x;
- 1 -307 та 4-312 - на базі процесорів Intel Pentium 166MMX, 16 Mb RAM, HDD 1,7 Gb;
- 2-204 - на базі процесорів Intel 386SX, 2 Mb RAM, HDD 40 Mb;
- 2-214 - на базі процесорів Intel Celeron 450 та Intel Pentium III 450, 64 Mb RAM, HDD 7 Gb;
- 1 -309 - комп'ютерний мультимедійний клас на базі процесорів Intel Pentium III 633, 64 Mb RAM, HDD 10 Gb; мультимедіа проектор ASK1, сканер HP ScanJet 6300C; VideoStation Intel Pentium III 633, 128 Mb RAM, 2 HDD 10.2 Gb IDE і 9.1 GB SCSI, обладнаний за проектом TEMPUS-TACIS.
- 1-311- Apple Macintosh на базі процесорів Motorola Power PC, 12 Mb RAM, HDD 850 Mb, CD-ROM 12x.

Кожний клас нараховує по 11 комп'ютерів IBM PC та один клас - 8 Apple Macintosh.

Віталій Омельченко,
завідувач лабораторії

Студентський Internet-центр

1 корпус, кімн. 307-а
(понеділок-п'ятниця
з 8:30 до 19:30)

Студентський Internet-центр - центр вільного доступу до ресурсів всесвіт-

ньої комп'ютерної мережі, якою охоче користуються також і викладачі та співробітники Університету. Користувачам безкоштовно надаються послуги з посилання та прийому листів електронною поштою (e-mail), доступ до глобальної інформаційної системи World Wide Web, Internet Relay Chat, новин USELET, можливість створювати свої Web-сторінки тощо.

Користувачі центру мають доступ до його ресурсів із будь-якої робочої станції комп'ютерної мережі Університету.

Створений із допомогою спонсорів - американських та канадських благодійних організацій, центр підтримується відділом Internet-технологій ДКТ та групою студентів-ентузіастів із різних факультетів та курсів.

Докладну інформацію про центр можна знайти на Web-сторінці: <http://slark.ukma.kiev.ua>.

Лінгафонний кабінет

2 корпус, кімн. 414,
3 корпус, кімн. 408,
тел. 463-69-30

Вивчаючи іноземні мови, студенти Університету можуть користуватися послугами лінгафонного кабінету, створеного і обладнаного за рахунок коштів Фонду родини Фещенко-Чопівських. За цей час фонди кабінету поповнились новим обладнанням, придбаним на кошти ґрантів, які отримала кафедра англійської мови.

На сьогодні лінгафонний кабінет обладнаний стаціонарними магніто-

Під час занять у комп'ютерному класі 1 корпусу

Новий комп'ютерний лінгвафонний кабінет (3 корпус, кімн. 408)

фонами, телевізорами, відеодвійками, музичним центром. Аудіотека нараховує понад триста найменувань аудіокасет, відеотека - близько шістдесяті відеокасети із художніми та навчальними фільмами. Це касети не тільки з англійської, а й з німецької, французької, італійської, польської, турецької, естонської, китайської, хорватської мов. Усі викладачі кафедри англійської мови користуються технічними засобами на заняттях: прослуховують аудіозаписи, переглядають навчальні фільми. Всі студенти Університету мають можливість самостійно готуватись до занять у лінгвафонному кабінеті.

З метою поліпшення й розширення можливостей вивчення англійської мови у 2001 році вперше створено комп'ютерний лінгвафонний кабінет (3 корпус, ауд. 408), розрахований на 27 місць. Програмно-апаратний комплекс поєднує простоту інсталяції з повним набором функцій для процесу навчання. До послуг студентів база даних, сформована з урахуванням сучасних методик

навчання англійської мови за допомогою електронних засобів.

Наталя Грушецька, керівник

Кабінет технічних засобів навчання (ТЗН)

3 корпус, кімн. 320,
тел. 416-43-08

Створений 1992 року з метою підтримки відповідного технічного рівня освітніх заходів, конференцій та офіційно-ділових контактів Університету. До функцій ТЗН входить нагляд за станом та оновленням технічної бази, виконання замовлень викладачів та адміністрації НаУКМА. Кабінет оснащено сучасним обладнанням: проекційною апаратурою для демонстрування друкованої та мальованої інформації, аудіо- та відеоапаратурою. У перспективі кабінет ТЗН планується реорганізувати в науково-технічний відділ.

Тетяна Маржановська, керівник

ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО СПІВПРАЦЮЮТЬ З НАУКМА

Міжнародний благодійний фонд відродження Києво-Могилянської академії

4 корпус, тел. 416-15-36,
e-mail: fond@ukma.kiev.ua

Заснований 1995 року згідно з Законом України «Про благодійні організації».

Основна мета: акумуляція коштів для надання фінансової підтримки відродженню освітньо-культурної спадщини Києво-Могилянської академії на її історичній території та для здійснення заходів щодо подальшого розвитку академії у статусі Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Протягом року Фондом було залучено близько 5 млн грн. Найбільше коштів витрачено на розвиток матеріально-технічної та навчальної бази НАУКМА. Серед них:

- благодійна допомога на підтримку наукової та господарської діяльності;
- «Відпочинок-2001»;
- розвиток бібліотечних фондів;
- устаткування кабінету філософії та релігієзнавства;
- благодійна допомога на забезпечення проживання студентів в орендованих гуртожитках;
- Календар-довідник 2001-2002 н. р.;
- «Конвокація-2001»;
- капітальний ремонт Правничої клініки;
- ремонт приміщень КМЦ під Галерею мистецтв;
- проведення вступного тестування;
- поставка та тестування активного обладнання для з'єднання магістральних ліній кампусу НАУКМА, установка та наладка головного поштового сервера НАУКМА.

В'ячеслав Брюховецький,
президент Фонду,
Володимир Кобзар,
виконавчий директор,
Вікторія Кохно,
головний бухгалтер

Кредитна спілка «Поміч» Національного університету «Києво-Могилянська академія»

4 корпус, тел. 416-15-36,
e-mail: pomich@ukma.kiev.ua,
<http://www.ukma.kiev.ua/pub/pomich>

Створено 1995 року. Об'єднує переважно співробітників Університету та студентів. Чисельність - понад 600 осіб. Активи - 100 000 гривень. Вступний (разовий) внесок - 10 гривень. Членський (щомісячний) внесок - 3 гривні.

Позички надаються під такі місячні відсотки: 3,0% на строк до 1-го місяця, 3,3% - до 3-х місяців, 3,5% - до 6-ти місяців, 3,7% - до 12-ти місяців. Для спілчан, які мають річний стаж і бездоганну кредитну історію, є пільги (менший відсоток, довший строк кредитування).

Кредитівка зручна для студентів і як місце для зберігання грошей, які можна одержати назад у будь-який день. На особовий рахунок у кредитівці можуть надсилати гроші й батьки.

В'ячеслав Брюховецький,
голова ради спілки,
Володимир Кобзар,
голова правління,
Валентина Ковальська,
виконавчий директор,
Гз Ірина Безклуба,
головний бухгалтер

Журнал «Кіно-Театр»

1 корпус, кімн. 216, тел. 416-60-96,
e-mail: ktm@ukma.kiev.ua;
<http://www.ukma.kiev.ua/pub/KTM>

«Кіно-Театр» - ілюстроване видання, аналітичний і водночас популярний мистецький журнал, посередник між глядачем і подіями сучасного світового театрального та кінопроцесу. Головні рубрики журналу: «Світова класика», «Обличчя», «Розмова з майстром», «Прем'єри», «Фільми, які ми бачили», «Кінофестивалі», «Згадаймо», «Мистецька хроніка», «На маленькому екрані», «Сторінки історії». Журнал було засно-

вано 1995 року студентами НаУКМА, слухачами курсу «Кіномистецтво» на чолі з кінокритиком Ларисою Брюховецькою. До редколегії увійшли відомі режисери, драматурги, культурологи. Редакція активно залучає до співпраці відомих митців, критиків, а також студентів Академії, науково-мистецьку молодь інших ВНЗ, бере участь у наукових конференціях, присвячених проблемам театру і кіно.

З 1996 року разом із НаУКМА співзасновниками журналу стали: Міністерство культури і мистецтв України, Головне управління культури Київської держадміністрації та Подільська районна держадміністрація м. Києва. Періодичність журналу - раз на два місяці, обсяг - 64 сторінки. Сфера розповсюдження-загальнодержавна, з 1997 р. й міжнародна. Кореспонденти журналу є в Берліні, Римі, Парижі.

Редакція організує також наукові конференції, фестивалі («Берлінські театральні зустрічі-38», Німеччина, 2001р.), «круглі столи» («Ситуація постмодернізму в Україні», Київ, 2001 р.).

Часопис сприяє розвиткові теоретичних розробок у галузі мистецтвознавства і культурології. Редакція видає серію «Бібліотека журналу "Кіно-театр"». Уже видано:

- * Л. Брюховецька «Леонід Осика»;
- * В. Луговський «Невідомий маестро»;
- * збірник статей «Світова класика» (2 випуски).

У 2001 році - збірник «Поетичне кіно: заборонена школа».

Вийшло 43 номери журналу «Кіно-театр».

Лариса Брюховецька,
головний редактор

Видавничий дім «КМ Академія»

2 корпус, 4 під'їзд, 1 пов.,
тел. 416-60-92, тел./факс: 238-28-26

Дочірнє підприємство Видавничий дім «КМ Академія» було створено з метою видання художньої та наукової літератури, підручників, словників, наукових записок та іншої продукції на задоволення потреб НаУКМА, потреб просвітництва та відродження української науки і культури, для підтримки культурних зв'язків з іншими країнами світу. Вже вийшли і мали добрий розголос близько 150 книжок, зокрема «Вступ до історичної науки», «Походження слов'янської писемності», «Вибрані твори» М. Брайчевського, монографії: Г. Кошарської

(Австралія) про творчість Ліни Костенко, М. Антонович «Україна в міжнародній системі захисту прав людини», В. Щербака «Українське козацтво: формування соціального стану», В. Даниліва «Солідарність і солідаризм», Ю. Мицика «Умань козацька і гайдамацька», а також Ю. Хорунжого «Українські меценати», В. Нічик «Симон Тодорський і гебраїстика в Києво-Могилянській академії», колективні праці: «Київ в історії філософії» (В. Горський, А. Тихолаз, М. Ткачук, Я. Стратій), «Українські ліві: між ленінізмом і соціал-демократією» (за редакцією О. Гараня та О. Майбороди), «Основи термінотворення» (А. Дяков, Т. Кияк, З. Куделько), «Образ Христа в українській культурі» (колективна монографія), серія російсько-українських словників (медичний, економічний, паперової промисловості, бджільництва, морських термінів). Особливий резонанс мав ошатно виданий «Патерик Києво-Печерський», адаптований сучасною українською мовою. У серії «Лекції Почесних професорів і докторів НаУКМА» побачили світ лекції Л. Костенко «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала», М. Жулинського «Духовна прага по втраченій Батьківщині», А. Сливоцького «Нові методи стратегічного мислення». Лекції Івана Дзюби «Україна перед Сфінксом майбутнього» (із серії лекцій імені художниці і мистецтвознавця Аркадії Оленської-Петришин) та Оксани Палхювської «Біном "Україна - діаспора" сьогодні: криза і перспектива» представляють читачам сучасне бачення України в геополітичному плані.

У видавництві започатковано серії:

«Вчені НаУКМА», в якій виходять «Збірники на пошану пам'яті» та «Бібліографічні покажчики»;

«Видання викладачів НаУКМА», «Книга НаУКМА». У цих серіях випускаються навчальні посібники та підручники викладачів Академії. Вже побачили світ: М. М. Глибовець, О. В. Олецкий «Штучний інтелект», В. І. Лаврик «Методи математичного моделювання», Т. С. Смирнова «Правове регулювання місцевого самоврядування в Україні», Сергій Рябов «Політологія: словник понять і термінів». Всі три видання здійснені за фінансової підтримки Фонду родини Попівських (США);

«Методична серія», в якій вже видано чимало методичних посібників;

«Наукові записки НаУКМА», що у 12-ти щорічних тематичних випусках і «Спеціальному випуску» презентують науковий доробок усіх факультетів Університету.

У серії «Християнські філософи» вийшли книжки «З рукописної спадщини» Памфіла Юркевича, «Номо viator» Габрієля Марселя й «Історія та істина» Поля Рікера. Готується до друку: Морис Мерло-Понті «Видиме та невидиме».

У 2001 р. вийшло друком унікальне енциклопедичне видання «Києво-Могилянська академія в іменах», яке представляє близько 1500 імен діячів Києво-Могилянської академії XVII—XVIII ст.

Віра Соловйова, директор

Київський міжнародний інститут соціології (КМІС)

04070, Київ, вул. Волоська, 8/5,
4 корпус, кімн. 229, 230, 262, 263;
тел. 463-58-68, 238-25-67, 238-25-68;
E-mail: office@kiis.com.ua;
http://www.kiis.com.ua

КМІС - приватна українсько-американська компанія, що співпрацює з кафедрою соціології НаУКМА. Заснований у 1991 році як дослідницький центр Соціологічної Асоціації України, а з 1992 р. перетворений у приватне спільне підприємство.

Один із напрямів діяльності інституту - сприяння науковій роботі кафедри соціології НаУКМА. КМІС є базою навчально-дослідницької практики з соціології для студентів-соціологів, мета якої - допомога студентам в опануванні методів, форм організації праці в царині їхньої майбутньої професії, формування професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи.

КМІС має мережу інтерв'юєрів, що дає змогу проводити дослідження в усіх областях України та в Криму, які є репрезентативними як для України в цілому, так і для окремих її регіонів. Розроблений КМІС пакет комп'ютерних програм ОСА для аналізу соціологічних даних (що має експорт у SPSS) використовуються практично всіма головними виробниками соціологічної інформації в Україні.

КМІС проводить як власні наукові дослідження, так і дослідження на замовлення. Головна наукова спеціалізація КМІС - порівняльні міжнародні дослідження.

Дослідження КМІС зосереджені на таких темах:

* взаємозв'язки між соціальною структурою та особистістю (спільний американо-польсько-український проект);

- проблеми бідності в Україні (у співробітництві з дослідницькими відділами Світового банку);
- політичні орієнтації населення України;
- моніторинг соціокультурних та соціокультурних параметрів населення України;
- математичне моделювання процесів макросоціальних змін;
- програмне забезпечення соціологічних досліджень.

Інститут виконував широкий спектр досліджень на замовлення - від політичних та соціально-економічних до маркетингових. До банку даних КМІС щорічно додаються десятки досліджень, що використовуються студентами для підготовки курсових, дипломних робіт і кандидатських дисертацій.

*Володимир Паніотто, директор,
Валерій Хмелько, президент Інституту*

Ресурсний Центр Дому Америки в Україні для викладачів англійської мови

3 корпус, 2 під'їзд, 1 пов.,
тел. 238-66-10

Ресурсний Центр для викладачів англійської мови працює в НаУКМА з вересня 1997 року. Він відкритий для викладачів з усіх міст України. Членство в Центрі безкоштовне.

У бібліотеці Ресурсного Центру можна користуватися навчально-методичними матеріалами: літературою, аудіо-та відеокасетами, комп'ютерними програмами. Книги та інші посібники видаються на термін від двох тижнів до одного місяця. За попереднім замовленням деякі комплекти книг можна брати на період до шести місяців.

У Центрі працюють американські спеціалісти з методики викладання англійської мови, проводяться семінари та покази фільмів.

Центр Сучасного Мистецтва при НаУКМА (ЦСМ)

04070, Київ, вул. Сковороди, 2,
Староакадемічний корпус НаУКМА,
тел. 238-24-46, факс 238-24-48,
e-mail: art@cca.kiev.ua,
web: http://www.cca.kiev.ua

Центр Сучасного Мистецтва було засновано Джорджем Соросом у 1993 р. як ділянку міжнародної мережі ЦСМС з метою стимулювати художнє середовище, надаючи можливість художникам,

мистецьким організаціям та професіоналам у сфері мистецтва створювати проекти, брати участь у виставках, отримувати інформацію та налагоджувати локальні та міжнародні контакти. З лютого 1999 року Центр продовжує працювати вже як незалежний Міжнародний Благодійний Фонд «Центр Сучасного Мистецтва», що є співзасновником асоціації ICAN (Міжнародна Мережа Сучасного Мистецтва).

Освітня та дослідницька діяльність ЦСМ спрямована на побудову гнучких паралельних освітніх моделей, розбудову аудиторії сучасного мистецтва.

Виставкова діяльність ЦСМ концентрується на авторських проектах професійних кураторів та художників.

Інформаційно-медіальний напрям ЦСМ сфокусовано на питаннях застосування сучасних технологій у творчому процесі.

Як єдина існуюча професійна програма в Україні, що працює з сучасним візуальним мистецтвом, ЦСМ функціонує як міжнародний пункт обміну і співпраці українських художників та як навчальний, інформаційний центр.

Офіс ЦСМ працює щодня з 9.00 до 18.00, крім суботи та неділі.

Під час демонстрації виставок Галерея працює з 13.00 до 18.00 щодня, крім понеділка.

Юрій Онух, директор

Японський центр при НаУКМА

04070, Київ, вул. Волоська, 10, 1 пов.,
тел. 463-58-65, факс 417-35-20,
e-mail: jpnCNT@carrier.kiev.ua

Японський центр створено урядом Японії і безпосередньо підпорядковано Комітетові зі сприяння при МЗС Японії. Мета Центру - сприяння підготовці провідних кадрів економічної галузі України.

У Центрі проводяться різноманітні лекції та семінари, під час яких слухачам передаються знання та досвід, набуті економічно розвиненими країнами світу і зокрема Японією; проводяться курси японської мови. У семінарах беруть участь українські фахівці.

У Центрі працює бібліотека, де зібрано літературу, що знайомить із культурою, історією та економікою Японії, сьогоденням японського народу, мовою, а також матеріали всіх попередніх семінарів з економіки, відео-тааудіоматеріали.

Участь у семінарах та лекціях, користування літературою тощо здійснюється безкоштовно.

СП «ІМІДЖ ОСВІТА» при НаУКМА

04070, Київ, вул. Волоська, 8/5,
5 корпус, тел. 463-58-40(41),
www.english.com.ua,
Поштова адреса:
02096, Київ-96, а/с № 64

Засновано в жовтні 1991 р. Це відомо в колах серйозних ділових людей тренінгова компанія високої якості. Тренінг-центр з бізнес-англійської мови та ділового навчання функціонує при Національному університеті «Києво-Могилянська академія». Компанія є не лише автором мовного тренінгу в Україні, а й беззаперечний лідер у цій галузі.

СП «ІМІДЖ ОСВІТА» є членом таких поважних організацій, як Європейська Бізнес Асоціація, Британо-Українська професійна мережа, Київський Кадровий Клуб, Британо-Українська Торгова палата, Київська Торгово-промислова палата. Саме працівники компанії, що входять до цих об'єднань, і складають основний контингент слухачів «ІМІДЖ ОСВІТИ», перед якими вона завжди з честью несе відповідальність за якість та результат.

Володимир Коливай,
керуючий директор,
старший бізнес-тренер

Британська рада (British Council)

04070, Київ, вул. Сковороди, 4/12,
тел. 490-56-00, факс 490-56-05

Представництво Британської ради в м. Києві на території НаУКМА було відкрито в квітні 2000 року.

Напрямами діяльності представництва:

- надання інформації про Сполучене Королівство;
- надання практичної допомоги громадським організаціям через мережу Центрив підтримки громадських організацій;
- викладання загальних і спеціалізованих курсів англійської мови, підготовка до екзаменів;
- співпраця з Міністерством освіти України в розробленні нових навчальних курсів для підготовки викладачів англійської мови;
- надання можливості громадянам України скласти британські іспити з англійської мови, що визнаються в усьому світі;

- надання освітньо-інформаційного сервісу;
- презентація британських мистецьких заходів.

Благодійна міжнародна організація «Міжнародний інститут театру» (Український центр) при НаУКМА (УЦМІТ)

5
 тел./факс: 8-044-241 -04-23
 e-mail: iti-ukraine@svitonline.com

Створений 1948 року за ініціативою ЮНЕСКО та міжнародної театральної громадськості Міжнародний інститут театру - міжнародна громадська організація в царині мистецтва сцени, що сприяє міжнародному обміну в галузі теорії та практики сценічного мистецтва, стимулює розвиток співробітництва людей театру, спрямовує громадську думку на розвиток художньої творчості, поглиблює взаєморозуміння між народами на користь миру і дружби.

Український центр МІТ заснований 1995 року. Під його орудою були проведені: міжнародний семінар «Л. Курбас. Діалог культур» (м. Київ), міжнародна конференція «Л. Курбас - людина, яка була театром» (м. Відень), щорічний міжнародний фестиваль «Боспорські агони» (м. Керч); засновані міжнародні театральні премії - ім. Й. Гірняка, ім. В. Левицької, ім. В. Блавацького, ім. В. Клеха, ім. Л. Вітошинського; заснована всеукраїнська премія в галузі гуманітарних наук, культури та мистецтв «Визнання» тощо.

Основна мета УЦМІТ - створення сприятливих умов для інтеграції у світовий культурний процес українського театрального мистецтва, як одного з яскравих проявів національної самосвідомості народу, його духовності та культури.

З ініціативи УЦМІТ 27 березня відзначається Міжнародний день театру.

*Лариса Кадилова, президент,
 народна артистка України*

Міжнародна кафедра ЮНЕСКО «Права людини, мир, демократія, толерантність і взаєморозуміння між народами» в НаУКМА

1 корпус, кімн. 327, тел. 416-60-11

Кафедру створено 1998 року за спеціальним рішенням Генерального

директора ЮНЕСКО Федеріко Майора відповідно до Меморандуму про співробітництво між Урядом України і ЮНЕСКО (1997). Вона діє на підставі двосторонньої Угоди між ЮНЕСКО і НаУКМА (1998). Діяльність Кафедри розгортається в межах ініційованої ЮНЕСКО (1992) Програми міжуніверситетського співробітництва і академічної мобільності UNITWIN/кафедри ЮНЕСКО, яка нині охоплює 480 кафедр та міжуніверситетських мереж у 112 країнах світу.

В межах прийнятої 1998 року Комплексної програми розвитку Кафедри ЮНЕСКО розробляється сертифікатна програма магістерського рівня підготовки «Культура миру», реалізуються освітні проекти «Новий Україні - нових учителів» та «Ефективна комунікація і посередництво в мирному розв'язанні конфліктів», організуються міжнародні школи - ательє «Культура миру для молодих лідерів XXI століття», міжнародні конференції і семінари «Європейські моделі толерантності», координується діяльність Національної міжуніверситетської мережі «Культура миру через комунікацію», здійснюється видання «Бібліотеки Міжнародної кафедри ЮНЕСКО в НаУКМА».

Серед партнерів Кафедри ЮНЕСКО-Національна комісія України у справах ЮНЕСКО, кафедра філософії та релігієзнавства і кафедра політології НаУКМА, Товариство конфліктологів України (Київ), Міжуніверситетська кафедра ЮНЕСКО «Філософія людської комунікації» (Харків), European University Centre for Peace Studies (Штадтшляйнінг, Австрія); World Peace Centre (Пун, Індія); Search for Common Ground in Ukraine (Вашингтон, CUJA - Київ, Україна); Academy on Human Rights and Humanitarian Law (Вашингтон, CHIA - Утрехт, Нідерланди); мережа з 27 європейських університетів, що реалізує міждисциплінарну освітню програму «European Master's Degree in Human Rights and Democratisation» (під патронатом ЮНЕСКО, Верховного Комісара ООН з прав людини, Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі), Uniwersytet Marii Curie-Sklodowskiej (Люблін, Польща).

*Юрій Сватко, завідувач,
 член Національної комісії України
 у справах ЮНЕСКО,
 д-р філол. н., професор ЮНЕСКО,
 професор кафедри філософії та
 релігієзнавства НаУКМА*

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ

Якщо Ви бажаєте навчатися у найстарішому закладі Центрально-Східної Європи і водночас найсучаснішому і найвідомішому закладі України, то Ваше місце тут, у Національному університеті «Кієво-Могилянська академія».

«Кієво-Могилянська академія, на мій погляд, - це символ української культури, української ідентичності та історії. Вона, як найстаріший університет, уособлює відродження України...» професор історії Вільям Глісон (США), лютий 2001 року.

«Кієво-Могилянська академія - це найуспішніший гуманітарний проект в Україні за час її самостійності! Він уже спричинився і, безсумнівно, спричиниться в майбутньому до справжнього, всестороннього відродження української культури та духовності. Варто збагнути, що відродження НаУКМА не є простою реалізацією освітнього проекту, а воно має понадчасове загальноцивілізаційне значення саме як синтетичний гуманітарний мегапроект» - Тарас Возняк, листопад 2001 року.

«I'm delighted to see University both expanding and doing so well - and that reinforce my conviction that Ukraine is here to stay as an independent.»

Якщо Ви прагнете ґрунтовних знань, знайомства з останніми досягненнями науки та культури, бути у вирі світових подій, - на Вас чекають зустрічі з найвідомішими сучасними дослідниками, науковцями, культурними і політичними діячами України та зарубіжжя.

Якщо Ви прагнете працювати з цікавими людьми, бачити у своїх викладачах не тільки кваліфікованих працівників, захоплених своєю роботою, а й уважних співрозмовників, які вміють розуміти студента, Ви зустрінетеся з ними в нашому Університеті.

Якщо Ви комунікабельна людина, яка займає активну громадську позицію, вміє насолоджуватися спілкуванням із неординарними особистостями, то в нашому закладі на Вас чекає безліч друзів та безліч можливостей спробувати себе в якості лідера та організатора. У цих стінах Ви знайдете порозуміння та спільну мову з вихідцями з різних регіонів України, будуючи

свою мініатюрну модель демократичної держави.

Якщо Ви прихильник здорового способу життя, Вас приваблюють спортивні тренування, змагання і перемоги, - на Вас чекають у спортивному комплексі Академії колеги-спортсмени, а викладачі кафедри фізичного виховання допоможуть Вам знайти своє місце в чудовому світі спорту.

Якщо ж Ви надаєте перевагу спокійному ритмові життя, любите щирі, дружні стосунки, то в камерному світі Університету Ви можете знайти своє місце для гармонійного розвитку.

Якщо Ви активна людина і, крім навчання, Вас цікавить море інших речей, то Вас, певно, задовольнить те, що «гарячі точки» творчого життя Києва часто переселяються в НаУКМА. Це - художні виставки у **Галереї мистецтв**, виступи університетської хорошої капели «Почайна», Могилянські музичні вечори в Конгрегаційній залі Староакадемічного корпусу. На Вас чекає **Експериментальний театр-студія**, **Лабораторія старовинних інструментів**. За участі та ініціативи студентів Університету видаються журнали «Кіно-Театр», «Соціальна політика та соціальна робота», «Політична думка», «Вісник Студентської колегії», «Колеґа». Щодня веселою та музичною робить велику перерву студентське мистецько-інформаційне товариство (Радіо-СМІТ).

Якщо Ви прихильник різноманітних святкувань, то Ваше місце саме тут, особливою увагою користується Бал знайомств (остання субота вересня), День Академії (15 жовтня), День студентів (17 листопада), День св. Валентина (14 лютого), Студентський карнавал (13 січня), вертеп та багато іншого й цікавого - найкраще підтвердження романтично-патріотичного духу справжнього студента. Для тих, хто живе за принципом «тяжко працюю - весело гуляю», -

Культурно-мистецький центр (вул. Іллінська, 9) разом зі Студентською колеґією та Радіо-СМІТ влаштує дискотеки.

Якщо ж Ви прагнете, не гаючи часу, подбати про свою кар'єру, НаУКМА - це місце, де Ви якнайшвидше реалізу-

єте свої прагнення. Допомогти знайти хорошу роботу покликаний **Центр працевлаштування НаУКМА** (4 корпус, кімн.108).

Якщо Ви, не цураючись свого, на-учаетесь чужому, до Ваших послуг **Відділ міжнародного співробітництва** (5 корпус, кімн. 25), який надає консультації та детальну інформацію про поточні програми обміну студентами для навчання чи стажування за кордоном.

І, звичайно, найріднішим для всіх спудеїв НаУКМА є **Деканат студентів**

(4 корпус, кімн. 102), де можна одержати потрібну Вам інформацію, поспілкуватися, поділитися ідеями, думками, розказати про нелегке, але щасливе студентське життя, просити поради, отримати допомогу, зголоситись на участь у різноманітних конкурсах тощо.

Якщо казати коротко і просто, то студенти НаУКМА, як сказав професор Роланд Піч з Мюнхенського університету після чотирьох років викладання в НаУКМА: **«Прекрасні студенти! Вірю в Україну, дивлячись на них».**

ДЕКАНАТ З РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ

Третякова Олена Василівна,
декан з роботи зі студентами
(4 корпус, кімн. 102, тел. 463-71-13,
факс 462-51-95)

Методист деканату -
Решетова Ірина Миколаївна

Одне з основних завдань Університету - виховання майбутніх лідерів держави шляхом створення умов для зростання та розвитку особистості, здатної творчо мислити і діяти,- неможливе без гармонійного поєднання навчання студента з його позанавчальним життям. У проведенні студентських акцій, вмінні не тільки самоорганізуватися, а й будувати свої стосунки з усіма академічними структурами та навколишнім світом, мають реалізуватися усі теоретичні знання та навички, яких студенти набувають під час навчання в Академії.

Саме для розвитку різнопланових можливостей студентів, підтримки в них поваги до загальнолюдських цінностей, прищеплення їм університетських традицій, інтеграції в Академічну Могиллянську корпорацію в 1996 році і був створений деканат з роботи зі студентами.

Діяльність деканату скерована на:

- * участь студентів у творенні єдиної корпоративної культури Університету;
- підтримку та розвиток студентського самоврядування;
- побудову та функціонування системи соціального захисту студентів;

- поширення інформації про конкурси, гранти, студентські наукові конференції;
- адміністрування студентськими акціями та організацію консультативної підтримки їх із боку відповідних кафедр і служб Університету;
- дорадництво при створенні та діяльності студентських організацій;
- проведення навчальних семінарів та тренінгів для студентських лідерів;
- допомогу в проведенні загальноуніверситетських заходів;
- збір, аналіз та поширення інформації про молодіжно-студентські ініціативи та акції.

До складу деканату входить Центр працевлаштування студентів. Завдяки його діяльності відбувається залучення студентів до трудової діяльності як у самому Університеті, так і поза його межами, формування навичок студентів у побудові власної кар'єри.

ЦЕНТР ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ СТУДЕНТІВ НаУКМА

4 корпус, кімн. 108,
тел./факс (044) 462-51-95,
e-mail: jcc@ukma.kiev.ua

Центр засновано 1994 року з метою допомоги студентам НаУКМА в пошуках роботи; адаптації студентів до сучасних вимог на ринку праці; підготовки студентів до контактів із майбутніми роботодавцями.

Основні напрями діяльності Центру:

1. Працевлаштування студентів на тимчасові вакансії в межах НаУКМА; доведення до відома студентів інформації про кількість затверджених вакансій; оформлення дозволів та звітів про участь студентів у роботі підрозділів НаУКМА.

2. Працевлаштування студентів та випускників НаУКМА в компанії, фірми та організації; пошук інформації про вакансії тимчасової, постійної роботи; розповсюдження інформації через дошку оголошень; збір резюме та консультування претендентів на вакансії щодо вимог та діяльності компанії-замовника; організація інтерв'ю з кандидатами.

Форми працевлаштування:

- постійна або тимчасова робота;

- робота на повний та неповний робочий день;
- робота під час канікул;
- стажування за фахом у провідних компаніях;
- волонтерська діяльність.

3. Консультаційна допомога студентам: проведення семінарів: «Самооцінка. Перші кроки на ринку праці», «Написання резюме», «Підготовка до проходження вдалого інтерв'ю. Інтерв'ю»; проведення психологічного тестування, відеозапис та аналіз тренувальних співбесід студентів зі співробітниками відділу; консультації щодо профорієнтації та адаптації до роботи; надання спеціальної літератури з питань працевлаштування, підготовки до інтерв'ю, складання резюме тощо; надання інформації про напрями діяльності фірм-працедавців.

4. Організація та проведення загальноуніверситетських цільових акцій. За час існування Центру працевлаштування студентів стало традицією проведення Ярмарків кар'єр, Днів стажування та презентацій компаній. У цих заходах взяло участь близько 150 провідних компаній. На Ярмарках кар'єри останніх років були представлені: Концерн «Надра», Міжнародний комерційний банк, журнал «Компаньйон», журнал «Президент», Ресурсний центр «Гурт», «Arthur Andersen», «PriceWaterhouse Coopers», «Reemstma Ukraine», «Unilever Ukraine», «Adell Saatchi & Saatchi», «Kraft Foods Ukraine» та ін. У 2001-2002 н. р. було організовано та проведено презентації таких компаній: «Мaгістр і Партнери», «Deloitte & Touche», «Procter & Gamble», «JT International», «KPMG», «Softline»; презентація-тренінг для студентів компанією «Бізнес-Майстер».

Наші студенти та випускники працюють у компаніях «УТ-1», «Procter & Gamble», «Citibank», «ING Bearings», «Philips Ukraine», «Deloitte & Touche», «KPMG», «Pricewaterhouse Coopers», «Kraft Foods Ukraine», «Arthur Andersen», «Barents Group», «Creditenstalt Ukraine», Національний банк України, Українська автомобільна Корпорація, «Western NIS Enterprise Fund», СТБ, «Студія "1 + 1"», Міністерство закордонних справ України, журнал «Компаньйон», Фонд «Відродження», «Merx Ukraine», «Computer Land», «Pulse IQ», «The Messenger», «Gillette Ukraine», «Perekhid Media», «UMC», SC «Johnson», «Reemstma Ukraine», «Coca-Cola beverage Ukraine», «Prospects Ukraine», «Leo

Burnett», журнал «Eastern Economist», рекламна агенція «Scholz & Friends Kyiv», «JT1», «British American Tobacco», «Raython Technical Services company», Укрсоцбанк, «ING Bank Ukraine», «Інформаційні комп'ютерні системи», «Корпоративні тренінгові системи», «Spektor», «Sachs & Company», «Robertson & Blums Corporation», «Sigma Bleyzer», газета «Все про бухгалтерський облік», обіймаючи посади менеджерів, маркетологів, аудиторів, фінансових аналітиків, рекламних агентів, супервайзерів, бухгалтерів, перекладачів, журналістів, репортерів, особистих помічників.

Ірина Картавцева, керівник

СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТОЖИТОК

Багато студентів НаУКМА мешкає в гуртожитку. Поселенням займається Відділ житлового фонду НаУКМА (3 корпус, кімн. 106, тел. 417-71-41, керівник - Ольга Ляшенко). Правила поселення та проживання в гуртожитку відображені в «Положенні про студентський гуртожиток НаУКМА» та «Правилах внутрішнього розпорядку», з якими можна ознайомитися в деканаті з роботи зі студентами.

З огляду на те, що студентські роки - найкращі в житті, перелічимо всі переваги гуртожитку, який стає рідною оселею на 4, а можливо, й на 6 років:

- На період навчання місця в студентському гуртожитку надаються студентам, аспірантам, а також родинам, де чоловік і дружина - студенти.
- У гуртожитку блочна система. Один блок має чотири кімнати (на 1, 2, 3 і 4 особи), кухню з балконом, обладнану електричними плитами, холодильником, ванну з душем, туалетну кімнату.
- Гостинний гуртожиток дозволяє запрошувати друзів, родичів, знайомих. При вході відвідувачі подають документ, що посвідчує особу, реєструють його у книзі відвідувачів і залишають документ у чергового до моменту звільнення гуртожитку.
- На першому поверсі працює кав'ярня, пік відвідування якої збігається з трансляцією футбольних матчів по телебаченню.

- На другому поверсі обладнано гімнастичну залу для занять шейпінгом.
- Пральна кімната на першому поверсі.
  - Поряд, у столярній майстерні, можна вирішити проблеми як-то: кран, що тече, двері, що не зачиняються (або не відчиняються), праска, що не гріється, тощо.

Безперечно, що затяті песимісти можуть знайти деякі недоліки життя в гуртожитку. Далека відстань від Академії виправдовується краєвидами Дніпра та парку «Дружби народів», які щодня споглядаються студентами з вікна тролейбуса або автобуса. Окрім того, протягом подорожі має можливість пере-с глянути конспекти, виконати вправи, дочитати книгу і таке інше.

Гуртожиток НаУКМА розташований по

вул. М. Цветасвої, 14-6, тел. 532-27-96. Дістатись туди можна такими шляхами:

ст. метро «Петрівка», тролейбус № 30 і або автобус № 21, 101 до кінцевих зупинок;

ст. метро «Дарниця», автобус № 50 до кінцевої зупинки;

ст. метро «Чернігівська», автобус № 34 до кінцевої зупинки.

Гуртожиток розрахований на 600 місць, але НаУКМА намагається забезпечити місцем проживання всіх іногородніх студентів, тому пошук нових гуртожитків триває. Отож ласкаво просимо!

СТУДЕНТСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ НаУКМА

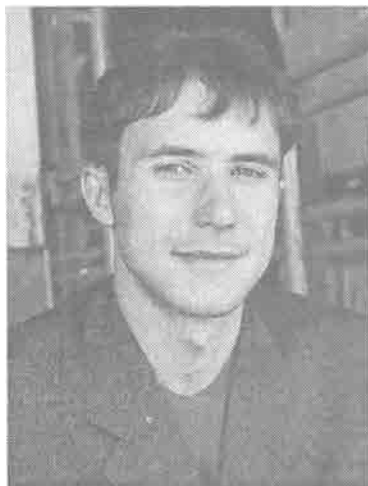
Студентська колегія

Колегіальний виборний орган студентського самоврядування, який захищає, представляє та реалізує студентську ініціативу, права та інтереси студентів Академії у співпраці з її адміністрацією. Здійснює пошук яскравих талантів в організаційно-управлінській сфері, матеріально сприяє здійсненню студентських проектів, співпрацює з громадськими організаціями та органами студентського самоврядування інших ВНЗ.

Головні завдання Студентської колегії:

- забезпечення і захист прав та інтересів студентів;

- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів;
- сприяння у створенні необхідних умов для проживання і відпочинку студентів;
- створення різноманітних студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами, земляцтва тощо;
- організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями;
- сприяння проведенню серед студентів соціологічних досліджень;
- участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами.

У нас багато друзів, і ми з нетерпінням чекаємо нових. Приходьте - будемо працювати разом!

4 корпус, кімн. 106,
тел. 416-45-49, sk_naukma@ukr.net,
голова - Євген Дружинін, ФПВН-4

Спудейське Братство НаУКМА

Студентська громадська організація, що займається відродженням кращих українських традицій (Андріївські вечорниці, «ВЕЛИКДЕНЬ ДЛЯ ВСІХ», святкування Івана Купала) і традицій НаУКМА (акція «Чистий Скородода», поїздки в Крути), ставить своєю метою зміцнення авторитету НаУКМА, поширення української культури серед студентів, а також просто поживлення життя могилянської громади. Минулого року Братство виграло тендер на

Спудейське Братство проводить акцію по озелененню університету

випуск мультимедійного СО «Український епос» (спільно з мистецькою агенцією «Арт-Велес»), крім того, взяло участь у яскравій і колоритній події - інсценізації гуцульського весілля в музеї Пирогова. Вже три роки поспіль браточки (Марія Перегінець, Ірина Миронова та Катерина Поліщук) виграють Гранти за відродження українських традицій та за залучення спонсорських коштів. А ще Братство проводить «круглі столи», наукові конференції, мандрівки визначними місцями України, має власну газету «Могилянська криця» і просто цікаве спілкування.

4

тел. 416-45-49, spudei@hotmail.com;
голова - Тетяна Салова, ФЕН-3,
gadiuka@ukr.net

Студентське наукове товариство

Координує зусилля студентів, спрямовані на дослідження актуальних проблем сучасної науки, забезпечує участь студентів у наукових форумах відповідного рівня.

4

тел. 416-65-49, ssa@ukma.kiev.ua,
голова - Борис Даневич, ФПВН-4

Молодіжний Пластовий Центр у НаУКМА

Об'єднує спудей та співробітників НаУКМА - членів Національної скаутської організації України «ПЛАСТ», а також прихильників пластової ідеї. Мета діяльності МПЦ - популяризація пластової ідеї, співпраця між Пластом та

НаУКМА. МПЦ відомий організацією різноманітних мандрівок (Батурин, Чигирин, Холодний Яр, Мотовилівка, Сулимівка, Крути), а також інших заходів національно-культурного, просвітницького, виховного, патріотичного спрямування спільно з Пластом та іншими студентськими організаціями НаУКМА. Серед них: організація ІХ Всеукраїнської інтелектуально-мистецької пластової зустрічі «Орліада» в НаУКМА, традиційна пластова «Різдвяна свічечка» (спільно з музеєм І. Гончара), вечір української пісні (спільно зі Спудейським Братством), відзначення річниці бою під Кругами на Аскольдовій Могилі та Замковій горі, проведення семінару для ознайомлення з ідеологією, методою та діяльністю Пласту, регулярні перегляди резонансних художніх та документальних фільмів українського та світового кінематографа тощо.

Пласт - це організація з 90-літнім досвідом дружньої співпраці, це спільнота однодумців, об'єднаних любов'ю до Бога і України, це дуже різні і дуже цікаві люди, які прагнуть ставати кращими, люблять романтику життя в природі, мандрівки, щирі атмосферу спіл, вечірню ватру, нічний алярм, виснажливий вимарш, здоровий апетит, мокрі шкраби, українську музику, рок-н-рольний стиль життя, посмішку друга, інтелектуальну бесіду, люблять розповідати про свою організацію (непогано фантазують) - отже, приходьте, пригостимо чаєм (вода - безкоштовно), познайомимось.

4 корпус, кімн. 105/2,
тел. 238-25-73;

голова - Марина Кузьминська, ФГН,
grapefruit@hotmai.com

Товариство Студіюючої Пластової Молоді (ТСПМ)

Добровільне незалежне студентське об'єднання, завданням якого є створення сприятливих умов для спілкування студентів, які прихильно ставляться до пластової ідеї (вірність Богові та Україні, допомога іншим, виконання Пластового Закону та послух пластовому проводу). У 2001-2002 роках члени Товариства Студіюючої Пластової Молоді працювали над такими проектами:

- «Українське книговидання» - веб-портал, присвячений українським книгам (www.library.ukma.kiev.ua/books/);

«Віртуальний пластовий музей» - музей історії організації Пласт (www.ukma.kiev.ua/~plast/museum).

Рік заснування - 1997.

Керівний орган - Рада Співголів:

Богдан Березенко (ФПВН-5);

В'ячеслав Западнюк (аспірант ФІ);

Дмитро Губенко (МП «Журналістика»).

(4 корпус, кімн. 105/2,
тел. 238-25-73, plast@ukma.kiev.ua,
<http://www.ukma.kiev.ua/~plast>

Молодіжна громадська організація «Молодіжний Гуманітарний Центр»

Організація прагне згуртувати студентів і молодих науковців, які працюють у галузі гуманітаристики, а також творчу молодь для створення простору комунікації між ними. Організація реалізує проекти з тьюторської підтримки студентів-гуманітаріїв НаУКМА, в межах «Дискусійного клубу» відбуваються дискусії, які пропонують нестандартний підхід до актуальних теоретичних і практичних тем. МГЦ організовує «круглі столи» і конференції, традиційні різдвяні філософські диспути, координує роботу літніх шкіл і міжнародний обмін студентами та викладачами, створює електронні інформаційні ресурси. Організація співпрацює з донорськими інституціями - Благодійною організацією «Центр практичної філософії», Міжнародним Фондом «Відродження», Міжнародним благодійним фондом «Смолоскип», - а також з іноземними культурними представництвами та вітчизняними науковими інституціями.

2002 року МГЦ отримав від Міжнародного Фонду «Відродження» ґрант під проект «Лабораторія наукового перекладу». Проект полягає в налагодженні системних механізмів співпраці та комунікації між науковцями, перекладачами та видавцями задля поліпшення якості перекладів зарубіжної літератури з гуманітарно-суспільних дисциплін українською мовою. Координатори проекту сподіваються, що започаткована ними робота в перспективі посприє усталенню в українському книговидаванні західних стандартів академічного друкованого видання.

Члени МГЦ у майбутньому хотіли б бачити свою організацію потужним українським гуманітарним координа-

ційним центром і наразі докладають усіх зусиль, аби їхня заповітна мрія здійснилася.

4 корпус, кімн. 103,
ngo_mgc@ukr.net;
голова - Кулаков Андрій,
МП «Філософія»

Співдружність студентів-християн КМА

Громадське об'єднання студентської християнської віруючої молоді різних конфесій. Мета - поширення об'єктивної інформації про сучасне християнство, стимулювання духовного розвитку студентів, створення іміджу КМА як університету з глибокими духовними традиціями.

ССХ проводить заняття з групами по вивченню Біблії, молитовні зустрічі, забезпечує дію християнського кіно-клубу, проводить духовно-культурні акції, що віддзеркалюють актуальні події життя (вечір Дж. Толкієна, вечірка до дня Св. Патрика, соціально-благодійна акція «Від лейкемії до життя», акція проти абортів «Вбити чи не вбити?»). В рамках Всеукраїнського ССХ проводяться літні табори та регулярні конференції, видається своя газета «ССХ-файлз». У міжнародній сфері здійснюються студентські обміни з ССХ Угорщини.

Чекаємо на кожного, хто хоче пізнати Бога і бути світлом у реальному світі.

контактна особа -
Настя Бірюкова, ФГН-4,
тел. 412-82-17;
salnykovs@christian.hm,
www.ifesworld.org

AEGEE-KYIV

«Association des Etats Generaux des Etudiants de l'Europe» - форум студентів, що сприяє європейській інтеґрації та співпраці серед молоді.

голова - *Балан Сергій*, ФГН

СМІТ

Студентське мистецько-інформаційне товариство, що тісно співпрацює з Культурно-мистецьким центром НаУКМА. Діяльність СМІТ відповідає назві організації - це мистецькі акції та презентації, інформаційно-розважальні

програми на студентському локальному Радіо-СМІТ, вечірки та дискотеки для могилянців і гостей НаУКМА. СМІТ об'єднує 15 активних членів, завжди відкрите для співпраці з волонтерами, іншими студентськими організаціями.

контактна особа -
Олександр Цьома, ФГН-4,
<http://snark.ukma.kiev.ua/~smit>
<http://www.smit.f2s.com>

SIFE

«Student in Free Enterprise» - громадська організація студентів факультету економічних наук, які діють у рамках міжнародної програми економічної освіти, інтегруючи сучасні технології в галузі економіки та інших суспільних дисциплін у спільноту студентства НаУКМА та найперспективніші верстви населення (дітей та молодь віком від 10 до 30 років).

Представник -
Олександр Бондаренко, ФЕН-2,
тел. 468-67-96

КЛУБ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІГОР НаУКМА

Клуб засновано 1996 року за ініціативою студентів НаУКМА.

Особливості напрямку діяльності: клуб дає можливість студентам проявити і розвинути свою ерудованість, кмітливість і знання в межах вузівських програм, а також поза ними. До клубу входить більше 25 команд (академічні, з інших ВНЗ, професійні). Студенти можуть стати членами клубу, сформувавши свою команду, яка має складатися з 4-6 студентів НаУКМА, або увійти до будь-якої з існуючих команд за наявності в ній вільного місця. Щочетверга клуб проводить тренування з «Що? Де? Коли?», яке подібне за формою до офіційних ігор: воно складається з 3 турів (в кожному турі 15 питань). Чемпіонат НаУКМА з «Що? Де? Коли?» проводиться щороку і визначає найздібніші команди. Команди нашого клубу беруть участь і займають перші позиції в київських та всеукраїнських змаганнях з «Що? Де? Коли?», «Брейн-Рингу», тематичних турнірах тощо.

президент клубу -
Габрієлян Арміне, ФГН-4,
тел. 416-40-38,
gabrielyan_ar@yahoo.co.uk

Студентський кіноклуб

Організовує перегляд найкращих вітчизняних та зарубіжних фільмів, зустрічі з кінорежисерами, акторами (ведуча - **Ольга Брюховецька**).

Студентські газети «Вісник Студентської колегії», «Чернетка», «ALMA», «Символ», «Могилянська криця», «Колеґа» - інформують про найважливіші події в НаУКМА, висвітлюють проблеми, публікують літературні та наукові твори початківців.

Студентам Академії надається можливість користуватися дисконтною системою ISIC. Міжнародна студентська картка-квиток передбачає систему знижок на витрати, пов'язані з подорожами, навчанням і відпочинком (4 корпус, кімн. 106, тел. 416-45-49).

Студенти НаУКМА активно співпрацюють із міжнародними студентськими організаціями, зокрема AISEC, органами студентського самоврядування Люблінського католицького університету тощо.

СПОРТИВНА ІНФОРМАЦІЯ

Діяльність кафедри фізичного виховання як організаційно-методичної структури НаУКМА спрямована на задоволення потреб студентів в інтелектуальному, культурному, духовному та фізичному вдосконаленні.

Стратегічна важливість сфери фізичного виховання студентської молоді обумовлена її тісним зв'язком із розвитком і зміцненням стану здоров'я та фізичного гарту майбутніх фахівців, підготовкою їх до вискоелективної праці у ринкових економічних умовах.

Тренажерна зала НаУКМА (3 корпус)

Надання фізичному вихованню статусу обов'язкової навчальної дисципліни вимагає постійного вдосконалення як змісту програмного матеріалу, так і організаційно-методичних форм його викладання, керуючись при цьому насамперед гуманістичною спрямованістю занять фізичною культурою і спортом.

Практична реалізація гуманістичного напрямку трансформації навчального процесу фізичного виховання студентів забезпечує вирішення перш за все оздоровчих функцій: формування у студентів розуміння пріоритету здоров'я серед усіх людських цінностей; виховання шанобливого ставлення до власного здоров'я, тобто культури здоров'я; набуття навичок щодо фізичного і психічного самовдосконалення засобами фізичної культури і спорту.

На кафедрі працюють досвідчені тренери-педагоги, серед яких 5 кандидатів наук, доценти, 3 заслужені тренери України і 3 майстри спорту. Спортивна база включає ігровий та тренажерні зали (3, 4 корпуси), а також орендовані стадіон і басейн.

Заняття з фізичного виховання обов'язкові протягом перших двох років навчання для студентів усіх факультетів. В осінньому триместрі заняття проводяться на стадіоні заводу «Арсенал», а у весняному та літньому триместрах - у спортивних залах Університету.

Студенти 1-2 р. н. отримують заліки з фізичного виховання двічі за навчальний рік. **Без заліків з фізичного виховання студент не може отримати бакалаврський диплом.**

Студенти, які за станом здоров'я не можуть виконувати вимоги навчальної програми у повному обсязі, зараховуються до спеціального навчального відділення або груп ЛФК, заняття для яких проводяться впродовж трьох років. На базі кафедри працюють 17 спортивних секцій: атлетизм, баскетбол (чоловічий, жіночий), бойовий гопак, спас, волейбол (чоловічий, жіночий), гирьовий спорт, легка атлетика, міні-футбол (чоловічий), настільний теніс, теніс, пауерліфтинг, плавання, ритмічна гімнастика, шахи-шашки, шейпінг. До секцій студенти відбираються на конкурсній основі. На початок кожного триместру інформація щодо розкладу роботи секцій і календаря спортивних змагань подається на кафедральну і загально-університетську дошку оголошень та WEB-сторінку кафедри.

В Університеті щорічно проводиться Спартакіада **«Могілянські агони»**. Впродовж останніх двох років кращим факультетом за показниками спортивно-масових досягнень визнано факультет економічних наук.

На міських спортивних змаганнях серед вищих навчальних закладів збірні команди НаУКМА з тенісу (жінки та чоловіки), легкоатлетичного кросу, волейболу (жінки та чоловіки), спортивного орієнтування та шахів (жінки та чоловіки) посідають перші місця. Команди з настільного тенісу, плавання, гирьового спорту та пауерліфтингу - другі місця. У змаганнях із баскетболу (чоловіки) та міні-футболу наші студенти були третіми.

Вперше в конкурсі **«Студент Києва-2001»** була репрезентована номінація «Фізична культура і спорт», у фіналі якої студент Радійчук Олег (ФЕН-3) виборов **перше місце**, а студенти Блохін Андрій (ФЕН-2) та Мокрицька Ірина (ФПВН-4) посіли **4-ті місця**.

Варто відзначити, що на кафедрі проводиться кропітка науково-дослідна робота, до якої залучаються також і студенти. Так, за результатами наукових досліджень у 2001 році було підготовлено 8 статей, які надруковані у «Наукових записках» (том 19, спеціальний випуск, частина II).

У 2001-2002 н. р. грант як кращому спортсмену надано студенту 2-го року навчання факультету правничих наук Ковальчуку Володимирі.

За підтримки Міжнародного благодійного фонду відродження «Києво-Могілянської академії» в січні 2002 р. кафедра провела рекреаційно-культурологічну акцію **«Києво-Могілянські ваганти у зимових Карпатах»**, під час якої наші студенти познайомились із історичними пам'ятками Львова, Коломиї, Чернівців та життям і побутом жителів смт Ворохти.

У травні 2002 року на спортивній базі Миколаївського державного гуманітарного інституту ім. Петра Могили проводилась II Універсіада студентів та професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів навчально-наукового комплексу КМА **«Чорноморська паланка»**.

Змагання проводились із баскетболу (чол.), настільного тенісу, плавання та легкоатлетичної естафети - серед студентів і настільного тенісу, шахів, плавання та спортивного рибальства - серед професорсько-викладацького складу.

Чемпіонами Універсиади стали серед викладачів команди з плавання та настільного тенісу, серед студентів - з плавання.

В інших видах спорту команди НаУКМА посіли 2-гі місця.

Переможцем II Універсиади ННК КМА «Чорноморська паланка» стала збірна команда НаУКМА. А випускник 2002 р. бакалаврської програми Факультету інформатики **Володимир Охотюк** у червні 2002 р. став бронзовим призером чемпіонату світу з кікбоксінгу серед юніорів.

Таким чином, уся діяльність кафедри фізичного виховання НаУКМА спрямована на втілення принципу збалансованого і гармонійного розвитку особистості студентів за перевіреною часом формулою давньогрецького філософа Епікура: «Mens sana in corpore sano!»

ДОВІДКА ДЛЯ ПЕРШОКУРСНИКА

Перші кроки студента-початківця

Отримавши омріяну звістку про зарахування до НаУКМА, не забудьте вчасно приїхати до своєї Alma Mater, адже на вас чекає вир подій.

Як зорієнтуватись у ньому?

30-31 серпня в деканатах та на факультетах проводиться **реєстрація всіх студентів**, а з **25 серпня** в житловому відділі (3 корпус, кімн. 106) - **вручення дозволу на поселення в гуртожиток** (якщо в цьому є потреба).

31 серпня - ваше перше студентське свято - **урочиста посвята в студії НаУКМА.**

За традицією, навчальний рік у НаУКМА починається **загальноуніверситетською лекцією**. Її читають для всіх студентів видатні вчені. Цього року 1 вересня лекцію читає поет, громадський діяч, лауреат Національної премії імені Т. Шевченка - Дмитро Павличко. Не пропустіть!

1 вересня на презентації НаУКМА Ви познайомитеся з президентом, віце-президентами, деканами факультетів, керівниками підрозділів, представниками студентських організацій.

На початку вересня відбудуться **збори студентів**, на яких декани познайомлять Вас з особливостями навчання в НаУКМА, з професорсько-викладацьким складом і співробітниками, з якими вам доведеться працювати протягом усього періоду навчання, дадуть перші поради щодо самоорганізації навчання, найшвидшого й безболісного входження в студентське життя. Тут ви отримаєте **студентські квитки** та **залікові книжки**. Про всяк випадок нагадуємо, що це - документи суворої звітності, які треба дуже берегти.

Протягом першого тижня вам доведеться складати свій **особистий план опанування навчальних дисциплін** на поточний рік, куди увійдуть не тільки обов'язкові курси, а й ті, які треба обрати самим. Як це зробити, читайте в наступній рубриці **«Як скласти особистий план навчання»**, порадьтесь з методистом факультету чи департаменту.

Студентам, які вступили до Університету з інших вищих закладів освіти, надається право отримати на відповідних кафедрах **перезарахування раніше вивчених навчальних дисциплін**, якщо їхній зміст і обсяг відповідають програмам НАУКМА. Заяви на перезарахування приймають деканати й кафедри в перший тиждень, сам перезалік відбувається другого-третього тижня навчання.

Радимо уважно вивчити **розклад занять**, особливо групових, адже пропуск хоча б одного з них за умовами рейтингової системи оцінки знань і самостійної роботи, яка діє в Університеті, веде до втрат балів, зниження підсумкової оцінки. Справа в тому, що кожна навчальна дисципліна оцінена в **100 балів**. Більшу частину їх студент може набрати не на заліку чи іспиті, а протягом триместру, під час групових занять і самостійної роботи. Саме цей кошик балів - його здобуток, з яким він спокійно може йти на підсумкову атестацію - залік чи іспит, бути впевненим, що його остаточна оцінка не залежатиме від настрою чи примхи викладача.

Зверніть увагу на **графік видачі підручників і посібників** і вчасно отримайте їх у бібліотеці.

Зробивши це, можна з чистим сумлінням готуватись до **Балу знайомств**.

Як скласти особистий план навчання

Студент має право значною мірою **самостійно формувати план опанування дисциплін** на кожний навчальний рік - визначати перелік вибіркових курсів обсяг і термін їх вивчення. За потреби він може (за згодою декана факультету) також переносити в часі вивчення окремих обов'язкових дисциплін, якщо при цьому не порушується логіка їх вивчення, змінити в бакалавраті напрям своєї підготовки, спеціальності й спеціалізації, опанувувати додаткову спеціальність або сертифікату програму.

Як краще скористатися цим правом?

Найперше, уважно ознайомтеся з **навчальним планом** обраної вами спеціальності, позначте для себе обов'язкові для вивчення і ті з вибіркових дисциплін, які ви хотіли б опанувати.

Майте на увазі, що обсяг і вага кожної дисципліни в навчальному плані вимірюється умовною позначкою - **заліковим балом** (credit'om), який дорівнює 54 годинам затрат часу на її вивчення. За 4 роки навчання студент має набрати як мінімум **120 залікових балів**, з них не менше 30 - за вибором 13 рекомендованого випусковою кафедрою списку і 14 - за своїми уподобаннями як із обраної, так і з інших спеціальностей свого або інших факультетів.

Ще 5 залікових балів (а в цілому це складатиме 125) студентові надається безкоштовно. Все, що понад це, вважається платною послугою і здійснюється за встановленими тарифами.

Виходячи з цього, багато студентів 14 особистих і 5 додаткових балів використовують для **безкоштовного опанування додаткової спеціальності**, обсяг навчального плану якої не перевищує 19 залікових балів. Хочете - приєднуйтеся до них!

Подумки складаючи свій план навчання, зважте свої сили. В середньому варто планувати протягом року опанування навчальних дисциплін на 30 залікових балів, щоб потім не порушувати питання про відмову від обраних курсів. Після виходу наказу про склад груп вона неможлива. При цьому не забувайте й про те, що обсяг аудиторних годин на тиждень не має перевищувати 30 - це треба залишити час і на самостійну роботу. **Лише добре встигаючим декан може дозволити збільшити тижневе академічне навантаження для прискореного проходження програми.**

Вперше студент зустрічається з потребою **вибору дисциплін** уже на початку першого року, буквально на першому тижні навчання. У визначений термін треба звернутися до методиста факультету чи департаменту і заповнити спеціальний бланк плану опанування навчальних дисциплін у двох примірниках, один з яких передається методисту, а другий залишається у студента. На цьому етапі надзвичайно корисно прослухати невеличкий курс **«Методика організації навчальної роботи студента»**.

Надалі всі студенти, зокрема й першого року, оформлюють свій **план на наступний навчальний рік**. Відбувається це в другій половині березня. Цьому заходу передують **збори студентів**, проводяться **консультації кафедр і методистів**, де можна отримати поради щодо змісту свого плану. А у визначені графіком день і годину студент знову ж таки заповнює план опанування навчальних дисциплін у двох примірниках, один з яких залишає в методиста.

Якщо студент обирає **вибіркову дисципліну**, він має попередньо записатись у методиста відповідної кафедри й отримати його підпис у своєму плані.

Трапляється, що запис на дисципліну не відбувається з причини малої кількості бажаючих її вивчати. Про це студент може дізнатись уже в понеділок наступного тижня, який називається **тижнем корекції**. Щоб не втрати-

ти час і потенційні залікові бали, він має у визначений графіком день підійти до методистів кафедри і факультету і записатись на іншу дисципліну, запис на яку відбувся або з великою вірогідністю відбудеться.

Варто мати на увазі, що на деякі дисципліни встановлено **чіткі ліміти запису**. Тому треба заздалегідь подбати про своєчасну заяву.

Багатьом другокурсникам, які до цього мають остаточно визначитися з майбутньою спеціальністю, доведеться пройти **конкурсні випробування**, щоб підтвердити право опанувати обрану спеціальність. Найвагоміші аргументи для перемоги - висока успішність, зокрема й з фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін, а також відмінний захист курсової роботи в кінці лютого - на початку березня.

Бажаємо успіхів у здійсненні ваших намірів!

ФАКУЛЬТЕТИ, КАФЕДРИ, НАВЧАЛЬНІ КУРСИ

КУРСИ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО БЛОКУ:

Економічна теорія-1 (ЕН.Б.01)

2 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., іспит.

Пропедевтичне ознайомлення з основами економічної теорії, з загальними уявленнями про центральні економічні проблеми суспільства, основні засоби економічної координації та аналіз поведінки споживача. Програмою передбачається розгляд питань, пов'язаних із визначенням ціни та обсягу виробництва за умов досконалої конкуренції та монополії.

Продовження: ЕН.Б.26.

Політологія-1 (ПЛ.Б.01)

2 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., іспит, ФЕН - 2 трим., іспит.

Основи культури громадянства. Сучасне, цивілізаційне розуміння політики не тільки як боротьби за перемогу своєї, а й узгодження різних позицій, забезпечення цілісного розвитку спільноти.

Продовження: ПЛ.Б.02.

Соціологія-1 (СЦ.Б.1)

1 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік, Оссовський В. Л., Оксамитна С. М., Бондар В. С.

«Вступ до соціології» (Introduction to Sociology). Початкові знання про предмет соціології, про її основні теоретичні напрями, дослідницькі методи, соціологічне розуміння культури й суспільства, їхньої будови, соціальних структур і соціальних груп, соціальних організацій і соціальних інституцій, соціальних відхилень і соціального контролю, соціальної стратифікації та основних форм соціальної нерівності.

Продовження: СЦ.М.3.

Ділова українська мова та культура мовлення (УМ.Б.01)

1,5 зал. б., 4-2 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит.

Засвоєння орфоепічних та правописних норм, граматичних і синтаксичних особливостей української мови, специфіки ділового мовлення, основ практичної стилістики з урахуванням майбутньої спеціалізації.

Історія України (ІС.Б.01)

4 зал. б., 4 год./тиж., ФГН - 1, 2 трим., залік, іспит, Щербак В. О.

ФПРН, ФЕН, ФСНСТ, ФПН - 2 трим., іспит, Попик В. І.

Перебіг основних подій вітчизняної історії в причинно-наслідкових взаєминах і в міжнародному контексті. Підвалини поглибленого та спеціалізованого дослідження фахових предметів на старших курсах бакалаврату і далі - в магістерському циклі.

Продовження: ІС.Б.07, 17, 18, 19, 30.

Англійська мова-1 (АМ.Б.1)

13 зал. б., 6 год./тиж., 1, 2, 4, 5 трим., іспит.

Загальний курс англійської мови базується на інтегрованій програмі комунікативного спрямування, що охоплює найактуальніші теми культурного та суспільно-політичного життя і має на меті розвиток базових мовних навичок (читання, аудіювання та письма). Програма орієнтована на вироблення комунікативної компетенції студентів на рівні, що передбачає вміння ефективно спілкуватися в англомовному середовищі (Upper-Intermediate, Advanced Level).

Основи права (ПВ.Б.001)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 3 трим., залік, Смирнова Т. С., Лєвошина Н. А.

ФГН, ФІ - 6 трим.

ФПРН, ФЕН, ФСНСТ - 8 трим.

Основи загальної теорії держави та права, національного права України, основні правничі системи світу, питання приведення національного законодавства у відповідність із міжнародними стандартами. Особлива увага надається загальним поняттям конституційного, кримінального, цивільного, сімейного, трудового права.

Безпека життєдіяльності (ЕЛ.Б.31)

1 зал. б., 3 год./тиж., 3 трим., залік, Нарбут А. В.

Надзвичайні ситуації в мирний та воєнний час і шляхи забезпечення життєдіяльності в цих умовах, шляхи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, медичні засоби захисту людини і перша медична допомога людині.

Продовження: ЕЛ.Б. 10, 11, 15, 21, 26.

Основи екології (ЕП.Б.30)

1 зал. б., 3 год./тиж., 6 трим., залік, Малюк В. І., Середа Л. І.

Базові знання про екологію як синтез усіх природничих наук і їх нерозривний зв'язок із гуманітарними цінностями, зв'язок живого й неживого в природі для студентів усіх факультетів НаУКМА. Сучасні екологічні проблеми та шляхи їх розв'язання.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.03, ХМ.Б.04, 06.

Продовження: ЕЛ.Б.10, 11, 15, 21, 26.

Основи психології та педагогіки (СР.Б.1)

1 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Голубева Н. О., Копець Л. В.

Предмет психології та головні напрями розвитку сучасної психології; нові педагогічні технології; методи дослідження в загальній та педагогічній психології; поняття «особистість» - базова категорія педагогіки та педагогічної психології; розвиток особистості; психологія індивідуальних відмінностей; предмет і завдання педагогіки; зміст освіти; закономірності, принципи і правила дидактики; загальні методи навчання; форми організації навчання; виховання як психосоціальне явище; нові педагогічні технології.

Українська та зарубіжна культура (КЛ.Б.1)

2 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Попович М. В.

Покликаний ознайомити студентів із культурною спадщиною людства, дати можливість відчутти характерні риси й відмінності різних етнокультурних типів, засвоїти універсальні основні механізми культури етносів і націй, навчити вільно оперувати теоретичними конструкціями і поняттями культурології та історії світової культури, розглядати власну національну культуру в контексті світової. До цього курсу залучатимуться твори найкращих представників світової культурології: О. Шпенглера, А. Тойнбі, Ч. Хейзінґи, Б. Малиновського та ін., що сприятиме орієнтуванню студентів у найвагоміших досягненнях світової культурологічної думки.

Філософія-1 (ФС.Б.01)

2 зал. б., 4 год./тиж., іспит, ФГН, ФПН, Фі - 2 трим., Кримський С. А.

ФСНСТ, ФЕН, ФПрН - 1 трим., Малахов В. А.

Головні проблеми філософії та історико-філософської науки. Предмет філософії, її місце в системі культури, проблеми онтології, гносеології, філософії, історії, етики та естетики.

Релігієзнавство-1 (ФС.Б.02)

1 зал. б., 4 год./тиж., залік, ФГН - 2 трим., Колодний А. М.

ФСНСТ, ФЕН, ФПрН, ФПН, Фі - 3 трим., Колодний А. М.

Специфіка релігії та її місце в історії духовного розвитку людства. Найпоширеніші релігійні конфесії.

Фізичне виховання

0 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2, 4, 5 трим., заліки.

Залучення кожного студента до занять фізичними вправами для зміцнення здоров'я, підвищення працездатності та формування навичок здорового способу життя. Заняття проводяться у спортивній залі КМА та на стадіоні заводу «Арсенал». У програмі кафедри фізичного виховання - лижна практика та заняття в басейні.

Основи охорони праці

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 9 трим., іспит.

Правові, організаційні, психологічні питання охорони праці, безпеки життєдіяльності, гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки, пожежної безпеки тощо.

ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Декан факультету -
Щербак Віталій Олексійович,
доктор історичних наук, професор
(1 корпус, кімн. 201, тел. 416-14-20,
e-mail: svo@ukma.kiev.ua)

Заступник декана -
Духота Олена Володимирівна
(1 корпус, кімн. 203, тел. 416-14-20,
e-mail: dukhota@ukma.kiev.ua)

Методисти факультету -
Куранова Світлана Іванівна,
Юречко Ірина Іванівна
(1 корпус, кімн. 203, тел. 416-14-20)

Факультет веде підготовку бакалаврів за напрямками базової освіти: **історія, філософія, культура, філологія**. Специфіка навчання полягає в тому, що студенти мають можливість здобути не тільки ґрунтовні базові знання в цих галузях, а й отримати досить широку й різнобічну освіту.

Студенти мають можливість:

- одержати добру мовну підготовку (українська, англійська, ще одна сучасна та одна з давніх мов - за вибором студента);
- розвинути культуру мислення;
- оволодіти навичками літературної творчості;
- поєднати фахову освіту певного напрямку з вивченням курсів інших напрямів;

- на додаток до головної спеціалізації (major) виконати програму додаткової (minor) або одну з сертифікатних програм (релігієзнавство, перекладознавство).

Програми додаткової спеціалізації пропонуються з усіх зазначених напрямів базової освіти.

Процес навчання на факультеті ґрунтується на використанні системи вільної творчої освіти (Liberal Arts Education), яка дає змогу студентам, враховуючи державні та університетські вимоги, використовуючи додаткові можливості, скласти власну програму навчання.

Остаточне визначення напрямку базової освіти відбувається наприкінці другого року навчання, коли студент, оволодівши потрібною базою знань, свідомо самовизначається з подальшою спеціалізацією. На цьому етапі студент має можливість прослухати не тільки пропедевтичні курси з філософії, історії, філології, культури, релігієзнавства, а й ґрунтовніші курси з цих та інших напрямів освіти. Разом з тим потрібно виконати загальну для всіх бакалаврських програм вимогу - набрати не менше 8 залікових балів інших напрямів, що пропонуються кафедрами. Протягом наступних двох років студент має вивчити переважно профорієнтовані дисципліни, характер і загальна кількість яких визначаються відповідним навчальним планом, та захистити курсову й кваліфікаційну роботи.

Після здобуття ступеня бакалавра студенти, які виявлять нахил і здібності до наукової роботи, матимуть змогу продовжити навчання за дворічною магістерською програмою, де поглиблено вивчатимуть дисципліни з обраної спеціальності й провадитимуть дослідження під керівництвом відомих вчених. Здобувши ступінь магістра, випускники зможуть працювати в науково-дослідних установах, вищій школі, державних та бізнесових структурах, закладах культури, засобах масової інформації тощо.

До складу факультету входять випускові кафедри: **історії, філософії та релігієзнавства, культурології, філології, української мови**, які здійснюють підготовку за відповідними на-

прямами базової освіти, а також забезпечують викладання дисциплін магістерських програм. До роботи на факультеті залучаються провідні фахівці, викладачі українських і зарубіжних вищих навчальних закладів, наукові співробітники Національної академії наук України.

Кафедри філософії та релігієзнавства і культурології розвивають науково-педагогічні контакти з Люблінським університетом ім. М. Кюри-Склодовської, беручи участь у спільних наукових конференціях, обміні викладачами й студентами. Кафедри **філології та історії** плідно співпрацюють із Дрезденським (Німеччина), Познанським та Варшавським (Польща), Центрально-європейським (Угорщина), Північного Лондона (Великобританія), Альбертським (Канада), Арізонським, Колумбійським і штату Міннесота (США) університетами.

Під керівництвом провідних викладачів факультету діють науково-дослідні центри та інституції: вивчення спадщини Києво-Могилянської академії, європейських гуманітарних досліджень, сходознавства, україно-польський центр науки і культури.

Поza навчальним процесом студенти мають змогу розвивати свої творчі здібності в мистецьких студіях, різноманітних спортивних секціях. Регулярно відбуваються зустрічі з відомими письменниками, митцями, громадськими та політичними діячами.

Випускники факультету **Михайло Мінаков, Світлана Гузенко та Ростислав Пауленко** здобули ступені кандидатів наук.

Олена Вітер (4 р. н.) стала переможцем конкурсу на здобуття премії ім. Наталії та Івана Даниленків.

ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Кафедра історії

Завідувач -

Яковенко Наталія Миколаївна, доктор історичних наук, професор (Інститут східноєвропейських досліджень НАН України)

Методисти -

Сірош Тетяна Василівна,
Шумова Валентина Олександрівна

Бажан Олег Григорович, кандидат історичних наук, доцент (Інститут історії України НАН України)

Балабушевич Тетяна Аркадіївна, кандидат історичних наук, доцент

Болгарова Марина Юріївна, старший викладач

Болтрик Юрій Вікторович, кандидат історичних наук, старший викладач (Інститут археології НАН України)

Брехуненко Віктор Анатолійович, доктор історичних наук, доцент (Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України)

Бунятян Катерина Петрівна, кандидат історичних наук, доцент (Інститут археології НАН України)

Верстюк Владислав Федорович, доктор історичних наук, професор (Інститут історії України НАН України)

Відейко Михайло Юрійович, кандидат історичних наук, старший викладач (Інститут археології НАН України)

Гломозда Костянтин Юхимович, кандидат історичних наук, доцент

Денисенко Галина Григорівна, кандидат історичних наук, доцент (Інститут історії України НАН України)

Довженко Надія Дмитрівна, старший викладач

Залізняк Леонід Львович, доктор історичних наук, професор (Інститут археології НАН України)

Зубар Віталій Михайлович, доктор історичних наук, доцент (Інститут археології НАН України)

Івакін Гліб Юрійович, доктор історичних наук, доцент (Інститут археології НАН України)

Катренко Андрій Миколайович, доктор історичних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Кірсенко Михайло Володимирович, доктор історичних наук, професор

Козубовський Георгій Анатолійович, кандидат історичних наук, старший викладач (Інститут археології НАН України)

Конча Сергій Вікторович,
кандидат історичних наук, старший ви-
кладач (Центр українознавства Націо-
нального університету ім. Тараса Шев-
ченка)

**Кульчицький
Станіслав Владиславович**,
доктор історичних наук, професор (Ин-
ститут історії України НАН України)

Кухарчук Юрій Васильович,
кандидат історичних наук, старший ви-
кладач (Інститутархеології НАН України)

Кучменко Елеонора Миколаївна,
доктор історичних наук, професор (На-
ціональний педагогічний університет
ім. М. Драгоманова)

Люта Тетяна Юріївна,
старший викладач

Майборода Олександр Микитович,
доктор історичних наук, професор (Ин-
ститут політичних та етнонаціональних
досліджень НАН України)

Мицик Юрій Андрійович,
доктор історичних наук, професор

Моця Олександр Петрович,
доктор історичних наук, професор (Ин-
ститут археології НАН України)

Нікітенко Надія Миколаївна,
доктор історичних наук, доцент (Націо-
нальний історико-архітектурний запо-
відник «Софія Київська»)

Омельченко Юрій Андрійович,
кандидат історичних наук, доцент (На-
ціональний університет ім. Тараса Шев-
ченка)

Отрощенко Віталій Васильович,
кандидат історичних наук, доцент (Ин-
ститут археології НАН України)

Павлюк Олександр Вячеславович,
кандидат історичних наук, доцент
(Київська філія інституту «Схід-Захід»
(США))

Подаляк Наталія Гордіївна,
доктор історичних наук, професор
(Дипломатична Академія МЗС України)

Попик Володимир Іванович,
кандидат історичних наук, доцент (Пре-
зидія НАН України)

Приходнюк Олег Михайлович,
доктор історичних наук, доцент (Инсти-
тут археології НАН України)

Сагайдак Михайло Андрійович,
кандидат історичних наук, старший ви-
кладач (Інститут археології НАН Ук-
раїни)

Сегеда Сергій Петрович,
доктор історичних наук, доцент (Ин-
ститут мистецтвознавства, фолькло-
ристики та етнології ім. М. Т. Рильсько-
го НАН України)

Скрипник Ганна Аркадіївна,
доктор історичних наук, професор
(Інститут мистецтвознавства, фольк-
лористики та етнології ім. М. Т. Риль-
ського НАН України)

Скуратівський Вадим Леонтійович,
доктор мистецтвознавства, доцент (Ки-
ївський державний інститут театраль-
ного мистецтва ім. І. Карпенка-Карого)

Третякова Олена Василівна,
старший викладач

Хижняк Зоя Іванівна,
кандидат історичних наук, доцент

Ідербак Віталій Олексійович,
доктор історичних наук, професор

Кафедра культурології

Завідувач -
Погорілий Олександр Іванович,
доктор соціологічних наук, професор
(e-mail: kafedrakulturologii@rambler.ru)

Методист -
Юрченко Тетяна Дмитрівна

Бондарець Оксана Василівна,
старший викладач

Брюховецька Лариса Іванівна,
старший викладач

Голіченко Тетяна Самійлівна,
кандидат філософських наук, доцент

Демчук Руслана Вікторівна,
кандидат філософських наук, доцент

Джулай Юрій Володимирович,
кандидат філософських наук, доцент

Забужко Оксана Стефанівна,
кандидат філософських наук, доцент

Івашина Олександр Олексійович,
старший викладач

Йосипенко Оксана Миколаївна,
кандидат філософських наук, доцент

Йосипенко Сергій Львович,
кандидат філософських наук, доцент
(Інститут філософії НАН України)

**Корвін-Піотровський
Олексій Генріхович**,
кандидат історичних наук, доцент (Ін-
ститут археології НАН України)

**Курочкін
Олександр Володимирович**,
доктор історичних наук, професор (Ін-
ститут мистецтвознавства, фольклору
та етнології ім. М. Т. Рильського НАН
України)

**Лавриненко-Омецинська
Катерина Дмитрівна**,
кандидат технічних наук, доцент

Лосев Ігор Васильович,
кандидат історичних наук, доцент

Нікішенко Юлія Ігорівна,
старший викладач

Нікішенко Сергій Олександрович,
кандидат історичних наук, доцент (На-
ціональний інститут стратегічних дослі-
джень)

Павленко Юрій Віталійович,
доктор філософських наук, професор
(Інститут світової економіки та міжна-
родних відносин НАН України)

Петрова Ольга Миколаївна,
доктор філософських наук, професор

**Попович
Мирослав Володимирович**,
член-кореспондент НАН України, док-
тор філософських наук, професор (Ін-
ститут філософії НАН України)

Пустовалов Сергій Жанович,
кандидат історичних наук, доцент (Ін-
ститут археології НАН України)

Савельєва Марина Юріївна,
доктор філософських наук, професор
(Університет харчових технологій)

Сігов Костянтин Борисович,
кандидат філософських наук, доцент

Скуратівський Вадим Леонтійович,
доктор мистецтвознавства, доцент (Ки-
ївський державний інститут театраль-
ного мистецтва ім. І. Карпенка-Карого)

Собуцький Михайло Анатолійович,
доктор філософських наук, професор

Сом-Сердюкова Олена Миколаївна,
старший викладач

Хамітов Назіп Віленович,
кандидат філософських наук, доцент

Чумаченко Борис Миколайович,
старший викладач

Щоткіна Катерина Валеріївна,
асистент

Кафедра філології

Завідувач -
Моренець Володимир Пилипович,
доктор філологічних наук, професор,
лауреат Державної премії України
ім. Т. Г. Шевченка
(e-mail: more@ukma.kiev.ua)

Методист -
Пелешенко Наталія Іванівна

Агєєва Віра Павлівна
доктор філологічних наук, професор,
лауреат Державної премії України
ім. Т. Г. Шевченка

Алексеєнко Олена Борисівна,
кандидат філологічних наук, доцент
(Національний університет ім. Тараса
Шевченка)

Веретельник Роман Миколайович,
доктор філологічних наук (Оттавський
університет. Канада)

Гром'як Роман Теодорович,
доктор філологічних наук, професор
(Тернопільський державний університет)

Денисова Тамара Наумівна,
доктор філологічних наук, професор
(Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка
НАН України)

Жлуктенко Наталія Юріївна,
кандидат філологічних наук, професор
(Національний університет ім. Тараса
Шевченка)

Іванюк Сергій Семенович,
кандидат філологічних наук, доцент

Квіт Сергій Миронович,
доктор філологічних наук, професор

**Кисельова
Людмила Олександрівна**,
кандидат філологічних наук, доцент (На-
ціональний університет ім. Тараса Шев-
ченка)

Кравченко Андрій Євгенович,
кандидат філологічних наук, доцент,
лауреат Державної премії України
ім. Т. Г. Шевченка

Нагорна Наталія Мефодіївна,
кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Наливайко Дмитро Сергійович,
член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, лауреат Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

Павленко Ганна Іванівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Панченко Володимир Євгенович,
доктор філологічних наук, професор

Семків Ростислав Андрійович,
кандидат філологічних наук, старший викладач

Фізер Іван,
доктор філологічних наук, професор (Ратґерський університет, США) почесний професор НаУКМА

Шалагінов Борис Борисович,
кандидат філологічних наук, доцент

Шахова Кіра Олександрівна,
доктор філологічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Шевчук Тетяна Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України)

Секція іноземних мов

старший лаборант -
Тихоновська Ніна Юріївна

Багіров Атта Ібрагімович,
старший викладач

Бадешко Лілія Миколаївна,
старший викладач

Бочко Галина Павлівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Гладчук Зеновій Іванович,
старший викладач

Гончарова Олена Михайлівна,
старший викладач

Данилич Юлія Олексіївна,
старший викладач (Київський державний лінгвістичний університет)

Єрмоленко Олександр Семенович,
старший викладач

Журба Владислав Станіславович,
старший викладач (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Кадуріна Лариса Борисівна,
старший викладач

Литвинов Володимир Дмитрович,
кандидат філософських наук, доцент (Інститут філософії НАН України)

Пашунова Лілія Олексіївна,
кандидат філологічних наук, доцент

п. Ядвіґа Стефанович,
старший викладач (Польща)

Трифонов Едуард Борисович,
старший викладач (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Федорчук Микола Степанович,
старший викладач

Яковенко Сергій Миколайович,
кандидат філологічних наук, старший викладач

Кафедра української мови

Завідувач -
Масенко Лариса Терентіївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Методист -
Сінченко Олексій Дмитрович

**Бас-Кононенко
Оксана Василівна,**
кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Голосовська Галина Григорівна,
кандидат філологічних наук, доцент

**Дзюбишина-Мельник
Наталія Яківна,**
кандидат філологічних наук, доцент

**Житник
Володимир Костянтинович,**
кандидат філологічних наук, доцент

**Калиновська
Оксана В'ячеславівна,**
старший викладач

Коптілов Віктор Вікторович,
доктор філологічних наук, професор

Кочерга Ольга Борисівна,
кандидат фізико-математичних наук (Інститут теоретичної фізики НАН України)

Мосенкіс Юрій Леонідович,
кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Мурашко Валентина Іванівна,
старший викладач

Передрієнко Віталій Аркадійович,
кандидат філологічних наук, доцент (Київський слов'янський університет)

Пономар Людмила Олександрівна,
кандидат історичних наук, старший викладач (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України)

Симонова Катерина Степанівна
кандидат філологічних наук, доцент

Ткаченко Орест Борисович,
член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор

Тодор Олена Григорівна,
кандидат філологічних наук, старший викладач

Томенко Олеся Миколаївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Тоцька Наталія Георгіївна,
старший викладач

Феллер Мартен Давидович,
доктор філологічних наук, професор

Ціпцюра Людмила Федорівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Кафедра філософії та релігієзнавства

Завідувач -
Гусєв Валентин Іванович,
кандидат філософських наук, доцент
(e-mail: gusev@ukma.kiev.ua)

Методист -
Монарєва Тетяна Володимирівна

Архипова Людмила Дмитрівна,
магістр філософії, старший викладач

Баумейстер Андрій Олегович,
кандидат філософських наук, старший викладач (Міжнародний Соломонів університет)

Бичко Валентин Ігорович,
доктор філософських наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Богачов Андрій Леонідович,
кандидат філософських наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Васильченко Андрій Анатолійович,
кандидат філософських наук, доцент

Гірник Андрій Миколайович,
кандидат філософських наук, професор

Головащенко Сергій Іванович,
кандидат філософських наук, доцент

Горський Вілен Сергійович,
доктор філософських наук, професор

Єрмоленко Анатолій Миколайович,
доктор філософських наук, доцент

Завгородній Юрій Юрійович,
магістр філософії, старший викладач

Йосипенко Оксана Миколаївна,
кандидат філософських наук, старший викладач

Капранов Сергій Олександрович,
магістр філософії, старший викладач I

Кебуладзе Вахтанг Іванович,
кандидат філософських наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Клепиков Андрій Олександрович,
кандидат філософських наук, старший викладач

Кобець Роман Григорович,
кандидат філософських наук, старший викладач (Міжнародний фонд «Відродження»)

Колесник Артем Степанович,
магістр філософії, старший викладач (Міжнародний фонд «Відродження»)

Колодний Анатолій Миколайович,
доктор філософських наук, професор (Інститут філософії НАН України)

Котусенко Віктор Володимирович,
магістр філософії, старший викладач

Кримський Сергій Борисович,
доктор філософських наук, професор
(Інститут філософії НАН України)

Лисий Іван Якович,
кандидат філософських наук, доцент

Малахов Віктор Аронович,
доктор філософських наук, доцент (Ін-
ститут філософії НАН України)

Менжулін Вадим Ігорович,
кандидат філософських наук, доцент
(Український інститут соціальних до-
сліджень)

**Мінаков
Михайло Анатолійович**,
кандидат філософських наук, доцент
(Міжнародний фонд «Відродження»)

Прокопов Денис Євгенович
кандидат філософських наук, доцент
(Національний університет ім. Тараса
Шевченка)

Сватко Юрій Іванович,
доктор філологічних наук, професор

Тихолаз Анатолій Георгійович,
кандидат філософських наук, доцент

Ткачук Марина Леонідівна,
доктор філософських наук, професор

**Филипович
Людмила Олександрівна**,
доктор філософських наук, доцент (Ін-
ститут філософії НАН України)

Хома Олег Ігорович,
доктор філософських наук, професор
(Вінницький технічний університет)

Чайка Тетяна Олексіївна,
кандидат філософських наук, доцент
(Інститут філософії НАН України)

Ящук Тамара Іванівна,
доктор філософських наук, професор
(Національний університет ім. Тараса
Шевченка)

Загальноуніверситетська кафедра англійської мови

Завідувач -
Куровська Олена Вікторівна,
кандидат філологічних наук, доцент
(e-mail: dew@ukma.kiev.ua)

Методист -
Вільчинська Олена Дмитрівна

Батурська Леся Арсенівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Бріскіна Людмила Антонівна,
старший викладач

Бузало Тетяна Йосипівна,
асистент

Бузунова Надія Федорівна,
старший викладач

Буреніна Тетяна Генріхівна,
старший викладач

Василенко Ірина Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент

**Гальченко
Максим Сергійович**,
асистент

Горкун Марія Григорівна,
кандидат філологічних наук, професор

Денисенко Ірина Віталіївна,
асистент

**Долинська
Ольга Ростиславівна**,
старший викладач

Духота Олена Володимирівна,
старший викладач

Залеська Лариса Миколаївна,
старший викладач

**Зернецький
Павло Васильович**,
кандидат філологічних наук, доцент

Іващенко Павло Альбертович,
асистент

Калініна Наталія Октавіївна,
старший викладач

Качурець Оксана Петрівна,
старший викладач

Колісник Тетяна Семенівна,
асистент

Кролик Ганна Володимирівна,
асистент

Куліченко Наталія Петрівна,
старший викладач

Кучер Юрій Миколайович,
асистент

**Кучерова
Олена Олександрівна**,
асистент

Кушнарьова Тетяна Георгіївна,
старший викладач

Міщенко Тамара Степанівна,
кандидат філологічних наук, доцент

**Омеляненко
Людмила Олександрівна,**
старший викладач

Піроженко Ірина Дмитрівна,
старший викладач

**Подтопольна
Маргарита Олександрівна,**
старший викладач

Прісна Тетяна Борисівна,
старший викладач

Ратушна Лідія Яківна,
старший викладач

Сем'янків Ірина Вадимівна,
старший викладач

**Соломашенко
Наталія Василівна,**
старший викладач

Федорів Ярослава Романівна,
асистент

**Федоряченко
Лариса Всеволодівна,**
старший викладач

Фіногіна Тетяна Степанівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Швидка Галина Олександрівна,
старший викладач

Шугай Алла Юріївна,
старший викладач

Загальноуніверситетська кафедра фізичного виховання

Завідувач -
Кравченко Леонід Свиридович,
кандидат педагогічних наук, доцент
(e-mail: sport@ukma.kiev.ua)

Горборуков Віктор Михайлович,
старший викладач

**Гордієнко
Леонід В'ячеславович,**
старший викладач, заслужений тренер
України

**Жуков
Володимир Олександрович,**
старший викладач, майстер спорту

**Збанацький
Сергій Васильович,**
старший викладач

**Зеленюк
Оксана Володимирівна,**
старший викладач

**Карпухін
Володимир Георгійович,**
старший викладач, заслужений тренер
України

**Копилов
Олександр Миколайович,**
старший викладач

Короп Михайло Юрійович,
старший викладач

**Макареня
Володимир Вікторович,**
кандидат медичних наук, доцент (Ме-
дичний інститут Української Асоціації
народної медицини)

**Сотула
Анатолій Миколайович,**
старший викладач

**Тимошенко
Анатолій Григорович,**
кандидат технічних наук, доцент, між-
народний майстер спорту ІКСФ

**Щербина
Юрій Володимирович,**
кандидат педагогічних наук, доцент,
майстер спорту (Медичний універси-
тет ім. О. О. Богомольця)

Юрєнева Світлана Олегівна,
старший викладач

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ДИСЦИПЛІНИ ЗА НАПРЯМАМИ ПІДГОТОВКИ

ІСТОРІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Основи археології (ІС.Б.06)

2зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Бунятян К. П.

Основні закономірності та тенденції розвитку історії давнього людства - до античного часу на території зарубіжної Європи, до часів Київської Русі і Великих географічних відкриттів у Новому світі в країнах Азії та Африки. Культурно-історичні та природно-кліматичні епохи, їхні періоди та етапи. Закономірності розвитку давньої історії та культури, еволюційний та циклічний розвиток. Вивчення археологічних джерел та методики археологічних досліджень. Визначення культурно-історичної цінності пам'яток давньої історії та культури, проведення їх первинної наукової фіксації. Двотижнева археологічна практика.

Первісна історія України (ІС.Б.02)

2зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Залізняка Л.

Періодизація первісної історії. Проблема походження людини. Мисливці кам'яної доби: суспільство, господарство, культура. Проблема походження індоєвропейців. Походження українців. Київська Русь - українська держава. Україна серед світових цивілізацій.

Історія країн Азії, Африки та Латинської Америки (ІС.Б. 15)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, Кучменко Е. М.

Комплексний аналіз історії провідних держав сучасного світу: США, Японія, Китай, Канада, аналіз сучасного становища найважливіших країн «третього світу» (Індія, Пакистан, ПАР та ін.), зон конфліктів і «гарячих точок». Своєрідність державних інституцій. Внутрішня і зовнішня політика, етапи нової історії. Традиції і сучасність. Колоніальне поневолення і боротьба за незалежність. Релігійна ситуація. Проблема «третього світу». Індустріалізація і урбанізація, еміграція і імміграція, етнологічні проблеми. Расизм, подолання дискримінації та сегрегації. Роль у регіоні і світі, стосунки з Україною, проблеми і перспективи.

Історія європейської цивілізації:

1ЄЦ-1. Доба античності та раннього середньовіччя (ІС.Б.01)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Подаляк Н. Г.

Давньосхідні витоки європейської цивілізації, архаїчна і класична Еллада, еллінізм, Римська республіка та імперія, Середземномор'я, Велике переселення народів і варварські держави, феодалізація суспільства, універсалізм античної спадщини.

1ЄЦ-2. Пізнє середньовіччя та Ренесанс (ІС.Б.04)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Кірсенко М. В.

Ленно-маноріальні відносини, сюзеренітет і васалітет. Стосунки між світською і духовною владою, схоластична свідомість, романський стиль і готика, Хрестові походи, лицарство, станове суспільство й абсолютизм. Великі географічні відкриття, релігійні війни й перші революції Відродження. Єресі та утопії.

1ЄЦ-3. Цивілізація Просвітництва та Нової доби (ІС.Б.09)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Кірсенко М. В.

Суспільство Бароко і Класицизму, секуляризація і бюрократизація. Французька революція і бонапартизм. Реставрація і лібералізм, промисловий переворот. Весна Народів, клерикалізм, національна державність, імперіалізм і колоніалізм, кошмар коаліцій, соціалістичний рух, мілітаризація, расизм.

ІЄЦ-4. Новітня та сучасна європейська цивілізація (ІС.Б.12)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Майборода О. М., Кучменко Е. М.

Світові війни. Комунізм і фашизм, тоталітарні режими та Опір. Науково-технічний прогрес. Деколонізація і демократизація. Освіта. Локальні конфлікти і проблеми регіонів. «Третій світ». Захист прав людини. Протидія агресії та експансіонізму. Меншини і рівність. Питання роззброєння. Міжнародний правопорядок.

Українське середньовіччя (ІС.Б.07)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Нікітенко Н. М.

Поглиблене знайомство з історією Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Особливості спадщини київської доби, характеристики суспільства, тенденції його розвитку, особливості становлення соціальних верств та політичної історії.

Історія Гетьманщини (ІС.Б.08)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Щербак В. О.

Обставини виникнення, політична структура, основні події історії, історична доля Української гетьманської держави XVII—XVIII ст. Аналіз і порівняння ситуації в українських областях Речі Посполитої, Угорщини, Молдови, Кримського ханства, Московського царства і Російської імперії з акцентуванням на досвіді козацької держави.

Історія Східно-Центральної Європи (ІС.Б.10)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Балабушевич Т. А.

Розвиток взаємності й самобутності регіону між Балтикою і Балканами, тобто народів колишньої польсько-литовської Речі Посполитої, Австрійської імперії та Австро-Угорщини з їхньою периферією, від найдавніших до новітніх часів; націоналізм у Європі, передумови і підвалини взаємодії.

Спеціальні історичні дисципліни (1-2) (ІС.Б.11,16)

5,0 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., іспит, Стрельський Г. В., Брехуненко В. А.

Джерелознавство як система, історіографія як історична дисципліна з особливим статусом. Роль і застосування, взаємодія, виникнення і сучасний стан спеціальних дисциплін. Загальний огляд: археографія, геральдика, фалеристика, вексилологія, сфрагістика, генеалогія, нумізматики, боністика, ономастика, хронологія та ін.

Національне відродження в Україні (XIX ст.) (ІС.Б.14)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Попик В. І.

Концептуальні та конкретні історичні проблеми українського національного відродження кінця XVIII - початку XX ст., питання зростання національного самоусвідомлення українства, розвитку української національної ідеї і національних програм, піднесення національно-культурного та національно-визвольного рухів, формування інститутів громадянського суспільства, навколо яких відбувалася консолідація модерної української нації. Розвиток української соціально-політичної думки, науки, освіти, культури.

Історія України XX ст. (ІС.Б.19)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Бажан О. Г.

Розвиток суспільно-політичних, соціально-економічних, національно-духовних процесів в Україні впродовж XX ст. Феномен національно-визвольних змагань українського народу в 1917-1921 рр.; економічний, ідеологічний та соціокультурний зміст сталінізму, політика українізації в 1920—1930-х рр., «українське питання» напередодні та в роки Другої світової війни. Сучасні проблеми державного будівництва та суспільного розвитку України.

Історія православної церкви в Україні (ІС.Б.18)

1 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, МицикЮ. А.

Християнські конфесії та стан питання за доби раннього середньовіччя. Запровадження християнства в Русі-Україні. Церква в суспільстві України на різних етапах історії, її важливі суспільні функції. Українська православна церква в системі Вселенського православ'я. Роль церкви у визвольних змаганнях українського народу. Проблема набуття автокефалії. Християнство та український народний менталітет.

Джерелознавство історії України (ІС.Б.17)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, МицикЮ. А.

Поняття «історичне джерело», «джерельна база». Проблема достовірності історичних джерел, репрезентативності джерельної бази. Класифікація історичних джерел. Історіографія проблеми. Головні археографічні публікації джерел. Основні категорії джерел з історії України. Основні комплекси джерел з історії Київської Русі, історії України Литовсько-Польської доби, Української козацької держави (Запорозька Січ, Гетьманщина), історії України XIX-XX ст.

Цикл вибіркових професійно орієнтованих дисциплін (16 кредитів)

Історична географія України (ІС.Б.35)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Балабушевич Т. А.

Етапи формування та заселення теренів, історія кордонів і адміністративного устрою, розподіл ресурсів, етнолінгвістичні зміни, структура населення, еволюція господарства за окремими областями, війни і договірне оформлення кордонів, комунікації, конфесійна структура тощо.

Історія українського козацтва (ІС.Б.36)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Щербак В. О.

Передумови виникнення козацтва. Історична географія козацьких осередків. Козацтво в становій системі українського суспільства. Січовики і реєстровці. Козацтво як збройні сили українського народу і чинник державотворення. Традиції Запорозької Січі та січового братерства. Козацтво і Гетьманщина. Війни та походи українського козацтва. Козацькі полководці. Місце козацтва в історії України.

Історія державності України (ІС.Б.37)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, МицикЮ. А.

Докладний розгляд історії державних утворень та інституцій, правничих засад в Україні від давніх племінних союзів до особливостей виникнення і функціонування сучасної держави України.

Визвольні змагання (XX ст.) (ІС.Б.39)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Верстюк В. Ф.

Україна у світовій війні, революція в Росії, Центральна Рада і Радянська влада, Гетьманат, Директорія, Західноукраїнська Народна Республіка, польська і білогвардійська інтервенція, поразка в боротьбі за незалежність, поділ України.

Актуальні проблеми історії України (ІС.Б.38)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Яковенко Н. М.

Спецкурс призначений насамперед для студентів, які прослухали курс з історії України в інших вищих навчальних закладах і претендують на перезалік: базові та дискусійні або малодосліджені проблеми; нові інтерпретації та джерела інформації; регіональні питання; міжнародні аспекти вітчизняної історії; сучасна історія й останні події.

Українські землі в міжнародних відносинах (ІС.Б.45)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, ПавлюкО. В.

Суб'єкт і об'єкт політики; війни й загарбання; договори і правовий статус; місце в планах великих держав; переподіли і територіальні претензії; уявлення про незалежність України в інших державах тощо.

Історія Києва (ІС.Б.42)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Нікітенко Н. М., Денисенко Г. Г.

Проблема виникнення міста: датування та топографія. Київ упродовж віків як столиця, культурний та освітній, релігійний, науковий та промисловий центр. Роль міста в політичних процесах української історії.

Навчально-науковий семінар (ІС.Б.44)

1.5 зал. б., 1 год./тиж., 7, 8, 10 трим., залік, Мицик Ю. А.

Методи дослідження історичних джерел, методи архівної, палеографічної та археографічної роботи. Науково-дослідницька робота на базі кафедри історії НаУКМА та академічних НДІ, насамперед Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського НАН України. Участь у роботі науково-дослідницького семінару має краще підготувати студента до подальшої праці в архівах та музеях.

Історична етнологія України (ІС.Б.40)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., іспит, Скрипник Г. А.

Вчення про етнос та основні стадії його розвитку. Етнічні особливості, етногенез, побут, культурно-історичні стосунки та значення наукового вивчення, Етнічне обличчя народу. Взаємозв'язки з антропологією, фольклористикою, історичною географією тощо. Історія етнологічних знань. Конкретна етнологія, етнографія, етнодемографія.

Економічна історія України (ІС.Б.46)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Кульчицький С. В.

Еволюція господарських систем: використання ресурсів у різні часи, питома вага в різних державах і взаємозв'язки українських земель. Промисловість, ремесла, сільське господарство, торгівля, комунікації, фінанси тощо.

Історія дисидентства в УРСР (ІС.Б.47)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Бажан О. Г.

Придушення відлиги і застій. Безвихідь режиму, криза. Свавілья, переслідування. Молодіжний протест. Захист мови. Протидія руйнуванню пам'яток. Правда історії. Самвидав. Релігійне дисидентство. Організації, люди.

Галицький П'ємонт і Велика Україна (ІС.Б.48)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Попик В. І.

Порівняння статусу українських земель у Росії та Австро-Угорщині, осередок національного руху, освіта, кооперації, церква, партії, молодь тощо. Контакти між громадськими діячами, Союз Визволення України і Січові стрільці.

Демократизація та унезалежнення України (ІС.Б.49)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Бажан О. Г.

Пожвавлення національно-визвольного руху в умовах кризи радянської політичної системи. Громадсько-політичні об'єднання 80-90-х рр. та їхня роль у суспільних процесах. Етапи здобуття незалежності та утворення держави Україна. Багатопартійна система України. Розбудова державних інституцій. Боротьба за реальну демократизацію суспільства. Конституція.

Історіографія історії України (ІС.Б.42)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Яковенко Н. М.

Аналіз головних течій і напрямів української історичної думки, насамперед ХІХ-ХХст., творчої спадщини Бантиша-Каменського, Максимовича, Костомарова, Антоновича, Грушевського, Липинського, Оглоблина, сучасних українських істориків. Кардинальні проблеми історії України у візії вітчизняних і зарубіжних авторів (США, Канада, Англія, Німеччина, Польща, Франція та ін.), дискусії і проблемні питання.

Історична географія світу (ІС.Б.21)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., теза, Балабушевич Т. А.

Етапи формування та заселення теренів, історія кордонів і адміністративного устрою, розподіл ресурсів, етнолінгвістичні зміни, структура населення, еволюція господарства за окремими областями, війни і договірне оформлення кордонів, комунікації, конфесійна структура тощо.

Історія міжнародних відносин (ІС.Б.23)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., теза, Кучменко Е. М.

Еволюція політичних, насамперед дипломатичних, стосунків, основні союзи і коаліції, угоди і договори, переподіли сфер впливу, міжнародні організації, деідеологізація світової політики, європейська безпека.

Історія Балкан та Близького Сходу (ІС.Б.22)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Нікітенко Н. М.

Розвиток взаємин і самобутності держав регіону від найдавніших часів до сучасності, історичні зв'язки і перспективи відносин з Україною.

Європейське Просвітництво (ІС.Б.24)

1,5зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., теза, Скуратівський В. Л.

Комплексний розгляд періоду; Просвітництво як цивілізуюче явище; загальна основа і місцева специфіка; матеріальні та писемні пам'ятки; ментальність; освіта і наука; мистецтво; визначні діячі; причини появи і аналіз феномена; наслідки та доля. Велика Французька революція як кульмінація доби.

Історія середньовічного Сходу (ІС.Б.34)

1,5зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Мицик Ю. А.

Перехід від античності до середньовіччя. Китай. Японія. Своєрідність державних інституцій. Політика ізоляції. Буддизм, даосизм, конфуціанство. Монгольська імперія. Індокитай. Індія. Індуїзм. Імперія Великих Моголів. Виникнення ісламу. Арабський світ. Османський світ. Початки колоніальної експансії. Культурна спадщина середньовічного Сходу.

Історія ісламського світу (ІС.Б.30)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Мицик Ю. А.

Іслам. Діяльність Мухамеда. Коран. Суннізм і шиїзм. Арабські завоювання. Перші арабські халіфати. Османська імперія. Мамлюцький Єгипет. Протистояння християнства та ісламу. Іслам на території Російської імперії (Північний Кавказ, Поволжя, Середня Азія, Крим). Національно-визвольний рух. Фундаменталізм. Ісламські революції. Країни Близького Сходу і Магрибу. Середній Схід. Протистояння ісламу та індуїзму. Арабо-ізраїльські війни. Цивілізація ісламу та її культурна спадщина. Історичні зв'язки ісламських країн з Україною і перспективи стосунків.

Історія СРСР (ІС.Б.25)

1,5зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Павлюк О. В.

Радянський Союз (1922-1991 рр.) розглянуто як унікальний державний утвір, що об'єднував під владою тоталітарного режиму конгломерат країн і народів, зі спільною офіційною ідеологією марксизму-ленінізму, єдиною панівною Комуністичною партією, Радянською (Червоною) Армією та репресивними органами державної безпеки (ВЧК-ОГПУ-НКВД-КГБ), маючи на меті асиміляцію неросіян і глобальний експорт революції.

Історія Росії до 1917 р. (ІС.Б.27)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Попик В. І.

Формування Великого князівства (згодом Царства) Московського в орбіті татарської Орди, усамостійнення і перетворення на мультинаціональну Російську імперію. Військово-політична експансія, анексія теренів Євразії, месіанська концепція Третього Риму, уніфікація і бюрократизація, еволюція від кріпацтва до капіталізму, засади самодержавства, православ'я і народності, революційна криза і крах.

Актуальні проблеми всесвітньої історії (ІС.Б.26)

1,5зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, гостьовий курс.

Залежно від потреб кожного навчального року увага акцентується на конкретних регіонах, провідних державах сучасного світу, не відомих раніше або удоскопнених зараз джерелах, білих плямах, ідеологізованих стереотипах, фальсифікаціях, контроверсійних і нових інтерпретаціях, аналітичному порівнянні подій у часі й просторі, взаємовпливах і взаєминах різних націй з Україною.

Антична історія Європи (ІС.Б.28)

1,5зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Нікітенко Н. М.

Архаїчна і класична Еллада, еллінізм, Римська республіка та імперія. Античні держави і варварські племена. Антична культура.

Джерелознавство та історіографія історії європейської цивілізації (ІС. Б. 31)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Подаляк Н. Г.

Історія європейської цивілізації: джерельна база дослідження предмета, основні історіографічні школи.

Історія військової справи (ІС.Б.32)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Гломозда К. Ю.

Війни і військова справа як складова частина всесвітньої та вітчизняної історії, Військо в суспільстві на різних історичних етапах розвитку цивілізації. Внутрішня логіка розвитку військової організації. Матеріальні та духовні чинники в історії війська. Огляд історії воєн, воєнного мистецтва, основних родів зброї. Ретроспектива проблеми будівництва в Україні власних Збройних сил.

Демократизація Центрально-Східної Європи (ІС.Б.20)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Бажан О. Г.

Відлиги. Стагнація. Екоцид. Криза. Солідарність. Перебудова. Націонал-комунізм. Легалізація партій, церков. Вибори. Плюралізм. Оксамитові революції. Дезінтеграція Радянського Союзу, Чехословаччини, Югославії. Суверенізація України. Співдружність незалежних держав. Реваншизм. Шантаж. Переорієнтація. Інфляція. Безробіття. Сепаратизм. Монархізм. Приватизація. Пріоритети та орієнтири. Перспективи інтеграції в Європі.

Історія національних меншин в Україні (ІС.Б.43)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., залік, Мицик Ю. А.

Історична поліетнічність України. Іноетнічні державні утворення давнини. Терени компактного проживання. Історична демографія меншин. Історія правничого статусу. Національні рухи. Звичаєві особливості.

Всесвітня історія XX ст. (ІС.Б.20)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Кірсенко М. В.

Деталізоване ознайомлення з основними історичними процесами, що були характерні для найнасиченішого і найбагатшого на події і нові явища періоду історії цивілізації в загальноосвітньому вимірі.

Методика викладання історії (ІС.Б.63)

1 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Бажан О. Г.

Курс має підготувати слухачів до майбутньої історико-педагогічної діяльності в загальноосвітній школі й подати основні відомості про засади методики викладацької діяльності у вищій школі.

КУЛЬТУРА

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Вступ до культурології (К/1.Б.1)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Івашина О. О.

Основні поняття, проблематика, структура і методи сучасної культурологічної науки. Етапи становлення культурологічного знання від античності до сучасності, місце культурології в системі гуманітарних наук, її практичне значення для розвитку національної культури, побудови громадянського суспільства в Україні.

Історія культури Європи (КЛ.Б.2)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Чумаченко Б. М.

Реконструкція шляхів культурного розвитку європейського соціуму, метаморфози культурної свідомості Європи від архаїчної стадії до сучасної. Сукупність циклів окремих культурних епох (античність полісна, античність імперська, середньовіччя тощо). Культурна самосвідомість і культурна реальність. Антропологічна проблематика культур. Складність і суперечливість культурних процесів та становища людини в культурі. Феноменологічне багатство (явищ, подій, фактів, «емпірики») європейської культури в його символічному звучанні. Історико-культурні праці Буркхардта, Ніцше, Гейзінґи, Ле Гоффа, Дюранта, Суходольського, Бахтіна тощо.

Історія української культури (КЛ.Б.3)

4 зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Попович М. В.

Історія культури України від розвиненого середньовіччя до сьогодення. Основні тенденції, закономірності та особливості культури України в окремі періоди та в різних регіонах у контексті світової цивілізації.

Археологія та давня культура (КЛ.Б.4)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Корвін-Піотровський О. Г.

Закономірності та тенденції розвитку культури давнього людства до античного часу на території зарубіжної Європи, до часів Київської Русі та до часів Великих географічних відкриттів у Новому світі в країнах Азії та Африки. Культурно-історичні та природно-кліматичні епохи, їх періоди та етапи. Спільні закономірності розвитку давньої та сучасної культури, еволюційний та циклічний розвиток культури. Археологічні джерела та методика визначення культурно-історичної цінності пам'яток давньої культури, проведення їхньої первинної наукової фіксації. Двотижнева археологічна практика.

Загальна історія та теорія мистецтва (КЛ.Б.5)

3,5 зал. б., 4 год./тиж., 5, 6 трим., залік, іспит, Петрова О. М.

Загальні уявлення про головні тенденції розвитку мистецтва від початку його зародження до сучасної епохи. Теоретичні питання мистецтва як особливої форми ставлення людини до світу.

Релігійно-культурні традиції на теренах України (КЛ.Б.6)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Демчук Р. В.

Релігія як культурна система. Релігії стародавніх суспільств на теренах України. Східнослов'янський політеїзм. Софійність київського християнства. Католицизм та українське православ'я. Протестантизм в Україні. Релігії національних меншин. Сучасна релігійна ситуація та національна культура.

Соціологія культури (КЛ.Б.7)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Погорілий О. І.

Функціонування культурних цінностей і норм у взаємозв'язку з соціальними структурами, групами та інститутами, зміст і механізми соціокультурних трансформацій у традиційних, індустріальних та постіндустріальних суспільствах, специфіка процесів соціокультурної модернізації на пострадянському просторі.

Етнологія (КЛ.Б.8)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Нікішенко Ю. І.

Історія науки про етнос від народознавчого до теоретичного (етнокультурологічного) рівня. Теорія етносу та її основні засади. Проблеми і категорії етнічної культури. Способи класифікації етносів. Традиційна культура, чинники та основні варіанти її розвитку, рівні традиційної культури. Соціально-побутовий рівень традиційної культури. Людина в системі стосунків із матеріальним та нематеріальним середовищем. Світоглядно-міфологічний рівень традиційної культури.

Історія культур Сходу (КЛ.Б.9)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Нікішенко С. О.

Формування класичної культурної традиції країн Сходу. Аспекти прояву східної культури як в академічному контексті, так і в сучасному повсякденному житті народів країн Сходу. Формування у слухачів чіткого поняття про підстави складання специфічного світосприймання та світоусвідомлення народів Сходу, що обов'язкове в умовах засилля псевдосхідної культури в західних країнах та в Україні зокрема.

Музеєзнавство (КЛ.Б.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Бондарець О. В.

Історія та теорія музейної справи. Охорона пам'яток. Поняття музейного предмета. Музейна цінність. Нагромадження та використання історико-культурних цінностей. Історія музеєзнавства. Музейна справа в Україні та за кордоном. Участь музеїв у краєзнавчому русі.

Соціокультурний розвиток людства (КЛ.Б.11)

9 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8, 10, 11 трим., Павленко Ю. В., Джулай Ю. В.

Основні підходи до розуміння соціокультурного розвитку людства протягом кількох тисячоліть до сучасності. Русійні сили, етапи та шляхи розвитку людства. Проблеми антропосоціогенезу. Первинні цивілізації та їхня варварська периферія. Вторинні цивілізації і традиційні соціокультурні системи. Новоевропейська культурна цілісність. Сучасний етап цивілізаційного розвитку та перспективи створення макроцивілізації.

Давня Європа та Близький Схід (спецсеінар) (КЛ.Б.12)

9 зал. б., 4 год./тиж., 7,8, 10, 11 трим., залік, іспит, Пустовалов С. Ж.

Місце цивілізації Близького Сходу в світовій історії. Вивчення історичного процесу на матеріалах археологічних пам'яток. Витоки цивілізацій. Індоевропейська проблема. Близький Схід та неологізація Європи. Археологічні культури на теренах України. Стародавні культури Середземномор'я доби бронзи. Прото-міста в давніх народів. Соціум та світоглядні реконструкції.

Цикл вибіркових професійно орієнтованих дисциплін

БЛОК 1 «ЄВРОПЕЙСЬКА КУЛЬТУРНА ТРАДИЦІЯ»

Антична культура (КЛ.Б.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Чумаченко Б. М.

Сучасні узагальнені уявлення про морфологію та динаміку розвитку античної культури, органічне поєднання синхронії та діахронії історико-культурологічного аналізу топіки цієї культури. Типи духовної діяльності, ментальність, картина світу античного соціуму, характер його системи цінностей, логіка античної культури як цілісної системи. Головні культурні феномени, реалії, факти і постаті історії античної культури, феноменологія культури.

Специфіка авторського проекту - визнання фундаментального значення явища античного полісу (єдність соціогенеза та культурогенеза), політеїстичної ментальності та ігрового принципу агоністики для реконструкції давньогрецької культури в цілому.

Печаток: «Українська та зарубіжна культура».

Продовження: «Культура Європи», «Культура Відродження», «Культура Нового часу».

Культура Київської Русі (КЛ.Б.14)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Демчук Р. В.

Формування культури Київської Русі. Вплив Візантійської культурної традиції. Давньоруська державність та розквіт культури. Культура Київської Русі в світовому контексті.

Культура Європи середніх віків (КЛ.Б.15)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Собуцький М. А.

Феномен культури середніх віків, теоретичні та фактичні знання в царині західноєвропейської середньовічної культури. Періодизація культури європейського середньовіччя, її комплексне визначення, поняттєвий апарат її дослідження. «Каролінгський ренесанс», романський стиль та готика; культурологічний «вибух» XII ст. та роль у ньому куртуазної (рицарської) субкультури; міста й університети; «контркультура»; специфіка пізнього середньовіччя і проторенесансу.

Культура Відродження (КЛ.Б.16)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Чумаченко Б. М.

Ренесанс як певний часовий locus та емпірична реальність як унікальна структура (модус) культурної свідомості та як культурологема. Реалії італійського Ренесансу від Петрарки до так званого Sacco di Roma. Поняття: класицизм, гуманізм, риторика, традиція, інновація, творчість, особистість, індивідуалізм, «інтелігенція». Спектр авторів від найавторитетніших класиків жанру (Ж. Мішле, Я. Буркхардт, Й. Гейзінґа) до сучасних істориків культури Ренесансу (Е. Гарен, Л. Баткін та ін.).

Культура Європи Нового часу (КЛ.Б.17)**

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Чумаченко Б. М.

Проблеми ідентифікації культурно-історичних епох. Співіснування культурних стилів та критерії їх визначення. Пізній Ренесанс та маньєризм. Естетика Бароко. Класицизм. Просвіта. Культурний клімат наполеонівської доби. Романтизм. Ідеологічні системи індустріального суспільства. Декаданс та перехід до модернізму.

Сучасна культура Заходу (КЛ.Б.18)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 три м., іспит, І вап и на О. О.

Сучасна культурна ситуація на Заході. Універсали культурних самоописів. Етапи європейської культури ХХ ст. Модернізм. Символічна революція в культурі ХІХ ст. Тоталітарність, мова, влада. Міфологема «кризи культури». Домінуючі інтелектуальні моди після Другої світової війни. Контркультура. Постмодерна свідомість.

БЛОК 2 «ТЕОРЕТИЧНА І ПРИКЛАДНА КУЛЬТУРОЛОГІЯ»

Навчально-науковий семінар (КЛ.Б.19)

1.5 зал. б., 1 год./тиж., 7,8, 10 три м., теза, Забужко О. С.

Проблеми культурного дискурсу в сучасності. Матеріал згруповано відповідно до трьох тем. У першій темі (кер. Забужко О. С.) увагу зосереджено на аналізі становлення і трансформації українського культурного проекту в постколоніальному просторі.

Мета другої теми (кер. Савельєва М. Ю.) - обґрунтування необхідності метапозиції стосовно багатьох методів студіювання культури. Метарівнем дослідження може виступати міф.

Загальна теорія культури (КЛ.Б.20)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 три м., іспит, Івашина О. О.

Головні поняття та концепції теорії культури. Феномен культури. Структура сприйняття та творення дійсності. Свідомість і безсвідоме. Тіло і символ. Знак, образ і міф. Архетика культури. Механізм культури. Традиція, ритуал, свято. Тема смерті в історії культури. Містичне в культурі. Культура і влада.

Соціальна та культурна антропологія (КЛ.Б.21)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 три м., іспит, Джулай Ю. В.

Еволюція предмета та методу соціальної та культурної антропології під впливом філософії культури, мовознавства та структурної лінгвістики, психології, соціології, системних моделей. Функціональні, структуралістські та постструктуралістські напрями в культурній та соціальній антропології.

Прикладна культурологія (КЛ.Б.22)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 три м., залік, Цимбалюк Н. М.

Дивілізація дозвілля як соціокультурний феномен, тенденції та функції культурно-дозвіллевої діяльності в умовах глобалізації; народна творчість як засіб самоідентифікації українського етносу; традиційні та нові культурні практики населення України.

Актуальні проблеми зарубіжної культурології (КЛ.Б.23)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., Ютрим., залік.

Мета курсу - висвітлення сучасних досліджень і тенденцій у західній історії та теорії культури, культурних студій. Курс оновлюється кожного року і тому не має сталої програми.

Культура менеджменту і підприємництва (КЛ.Б.24)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік.

Вивчення соціокультурних аспектів менеджменту та підприємництва. Структура та моделі підприємницької поведінки; соціально-психологічні, організаційні, етнокультурні, тендерні та морально-етичні аспекти менеджменту і підприємництва. Історико-культурні типи західних підприємств. Аналіз особливостей управлінської культури вітчизняних підприємств.

Особистість у культурі Заходу в постметафізичний період (КЛ.Б.25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Івашина О. О.

Специфіка бачення особистості у другій половині ХХ ст. в західній культурі, оволодіння проблематикою найвпливовіших теорій особистості з особливою орієнтацією на художню літературу, критику та мистецтво.

БЛОК 3 «КУЛЬТУРА СХОДУ ТА ІНШИХ РЕГІОНІВ СВІТУ»

Традиційні культури Африки, Австралії та Океанії (КЛ.Б.26)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Бондарець О. В.

Традиції та інновації в культурі. Типологія основних елементів традиційної культури. Історія дослідження традиційних культур Африки, Австралії та Океанії. Традиційне господарство та соціальна організація. Образно-понятійні структури світогляду. Міфи, обряди, вірування, манери поведінки. Мистецтво.

Традиційна єврейська культура (КЛ.Б.27)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 6 трим., залік, Юрченко Т. Д.

Основні етапи розвитку традиційної єврейської культури (з біблейського періоду до сьогодення), проблеми взаємозв'язку єврейської культури з іншими культурами.

Індійська культура* (КЛ.Б.28)**

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Капранов С. В.

Індологія як наукова дисципліна. Основні культурні регіони Індостану. Народні мови Індії. Культурні зв'язки з іншими регіонами світу. Археологічні культури Індії. Історія індійської культури, головні історико-культурні епохи. Структура традиційного індійського суспільства. Релігійно-філософські вчення, література й мистецтво Індії. Культура Індії в ХХ ст.

Китайська класична культура (КЛ.Б.29)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Нікішенко С. О.

Історико-географічні підстави виникнення, формування та розвитку китайської культури. Духовні та матеріальні аспекти класичної культури Китаю. Різні філософські та релігійні напрями, основні види китайського класичного мистецтва.

Культура доколумбової Америки (КЛ.Б.30)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Бондарець О. В.

Основні тенденції розвитку культури на Американському континенті від появи на ньому найдавнішої людини до завоювання європейцями. Спроба поєднати періодизацію культури Америки з основними змінами клімату та близько-східно-європейським культурно-історичним циклом. Основні точки зору на проблему зв'язків між населенням Америки і Старого світу в доколумбову епоху. Аналіз культури основних центрів давніх цивілізацій Нового світу.

Культура Японії (КЛ.Б.31)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Нікішенко С. О.

Історія формування японської культурної традиції, її загальні принципи, окремі напрями культури, мистецтва та духовної системи національного світосприймання.

Ісламська культура (КЛ.Б.32)**

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит.

Витоки та генеза ісламської культури, її релігійні засади. Культура «мусульманського відродження». Експансія ісламської культури доби середньовіччя. Архітектура. Орнаментальність. Арабська література та філософія. Занепад та консервація ісламської культури. Сучасний іслам.

Стародавні цивілізації Сходу (КЛ.Б.33)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Павленко Ю. В.

Історія культури цивілізацій Близького та Середнього Сходу від часу їх виникнення до доби синтезу давньосхідної духовної спадщини і досягнень античної цивілізації. Історії культури Давнього Єгипту та Месопотамії, давньоіудейська та зороастрійська релігії.

БЛОК 4 «МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО»

Театр як культурний феномен (КЛ.Б.34)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Чечель Н. П;

Театр як вид культури. Театр і соціум. Театральні жанри. Акторське мистецтво. Режисура. Мистецтво сценографії. Вистава як театральний твір. Види і типи театральних видовищ. Феномен глядача.

Кіномистецтво (КЛ.Б.35)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, БрюховецькаЛ. І.

Феномен кіно, виникнення та етапи розвитку; специфіка кіно як виду мистецтва. Значення авангарду для становлення кіно; поетичний реалізм. Експресіонізм у кіномистецтві. Вираження внутрішнього світу людини в «німому кіно». Течія «неореалізму». Українське поетичне кіно. Курс супроводжується переглядом фільмів та зустрічами з провідними діячами кіно.

Структурний аналіз художнього твору (КЛ.Б.36)

3зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Петрова О. М.

Для студентів-культурологів, які спеціалізуються з фаху «Мистецтвознавство». Історія, теорія, художня критика дають навички самостійного аналізу творів образотворчого мистецтва за параметрами художньої форми. Структурування курсу підпорядковано потребі наблизити слухачів курсу до самостійної мистецтвознавчої практики.

Початок: «Загальна історія мистецтва».

Історія декоративно-прикладного мистецтва (КЛ.Б.37)

1,5зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Нікішенко Ю. І.

Народне мистецтво як частина культури. Декоративно-прикладне мистецтво. Проблема розвитку народної культурної традиції, яка включає в себе і мистецьку, і світоглядну частини. Курс розраховано на всіх, хто цікавиться символікою народного мистецтва, школами та напрямками його розвитку, а також статусом декоративно-прикладного мистецтва в загальнолюдському контексті.

Історія музичного мистецтва (КЛ.Б.38)

3зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит.

Основні естетико-музичні напрями світового мистецького процесу від античності до сьогодення. Найвидатніші композиторські постаті розглядаються з точки зору генеральних стильових течій та драматургії, музичної концепції конкретних творів. В курсі запропоновано прослуховування уривків музичних творів, а також відеоперегляд шедеврів світової класики.

Архітектура в сучасній культурі (КЛ.Б.39)

3зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит.

Мета курсу - дати уявлення про роль і місце архітектури в системі культурних побудов та ознайомити з теоретичним та методологічним інструментарієм - концептуальним апаратом, який лягає в основу сьгоднішніх інтерпретацій архітектури.

Методика викладання культурологічних дисциплін у середніх закладах освіти (КЛ.Б.40)**

1,5зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Бондарець О. В.

Формування ґрунтовних теоретичних та фактичних знань, професійних умінь майбутніх педагогів, навичок розв'язання практичних завдань і психолого-педагогічних ситуацій. Враховуючи інституціоналізацію та педагогічну самореалізацію культурології, характеризуються мета і зміст культурологічних дисциплін, методологічні основи культурологічної освітньої моделі. Наукові основи методики викладання культурологічних дисциплін у середніх закладах освіти.

ФІЛОЛОГІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Вступ до літературознавства (ФЛ.Б.01)

2зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Краєченко А. Є.

Введення в науку про літературу, основоположні знання з теорії літератури та методології літературознавчих досліджень.

Продовження: ФЛ.Б.07, ФЛ.Б.08, ФЛ.Б.12.

Українська література-1 (Давня література) (ФЛ.Б.02)

4 зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Павленко Г. І.

Історія української літератури від часів Київської Русі до XVIII ст., основні етапи, провідні закономірності та національні особливості її розвитку. Осмислення специфіки давньої української літератури, яка представлена анонімними та авторськими писемними пам'ятками X-XVIII ст.

Продовження: ФЛ.Б.05, ФЛ.Б.09.

Світова література-1 (від античності до XVIII ст.) (ФЛ.Б.03)

2зал. б., 2год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Шалагінов Б. Б.

Розвиток літератури від античності до XVIII століття, основні етапи та провідні закономірності. Художні системи класичної античності, середньовіччя, Відродження, Бароко, Просвітництва, найзначніші літературні явища, що виникали в параметрах цих систем, творчість найвідоміших письменників цього історико-літературного періоду.

Продовження: ФЛ.Б.06, ФЛ.Б.11, ФЛ.Б.34.

Вступ до мовознавства (УМ.Б.02)

1 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Ткаченко О. Б.

Пропедевтичний курс до вивчення мовознавчих дисциплін і фундамент до загальнотеоретичного курсу загального мовознавства. Місце мовознавства серед інших наук. Мова та свідомість. Мова та суспільство. Закономірність розвитку мов. Мова як знакова система. Структура мовної системи. Генеалогія та типологічна класифікація мов.

Початок: УМ.Б.01.

Продовження: УМ.Б.07, УМ.Б.08.

Стилістика української мови (УМ.Б.03)

2,5зал. б., 4-2 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит.

Грунтовне вивчення стилістики, збагачення лексичного запасу, опанування культури усного та писемного мовлення. Українські реалії, фразеологія та образні засоби вираження думки на різних стилістичних рівнях. Етимологія слів та виразів.

Початок: УМ.Б.01.

Продовження: УМ.Б.07.

Старослов'янська мова (УМ.Б.04)

1 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Мосенкіс Ю. Л.

Літературна мова слов'янської цивілізації, що постала у процесі перекладів Святого Письма та іншої релігійної літератури з давньогрецької, давньоєврейської мов та латини. Основна мета курсу - навчити студентів читати давні тексти та розуміти мовні процеси, що відбувалися в старослов'янській мові, результати яких спостерігаємо в сучасній українській мові.

Продовження: УМ.Б.06, УМ.Б.07.

Фольклористика (ФЛ.Б.04)

1зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Шевчук Т. М.

Фольклор як цілісна морально-етична система. Розуміння терміна «фольклор», синкретизм усної поезії стародавнього часу, зв'язок із міфологією. Способи відображення дійсності, жанрові види і форми народної поетичної творчості. Поетика фольклору. Основні праці з фольклористики.

Українська діалектологія (УМ.Б.05)

1зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Пономар Л. О.

Загальнотеоретичні питання діалектології як мовознавчої дисципліни. Закономірності живої народної мови в різноманітності її місцевих діалектів, говірок.

Початок: УМ.Б.01, УМ.Б.04.

Продовження: УМ.Б.07.

Українська література-2 (Література XIX ст.) (ФЛ.Б.05)

4 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит, Веретельник Р. М., Панченко В. Є.

Історія української літератури XIX ст., основні етапи, провідні закономірності та національна специфіка її розвитку, жанрово-стильові особливості, творчість окремих письменників (І. П. Котляревський, Г. Ф. Квітка-Основ'яненко, Т. Г. Шевченко, П. Куліш, І. С. Неचуй-Левицький, П. Мирний, І. Я. Франко та ін.), висвітлення явищ української літератури XIX ст. в європейському контексті.

Початок: ФЛ.Б.02.

Продовження: ФЛ.Б.09.

Світова література-2 (Література XIX ст.) (ФЛ.Б.06)

Ззал. б., 2-4 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит, Шахова К. О.

Розвиток зарубіжної літератури XIX ст., її основні етапи та провідні закономірності, європейська та американська літератури доби романтизму та доби реалізму, жанрово-стильова різноманітність літератури кінця XIX століття (натуралізм, імпресіонізм, символізм, декаданс тощо).

Початок: ФЛ.Б.03.

Продовження: ФЛ.Б. 10.

Теорія літератури (ФЛ.Б.07)

Ззал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Семкіє Р. А.

Вивчення класичних основ теорії літератури, загальної та історичної поетики, систематизований виклад основних понять і категорій теорії літератури з урахуванням сучасних досягнень літературознавчої науки. Прийоми і методи літературознавчого аналізу, поширені нині у світі.

Початок: ФЛ.Б.01, ФЛ.Б.12.

Основи компаративістики (ФЛ.Б.08)

Ззал. б., 2 год./тиж., 10, 11 трим., залік, іспит, Семкіє Р. А.

Теоретико-методологічні засади і методика порівняльного літературознавства в його основних складових частинах: генетико-контактні зв'язки літературних явищ і типологічні відповідності та спільності на різних рівнях, від окремих творів до національних літератур.

Початок: ФЛ.Б.01, ФЛ.Б.07.

Продовження: ФЛ.Б.27.

Історія української мови (ФЛ.Б.06)

Ззал. б., 2 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит, Передрієнко В. А.

Історичний розвиток української мови. Основні закономірності та найважливіші явища еволюції її внутрішньої системи. Зв'язок різних етапів історії української мови. Шляхи формування сучасної української мови. Історична своєрідність її фонетики, граматики, лексичного складу. Формування сучасних правописних норм. Найважливіші старописемні й друковані пам'ятки української мови XI—XVIII ст. Відбиття в них особливостей живого народного мовлення.

Початок: УМ.Б.04.

Продовження: УМ.Б.07.

Українська мова (Фонетика. Лексика. Морфологія. Синтаксис) (УМ.Б.07)

6,5 зал. б., 6-6-4 год./тиж., 7, 8, 10 трим., залік, залік, іспит, Бас-Кононенко О. В., Симонова К. С.

Проблемні питання традиційних розділів курсу (лексикології і фразеології, фонетики й фонології, морфології, синтаксису) із залученням даних з історії мови, загального й порівняльного мовознавства, діалектології тощо. Широке вивчення наукової літератури, ведення самостійної науково-дослідної роботи.

Початок: УМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06.

Загальне мовознавство (УМ.Б.08)

Ззал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Мосенкіс Ю. Л.

Узагальнення і теоретичне осмислення мовних фактів і явищ, з якими студенти ознайомилися раніше в різних нормативних і спеціальних курсах. Вироблення правильного розуміння мови як своєрідного і неповторного явища, яке характеризує людину й людське суспільство. Основні загальнолінгвістичні проблеми теорії мови: знакова теорія мови, форми існування мови, функції мови, внутрішня структура мовної системи, зв'язки мови з мисленням і свідомістю, зв'язки мови і суспільства, питання історичного розвитку мови.

Початок: УМ.Б.02.

Українська література-3 (Література XX ст.) (ФЛ.Б.09)

Ззал. б., 2-4 год./тиж., 9, 10, 11 трим., залік, іспит, Моренець В. П., Агєєва В. П.

Основні етапи, провідні закономірності та національна специфіка української літератури XX століття. Літературний процес, його напрями та художні системи, визначні представники (О. Олесь, П. Тичина, В. Винниченко, Леся Українка, О. Кобилянська, М. Хвильовий, М. Куліш, А. Дімаров, Б. Харчук, Ю. Андрухович

та ін.). Історія української літератури в максимальній повноті її відомої на сьогодні об'єктивної картини, вітчизняних та закордонних відгалужень, у контекстно-генетичних зв'язках і типологічних відповідностях з іншими літературами континенту.

Початок: ФЛ.Б.02, ФЛ.Б.05.

Світова література-3 (Література ХХ ст.) (ФЛ.Б.10)

3.5 зал. б., 4-3 год./тиж., 10, 11 три м., залік, іспит, Шахова К. О.

Розвиток зарубіжної літератури ХХ ст. Художні системи ХХ ст., найзначніші літературні явища, що виникали в параметрах систем реалізму, модернізму, авангардизму та постмодернізму, значення окремих постатей у літературному процесі (Д. Джойс, Ф. Кафка, У. Фолкнер, Т. Манн, Д. Фаулз, У. Еко та інші).

Початок: ФЛ.Б.03, ФЛ.Б.06.

Цикл вибіркових професійно орієнтованих дисциплін (не менше 16 зал. балів)

Примітка: 8 зал. б. - мовознавчий блок, 8 зал. б.- літературознавчий блок.

Українське термінознавство (УМ.Б.09)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., Кочерга О. Д.

Актуальні проблеми сучасного українського термінотворення, досвід створення наукової термінології в попередні роки, зокрема 20-ті роки ХХ ст., у зв'язку з пошуком засобів термінотворення на типових українських джерелах. Розгляд термінології різних наукових галузей. На майбутнє планується розширити цей курс.

Початок: УМ.Б.01.

Продовження: УМ.Б.07.

Античність та українська література (ФЛ.Б.11)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, вакансія.

Неоднозначний характер впливів античної традиції на жанрово-стильову систему української літератури від найдавніших часів до сьогодення.

Початок: ФЛ.Б.03.

Аналіз художнього тексту (ФЛ.Б.12)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Кисельова І. О.

Сучасні літературознавчі моделі дослідження тексту. Аналіз художніх текстів різних жанрів із застосуванням адекватних методологічних підходів тощо.

Початок: ФЛ.Б.01.

Продовження: ФЛ.Б.07, ФЛ.Б.26.

Давньогрецька мова (ФЛ.Б.13)

2 зал. б., 2 год./тиж., 4, 5 трим., залік, вакансія.

Навики читання текстів, переважно історичного та філософського змісту.

Вступ до слов'янської філології (УМ.Б.10)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Житник В. К.

Слов'янські країни, народи і мови від давнини до сучасності. Проблеми, пов'язані з етногенезом і глотогенезом слов'ян. Різновиди теорії походження слов'ян та слов'янської прабатьківщини. Археологічні культури слов'ян. Матеріальна та духовна культура слов'ян (за даними мови). Дохристиянські релігійні вірування. Зв'язки слов'ян із сусідніми народами (на матеріалі міжмовних запозичень). Розвиток письма і книгодрукування у слов'янських народів. Слов'янська філологія як наука. Сучасні славістичні проблеми. Класифікації слов'янських мов. Особливості кожної з них.

Початок: УМ.Б.01.

Продовження: УМ.Б.08.

Іспанська література «Золотого віку» (ФЛ.Б.14)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Алексеєнко О. Б.

Загальна характеристика іспанської літератури «Золотого віку» кінця XVI - першої половини XVII ст. (пізнього Ренесансу, маньєризму, Бароко), її жанрово-стильова система. Екскурс в іспанське середньовіччя. Центральні постаті курсу - М. Сервантес, Лопе де Вега, Л. Гонгора, Ф. де Кеведо, Тірсо де Моліна, П. Кальдерон.

Початок: ФЛ.Б.03.

Актуальні проблеми історії зарубіжної літератури (ФЛ.Б.15)

1 зал. б., 4 год./тиж., залік, 6 три м., вакансія.

Окремі питання історії світової літератури. Нові інтерпретаційні підходи до явищ зарубіжної літератури.

Феміністичне прочитання тексту (ФЛ.Б.16)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Веретельник Р. М.

Багатогранний феміністичний підхід до літератури (причини виникнення, філософія та теорія) на основі текстів української літератури XIX-XX ст. (Марка Вовчка, Лесі Українки, Ольги Кобилянської та сучасних українських письменниць), теоретичних праць Сімони де Бовуар, Вірджинії Вулф та новіших українських і зарубіжних теоретиків.

Початок: ФЛ.Б.01.

Продовження: ФЛ.Б.05, ФЛ.Б.09.

Слов'янські (польська, чеська, хорватська, болгарська) мови, турецька мова (ФЛ.Б.17)

4 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит.

Польська мова - **Яковенко С. М., п. Ядвіґа Стефанович (Польща), Харчук Р. Б., Яковенко Л. О.**

Чеська мова - **Кадуріна Л. Б.**

Турецька мова - **Багіров А. І.**

Хорватська мова - **Журба В. С.**

Латинська мова (ФЛ.Б.18)

2 зал. б., 2 год./тиж., 7, 8 трим., залік, залік. Литвинов В. Д.

Читання, переклад та редагування оригінальних текстів, вміння перекладати тексти гуманітарного, правничого та природничого змісту, вміння використовувати здобуті знання у власних дослідженнях, розбиратись у науковій термінології латинського походження.

Основи літературної творчості (ФЛ.Б.19)

2,5 зал. б., 2 год./тиж., 7, 8 трим., залік, залік. Іванюк С. С.

Навички літературної творчості в різних жанрах критичної, літературознавчої та журналістської праці (рецензії, розвідки, проблемні статті, нариси тощо).

Драматургія Лесі Українки та європейська «нова драматургія» (ФЛ.Б.20)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Агеева В. П.

Процеси трансформації драматичного мистецтва, що відбувалися наприкінці XIX - на початку XX ст. у різних європейських літературах і узагальнено визначалися як «нова драматургія» (Г. Ібсен, А. Стріндберг, А. Чехов, Б. Шоу, Г. Гауптман, М. Метерлінк та інші). Драматична творчість Лесі Українки на тлі цієї «нової драматургії».

Продовження: ФЛ.Б.09.

Типологія і практика українського неокласицизму (ФЛ.Б.21)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Моренець В. П.

Художньо-філософський внесок українських «неокласиків», специфіка їхньої модерності у зіставленні з творчістю відповідних угруповань інших літератур, зокрема польської (Скамандрити).

Початок: ФЛ.Б.03.

Продовження: ФЛ.Б.09.

Проблеми української ономастики (УМ.Б.11)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Масенко Л. Т.

Дослідження і методологія ономастичної галузі мовознавства. Проблеми походження, функціонування і правопису лексичних одиниць двох головних ономастичних класів - топонімії й антропонімії. Значення ономастики як допоміжної галузі для історичних, лінгвістичних, культурологічних, краєзнавчих досліджень.

Початок: УМ.Б.01, 02.

Українська лексикографія (УМ.Б.12)

1 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Полюга Л. О.

Процес становлення, розвитку і теперішній стан української лексикографії від її фіксованих початків (другої пол. XVI ст.) до сучасності у зв'язку з тривалим

процесом формування словникового складу української літературної мови. Лексикографічна робота на Україні у другій пол. ХХст. Розвиток лексикографії і становлення лексичних норм у напрямі їх теоретичного осмислення.

Початок: УМ.Б.01.

Продовження: УМ.Б.07.

Теорія і практика перекладу (УМ.Б.13)

2 зал. б., 6 год./тиж., 9 трим., залік, Коптілов В. В., Житник В. К.

Основні тенденції еволюції світового та вітчизняного художнього перекладу. Взаємодія перекладної та оригінальної літератур. Загальнотеоретичні перекладацькі проблеми. Конкретні різновиди перекладу в залежності від жанру першотвору. Лінгвістичні та літературознавчі аспекти відтворення оригіналу. Проблема перекладності. Адекватність інтерпретації. Часткове і загальне в перекладі. Єдність змісту і форми. Метод функціональної відповідності. Особа автора та особа перекладача. Відтворення історичного колориту в перекладі. Способи передачі реалій, фразеології, власних назв, безеквівалентної лексики. Міжмовна омонімія та фальшиві друзі перекладача. Актуальні й дискусійні питання теорії та практики перекладу.

Початок: УМ.Б.01, 02, 03.

Сучасна українська поезія (Ф/1.Б.22)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Моренець В. П.

Розвиток української поезії останніх десятиліть у притаманній йому складній взаємодії різних напрямів (традиційного, модерного, авангардного). Найновіші імена та явища.

Вступ до соціолінгвістики (УМ.Б. 14)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, МасенкоЛ. Т.

Проблематика, понятійний апарат, методика соціолінгвістики. Актуальні для України питання реформації мовної ситуації, соціальної диференціації мови, побутування мови у двомовному суспільстві, практичні завдання мовної політики.

Початок: УМ.Б.03.

Міфологізм літератури ХХ ст.: український химерний роман (ФЛ.Б.23)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Кравченко А. Є.

Різні форми художньої умовності, використання міфологічної фольклорно¹ образності. Аналіз творів В. Земляка, В. Шевчука, В. Дрозда, Є. Гуцала у зіставленні зі зразками світової міфологічної прози.

Початок: ФЛ.Б.01.

Продовження: ФЛ.Б.09.

Американська велика проза ХХ ст.

(нарація, психологізм, хронотоп) (ФЛ.Б.24)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Веретельник Р. М.

«Новий» американський роман після Першої світової війни в контексті модернізму на основі текстів Е. Гемінгвея («І сходить сонце»), Ф. С. Фіцджеральда («Великий Гетсбі»), В. Фолкнера («Шум і шал»), Дж. Стейнбека («Грона гніву») та прозових творів інших американських письменників.

Навчально-науковий семінар (ФЛ.Б.25)

1.5 зал. б., 1 год./тиж., 7,8, 10 трим., залік, Яковенко С. М.

Поглиблене знайомство з найяскравішими явищами української прози останніх двадцяти років (1980-1990-ті рр.) в її тематичному, стильовому й жанровому різноманітті. Практична інтерпретаційна робота, яка полягає в літературно-критичному аналізі прозових текстів, що в сумі відбивають цілісну картину української прози 1980-1990-х років (у тому числі й так званих «культових» творів).

Продовження: ФЛ.Б.09.

Школи і напрями сучасного світового літературознавства (ФЛ.Б.26)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, вакансія.

Широке коло методологічних проблем сучасного світового літературознавства, теорія і практика різних літературознавчих шкіл ХХ ст., зокрема останньої чверті століття.

Початок: ФЛ.Б.01, ФЛ.Б.07, ФЛ.Б.12.

Основи зіставного мовознавства (УМ.Б.15)

2 зал. б., 2 год./тиж., 10, 11 трим., залік, іспит, Феллер М. Д.

Теоретичні основи зіставлення двох і більше мов. Зіставне, або контрастивне, або конфронтативне, або порівняльно-зіставне мовознавство як галузь водночас фундаментального і прикладного мовознавства. Теоретичні й практичні завдання зіставного мовознавства. Перший ступінь і необхідний етап типологічного мовознавства.

Початок: УМ.Б.01, 02, 03.

Історія українсько-європейських літературних взаємин (ФЛ.Б.27)

2,5 зал. б., 2 год./тиж., 10, 11 трим., залік, іспит, Наливайко Д. С.

Історія українсько-європейських літературних взаємин від Київської Русі до ХХ ст. включно, етапи цих взаємин із притаманними їм закономірностями і тенденціями. Контактно-генетичні зв'язки української літератури з літературами інших країн та регіонів Європи, типологічні спільності та відповідності. Курс продовжує нормативний курс «Основи компаративістики».

Початок: ФЛ.Б.08

Методика викладання української мови як рідної та іноземної (УМ.Б. 16)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Тоцька Н. Г.

Вимоги класичних методик навчання мови: системність, комплексність, наступність та послідовність, активізація мовної діяльності, використання пасивного володіння мовою та ін. Загальнометодичні засади і специфіка методики викладання української мови як рідної та іноземної. Методи оволодіння мовою: мовлення, слухання, репродукція, читання, письмо, переклад. Комунікативно-пізнавальне спрямування навчального матеріалу. Психологічна характеристика вчителя та студента як суб'єктів навчальної діяльності. Роль мотивації в навчальному процесі тощо.

Початок: УМ.Б.01, 02, 03, 07.

Українська література і європейський контекст (ФЛ.Б.28)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, вакансія.

Історія українсько-європейських (слов'янських) літературних взаємин із поглибленим вивченням певних явищ, етапів, проблем, закономірностей тощо.

Українська латиномовна література XVI-XIX ст. (ФЛ.Б.29)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Литвинов В. Д.

Генези та розвиток потужного латиномовного пласту українського письменства XVI—XVII ст., творчий доробок представників новолатинської літератури, церковних діячів, філософів. Творчість Ю. Дрогобича, П. Русина, С. Оріховського, І. Потія, Г. Смотрицького тощо. Для студентів усіх спеціалізацій ФГН.

Українсько-польські літературні взаємини (ФЛ.Б.30)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Яковенко С. М.

Історія українсько-польських літературних взаємин; особливості та закономірності певних етапів розвитку: від середньовіччя до постмодернізму.

Порівняльний курс української та ірландської літератури (від XIX ст. дотепер) (ФЛ.Б.31)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Веретельник Р. М.

Роль драматургії та театру в національному самоствердженні перших десятиліть ХХ ст. «Літературний ренесанс» ірландської літератури, пов'язаний із діяльністю Дублінського театру «Аббі», драматургією У. Синга, III. Овкейсі, У. Б. Єйца, Д. Джойса та інших драматургів. Українська література представлена творами Лесі Українки, М. Куліша, М. Хвильового, П. Тичини. Діяльність «Молодого театру» під керівництвом Л. Курбаса.

Слов'янська література (ФЛ.Б.32)

2,5 зал. б., 2 год./тиж., 7, 8, 9 трим., залік, іспит, На горна Н. М., Кисельова Л. О. (російська література), Яковенко С. М. (польська література).

Вивчення історії однієї із слов'янських літератур (польської, російської, чеської), її основних етапів, провідних закономірностей та національної специфіки. У 2002/2003 н. р. студентам пропонується відтворення цілісної панорами заро-

дження, становлення, формування і розвитку польської літератури від середньовіччя до кінця позитивістської культурної формації.

Вік Гете в німецькій літературі (ФЛ.Б.33)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Шалагінов В. Б.

Творчість Гете у зв'язках і співвідношеннях з етапами розвитку німецької літератури цього часу (Буря і натиск; вейнмарський класицизм; рання романтика; пізня романтика).

Початок: ФЛ.Б.ОЗ.

Античність і світова література (ФЛ.Б.34)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, Алексєєнко О. Б.

Вплив античної традиції на жанрову, стильову, образну системи світової літератури від середньовіччя до ХХ ст. Простеження впливів античності на літературу ХХ ст., визначення специфіки і характеру засвоєння античних образів і сюжетних колізій європейською літературою ХХ ст.

Початок: ФЛ.Б.ОЗ.

Сучасна латиноамериканська проза і природа фантастичного (ФЛ.Б.35)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Алексєєнко О. Б.

Цікаве і продуктивне відгалуження літературного процесу ХХ ст. - латиноамериканський магічний реалізм. Творчість Г. Гарсія Маркеса, М.-Х. Астуріаса, А. Карпентьєра, Х. Борхеса, Х. Кортасара тощо.

Модерна драма ХХ ст. Європи та Америки (ФЛ.Б.36)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Веретельник Р. М.

Процеси трансформації драматичного мистецтва, що відбулися в літературах Західної Європи й Америки наприкінці ХІХ ст. - першої пол. ХХ ст. Аналіз творів відомих митців. Активний розвиток драматичних жанрів у перших десятиліттях ХХ ст.

Методика викладання української мови та літератури

1 зал. б., 2 год./тиж., залік, Кравченко А. Є.

Теоретичні й практичні навички викладання мови та літератури з вихованням у учнів любові до слова.

Педагогічна практика

1,25 зал. б., 11 трим., залік, Кравченко А. Є.

Формує практичні навички педагогічної діяльності в галузі філології.

ФІЛОСОФІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Філософія-1 (ФС.Б.01)

2 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Малахов В. А.

Головні проблеми філософії історико-філософської науки. Предмет філософії, її місце в системі культури, проблеми онтології, гносеології, філософії історії, етики та естетики.

Релігієзнавство-1 (ФС.Б.02)

1 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, Колодний А. М.

Специфіка релігії та її місце в історії духовного розвитку людства. Найпоширеніші релігійні конфесії.

Історичні типи філософського мислення (ФС.Б. 114)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Баумейстер А. О.

Головні етапи історії філософії, характерні ознаки, що вирізняють різні типи філософського мислення, найвизначніші постаті у всесвітній та вітчизняній історії філософії.

Продовження: ФС.Б. 101-107.

Історія філософії Південної та Східної Азії (ФС.Б.101)

2зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., залік, Завгородній Ю. Ю., Капранов С. О.

Філософська думка Індії, Китаю, Кореї та Японії від найдавніших часів до ХХ ст. у контексті світової філософії. Основні філософські школи (веданта, йога, буддистська філософія, конфуціанство, даосизм та ін.), погляди провідних представників. Методологічні засади аналізу філософських текстів індійської та китайської традицій.

Початок: ФС.Б.100.

Продовження: ФС.Б. 102.

Метафізика (ФС.Б.108)

2зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., іспит, Гусев В. І.

Філософське осмислення проблем буття і небуття, буття і свідомості, матеріального та ідеального вимірів буття, співвідношення потреби і свободи. Аналіз філософського розуміння Бога та доказів його існування.

Початок: ФС. Б. 100.

Продовження: ФС.Б. 109.

Антична філософія (ФС.Б.102)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Тихолаз А. Г., Котусенко В. В.

Розвиток філософії у Стародавній Греції з часу виникнення її до елліністично-римської філософії. Аналіз учень провідних представників античної філософії (Геракліт, Ксенофан, Парменід, Левкіпп, Демокріт, Сократ, Платон, Арістотель та ін.).

Початок: ФС.Б.101.

Продовження: ФС.Б. 103.

Філософія середніх віків та доби Відродження (ФС.Б.103)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Котусенко В. В.

Ознайомлення з середньовічною філософією та філософією доби Відродження. Специфіка середньовічної європейської філософії, її роль і місце в історії світової культури. Погляди представників ранньохристиянської філософії, східної патристики, схоластики і християнської містики. Головні риси та етапи розвитку філософії доби Відродження.

Початок: ФС.Б.102.

Продовження: ФС. Б. 104.

Епістемологія (ФС.Б.109)

2зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Бич ко В. І.

Особливості пізнання як ідеального осмислення світу. Проблеми співвідношення свідомості й мови, шляхи і способи пізнання, проблема істини.

Початок: ФС.Б.108.

Продовження: ФС.Б.9.

Історія християнства (ФС.Б. 115)

2зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., залік, Головащенко С. І.

Цілісне знання з історії цієї світової релігії, окремих конфесій, основного змісту віровчення й особливості культу останніх. Православ'я і католицизм, лютеранство і кальвінізм, баптизм і адвентизм та інші християнські течії.

Початок: ФС.Б.200.

Продовження: ФС.Б.249.

Історія української філософії (ФС.Б.104)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Горський В. С.

Особливості та головні етапи розвитку української філософської думки. Філософські ідеї в культурі Київської Русі, на прикладі професорів Києво-Могилянської академії Г. Сковороди, П. Юркевича та ін.

Початок: ФС.Б. 103.

Продовження: ФС.Б. 105.

Філософія Нового часу (ФС.Б. 105)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Гусев В. І., Колесник А. С.

Західноєвропейська філософія XVII—XVIII ст., раціоналізм (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц), емпіризм (Д. Локк, Д. Берклі, Д. Юм), англійське, французьке та німецьке Просвітництво.

Початок: ФС.Б. 104.

Продовження: ФС.Б. 106.

Логіка (ФС.Б.116)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., залік, Васильченко А. А.

Оволодіння точним аналітико-дедуктивним стилем мислення, раціональними схемами переконання та доведення. Розуміння сутності наукової діяльності, специфіки наукового пізнання, принципів евристики.

Продовження: ФС.Б. 132.

Філософська антропологія (ФС.Б.9)

2 зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Баумейстер А. О.

Місце і роль філософської антропології в сучасній філософії. Проблеми людського життя, поняття «життєвий світ», особливості досвіду людського існування, співвідношення свідомого і несвідомого в житті людини.

Початок: ФС.Б. 109.

Продовження: ФС.Б. 111.

Німецька класична філософія (ФС.Б. 106)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Єрмоленко А. М.

Місце і роль німецької класичної філософії в історії філософії Нового часу. Філософія І. Канта, Й. Фіхте, Ф. Шеллінга, Г. Гегеля, Л. Фейєрбаха.

Початок: ФС.Б. 105.

Продовження: ФС.Б. 107.

Філософія історії (ФС.Б.111)

2 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., іспит, Я щук Т. І.

Сутність та завдання філософії історії. Питання специфіки історичного процесу, єдності й багатоманітності історії, проблема людини та історії, сенсу історії.

Початок: ФС.Б.9.

Продовження: ФС.Б. 112.

Панорама сучасної зарубіжної філософії (ФС.Б.107)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Кобець Р. Г.

Головні напрями і течії сучасної західної філософії. Погляди представників філософії волі (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше), феноменології (Е. Гуссерль), філософської герменевтики (Г. Гадамер, П. Рікер), психоаналітичної філософії (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм), екзистенціалізму (М. Гайдеґґер), позитивізму та постпозитивізму (Л. Вітгенштейн, Р. Карнап, П. Фейєрабенд), комунікативної філософії (К. Апель, Ю. Хабермас) та філософії постмодернізму (Ж. Льютар, Ж. Деріда, М. Фуко).

Початок: ФС.Б. 106.

Продовження: ФС.Б.117-26.

Етика (ФС.Б. 112)

2 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., іспит, Малахов В. А.

Предмет етики, аналіз основних типів етичних учень, вчення специфіки моралі, понять, структури і категорій моральної свідомості, моральних проблем людської діяльності, спілкування.

Початок: ФС.Б.111.

Продовження: ФС.Б.113.

Естетика (ФС.Б.113)

2 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., іспит, Чайка Т. О.

Предмет естетики, основні естетичні концепції, категорії естетики, специфіка мистецтва як форми творчості, феномен культури і способу людської самореалізації.

Початок: ФС.Б.112.

Продовження: ФС.Б.127-37.

Спецсеминар «Вступ до Біблії» (ФС.Б.200)

2 зал. б., 2 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Головащенко С. І.

Склад та структура формування біблійного канону, біблійні переклади та їх поширення, історія витлумачення біблійних текстів. Релігійна, філософська, культурологічна, моральна проблематика в Біблії. Знайомство з апокрифічними творами.

Початок: ФС.Б.02.

Продовження: ФС.Б.206.

Цикл вибірових професійно орієнтованих дисциплін (мінімальна кількість залікових балів - 18,5)

БЛОК ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Образ святості в культурі Київської Русі (ФС.Б.118)

1 зал. б., 3 год./тиж., 6 грим., залік, Чайка Т. О.

Поняття «святості» в християнській філософській культурі. Етичний аспект образу «святості» у філософській культурі Київської Русі. Підсумковий диспут «Місце образу святості в системі філософсько-світоглядних уявлень України Княжої доби».

Початок: ФС.Б.104.

Філософія Декарта (метафізичні роздуми) (ФС.Б.119)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 три м., залік, Гусєв В. І.

Дослідження одного з найглибших філософських творів Декарта, в якому він розглядає сутність людської душі, розуму, волі, проблему істини і можливості пізнання зовнішнього світу, місце ідеї Бога в структурі людської свідомості та докази його буття.

Початок: ФС.Б.105.

Філософія екзистенціалізму (ФС.Б.121)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 три м., залік, Бичко В. І.

Екзистенціалізм як провідна течія філософського гуманізму ХХ ст. М. Гайдегґер: критика ренесансного гуманізму та утвердження ідеї консенсусу людини і буття. К. Ясперс: екзистенціальний сенс історії. Ж.-П. Сартр: «раціоналістичний» ірраціоналізм, «засудженість» людини до свободи. А. Камю: «героїчний» абсурд. Екзистенціальна традиція в українській філософії.

Початок: ФС.Б.106.

Критична філософія Канта (ФС.Б.122)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Мінаков М. А.

Поняття метафізики в філософії Канта. Метафізика та наука. «Пролегомени до всякої майбутньої метафізики». Проблематика «Критики чистого розуму». Первісне зло в людській природі. Проблематика «Критики практичного розуму». «Критика здатності судження» в контексті метафізики. Тема історії у філософії Канта.

Початок: ФС. Б. 106.

філософія Платона (ФС.Б.126)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, Тихолаз А. Г.

Поглиблене вивчення філософії Платона. Проблеми хронології та періодизації його творчості, питання про «неписану філософію» Платона та інші аспекти «платонівського питання». Онтологічне, гносеологічне, естетичне та політичне обґрунтування платонізму. Роль філософії Платона в процесі формування ідеалістичної метафізики.

Початок: ФС.Б.102.

Гегель: «Наука логіки» (ФС.Б.125)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, Гусєв В. І.

«Наука логіки» - головний твір і ядро гегелівської системи. Діалектика Гегеля, принципи діалектичного мислення, головні філософські категорії (буття, сутність, явище, дійсність, матерія, форма, можливість, потреба, свобода тощо), опанування яких є важливою умовою формування філософської культури.

Початок: ФС.Б.106.

Феноменологія Гуссерля (ФС.Б.139)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., залік, 10 трим., Кебуладзе В. І.

Поглиблене вивчення філософії Е. Гуссерля, розгляд закономірності формування основних етапів розвитку феноменології, аналіз основних елементів феноменологічної теорії свідомості, виокремлення і простеження основних способів філософського обґрунтування феноменологічної теорії свідомості.

Філософія Сковороди

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., Прокопов Д. Є.

Спадщина видатного українського філософа, вихованця Києво-Могилянської академії Г. Сковороди в контексті європейської філософії ХVIII ст. Інтерпретація головних філософських праць.

Томізм

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., Котусенко В. В.

Томізм як напрям європейської філософії, поглиблене вивчення філософської спадщини видатного середньовічного філософа Томи Аквінського.

Російська релігійна філософія (ФС.Б.27)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Ткачук М. Л.

Основні етапи становлення і розвитку російської релігійної філософії ХІХ - початку ХХ ст. Спадщина І. Киреевського, О. Хомякова, Л. Толстого, Ф. Достоевського, В. Соловйова, П. Флоренського, М. Бердяєва, С. Булгакова і ін.

Філософія Ніцше (ФС.Б.124)

1,5зал. б., 2год./тиж., 10 трим., залік, Клепиков А. О.

Основні теми (ідеї) філософії Ніцше, його тлумачення традиційних філософських галузей: метафізики, онтології, гносеології, етики, естетики, філософії культури, філософії релігії, філософії права, філософії історії. Аналіз та інтерпретація праць: «Народження трагедії, або еллінство та песимізм», «Так казав Заратустра», «Антихрист», «Воля до влади».

Філософія комунікації (ФС.Б.134)

1.5 зал. б., 2год./тиж., залік, Сватко Ю. І.

Самостійний розділ загальної діалектики імені. Наріжні питання розумово-особистісної взаємодії мовлення, імені та інобуття, послідовно розгортається загальна діалектика розуміння. Відтворення загальної ієрархії комунікації на тлі: 1) ієрархії життя, 2) ієрархії свободи та 3) ієрархії гри.

Парадигми сучасної політичної філософії (ФС.Б.135)

1,5зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Клепиков А. О.

Сім головних парадигм сучасної політичної філософії: нео-гегельянство (комюнітаризм), неокантіанський лібералізм, критична теорія (комунікативна філософія), герменевтика, постструктуралізм (Фуко), неопрагматизм та постмодернізм (Дерріда, Ваттімо). Причини зміцнення та (чи) поступової руйнації парадигм, критична оцінка головних текстів. Курс відтворює «багатоголосні» дискусії, в яких беруть участь найвпливовіші представники сучасної політичної теорії.

Проблема тексту в філософії французького постмодернізму (ФС.Б.136)

1,5зал. б., 2год./тиж., 7 трим., залік, Йосипенко О. М.

Характер зв'язку сучасної філософії і літератури, обґрунтування ключового для постмодернізму поняття тексту, знайомство з методологією текстового аналізу, виробленою представниками французького постструктуралізму. Спецкурс спрямований на поглиблення розуміння постмодерністської філософії, озброєння цінними практичними навиками, потрібними для роботи з сучасними філософськими, літературними та науковими текстами.

Голокост в Україні: історія, психологія, етика (ФС.Б.137)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Чайка Т. О.

Систематичний огляд і концепція Голокосту - етнонаціональної катастрофи ХХ ст. Виклад матеріалу здійснюється у 3-х вимірах: фактологічному, психологічному, етичному. Широко використовуються матеріали відеоінтерв'ю, взятих автором курсу в рамках проекту «SHOAN» С. Спілберга в тих, хто пережив катастрофу. Передісторія. Голокост в Україні. Світ після Голокосту.

Риторика (семінар-практикум) (ФС.Б.48)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Сватко Ю. І.

Моральна свідомість (ФС.Б.36)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Малахов В. А.

Мораль як феномен культури. Добро і зло - основні категорії моральної свідомості. Їхній зміст і історія. Проблема відповідальності. Екзистенція як респонденція. Проблема сенсу життя, ставлення до смерті: історія і сучасність. Екзистенційний аспект кінцевості людського буття. Щастя, страждання, жаль, турбота як чинники людської моральності. Гідність, совість, сором, форми морального самоусвідомлення людини. Свідомість як світовідношення.

Початок: ФС.Б.1.00.

History of the Faith and Reason's: from Plato to Tellich (курс читається англійською мовою)

1.5 зал. б., 11 трим., залік, Мінаков М. А.

Business ethics (курс читається англійською мовою)

1,5 зал. б., 11 трим., залік, Котусенко В. В.

Етичні питання, доречні в поточній ситуації у бізнесі. Мета - посилити розуміння студентами потенційних етичних питань, з якими зустрічаються менеджери в сучасних організаціях, етичних дилем, які можуть виникнути, шляхів, за допомогою яких вони можуть бути вирішені. Дискусії мають вдосконалити аналітичні й усвідомлювальні навички, потрібні для внесення етичних концептів для ділових рішень.

Project Management for Philosophy Student

(курс читається англійською мовою)

1 зал. б., 3 год./тиж., 9 трим., залік, Мінаков М. А., Архипова Л. Д.

Модель менеджменту, що базується на новітніх дослідженнях і моделях, які вживаються у бізнесових корпораціях. Студенти також отримують практичні навички роботи у проєктивному форматі, які виробляються у численних вправах.

БЛОК РЕЛІГІЄЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ВИКОНАННЯ СЕРТИФІКАТНОЇ ПРОГРАМИ (мінімальна кількість залікових балів - 18,5)

Релігієзнавство-2 (ФС.Б.201)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., іспит, Колодний А. М.

Конфесійне релігієзнавство. Залучення до навчального процесу богослов'яз різних релігійних течій (язичництва, індуїзму, ісламу, християнства в основних його конфесійних визначеностях), а також різновиду неорелігій (мормонства, мунізму, рунвірства, білобратства, харизматства) та ін.

Початок: ФС.Б.200.

Релігійні традиції Південної, Південно-Східної Азії та Далекого Сходу (ФС.Б.206)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Завгородній Ю. Ю., Капранов С. О.

Історичні типи і форми релігії, що виникли на Сході, їхній розвиток та поширення. Закономірності історично-релігійного процесу, опанування основ віровчення, специфіки культурової діяльності та характеру релігійних організацій національних та світових релігій Сходу.

Початок: ФС.Б.02.

Релігія і мистецтво (ФС.Б.208)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Лисий І. Я.

Мистецька культура, її взаємини з релігією. Витоки релігії і мистецтва, образ і символ у релігії та мистецтві, культове мистецтво минулого і сьогодення, наслідки секуляризації мистецтва, взаємодія релігії та мистецтва в українській культурі.

Початок: ФС.Б.200.

Соціологія релігій (ФС.Б.202)

2 зал. б., 3 год./тиж., 6 трим., іспит.

Основні категорії, поняття, методологія та методики соціологічного дослідження релігійних феноменів. Релігія як суспільне явище та соціальний інститут. Звернення до класиків світової соціології, філософії, культурології, а також до надбань сучасної науки. Для майбутніх релігієзнавців, соціологів, філософів, політологів.

Початок: ФС.Б.201.

Іудаїзм (ФС.Б.209)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., іспит.

Історико-культурна панорама становлення й розвитку іудаїзму як найдавнішої монотеїстичної традиції. Історичні етапи формування іудаїзму через еволюцію догматичних основоположень, культурової практики, етики, формування традицій тлумачення сакральних текстів, релігійної філософії. Аналіз еволюції іудаїзму у ХХ ст. Для релігієзнавців, філософів, культурологів, істориків.

Початок: ФС.Б.201.

Іслам (ФС.Б.210)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 6 трим., залік.

Інформація про іслам як світову релігію: історія виникнення, духовно-релігійні засади, догматика, культова практика, етичні принципи, роль в особистому та суспільному житті. Знайомство з Кораном - священною книгою мусульман.

Початок: ФС.Б.201.

Для релігієзнавців, філософів, культурологів, істориків.

Релігія і мистецтво (ФС.Б.208)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., іспит, Лисий І. Я.

Витоки релігії і мистецтва, образ і символ у релігії та мистецтві, культове мистецтво минулого і сьогодення, наслідки секуляризації мистецтва, взаємини релігії та мистецтва в українській культурі. Для майбутніх релігієзнавців, філософів, культурологів.

Початок: ФС.Б.201.

Політологічні аспекти релігієзнавства (ФС.Б.211)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Головащенко С. І.

Релігія як форма суспільної ідеології та суспільний інститут, форми взаємодії релігії та політики. Форми сакралізації влади, моделі церковно-державних відносин, способи залучення релігії і церкви до політичного процесу, роль у реалізації політичних технологій. Релігії стародавнього світу, античності, індуїзм, буддизм, даосизм, конфуціанство, синтоїзм, іудаїзм, християнство, іслам. Для релігієзнавців, політологів, соціологів, правників.

Початок: ФС.Б.201.

Географія релігій (ФС.Б.204)

1 зал. б., 3 год./тиж., 9 трим., іспит.

Узагальнення сучасних знань із суспільної географії, релігієзнавства, культурології та історії культури, філософії, соціології, теології, закономірності територіальної організації релігійної сфери життєдіяльності та її диференціації у просторі й часі. Районування георелігійної ситуації на глобальному, регіональному та національному рівнях, ретроспективний аналіз історичного розвитку та територіального поширення світових, локальних, місцевих та нових релігій.

Початок: ФС.Б.201.

Дисципліни вільного вибору студента, що пропонують кафедри факультету

Культура Візантії (КЛ.Б.41)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Нікітенко Н. М.

Світ візантійської цивілізації: суспільство, особистість, культура. Етапи розвитку, еволюція. Взаємозв'язок історії та культури. Сфери візантійської культури. Роль творчої особистості. Типологічні особливості культури Візантії: спільне й особливе. Феномен «візантинізму». Візантійський культурний ареал. Взаємодія культур. Дискусійні культурологічні проблеми. Місце візантійської цивілізації в історії світової культури.

Теорія і практика виставкової роботи (КЛ.Б.42)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Нікішенко Ю. І.

Виставка - одна з важливих форм діяльності музею. Особливості та специфіка організації виставок різного характеру: постійних, тимчасових, тематичних. Курс орієнтовано на тих, хто цікавиться музейною роботою, і дає можливість опанувати різні способи та методи організації виставок.

Трипільська протоцивілізація та її сусіди (КЛ.Б.43)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Корєїн-Піотровський О. Г.

Трипільсько-Кукутенська культурна спільність та її місце серед «Смуги культур розписної кераміки світу» - єдність та розбіжності. Сучасні погляди на феномен «Трипільської культури». Історіографія: дослідження пам'яток та розвиток наукових поглядів. Сучасні концепції хронології, періодизації та таксономії Трипільської історико-культурної спільності. Археологія поселень та поховальний обряд. Розвиток матеріальної культури (кераміка, знаряддя праці, домобудівництво). Історичні реконструкції: демографія, економіка, соціальний устрій. Трипільські суперпоселення та проблема протоміст. Духовний світ давнього трипільського населення. Орнаментика та знакові системи. Пластичність як культурний феномен: генеза, розвиток та зникнення Трипільської спільності. Трипільсько-Кукутенська культурна спільність та етнолінгвістичні інтерпретації в контексті індоєвропейської проблеми.

Туризм та екскурсійна справа (КЛ.Б.44)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік, Демчук Р. В.

Філософія та антропологія туризму. Мережа туристської комунікації як чинник глобальної синергії культур. Актуальні проблеми розвитку туризму в українських землях. Екскурсійна справа як складова туристичної діяльності.

Музейна археологія (КЛ.Б.45)**

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., залік, Бондарець О. В.

В руслі системно-комунікаційного підходу до вивчення музейної справи характеризуються предмети музейного значення та домузейні форми нагромадження історико-культурних цінностей у часи первісності та стародавніх суспільств. Висвітлено особливості становлення археології як науки та організації музеїв в Україні, основні тенденції їхнього розвитку. Значна увага надається науково-фондовій та експозиційній роботі археологічних музеїв.

Історія костюму та моди (КЛ.Б.46)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Нікішенко Ю. І.

Розвиток окремих напрямів культур людства. Побутування одягу та моди розглядається як один із напрямів розвитку культури. Через функції костюму в суспільстві досліджуються тенденції взаємоіснування різних культур та напрямів суспільної свідомості.

Історія містичних вчень Сходу та Заходу (КЛ.Б.47)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Капранов С. В.

Езотеризм, містицизм, окультизм як явища культури. Зв'язок містики з релігією й наукою, епістемологічний статус і специфіка позанаукового знання. Історія й головні засади містичних і езотеричних учень: гностицизму, йоги, тантризму, буддистської езотерики, даосизму, каббали, хасидизму, суфізму, християнської містики. Неоспірітуалізм XIX-XX ст. Наукові підходи до аналізу містичних учень (К. Г. Юнг, С. Гроф, М. Епіаде). Містика в сучасній культурі.

Київ та кияни (КЛ.Б.48)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Нікішенко Ю. І.

Історія та культура Києва. Окремі аспекти історичного та культурного розвитку міста, культурні традиції, що склалися в середовищі киян, легенди, що виникли про Київ та його населення, а також історична топографія міста. Історичні особи, пов'язані з Києвом, а також подіями XIX-XX ст.

Музика як текст культури (КЛ.Б.49)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Щоткіна К. В.

Можливості музичного тексту як специфічного тексту культури. Семіотичні та досеміотичні аспекти музичного мистецтва. Засоби музичної виразності та музичної форми у культурологічному аспекті. Дослідження музичних текстів у контексті студій світовідчуття.

Основи ораторського мистецтва (КЛ.Б.50)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Лавриненко-Омецинська К. Д.

Теорія та методика побудови комунікативних дискурсів. Структурно-функціональний підхід до проблеми дозволяє розглянути постадійно етапи створення промови від задуму до виступу з наступним аналізом комунікативного процесу.

Семіотика екранних мистецтв (КЛ.Б.51)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Скуратівський В. Л.

В основі курсу - історико-культурна генеза так званих «екранних мистецтв» (рухомого зображення). На основі кількатисячолітнього семіотико-знакового досвіду людства насамкінець XIX століття виникає рухоме зображення, яке за своїми комунікативно-інформаційними характеристиками не поступається звичайній (так званій природній) мові. Зважаючи на вкрай масивну присутність рухомого зображення в сучасній цивілізації, автор прагне віднайти як перші причини цієї присутності, так і її нинішній соціокультурний та спеціально естетичний характер, а також ті чи ті можливості еволюції цієї присутності у близькому майбутньому світу. Курс вибудований на попередніх наукових публікаціях автора (монографії, статті у вітчизняній та науковій періодиці).

Історія сексуальності (КЛ.Б.52)**

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Дехтяр В. М.

Феномен сексуальності в культурній історії людства. Позиціонування проблеми сексуальності здійснюється в двох аспектах: 1) дослідження розмаїття культурних стандартів сексуальності та місця сексуальності в системі соціальних цінностей у різних культурах і різних історичних епохах; 2) аналіз поглядів на сексуальність як у донауковій (релігійній, буденно-практичній тощо), так і в науковій (психоаналітичній, політичній, етнологічній, соціологічній тощо) перспективах. Головні інтриги лекційного курсу становлять: 1) погляд на феномен сексуальності в історії як на такий, що сформований у культурі і рівночасно потерпає від культурної нормалізації (репресивна гіпотеза), та погляд, що сексуальність продукується у відповідь на певну суспільну потребу і від початку складає підмурівок існуючих у суспільстві соціальних і культурних відносин (вплетення сексуальності у продуктивні технології влади) (антирепресивна гіпотеза); 2) погляд на сексуальність в історії крізь опозицію чоловіче-жіноче, що мусить виявити ті механізми сексуальності, котрі повсюди і повсякчас відтворюють стосунки між чоловіком і жінкою як асиметричні.

Культура доби Бароко (КЛ.Б.53)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Чумаченко Б. М.

Епоха Бароко як важливий момент постсередньовічного розвитку європейського суспільства і формування культурної свідомості Нового часу. Традиція вивчення та інтерпретація доби Бароко як окремої історико-культурної доби. Особлива увага надається людині Бароко - її психології, емоційному та духовному життю, художній експресії, а також матеріальним чинникам її існування (так звана фізіологія Бароко). Проблематика таких характерних для Бароко явищ, як гіперрелігійність проторенесансу, наукова революція Сейченко, занепад народно-карнавальної культури, розвиток у XVII ст. соціокультурного типу буржуа. Увагу зосереджено на італійському Бароко та французькому «барочному класицизмі».

Початок: «Культура Відродження».

Канон тіла в культурі (КЛ.Б.54)**

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Голіченко Т. С.

Феноменологія тілесності (М. Мерло-Понті), культурно-історичні типи тілесності (школи історичної антропології) та психоаналітичні підходи до розв'язання проблеми тілесності. Питання тілесної поведінки, тілесної схеми, взаємозв'язку тіла та мови, Я-концепція. Окремо аналізуються питання співвідношення тілесності та ідеології (Біон, Д. Анз'є).

Друга іноземна мова-1 (ФЛ.Б.01)

6.5 зал. б., 6-6-2 год./тиж., 7, 8, 9 трим., залік, залік, іспит, Бочко Г. П., Пашунова Л. О., Єрмоленко О. С., Гладчук З. І., БадешкоЛ. М., Гончарова О. М., Данилич Ю. О., Трифонов Е. Б., Багіров А. І.

Поглиблене оволодіння навичками і вмінням в усіх видах мовленнєвої діяльності. Для вибору пропонуються німецька, французька, італійська, іспанська, арабська мови.

Продовження: ФЛ.Б.02.

Друга іноземна мова-2 (ФЛ.Б.02)

4 зал. б., 4 год./тиж., 10, 11 трим., залік, іспит, Бочко Г. П., Пашунова Л. О., Єрмоленко О. С., Гладчук З. І., БадешкоЛ. М., Гончарова О. М., Данилич Ю. О., Трифонов Е. Б., Багіров А. І.

Поглиблене оволодіння навичками і вмінням в усіх видах мовленнєвої діяльності. Для вибору пропонуються німецька, французька, італійська, іспанська, арабська мови.

Початок: ФЛ.Б.02.

Англійська мова-2 (АМ.Б.2)

4 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., іспит.

У межах курсу ESP, узгодженого з методистами British Council та America House, пропонуються 3 основні напрями спеціалізації:

Перший - **English for Law** - для студентів факультету правничих наук, які планують працювати в сфері порівняльного правознавства і використовувати правничу англійську документацію.

Другий - **Mass Media English** - готує студентів факультету гуманітарних та суспільних наук, а також факультету соціальних наук і технологій до роботи

в закладах культури, видавництвах та засобах масової інформації: English for Radio, TV, Newspaper, Creative Writing, English for Public Administration.

Третій - **Business English** - готує студентів факультету економічних наук, а також факультету гуманітарних та суспільних наук за темами: Business and Management, Economics, Marketing, Secretarial Work.

Студенти всіх факультетів, незалежно від фахової спеціалізації, мають змогу обрати один із запропонованих ESP. Обсяг програм для всіх ідентичний.

Для студентів, які планують скласти міжнародні тести, пропонується курс «Підготовка до складання тестів за міжнародними стандартами». Програма на вдосконалення комунікативної компетенції, подальший розвиток та інтеграцію мовних навичок студентів (speaking, writing, listening and reading). Підготовка студентів до вступу та успішного навчання на магістерських програмах. Програма сприяє здобуттю потрібних знань та навичок для складання тестів за міжнародними стандартами (TOEFL, GRE, IELTS, Cambridge Certificate of Proficiency in English).

ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ (MINOR)

ІСТОРІЯ

а) нормативні дисципліни (13 зал. б.)

Історія європейської цивілізації (3 дисципліни з чотирьох)

ІЄЦ-1. Доба античності та раннього середньовіччя	2,5 зал. б.
ІЄЦ-2. Пізнє середньовіччя та Ренесанс	2,5 зал. б.
ІЄЦ-3. Цивілізація Просвітництва та Нової доби	2,5 зал. б.
ІЄЦ-4. Новітня та сучасна європейська цивілізація	2,5 зал. б.
Історія Гетьманщини	2,5 зал. б.
Історія України ХХ століття	2,5 зал. б.
Науковий реферат	0,5 зал. б.

б) вибіркві професійно орієнтовані дисципліни (6 зал. б.)

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати minor, - 19.

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

а) нормативні дисципліни (13,25 зал. б.)

Вступ до культурології (КЛ.Б.1)	2,5 зал. б.
Історія культури Європи (КЛ.Б.2)	2,5 зал. б.
Історія української культури (КЛ.Б.3)	4,0 зал. б.
Історія культур Сходу (КЛ.Б.9)	2,5 зал. б.
Загальна історія мистецтва (КЛ. Б. 5)	3,5 зал. б.

б) вибіркві професійно орієнтовані дисципліни (5,5 зал. б.)

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати minor, - 18,75.

ФІЛОСОФІЯ

а) нормативні дисципліни (16,5 зал. б.)

Історія філософії (10 зал. б. на вибір)	
антична філософія	2,5 зал. б.
філософія середніх віків та доби Відродження	2,5 зал. б.
історія української філософії	2,5 зал. б.
філософія Нового часу	2,5 зал. б.
німецька класична філософія	2,5 зал. б.
панорама сучасної зарубіжної філософії	2,5 зал. б.
Філософія-2 (6 зал. б. на вибір)	
метафізика	2,0 зал. б.
епістемологія	2,0 зал. б.
філософська антропологія	2,0 зал. б.
філософія історії	2,0 зал. б.
етика	2,0 зал. б.
естетика	2,0 зал. б.
Курсова робота	0,5 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (2 зал. б.)
Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати тiнор,- 18,5.

СЕРТИФІКАТНІ ПРОГРАМИ

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

а) нормативні навчальні дисципліни

Вступ до літературознавства	2,0 зал. б.
Українська література-1, 2, 3 (не більше 9,0 зал. б.)	
українська література-1 давня	4,0 зал. б.
українська література-2 XIX ст.	4,0 зал. б.
українська література-3 XX ст.	5,0 зал. б.
Світова література-1, 2, 3 (не менше 5,5 зал. б.)	
світова література-1 (від античності до XVIII ст.)	2,0 зал. б.
світова література-2 (XIX ст.)	3,0 зал. б.
світова література-3 (XX ст.)	3,5 зал. б.
Теорія літератури*	2,0 зал. б.
Основи компаративістики	2,0 зал. б.
Курсова робота	0,5 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати,- 19.

МУЗЕЄЗНАВСТВО

а) нормативні дисципліни (15,5 зал. б.)

Музеєзнавство(КЛ.Б.10)	2,5 зал. б.
Музейна експозиція як форма комунікації	1,5 зал. б.
Музейні фонди: основні напрямки та специфіка діяльності**	1,5 зал. б.
Теорія і практика виставкової роботи (КЛ.Б.42)	1,5 зал. б.
Туризм та екскурсійна справа (КЛ.Б.44)	1,5 зал. б.
Музеєзнавство й охорона пам'яток культури та історії	1,5 зал. б.
Спецкурси(один з двох)	
«Музейництво в країнах Центральної та Західної Європи»	
або «Музейна справа в країнах Америки»	1,5 зал. б.
Ознайомча(музейна)	1,25 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (3 зал. б.)

Київ та кияни (КЛ.Б.48)	1,5 зал. б.
Історія костюму та моди (КЛ.Б.46)	1,5 зал. б.
Історія декоративно-прикладного мистецтва (КЛ.Б.37)	1,5 зал. б.
Символіка християнської культури	1,5 зал. б.
Структурний аналіз художнього твору (КЛ.Б.36)	3,0 зал. б.
Музейна археологія (КЛ.Б.45)	1,5 зал. б.
Нумізматики України	1,5 зал. б.
Дослідницька практика	1,0 зал. б.
Курсова робота	0,5 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати,- 18,5.

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

а) нормативні дисципліни (16,5 зал. б.)

Практичний курс англійської мови	13,0 зал. б.
Вступ до мовознавства	1,0 зал. б.
Стилістика української мови	2,5 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (8 зал. б.)

Теорія і практика перекладу	2,0 зал. б.
Основи зіставного мовознавства	2,0 зал. б.
Лексика англійської мови	2,0 зал. б.
Перекладацький практикум з англійської мови (професійний переклад)	2,0 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати,- 24,5.

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

а) нормативні дисципліни (10 зал. б.)

Релігієзнавство	2,5 зал. б.
Соціологія релігії	2,0 зал. б.
Психологія релігії	2,0 зал. б.
Філософія релігії	2,0 зал. б.
Географія релігії	1,0 зал. б.
Спецсеминар «Вступ до Біблії»	2,0 зал. б.
Історія християнства	2,0 зал. б.
Курсова робота	0,5 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (4,5 зал. б.)

Історія релігій в Україні	1,5 зал. б.
Іудаїзм	1,5 зал. б.
Іслам	1,5 зал. б.
Неорелігії світу	1,5 зал. б.
Релігійні традиції Південної, Південно-Східної Азії та Далекого Сходу	1,5 зал. б.
Протестантизм у світовому і вітчизняному контексті	1,5 зал. б.
Релігія і мистецтво	1,5 зал. б.
Моральні настанови Євангелія: філософсько-етичне осмислення	1,5 зал. б.
Політологічні аспекти релігієзнавства	1,5 зал. б.
Релігія і церква в посткомуністичних суспільствах	1,5 зал. б.
Християнські принципи суспільного життя	1,5 зал. б.
Історія релігійно-правових систем	1,0 зал. б.
Релігійні етноси господарювання та підприємництва	1,5 зал. б.
Релігійний текст як об'єкт історико-філософської інтерпретації	
Науково-дослідний семінар з перекладу та редагування філософських та богословських текстів	1,5 зал. б.
Давньоєврейська мова Біблії	2,0 зал. б.
Грецька мова Нового Заповіту	2,0 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати,- 14,5.

ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК

Декан факультету -
Замостьян Віталій Павлович,
доктор медичних наук, професор
(3 корпус, кімн. 217, тел. 416-51-88
e-mail: zamos@ukma.kiev.ua)

Заступник декана -
Ісаєв Сергій Дмитрович,
доктор хімічних наук, професор
(3 корпус, кімн. 212, тел. 416-60-98
e-mail: isayev@ukma.kiev.ua)

Методист факультету -
Куценко Олена Іванівна
(3 корпус, кімн. 227, тел. 416-60-71)

Факультет дає широку і ґрунтовну природничу підготовку. Чотирирічний бакалаврський курс передбачає базову природничу освіту. Протягом першого року в бакалавраті всі студенти факультету навчаються за єдиним планом. За перші два роки студент набуває фундаментальних знань з усіх базових дисциплін - **біології, екології, фізики, математики, хімії, інформатики** - і обирає кілька курсів гуманітарного та суспільного напрямів, які розширюють його світогляд та підвищують рівень його гуманітарної освіти. Крім основної спеціалізації (біологія, екологія, фізика живих систем), студенти мають змогу отримати допоміжну, обрану як на цьому факультеті, так і на інших. Для отримання диплома

студент має взяти не менше 65 відсотків дисциплін природничого циклу від загальної кількості прослуханих курсів.

У 1996/97 навчальному році введено магістерські програми з **екології та охорони природного середовища**, з вересня 1997 року відкрито магістерську програму з **біології**. Найздібніші й талановиті слухачі Магістеріуму зможуть у 3-річній аспірантурі завершити підготовку та захистити дисертації на здобуття вченого звання кандидата наук.

Основні навчально-наукові структури на факультеті: **кафедри екології, біології, фізико-математичних наук та хімії**. Для успішної підготовки фахівців факультет та його підрозділи уклали угоди про наукове співробітництво з такими інститутами Національної академії наук України: ботаніки ім. М. Холодного; експериментальної патології, онкології та радіобіології ім. Р. Кавецького; біохімії ім. О. Палладіна; хімії поверхні, колоїдної хімії та хімії води; хімії високомолекулярних сполук; проблем сорбції та ендоекології; фізики тощо.

На факультеті викладають відомі вчені: академік НАН України, професор П. Г. Костюк (Інститут фізіології НАН України), академік НАН України, професор М. Д. Гродзинський (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України), академік НАН України, професор В. Д. Романенко (Інститут гідробіології НАН України), член-кореспондент НАН України, професор Я. Б. Блюм (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України) тощо.

Специфіка факультету природничих наук полягає в тому, що він дає можливість здобути не тільки ґрунтовні базові знання в галузі екології, біології або фізики живих систем, а й здобути досить широку різнобічну освіту. Студенти можуть одержати добру мовну підготовку, вміння працювати з комп'ютером, опанувати програми додаткової спеціалізації (minor) - біологія, екологія, фізика і хімія в межах факультету або за програмами додаткової спеціалізації інших факультетів.

Кафедри факультету розвивають науково-педагогічні контакти з закордонними освітньо-науковими інституціями: Північного Лондона (Великобританія), Вільним Університетом (Німеччина), Південної Алабами, Медичним коледжем м. Олбані, Медичною школою Бостонського університету, Медичною школою університету м. Кент (США), Інститутом макромолекулярної хімії Чеської академії наук у Празі, Кубанським державним університетом (Росія), Інститутом географії, лабораторії палеогеографії (Росія, Москва), Європейським Палінологічним банком даних (ЕРО, Франція, Арль), Університетом Врїї (Нідерланди), Університетом Лондона (Великобританія), Інститутом мембранних технологій Університету м. Оттави (Канада), Массачусетським технологічним університетом та Університетом штату Пенсільванія (США) тощо.

Під керівництвом провідних науковців факультету діють Центр екологічних досліджень та лабораторії - екологічних проблем; фізики; біологічних систем; нелінійної оптики та голографії; екотехнології.

Протягом навчального року викладачі кафедр підготували і видали більше 40 публікацій у наукових виданнях та навчальний посібник: **Лаєрик В. І.** Методи математичного моделювання в екології, -К.: КМ Академія, 2002, -203с.

ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Кафедра біології

Завідувач -

Кравець Володимир Степанович,
доктор біологічних наук, професор
(e-mail: kravets@ukma.kiev.ua)

Завідуюча навчальною лабораторією -
Осадча Наталія Пилипівна

Безусько Алла Герасимівна,
кандидат біологічних наук, доцент

Білько Надія Михайлівна,
доктор біологічних наук, доцент

Блюм Ярослав Борисович,
член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України)

Великий Микола Миколайович,
доктор біологічних наук, професор (Український медичний університет ім. О. О. Богомольця)

Вовк Михайло Володимирович,
доктор біологічних наук, професор

Войціцький Володимир Михайлович,
доктор біологічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Глеба Юрій Юрійович,
академік НАН України, доктор біологічних наук, професор (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України)

Гродзинський Дмитро Михайлович,
академік НАН України, доктор біологічних наук, професор (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України)

Донченко Георгій Вікторович,
член-кореспондент НАН України, доктор біологічних наук, професор (Інститут біохімії НАН України)

Дружина Микола Олександрович,
доктор біологічних наук, доцент (Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України)

Зерова-Любімова Тетяна Едуардівна,
кандидат біологічних наук, старший викладач (Університет післядипломної освіти МОЗ України)

Зима Валентин Леонідович,
доктор біологічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Калібо Денис Володимирович,
кандидат біологічних наук, старший викладач (Інститут біохімії НАН України)

Контар Ірина Сергіївна,
кандидат біологічних наук, старший викладач (Інститут ботаніки НАН України)

Корнелюк Олександр Іванович,
доктор біологічних наук, професор (Інститут молекулярної біології та генетики НАН України)

Костерін Сергій Олексійович,
доктор біологічних наук, професор (Інститут біохімії НАН України)

Костюк Платон Григорович,
академік НАН України, професор (Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України)

Куниця Наталія Іванівна,
старший викладач

Курський Михайло Дмитрович,
доктор біологічних наук, професор (Інститут біохімії НАН України)

Лаврух Орест Васильович,
кандидат біологічних наук, доцент (Київський педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова)

Мал юта Станіслав Станіславович,
доктор біологічних наук, професор (Інститут молекулярної біології та генетики НАН України)

Матишевська Ольга Павлівна,
доктор біологічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

**Михальський
Леонід Олександрович,**
кандидат біологічних наук, доцент

Мовчан Ярослав Іванович,
кандидат біологічних наук, доцент (Департамент охорони, використання і відтворення природних ресурсів Міністерства екології та природних ресурсів України)

Мусієнко Микола Миколайович,
доктор біологічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Носова Людмила Іванівна,
кандидат біологічних наук, доцент

Оболенська Марія Юріївна,
доктор біологічних наук, доцент (Інститут молекулярної біології та генетики НАН України)

Писанець Євген Максимович,
доктор біологічних наук, доцент (Зоологічний музей ННПМ НАН України)

Поліщук Валерій Петрович,
доктор біологічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

**Пристапнюк
Олександр Максимович,**
кандидат біологічних наук, доцент (Український медичний університет ім. О. О. Богомольця)

Савцова Зоя Дмитрівна,
доктор медичних наук, доцент (Інститут онкології МОЗ України)

Середа Леонід Іванович,
старший викладач

Сидоренко Лідія Іванівна,
доктор філософських наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Ситник Сергій Костянтинович,
кандидат біологічних наук, старший викладач (Інститут фізіології рослин НАН України)

Снок Марина Володимирівна,
кандидат біологічних наук, доцент (Інститут біохімії НАН України)

Славний Павло Сидорович,
кандидат біологічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Сокур Вадим Дмитрович,
кандидат біологічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Тугай Василь Андрійович,
доктор біологічних наук, доцент (Інститут біохімії НАН України)

Фуртат Ірина Михайлівна,
кандидат біологічних наук, старший викладач

Цудзевич Борис Олександрович,
доктор біологічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Чернишева Анастасія Олегівна,
кандидат біологічних наук, старший викладач (Інститут зоології НАН України)

Шевчук Віктор Григорович,
доктор біологічних наук, професор (Український медичний університет ім. О. О. Богомольця)

Шуба Ярослав Михайлович,
доктор біологічних наук, доцент (Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України)

Кафедра екології

Завідувач -
Замостьян Віталій Павлович,
доктор медичних наук, професор
(e-mail: zamos@ukma.kiev.ua)

Завідуюча навчально-методичною лабораторією -
Ротовська Тетяна Олександрівна

Бейко Іван Васильович,
доктор технічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Білявський Георгій Олексійович,
доктор геолого-мінералогічних наук,
професор (Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів)

Боголюбов

Володимир Миколайович,
кандидат технічних наук, доцент

Васильківський

Борис Миколайович,
старший викладач (ГО «Еко-право-Київ»)

Вишенська Ірина Георгіївна,
кандидат біологічних наук, доцент

Вишневська Галина Володимирівна,
старший викладач

Волощук Володимир Михайлович,
доктор фізико-математичних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Дикий Євген Олександрович,
старший викладач

Дідух Яків Петрович,
доктор біологічних наук, професор (Інститут ботаніки НАН України)

Дупленко Юрій Костянтинович,
доктор медичних наук, професор (Інститут геронтології НАН України)

Ємельянов Ігор Георгійович,
доктор біологічних наук, професор (Інститут зоології НАН України)

Загнітко Василь Миколайович,
доктор геолого-мінералогічних наук, професор (Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України)

Замостян Павло Віталійович,
старший викладач (Центр радіаційної медицини АМН України)

Зорін Сергій Володимирович,
старший викладач (НВЕМП «Екомед-сервіс»)

Ісасв Сергій Дмитрович,
доктор хімічних наук, професор

Карпенко Валерій Іванович,
кандидат біологічних наук, доцент

Картавцев Олег Володимирович,
старший викладач (НВЕМП «Екомед-сервіс»)

Кляченко Оксана Леонідівна,
кандидат біологічних наук, доцент (Національний аграрний університет)

Козлов Костянтин Павлович,
старший викладач (Інститут гігієни праці АМН України)

Лаврик Володимир Іванович,
доктор технічних наук, професор

Ліхтарьов Ілля Афонович,
доктор біологічних наук, професор (Центр радіаційної медицини АМН України)

Малюк Віктор Іванович,
доктор біологічних наук, професор (Дочірнє підприємство «Міжнародний християнський університет»)

Маслюківська Олена Павлівна,
старший викладач

Пасюк Олексій Георгійович,
старший викладач (Національний екологічний центр)

Посудін Юрій Іванович,
доктор фізико-математичних наук, професор (Національний аграрний університет)

Потапенко В'ячеслав Георгійович,
кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Присяжнюк Анатолій Євтихійович,
доктор медичних наук, професор (Інститут епідеміології НАН України)

Романенко Віктор Дмитрович,
академік НАН України, доктор біологічних наук, професор (Інститут гідробіології НАН України)

Рукіна Єлизавета Олегівна,
старший викладач

Середа Леонід Іванович,
старший викладач

Трахтенберг Ісаак Михайлович,
член-кореспондент НАН України, академік АМН України, доктор біологічних наук, професор (Інститут гігієни праці АМН України)

Фіалко Олександр Йосипович,
доктор геолого-мінералогічних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Черкас Олександр Іванович,
кандидат економічних наук, доцент

Кафедра фізико-математичних наук

Завідувач -

Голод Петро Іванович,
кандидат фізико-математичних наук,
професор (e-mail: holod@ukma.kiev.ua)

Методист -

Бернацька Юлія Миколаївна

Анісімов Ігор Олексійович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Говорун Дмитро Миколайович,
кандидат фізико-математичних наук,
доктор біологічних наук, доцент (Інститут молекулярної біології та генетики НАН України)

Загородній Анатолій Глібович,
член-кореспондент НАН України, професор (Інститут теоретичної фізики НАН України)

Конончук Георгій Лукич,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Криводубський

Валерій Никифорович,
доктор фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Купрієвич Віктор Анатолійович,
доктор фізико-математичних наук, професор (Інститут теоретичної фізики НАН України)

Лебовка Микола Іванович,
доктор фізико-математичних наук, доцент (Інститут біоколоїдної хімії НАН України)

Макарець Микола Володимирович,
доктор фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Опанасюк Юрій Арсенович,
старший викладач

Пінкевич Ігор Павлович,
доктор фізико-математичних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Прокопець Геннадій Олександрович,
доктор фізико-математичних наук, професор (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Рубцова Ірина Львівна,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Фізико-математичний лицей Національного університету ім. Тараса Шевченка)

Рудько Галина Юріївна,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Інститут напівпровідників НАН України)

Устименко

Василь Олександрович,
доктор фізико-математичних наук, професор

Харк'янен

Валерій Миколайович,
доктор фізико-математичних наук, професор (Інститут фізики НАН України)

Шиманська Олена Трохимівна,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Ящук Валерій Миколайович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Кафедра хімії

Завідувач -

Брик Михайло Теодорович,
доктор хімічних наук, професор
(e-mail: vicerec@ukma.kiev.ua)

Завідуюча навчально-методичною лабораторією -

Литвин Людмила Іларіонівна

Антонюк Наталія Григорівна,
кандидат хімічних наук, доцент

Бурбан Анатолій Флавіанович,
кандидат хімічних наук, доцент

Гребенюк

Анатолій Георгійович,
кандидат хімічних наук, доцент (Інститут хімії поверхні НАН України)

ісаєв Сергій Дмитрович,
доктор хімічних наук, професор

Картель Микола Тимофійович,
доктор хімічних наук, професор (Інститут проблем сорбції і ендоекології НАН України)

Кострова Людмила Іванівна,
кандидат хімічних наук, доцент

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ДИСЦИПЛІНИ ЗА НАПРЯМАМИ ПІДГОТОВКИ

БІОЛОГІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Загальна та неорганічна хімія (ХМ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, БрикМ. Т.

Нетрадиційний виклад відомого класичного курсу «Загальна та неорганічна хімія» для вищих навчальних закладів ставить за мету створення бази для подальшого вивчення інших курсів хімії (органічної, біонеорганічної, фізичної, екологічної тощо). Розгляд основних хімічних законів, вивчення елементів, ознайомлення з наслідками впливу хімічних елементів та їх сполук на людину та живу природу. Курс складається з лекційних і семінарських занять та лабораторного практикуму.

Продовження: ХМ.Б.02, 03, 04, 05.

Загальна біологія (БЛ.Б.01)

Ззал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, БезуськоА. Г., НосоваЛ. І., ФуртатІ. М.

Особливості хімічного складу та структурно-функціональної організації живо-го, генетична інформація, її збереження та реалізація в процесі самооновлен-ня; саморегуляція в біологічних системах; обмін речовин; процеси анаболізму та катаболізму; самовідтворення біологічних систем; онтогенез клітини та ба-гатоклітинного організму, походження та еволюція життя.

Продовження: БЛ.Б.04, 05, 07, 08, 09.

Вища математика. Основи математичного аналізу (МА.Б.50)

Ззал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, Митник Ю. В.

Основи координатного методу. Множини, функції, дійсні числа. Диференціаль-не та інтегральне числення функцій однієї змінної, поняття про диференціальні рівняння. Числові та функціональні ряди.

Загальна екологія (ЕК.Б.01)

Ззал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит.

Загальна фізика (ФМ.Б.01)

Ззал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Я щук В. М.

Ботаніка (БЛ.Б.02)

Ззал. б., 3 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Контар І. С.

Система рослинного світу, водорості, гриби, вищі рослини, флористика, рослинні угруповання, географія рослин, екологія, біологічне та практичне значення, безпека роботи з отруйними рослинами.

Початок: БЛ.Б.01.

Продовження: БЛ.Б.05.

Зоологія (БЛ.Б.03)

Ззал. б., 3 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, ЛаврухО. В.

Система тваринного світу, безхребетні, хордові; план будови та рівні організації; життєві цикли; біологічні особливості; місце в екосистемах; сучасний стан зоологічної науки.

Продовження: БЛ.Б.06, 08, 11.

Біохімія (БЛ.Б.04)

5 зал. б., 6 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Кравець В. С., Панченко О. Ю., Куниця Н. І.

Вуглеводи, ліпіди, нуклеїнові кислоти, білки, ферменти, вітаміни; обмін речо-вин і енергії, обмін вуглеводів, обмін ліпідів, обмін білків і амінокислот, обмін

нуклеїнових кислот; будова і функції біологічних мембран, регуляція метаболічних процесів.

Початок: БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 02.

Продовження: БЛ.Б.05, 07, 09, 14.

Фізіологія рослин (БЛ.Б.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5, 6 трим., іспит, Мусієнко М. М., Славний П. С.

Рослинна клітина, водний режим рослин, фотосинтез, дихання, бродіння, мінеральне живлення, ріст і розвиток рослин, фізіологія стійкості рослин, фізіологічні основи охорони рослинного світу.

Початок: БЛ.Б.01, 04.

Продовження: БЛ.Б.13, 14.

Анатомія людини (БЛ.Б.06)

2 зал. б., 8 год./тиж., 6 трим., залік, Сокур В. Д.

Опорно-руховий апарат, кістки і м'язи, дихальна система, органи травлення, сечостатева система, залози внутрішньої секреції, серцево-судинна система, нервова система, сенсорні апарати, рецептори, аналізатори.

Початок: БЛ.Б.01.

Продовження: БЛ.Б.08, 10, 11.

Вірусологія (БЛ.Б.07)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Поліщук В. П.

Віруси, основні властивості та природа вірусів, класифікація вірусів, культивування, ідентифікація, хімічний склад віріонів, вірусні білки, фізична структура вірусів, розмноження, мінливість, генетика вірусів, патологія вірусних інфекцій, онкогенні віруси, екологія вірусів.

Початок: БЛ.Б.01, 04, 05.

Продовження: БЛ.Б.09, 12, 14.

Генетика (БЛ.Б.09)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Мал юта С. С.

Матеріальні основи спадковості, ядро, хромосоми, гени, генетична роль мітозу, мейозу, каріотип, генетична роль нуклеїнових кислот, генетичний код, принципи та методи генетичного аналізу, моногібридні та полігібридні схрещування, хромосомне визначення статі, зчеплене успадкування, кросинговер, генетичний аналіз, позаядерне успадкування, мінливість.

Початок: БЛ.Б.01, 04, 07.

Продовження: БЛ.Б.13, 14.

Цитологія та гістологія (БЛ.Б.10)

2,5 зал. б., 3-2 год./тиж., 7, 8 трим., іспит, Чернишева А. О.

Методи дослідження клітин та тканин, поверхневий апарат клітини, вакуольна система клітин, органоїди енергетичного обміну, скоротливі структури, цитоскелет, включення, ядро, відтворення клітин, мітотичний цикл, диференціювання клітин, тканини, типи тканин.

Початок: БЛ.Б.01, 04, 07, 08.

Продовження: БЛ.Б.11, 12, 13, 14.

Фізіологія людини та тварин (БЛ.Б.11)

4 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., іспит, Шевчук В. Г.

Фізіологічні функції, фізіологія кровообігу, дихання, травлення, живлення, обмін речовин і енергії в організмі, фізіологія виділення, внутрішня секреція, фізіологія нервів і м'язів, фізіологія центральної нервової системи, сенсорні системи, вища нервова діяльність, фізіологічні закони, нервово-гуморальні механізми регуляції функцій, організм як цілісна саморегулююча система.

Початок: БЛ.Б.01, 03, 06, 08, 10.

Продовження: БЛ.Б.13.

Біологія індивідуального розвитку (БЛ.Б.08)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, Носова Л. І.

Статеві та соматичні клітини, гамети, статеві залози та гаметогенез, ембріональний розвиток, запліднення і партеногенез, дробіння, бластуляція, гастрюляція, нейруляція, закладка осьових органів, детермінація, морфогенез і цитодиференціація, органогенез, постембріональний розвиток, метаморфоз, ріст, нестатеве розмноження, регенерація, соматичний ембріогенез.

Початок: БЛ.Б.01, 03, 06.

Продовження: БЛ.Б.09, 10, 11.

Мікробіологія (БЛ.Б.12)

3 зал. б., 6 год./тиж., 8 три м., іспит, Михальський Л. О., Фуртат І. М.

Систематика мікроорганізмів, бактерії, будова бактеріальної клітини, фізіологія мікроорганізмів, ріст та розмноження, вплив зовнішніх факторів, мінливість мікроорганізмів, роль мікроорганізмів у кругообігу речовин в природі, перетворення азоту, сірки, фосфору, заліза за допомогою мікроорганізмів, патогенні мікроби.

Початок: БЛ.Б.01, 07, 09, 10.

Продовження: БЛ.Б.13, 14.

Молекулярна біологія (БЛ.Б.13)

3 зал. б., 6 год./тиж., 10 три м., іспит, Оболенська М. Ю.

Взаємодія ферменту з субстратом, кінетика, конформація біомакромолекул, організація біомембран.

Початок: БЛ.Б.09.

Біофізика (БЛ.Б.14)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 три м., іспит, Зима В. Л.

Термодинаміка біологічних процесів, молекулярна біофізика, структурна організація біомакромолекул, біофізика білків та нуклеїнових кислот, біофізика клітинних процесів, біомембрани, мембранний потенціал, електрична збудливість клітин, біофізика скоротливих процесів, біофізика сенсорних систем, фотобіологічні процеси, біолюмінесценція і хемілюмінесценція, радіаційна біофізика, біофізика складних систем.

Початок: БЛ.Б.04, 05, 11.

Цикл вибіркового професійно орієнтованих дисциплін

Вступ до органічної хімії (БЛ.Б.15)

2 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., залік, Ісаєв С. Д., Куниця Н. І.

Основні розділи органічної хімії: вуглеводні (алкани, алкени, алкіни та ароматичні сполуки), їхні галоген-, гідроксил- та амінопохідні, кетони та альдегіди, карбонові кислоти та їхні похідні. Будова сполук та її зв'язок з реакційною здатністю.

Історія біології (БЛ.Б.16)

1 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік.

Біологія як комплекс наук про живу природу, основні етапи розвитку біології, епоха практичних донаукових знань (умовоглядний період) – від кам'яного віку до XIV ст., епоха виникнення та оформлення основних біологічних наук (описовий період); з XIV ст. до середини XIX ст., період аналітичного розвитку біології, епоха синтезу наукових біологічних знань (каузальний період); з середини XIX ст. до середини XX ст., епоха проникнення в біологічний ультрамікросвіт і розкриття сутності живих процесів, біологія сучасного та майбутнього часу.

Анатомія рослин (БЛ.Б.17)

1 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Контар І. С.

Рослинна клітина та рослинні тканини, будова та розвиток вегетативних органів, анатомія насінин і плодів, методи анатомічних досліджень.

Основи природоохоронної діяльності

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Мовчан Я. І.

Базові біоекологічні знання щодо взаємодії суспільства і природи в історичному контексті та в залежності від специфіки природокористування. На основі інформації про сучасний стан біокомпонентів докільця розглядатимуться перспективи подальшого розвитку діяльності в сфері охорони природи. Останні найперспективніші розробки біоекологічних методів охорони, невиснажливого використання та відтворення біотичних ресурсів, у тому числі шляхом розбудови біоекокоридорів. Курс є корисним доповненням до ботаніки та зоології.

Інформатика-1 (основи інформатики) (ІН.Б.45)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Тригуб О. С.

Головні поняття інформатики та комп'ютерних технологій. Підготовка до використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж. Вивчення персональних комп'ютерів типу IBM та Apple Macintosh. Методи, засоби і прийоми використання відповідного програмного забезпечення.

Палеоботаніка (БЛ.Б.18)

1 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Безусько А. Г.

Рослинний світ минулих геологічних епох, збереження рослин у викопному стані та методи досліджень викопного матеріалу, принципи типології та номенклатури викопних рослин, викопні флори, історія розвитку рослинності Земної кулі.

Початок: БЛ.Б.02.

Основи ґрунтознавства (ЕЛ.Б.01)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік.

Процеси ґрунтоутворення, склад та властивості ґрунту, повітряний та тепловий режим, ґрунт як середовище росту і розвитку рослин, генезис, класифікація, географія та сільськогосподарське використання ґрунтів.

Методи біохімічних досліджень (БЛ.Б.19)

1 зал. б., 3 год./тиж., 6 трим., залік, Ситник С. К.

Основні поняття та теоретичні засади сучасних методичних прийомів, підходів та прикладні розробки, що застосовуються у біохімічній практиці, ознайомлення з практичним досвідом науковців у галузі біохімії.

Початок: БЛ.Б.04.

Біосистематика (БЛ.Б.20)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., залік.

Сучасний напрям систематики, що ґрунтується на анатомічних та цитологічних особливостях організмів, наборі хромосом та їхній будові, хімічних особливостях.

Початок: БЛ.Б.02, 03.

Біохімія II

1 зал. б., 3 год./тиж., 6 трим., залік, Матишевська О. П.

Біохімічні основи внутрішньоклітинної сигналізації. Внутрішньоклітинні сигнали, їх синтез та функціонування. Регуляція метаболізму за допомогою вторинних месенджерів.

Фізіологія збудливих систем

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Шевчук В. Г.

Розділ фізіології, який розглядає механізми, що забезпечують реакції збудливості на клітинному рівні (специфічна чутливість клітинних мембран та їх відповідь на дію активних подразників специфічними змінами іонної проникності та мембранного потенціалу), а також на системному рівні (особливості функціонування нервової та м'язової систем).

Навчально-науковий семінар (БЛ.Б.23)

1,5 зал. б., 1 год./тиж., 7, 8, 10 трим., залік, Великий М. М.

Сучасні проблеми біологічної науки, робота зі спеціальною літературою та підготовка наукових доповідей. Молекулярні основи взаємодії між клітинами та між органелами клітин.

Біометрія

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Середа Л. І.

Розділ варіаційної статистики, за допомогою методів якого здійснюють оброблення експериментальних даних та спостережень, а також планування кількості експериментів у біологічних дослідках. Історія становлення біометрії, методи варіаційної статистики та етапи сучасних біометричних методів в експериментальних дослідженнях, принципи оброблення експериментальних даних.

Імунологія (БЛ.Б.24)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, СкокМ. В., Калібод. В.

Захисні реакції організмів, спрямовані на збереження і підтримку їхньої функціональної та структурної цілісності та біологічної індивідуальності організмів.

Початок: БЛ.Б.04, 07, 09.

Продовження: БЛ. Б. 11, 14.

Основи фізичної та колоїдної хімії (ХМ.Б.03)

2 зал. б., 2 год./тиж., 8 три м., залік.

Дисперсність і поверхнева енергія, високомолекулярні сполуки, одержання і очищення дисперсних систем, оптичні та кінетичні властивості дисперсних систем та розчинів високомолекулярних сполук, поверхневі явища і адсорбція, подвійний електричний шар, електрокінетичні явища, коагуляція, структуроутворення, грубодисперсні системи, фізико-хімічні властивості розчинів високомолекулярних сполук.

Популяційна генетика (БЛ.Б.25)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 8 три м., залік, Малюта С. С.

Закономірності розвитку популяцій та біоценозів, моделі динаміки популяцій, угруповань та біоценозів: конкуренція, хижацтво, паразитизм, коменсалізм, муталізм, симбіоз, вплив природних факторів і факторів антропогенного пошкодження на продуктивність і смертність організмів, популяцій і біоценозів.

Початок: БЛ.Б.09.

Ентомологія (БЛ.Б.27)

1 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Лаврух О. В.

Комахи. Підтип Трахейнодишні. Загальна характеристика та особливості пристосування до наземного способу життя. Клас Комахи (Іпвесіа), загальна характеристика, зовнішня та внутрішня будова, розмноження (партеногенез, поліембріонія). Метаморфоз, його типи. Екологічні групи комах, їхнє поширення, суспільні комахи, роль комах у природі та житті людини.

Початок: БЛ.Б.03.

Біологічні основи інфекційних процесів

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Фуртам І. М.

Мікрофлора людини. Мікробні екосистеми людини. Мікробні інфекції людини та тварин. Зміни нормальної мікрофлори людини під впливом несприятливих факторів. Основні групи збудників інфекційних хвороб. Патогенні та умовно-патогенні мікроорганізми. Молекулярно-біологічні та генетично-популяційні аспекти патогенності і вірулентності мікроорганізмів. Інфекція та епідемічний процес. Діагностика інфекційних захворювань. Основні групи антибіотиків, властивості та механізми біологічної дії. Бактеріальна резистентність до хіміотерапевтичних препаратів.

Моделювання біологічних систем (БЛ.Б.29)

3 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Мінарченко О. М.

Основні методи моделювання природних та штучних біологічних систем та процесів, застосування комп'ютерної техніки для моделювання біологічних явищ.

Початок: МА.Б.01.

Ендокринологія (БЛ.Б.31)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Приступнюк О. М.

Залози внутрішньої секреції: загальна характеристика, еволюція ендокринної системи, гормони та їхні властивості, методи дослідження залоз внутрішньої секреції.

Початок: БЛ.Б.11.

Еволюційна теорія (БЛ.Б.32)

2 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., залік.

Етапи історичного розвитку життя на Землі від його зародження до сучасного стану біосфери, докази наявності еволюційного процесу, теорії еволюції.

Початок: БЛ. Б.21.

Радіобіологія (БЛ.Б.33)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Дружина М. О.

Типи іонізуючого випромінювання та його джерела, фізико-хімічні основи радіобіологічних процесів, радіаційно-біохімічні процеси, кінетика багатоклітинних популяцій при опроміненні.

Початок: БЛ.Б.11, 13, 14.

Гематологія (БЛ.Б.35)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Білько Н. М.

Цитоморфологія органів кровотворення і периферичної крові в нормі та патології, що вивчає кістковий мозок, походження клітин крові, цитограму лімфатичних вузлів.

Початок: БЛ.Б.11.

ЕКОЛОГІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Вища математика(ФМ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Лаврик В. І.

Основи диференціального та інтегрального числення. Забезпечує студентів потрібним математичним апаратом для подальшого вивчення фізики, хімії, біології та інших природничих дисциплін.

Продовження: ФМ.Б.02, ЕЛ.Б.07, 08, 09, 11, 15, 21, 26.

Загальна екологія (ЕЛ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, Ємельянов І. Г., Вишенська І. Г., Дикий Є. О.

Основні положення екологічної науки, вчення про біосферу та екосистеми, проблеми джерел та потоків енергії в екосистемах, закономірності взаємодій організмів та середовища, принципи і концепції екологічної системи, методи якісної і кількісної оцінки стану екосистем.

Продовження: ЕЛ.Б.07, 08, 09, 11, 15, 21, 26.

Загальна біологія (БЛ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, Безусько А. Г.

Основні положення біології як науки. Структурно-функціональна організація живого, генетична інформація. Особливості хімічного складу та структурно-функціональної організації живого, генетична інформація. Саморегуляція в біологічних системах. Обмін речовин; процеси анаболізму та катаболізму. Самовідтворення біологічних систем; онтогенез клітини та багатоклітинного організму. Походження та еволюція життя.

Продовження: БЛ.Б.02, 03, 04, ЕЛ.Б.02, 03, 05, 07, 21.

Загальна та неорганічна хімія (ХМ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Брик М. Т.

Основні хімічні закони, вивчення хімічних елементів, ознайомлення з наслідками впливу хімічних елементів та їхніх сполук на людину та природу. Курс складається з лекційних та семінарських занять і лабораторного практикуму.

Продовження: ХМ.Б.02, ЕЛ.Б.06, 10, 13, 14, 25, 26.

Загальна фізика (ФМ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Ящук В. М.

Оглядовий курс, що складається з п'яти частин - механіки, електрики, оптики, молекулярної фізики, фізики атома і ядра. Розглядається методологія фізичної науки за схемою узагальнення результатів спостережень, побудови фізичних моделей, гіпотез і теорій, постановки експериментів, формулювання фізичних законів.

Продовження: ЕЛ.Б.05, 10, 12, 13, 18, 26.

Загальна ботаніка (ЕЛ.Б.02)

4 зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Дідух Я. П., Коротченко І. А.

Фундаментальний університетський курс, що передбачає ознайомлення із системою рослинного світу і представниками усіх основних відділів та класів рослин (вищих та нижчих), грибів та лишайників. Практичні заняття проводяться на базі Інституту ботаніки та Ботанічного музею НАН України з використанням музейних колекцій.

Продовження: ЕЛ.Б.05, 10, 12, 13, 18, 26.

Загальна зоологія (ЕЛ.Б.03)

4зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Писанець Є. М., Дзевєрін І. І.

Фундаментальний університетський курс, що передбачає ознайомлення із системою тваринного світу і представниками усіх основних типів та класів (як хребетних, так і безхребетних) тварин. Екологічно значимі групи розглядаються докладно. Практичні заняття проводяться на базі Зоологічного музею НАН України з використанням музейних колекцій.

Продовження: ЕЛ.Б.07, 08, 09, 11, 15, 21, 26.

Основи геології з основами геоморфології (ЕЛ.Б.04)

2,5зал. б., 3 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Загнітко В. М.

Ендогенні та екзогенні геологічні процеси, породують та акцесорні мінерали магматичних, осадових та метаморфічних гірських порід. Утворення Землі, її розвиток, геологічні події, що передували сучасному її вигляду, рух континентів, клімат на Землі в далекому минулому і його зміни в процесі розвитку, чому і коли вимерли динозаври, коли з'явилася людина й до чого призвела її бурхлива діяльність.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.03, ХМ.Б.04, 06, ЕЛ.Б.30.

Продовження: ЕЛ.Б.11, 12, 15, 21, 26.

Основи статистичного аналізу даних (ЕЛ.Б.05)

2зал. б., 2-3 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Середа Л. І.

Елементи теорії ймовірності та математичної статистики, їх застосування до вирішення екологічних проблем. На підставі концепцій суб'єктивної ймовірності вступ до теорії ризику.

Початок: МА.Б.01, ІН.Б.05, ФМ.Б.02, БЛ.Б.03, ХМ.Б.04, 06, ЕЛ.Б.30.

Продовження: ЕЛ.Б.20, 22, 23, 24, 25, 26, 27.

Хімія органічних сполук (ЕЛ.Б.06)

4зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Ісасє С. Д.

Будова, методи одержання і хімічні властивості основних класів органічних сполук: вуглеводнів та їх похідних, таких як галогенвмісних сполук, спиртів та фенолів, альдегідів та кетонів, карбонових кислот та їх похідних, амінів і поліфункціональних сполук із однаковими та різними функційними групами, в тому числі амінокислот та вуглеводів. Розділ алканів доповнений матеріалами про екологічні аспекти додержання та використання органічного палива, розділ галогенвмісних сполук розширений із включенням небезпечних для довкілля поліхлорвмісних похідних.

Продовження: «Техноекологія», «Агроекологія».

Основи мікробіології (ЕЛ.Б.06)

1 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., іспит.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, ЕЛ.Б.01, 02, 03.

Продовження: ЕЛ.Б.09, 11, 19, 20.

Екологічне право (ЕЛ.Б.08)

1,5зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Васильківський Б. М.

Принципи екологічного права, правового забезпечення раціонального та ефективного використання природних ресурсів, правового забезпечення розумної пріоритетності екологічних вимог. Основи екологічного законодавства європейських країн та США порівняно з екологічним законодавством країн Східної Європи та України; проблеми розроблення сучасного екологічного законодавства України. Об'єкти екологічного права. Співвідношення екологічного права з іншими галузями права.

Популяційна екологія (ЕЛ.Б.09)

1,5зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., залік, ДідухЯ. П.

Структури та властивості популяцій, позитивні та негативні типи взаємодії між видами, регуляція чисельності популяцій та характер їх розселення.

Початок: ФМ.Б.01, БЛ.Б.01, ЕЛ.Б.01, 02, 03, 05, 07.

Продовження: ЕЛ.Б.13, 12, 15, 20, 21, 28, 31, 38.

Техноекологія (ЕЛ.Б.10)

1,5зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Ісасє С. Д.

Основні джерела техногенної небезпеки існування біосфери. Принципові основи промислових технологій, найбільших забруднювачів навколишнього середовища;

в енергетичному комплексі (атомні та теплові електростанції), в гірничодобувній та металургійній промисловості, нафтохімічній промисловості, хімічній промисловості та промисловості будівельних матеріалів, харчовій промисловості та на транспорті.

Екологічна експертиза (ЕЛ.Б.11)

1 зал. б., 2 год./тиж., 8 грим., залік, Вишенська І. Г.

Глобальні та регіональні зміни в екологічних системах, що розвиваються внаслідок **науково-технічного прогресу, та розробка заходів по запобіганню** руйнування біогеоценозів та біосфери в цілому. Підходи до оцінки та експертизи стану довкілля.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01-06, 08 16, 18.

Продовження: ЕЛ.Б.13, 14, 15, 16.

Методи вимірювання параметрів навколишнього середовища (ЕЛ.Б.12)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 три м., іспит, Посудін Ю. і.

Основні параметри атмосфери, літосфери і гідросфери, а також фізичні, хімічні й біологічні методи їх вимірювання. Нормативи і стандарти якості елементів довкілля.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01-06, 08.

Продовження: ЕЛ.Б.13, 14, 15, 16.

Моніторинг навколишнього середовища (ЕЛ.Б.13)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 8 три м., іспит, Боголюбов В. М.

Завдання системи екологічного моніторингу. Поняття про систему моніторингових досліджень на локальному, регіональному та глобальному рівнях. Сучасні методи організації спостережень, оцінки та прогнозу стану довкілля. Дистанційні (аерокосмічні) методи досліджень стану довкілля.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01-06, 08, 12.

Продовження: ЕЛ.Б.14, 15, 16, 17, 18.

Нормування антропогенного навантаження на довкілля (ЕЛ.Б.14)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Замостян П. В.

Форми та критерії оцінки якості довкілля і ступеня його забруднення. Екологічне нормування антропогенних забруднень. Гранично допустимі екологічні навантаження на довкілля.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01, 12, 13.

Продовження: ЕЛ.Б.15, 16, 17-27.

Економіка природокористування (ЕЛ.Б.15)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік, Маслюківська О. П.

Економічні знання та практичні навички, потрібні для прийняття обґрунтованих рішень по забезпеченню природоохоронних заходів.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01, 08, 09, 11, 12.

Продовження: ЕЛ.Б.16, 17-27.

Управління природоохоронницькою діяльністю (ЕЛ.Б.16)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік, Замостян П. В.

Система державного управління природоохоронною діяльністю в Україні; законодавча база національної та міжнародної екологічної політики. Пріоритети в екологічній політиці України. Інструменти та методи природоохоронної діяльності, основи експертизи природоохоронних проектів.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01,08-15.

Продовження: ЕЛ.Б.17-27, 31-38.

Моделювання і прогнозування стану довкілля (ЕЛ.Б.25)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Бей ко І. В.

Основні методи моделювання і прогнозування стану природних та штучних екологічних систем і процесів, що в них відбуваються, з елементами аналізу стану та змін екосистем.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01-06, 09-12, 16.

Продовження: ЕЛ.Б.17-27, 31-38.

Радіоекологія з основами радіобіології (ЕЛ.Б.24)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Замостян П. В.

Фізичні основи біологічної дії іонізуючого випромінювання. Теорії та механізми радіобіологічних ефектів. Джерела іонізуючого випромінювання природного та

штучного походження, властивості основних радіонуклідів та закономірності їхньої горизонтальної та вертикальної міграції в довкіллі. Вплив на довкілля радіаційної аварії на ЧАЕС. Основи дозиметрії.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, ЕЛ.Б.01, 06.

Продовження: ЕЛ.Б.17-27, 31-38.

Цикл вибірових професійно орієнтованих дисциплін

Практика ознайомча, польова екологічна (ЕЛ.Б.19)

2 зал. б., 34 год./тиж., 3 трим., залік, Дикий Є. О.

Інформатика-1 (основи інформатики) (ІН.Б.45)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Тригуб О. С.

Головні поняття інформатики та комп'ютерних технологій. Підготовка до використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж. Вивчення персональних комп'ютерів типу IBM та Apple Macintosh. Методи, засоби і прийоми використання відповідного програмного забезпечення.

Агроекологія (ЕЛ.Б.20)

2 зал. б., 6 год./тиж., 6 трим., залік, Боголюбов В. М.

Особливості агроєкосистем. Основні види взаємодії суспільства і природи у сфері землеробства. Методи боротьби із забрудненнями біосфери, які виникають у результаті сільськогосподарської діяльності людини. Проблеми хімізації в аграрному секторі. Деградація ґрунтів і методи захисту ґрунтів. Альтернативні (екологічні) технології, що мінімально руйнують довкілля.

Початок: ФМ.Б.01, 02, БЛ.Б.01, ХМ.Б.01, 06, ЕЛ.Б.01-06, 07-09, 11-18.

Продовження: ЕЛ.Б.21, 23-26, 28-35.

Екологія мікроорганізмів (ЕЛ.Б.21)

1,5 зал. б., 6 год./тиж., 6 трим., іспит, Карпенко В. І.

Способи взаємодії мікроорганізмів із довкіллям. Участь мікроорганізмів у біогеохімічних кругообігах та закономірності існування природних асоціацій мікроорганізмів.

Початок: БЛ.Б.01, ЕЛ.Б.07-06, 07-09, 11-18.

Продовження: ЕЛ.Б.23-26, 28-35.

Екологія рослин (ЕЛ.Б.22)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5, 6 трим., залік, Дідух Я. П.

Основи морфології та систематики рослин, питання розповсюдження основних видів рослин на Україні, пристосування рослин до умов довкілля або до змін окремих його факторів, відносини між рослинами в біоценозах.

Початок: ФМ.Б.01, БЛ.Б.01, ЕЛ.Б.01-06, 07-09, 11-18.

Продовження: ЕЛ.Б.21, 23-26, 28-35.

Основи геоінформатики (ЕЛ.Б.23)

2 зал. б., 6 год./тиж., 6 трим., залік, Боголюбов В. М., Картавцев О. В.

Предмет, методи і задачі геоінформатики та особливості обробки просторово розміщеної інформації, особливо екологічної. Структура і можливості географічних інформаційних систем (ГІС) і технологій при аналізі стану екосистем, зокрема з Map Info та Arc View. Під час лабораторно-практичних занять у комп'ютерному класі набуваються навички практичної роботи з програмними продуктами фірми ESRI.

Початок: ФМ.Б.01, ІН.Б.45.

Продовження: ЕП.Б.24-26, 28-35.

Практика виробнича, польова (ЕЛ.Б.24)

1 зал. б., 27 год./тиж., 6 трим., залік, Дикий Є. О.

Аналітична хімія довкілля (ЕЛ.Б.25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Ісаєв С. Д.

Біогеохімічні кругообіги (ЕЛ.Б.26)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Ісаєв С. Д.

Атмосфера, гідросфера і літосфера виконують три головні функції: як місце помешкання всіх складових біосфери, як середовище, що забезпечує їх

поживними речовинами (елементами) та енергією і як середовище, що утилізує те, що залишається після відмирання живих організмів. Поживні елементи здійснюють кругообіги у навколишньому середовищі, мандруючи із однієї сфери до іншої. Фізична та хімічна будова атмосфери, гідросфери і літосфери. Хімічний та фізичний стан ключових поживних елементів, перетворення елементами сполук, транспорт поживних сполук, у тому числі міграція елементів між сферами.

Геоінформаційні технології (ЕЛ.Б.27)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 грим., залік, Боголюбов В. М., Картавцев О. В.

Практичне використання географічних інформаційних систем (ГІС) і технологій в екології та природоохоронній діяльності. Особливості і приклади проектування екологічних ГІС, а також використання ГІС при аналізі та прогнозуванні стану довкілля з урахуванням різних факторів і впливів (гідро-, метео-, техногенні тощо). Використання екологічних електронних карт та просторових моделей на основі базових знань про стандартні програми просторового комп'ютерного моделювання в геоінформаційних системах (типу Map Info та Arc View) та особливості тривимірного моделювання (Surfer).

Початок: ФМ.Б.01, ІН.Б.45, ЕП.Б.23.

Продовження: ЕЛ.Б.28-35.

Екологія тварин (ЕЛ.Б.28)

2.5 зал. б., 2 год./тиж., 5, 6 три м., залік, іспит, Малюк В. І.

Загальна характеристика, особливості будови, життєдіяльності, розповсюдження основних груп безхребетних та хребетних тварин.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.01, 03, ХМ.Б.04, 06, ЕЛ.Б.01-06, 19, 20.

Продовження: ЕЛ.Б. 12-18,31.

Метеорологія і кліматологія (ЕЛ.Б.29)

1 зал. б., 2 год./тиж., 7 три м., залік, Волощук В. М.

Основні кліматоутворюючі фактори, їхній вплив на погоду та клімат даної території. Фізичні механізми, що визначають зовнішній вплив на кліматичну систему атмосфери, рельєф та складні взаємозв'язки кліматичних факторів.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.01, ЕЛ.Б.01-06,19, 20.

Продовження: ЕЛ.Б. 12-18, 35.

Навчально-науковий семінар (ЕЛ.Б.30)

1.5 зал. б., 1 год./тиж., 7,8, 10 три м., залік, Боголюбов В. М.

Сучасні проблеми екологічної освіти й науки, робота з літературними джерелами, підготовка наукових доповідей та обґрунтування теми кваліфікаційної роботи.

Заповідна справа (ЕЛ.Б.31)

2 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., залік, ДідухЯ. П.

Ландшафтна екологія (ЕЛ.Б.32)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Потапенко В. Г.

Закономірності взаємовідносин організмів та середовищ залежно від ландшафту. Основні розділи: екологія прісних водоймищ, моря та лиманів, екологія суші.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.01-06.

Продовження: ЕЛ.Б. 15-19.

Ресурси та охорона навколишнього середовища (ЕЛ.Б.33)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Карпенко В. І.

Підходи до вивчення й аналізу стану енергетичних, водних, мінеральних та інших ресурсів, сільського талісового господарств, аквакультури, землекористування.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.01-06.

Продовження: ЕЛ. Б. 15-19.

Екологічні біотехнології (ЕЛ.Б.34)

2зал. б., 6год./тиж., 9 трим., залік, Кляченко О. Л.

Методи клонального мікророзмноження, клітинна селекція рослин, генетична інженерія і трансгенні рослини та тварини. Молекулярні та екологічні аспекти використання фіторегуляторів. Біоконверсія. Виробництво білків одноклітинних організмів. Біоенергетика. Виробництво енергії з біомаси за допомогою мікроорганізмів. Мікробна переробка відходів і побічних продуктів сільського господарства та промисловості. Мікробна деградація та конверсія. Мікроорганізми як індикатори забруднення навколишнього середовища.

Практика природоохоронна, польова (ЕЛ.Б.35)

1 зал. б., 27 год./тиж., залік, Боголюбов В. М.

Вибіркова двотижнева практика дозволяє ознайомитися з особливостями різних типів екосистем, збагатити арсенал методів дослідження довкілля. Природоохоронна практика проходить в одному із знаних заповідників, надається можливість взяти участь у поточній роботі разом із працівниками заповідника і познайомитись із прикладними аспектами охорони.

Біофізика навколишнього середовища (ЕЛ.Б.36)

3 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Посудін (О. П.)

Фізичні та фізико-хімічні явища в біологічних об'єктах, фундаментальні процеси, що складають основу живої природи. Фізичні механізми і процеси, які становлять основу життєдіяльності людини, тваринного і рослинного світу у навколишньому середовищі; вплив абіотичних і біотичних факторів середовища на живі організми та спроможність їх сприймати ці фактори, реагувати на них і взаємодіяти з навколишнім середовищем. Зовнішні фактори, які спричиняють стреси в живому організмі.

Екологічна біоіндикація (ЕЛ.Б.37)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Дідух Я. П.

Напрямки біоіндикації, яка ґрунтується на взаємозв'язках між біосистемами чи їх ознаками, характеристиками та абіотичними факторами, оцінка впливу і зміни різних екологічних факторів на різних рівнях організації екосистем за допомогою індикаторів. Історія розвитку, теоретичні основи, методи біоіндикації, індикація палеоклімату та стратиграфія геологічних відкладів, дендроіндикація, ліхено- та біоіндикація забруднення повітря, індикація вод (глибини залягання, режиму, хімічного складу, забруднення), індикація ґрунту (вологості, хімічного та фізичного складу), пошуки корисних копалин за допомогою індикаторів, індикація процесів зміни екосистем (пожеж, зсувів, випасу, рекреації), індикація клімату, ландшафтів, біоіндикація в дистанційних та моніторингових дослідженнях тощо. Екологія рослин та тварин, широке практичне застосування методів індикації.

Екологічна фізіологія (ЕЛ.Б.38)

3 зал. б., 4 год./тиж., іспит, Замостян В. П.

Вивчення механізмів функціонування нервової, м'язової, травної, ендокринної, кровоносної та імунної систем. Залежність функціонування від різних факторів довкілля та механізми пристосування організму до середовища. Ознайомлення із сучасними інструментальними методами визначення фізіологічних показників.

Екологія водоймищ з основами гідробіології (ЕЛ.Б.39)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Романенко В. Д.

Гідросфера і біота, яка заселяє гідросферу, класифікація та основні властивості водної біоти, водні біогеоценози.

Початок: ФМ.Б.02, БЛ.Б.03, ХМ.Б.04, 06, ЕЛ.Б.11, 16, 18.

Продовження: ЕЛ.Б.21, 22, 23, 24, 27.

Соціоекологія (ЕЛ.Б.40)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., Білявський Г. О.

Екологічна генетика (ЕЛ.Б.41)

2 зал. б., 3 год./тиж., залік, Малюта С. С.

Екологія моря з основами океанології (ЕЛ.Б.42)

3 зал. б., 4 год./тиж., залік, Дикий Є. О.

Україна як морська держава зацікавлена в поглибленому вивченні проблем екології моря і в підготовці відповідних фахівців. Проблеми екології моря лише побіжно згадуються у курсі загальної екології. Актуальність вивчення екології моря посилюється можливістю виконання курсових та дипломних робіт із морської тематики на базі Інституту біології південних морів НАН України та Карадазького природного заповідника.

Основи екологічної безпеки територій та акваторій (ЕЛ.Б.43)

2 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., іспит.

Палеоекологія (ЕЛ.Б.44)

2 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік, Везусь ко А. Г.

Структура угруповань та реконструкції абіотичних факторів, що існували в минулі геологічні епохи. Значення курсу полягає у використанні палеоекологічних даних для прогнозування розвитку сучасних екосистем.

Продовження: Б.03, ХМ.Б.04, 06, ЕЛ.Б.11, 12, 16, 18.

Початок: ЕЛ.Б.22, 23, 24, 27.

Просторовий аналіз екосистем (ЕЛ.Б.45)

2 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., залік, Потапенко В. Г.

Теорія методики та технології аналізу просторової (територіальної) інформації про екосистеми, в тому числі про абіотичні компоненти природного середовища (гірські породи, ґрунти, води, повітряні маси) та їх антропогенну трансформацію, зокрема забруднення. Навички розробки екологічних карт та просторових моделей на основі базових знань про стандартні поширені в світі програми просторового комп'ютерного моделювання в геоінформаційних системах.

ФІЗИКА

(програма підготовки спеціаліста «Фізика біологічних систем»)

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Вища математика. Основи математичного аналізу (ФМ.Б.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Лаврик В. І.

Дійсні числа та їх властивості, числові множини, границі послідовностей, поняття функції та способи завдання функції, неперервні та розривні функції, похідні функцій, диференціал та його властивості, методи дослідження функції за допомогою похідних, вектор-функція та елементи векторного аналізу, невизначений та визначений інтеграл, методи інтегрування елементарних функцій.

Продовження: ФМ.Б.02, 03, 04.

Аналіз функції багатьох змінних (ФМ.Б.02)

3 зал. б., 6 год./тиж., 4 трим., іспит, Митник Ю. В.

Диференціювання та інтегрування функцій багатьох змінних і застосування цих методів для знаходження екстремумів, об'єктів, а також до фізичних та економічних задач.

Початок: ФМ.Б.01.

Продовження: ФМ.Б.03, 04.

Аналітична геометрія та лінійна алгебра (ФМ.Б.03)

3 зал. б., 4-2 год./тиж., 4, 5 трим., залік, Пилявська О. С.

Фундаментальні поняття лінійної алгебри та аналітичної геометрії («векторний простір», «евклідов простір», «лінійний оператор»), методи розв'язування систем лінійних рівнянь, обчислення визначників, дослідження лінійних операторів та квадратичних форм. Властивості основних геометричних об'єктів, пряма площина, криві та поверхні другого порядку. Застосування відповідного математичного апарату до фізичних задач.

Початок: ФМ.Б.01, 02.

Продовження: ФМ.Б.04.

Диференціальні та інтегральні рівняння (ФМ.Б.04)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Митник Ю. В.

Методи інтегрування звичайних диференціальних рівнянь та застосування диференціальних моделей для опису й аналізу різноманітних процесів і явищ природознавства.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03.

Методи математичної фізики (ФМ.Б.05)

3,5 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., іспит, Голод П. І.

Рівняння математичної фізики в частинних похідних, їх класифікація та зведення до канонічного вигляду. Рівняння гіперболічного типу. Теорія розповсюдження хвиль. Параболічні рівняння. Системи рівнянь біохімічних реакцій із дифузією. Біфуркація розв'язків. Рівняння еліптичного типу. Метод розділення змінних та метод функцій Гріна. Чисельні методи. Нелінійні рівняння. Солітони та солітоноподібні розв'язки. Основні спеціальні функції (функції Бесселя, Лежандра, Чебишева-Ерміта). Елементи теорії узагальнених функцій.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 10, 12, 13, 14, 15, 16.

Теорія ймовірностей та математична статистика (ФМ.Б.06)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., залік, Оленко А. Я.

Теоретичні основи теорії ймовірностей та математичної статистики, їх застосування в обробленні експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості. Описова статистика, теорія оцінювання параметрів і перевірки гіпотез. Початкові навички роботи зі статистичними пакетами.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04.

Програмування та математичне моделювання-1

Програмування та математичне моделювання-2 (ФМ.Б.07)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4-7 трим., іспит, Лебовка М. І.

Поняття про моделі та моделювання. Приклади математичних моделей у фізиці, біології та екології. Основні прийоми програмування. Обчислювальні алгоритми. Мови програмування та їх класифікація. Методи проектування програм. Основні прийоми моделювання фізичних та біофізичних процесів. Скінченно-різницеві схеми для рівнянь із частинними похідними. Методи статистичного моделювання (метод Монте-Карло). Поняття про математичні методи планування експерименту.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04.

Загальна фізика (ФМ.Б.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Ящук В. М.

Оглядовий курс, що складається з п'яти частин: механіки, молекулярної фізики, електрики, оптики, фізики атома та ядра. Основна мета - дати панораму фізичної науки як основи сучасного природознавства. Методологія фізичної науки за схемою узагальнення результатів спостережень, побудови фізичних моделей, гіпотез та теорій, постановки експериментів за їхньою перевіркою, введення фізичних величин та формулювання фізичних законів як кількісних співвідношень між ними.

Початок: ФМ.Б.01.

Продовження: ФМ.Б.12, 13, 14, 15, 16.

Молекулярна фізика (ФМ.Б.12)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Шиманська О. Т.

Агрегатні стани речовин, закони, за якими відбуваються зміни в кожному зі станів, фазові переходи. Основні поняття термодинаміки, кінетичної теорії газів та рідин. Явища перенесення, основи фізики розчинів, елементи синергетики, уявлення про будову кристалічних, аморфних та полімерних речовин.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 10.

Продовження: ФМ.Б. 13, 14, 15, 16.

Електрика та магнетизм (ФМ.Б.13)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Конончук Г. Л., Ящук В. М.

Поняття про електричне та магнітне поля, про взаємодію зарядів та струмів, про збудження та розповсюдження електромагнітних хвиль. Електричні та магнітні властивості речовин, залежно від їхньої природи, а також принципи їх застосування в сучасних технологіях.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 10, 12.

Продовження: ФМ.Б. 14, 15, 16.

Оптика (ФМ.Б.14)

2,5 зал. б., 6 год./тиж., 7 трим., іспит, Рудько Г. Ю.

Світло та його взаємодія з речовиною. Поняття геометричної, хвильової та квантової оптики; основні закони та їх математичне формулювання. Використання

цих законів в оптичних приладах, а також у різних галузях природознавства, Сучасні лазерні технології. Навики роботи з поширеними оптичними приладами,
Початок: ФМ.Б.01, 02, 10, 12, 13, 14.

Продовження: ФМ.Б. 15, 16.

Фізика атома і атомних явищ (ФМ.Б.15)

2.5 зал. б., 6 год./тиж., 8 трим., іспит, Конончук Г. /1.

Закони та уявлення сучасної квантової фізики щодо опису руху мікрочастинок та їхніх хвильових властивостей. Феноменологічні основи квантової теорії матерії. Поняття про хвильову функцію та рівняння Шредінгера. Квантово-механічні властивості багатоелектронних атомних та молекулярних систем. Квантова природа світла, аналіз процесів у лазерах. Основи атомної спектроскопії конденсованих середовищ.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 10, 12, 13, 14.

Продовження: Ф М. Б. 16.

Фізика ядра і елементарних частинок (ФМ.Б.16)

1,5 зал. б., 6 год./тиж., 9 трим., іспит, Прокопець Г. О.

Будова ядра та «елементарних частинок». Ядерні реакції та методи їх опису. Питання практичного використання ядерної енергії та екологічні аспекти ядерної проблеми. Сучасний стан фізики високих енергій і теорії елементарних частинок.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 10, 12, 13, 14, 15.

Класична механіка (ФМ.Б.21)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 5, 6 трим., іспит, Гэллод П. І.

Принцип екстремальної дії, функція Лагранжа, рівняння механіки у формі Ейлера-Лагранжа; симетрії і закони збереження; механіка твердого тіла; теорія малих коливань, нелінійні коливання; механіка Гамільтона: канонічні рівняння руху, дужка Пуассона, канонічні перетворення, теорія Гамільтона-Якобі; інтегровані гамільтонові системи, змінні «дія-кут».

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 12, 13.

Продовження: ФМ.Б.22, 23, 24, 25.

Електродинаміка (ФМ.Б.22)

2,5 зал. б., 6 год./тиж., 7 трим., іспит, Загородній А. Г.

Основи класичної теорії поля та спеціальної теорії відносності. Рівняння електромагнітного поля у вакуумі та речовині, методи їх інтегрування. Випромінювання, розповсюдження та розсіювання електромагнітних хвиль.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 12, 13, 14, 15, 16, 21.

Продовження: ФМ.Б.23, 24, 25.

Квантова теорія (ФМ.Б.24)

3 зал. б., 6 год./тиж., 10 трим., іспит, Голод П. І.

Основні принципи квантової механіки, операторна природа спостережуваних величин, основні рівняння квантової механіки. Найважливіші одночастинкові задачі (квантові осцилятори, атом водню, частинка зі спіном у магнітному полі), квантова теорія систем багатьох частинок та її застосування до багатоелектронних атомів. На прикладі рівняння Дірака демонструється принцип релятивістської квантової механіки та квантової теорії поля.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 21, 22, 23.

Продовження: ФМ.Б.25.

Термодинаміка і статистична фізика (ФМ.Б.25)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Пінкевич І. П.

Загальні властивості великих сукупностей атомів і молекул та загальні закономірності, що мають місце при встановленні рівноваги в таких системах. Статистичні методи та математичний апарат теорії ймовірностей застосовується для обґрунтування законів термодинаміки та фізики конденсованого середовища. Методи обчислення фізичних характеристик рівноважних макроскопічних систем.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 12, 21, 22, 24.

Продовження: ФМ.С.27.

Квантова теорія багаточастинкових систем (ФМ.С.26)

3 зал. б., 6 год./тиж., 13 трим., іспит, Купрієвич В. А.

Принцип нерозпізнавальності частинок і його наслідки; теорія багатоелектронних атомів, самоузгоджене поле; багатоатомні молекули та їх симетрія, електронні стани молекул; слабовзаємодіючий бозе-газ, явище надплинності;

теорія фермі-газута фермі-рідини; електрони в твердому тілі та їхня взаємодія з коливаннями ґратки; явище надпровідності.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 21, 22, 23, 24, 26.

Фізична кінетика (ФМ.С.27)

3 зал. б., 6 год./тиж., 13 три м., іспит, Пінкевич І. П.

Макроскопічна теорія процесів у статистично нерівноважних системах. Кінетична теорія газів та рідин; статистичний опис електромагнітних процесів; нерівноважні явища в біологічних та хімічно реагуючих системах; кінетичні процеси в конденсованих середовищах; кінетика фазових перетворень.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 21, 22, 23, 24, 26.

Фізика неупорядкованих систем (ФМ.С.314)

2зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, Лебовка М. І.

Визначення основних типів неупорядкованості; експериментальні методи дослідження неупорядкованих середовищ; статистична механіка неупорядкованих середовищ; прояви неупорядкованих станів у різних типах фізико-біологічних систем; колоїдно-фізичні проблеми неупорядкованих систем і застосування фрактальної концепції до аналізу структури неупорядкованості.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 21, 22, 23, 24, 26.

Самоорганізація в біологічних системах (ФМ.С.315)

2зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, Харк'янен В. М.

Процеси самоорганізації в біологічних системах різного рівня складності. Виникнення стійких біологічних структур, режими їхнього функціонування залежно від зовнішніх умов. Роль процесів самоорганізації в розвитку та еволюції живих організмів.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 21, 22, 23, 24, 25, 26.

Методи молекулярної спектроскопії (ФМ.С.44)

2зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., іспит, Я щук В. М., Довбешко Г. І.

Спеціалізований курс, в якому вивчаються експериментальні методи дослідження спектрів молекул, органічних середовищ, кристалічних твердих тіл тощо. Оптичні властивості твердих тіл у сфері вакуумного поглинання, плазмова частота. Взаємодія світла з коливаннями ґратки, фононні спектри. Інфрачервона Фур'є-спектроскопія.

Початок: ФМ.Б. 10, 11, 23, 24, 25, 26.

Цикл вибірових професійно орієнтованих дисциплін (мінімальна кількість залікових балів - 16)

Експериментальні методи молекулярної біофізики (ФМ.Б.42)

2,5 зал. б., 2-4 год./тиж., 5, бтрим., іспит, Говорун Д. М.

Завдання, об'єкти і методи сучасної експериментальної молекулярної біофізики. Дифракційні методи вивчення просторової будови біополімерів та їхніх комплексів: електронографія, рентгенографія, нейтронографія. Оптичні методи дослідження фізичних властивостей біополімерів: релеєвське розсіювання світла та фотонно-кореляційна спектроскопія, коливальна спектроскопія (Раманівська та ІЧ-поглинання), спектроскопія УФ-поглинання, акустична спектроскопія, методи нелінійної оптики. Резонансні методи: спектроскопія ЯМР та її найважливіші модифікації, резонансна Раманівська спектроскопія.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 10, 12.

Навчально-науковий семінар (ФМ.Б.31)

2зал. б., 1 год./тиж., 7, 8, 10 трим., теза, Устименко В. О.

Фізичні основи функціонування біологічних макромолекул. Принципи організації та самоорганізації біологічних систем різного рівня складності. Фізичні механізми процесів перетворення енергії в біосистемах.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 10, 12.

Моделювання фізичних і біологічних систем (ФМ.Б.32)

2зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Лебовка М. І.

Основні концепції та особливості використання методів моделювання фізичних і біологічних систем. Коливальні процеси в біофізичних системах, явища хаосу.

Процеси перколяції, ріст фрактальних структур у біологічних і біоколоїдних системах, моделювання росту бактеріальних колоній, дифузійні явища в неупорядкованих середовищах. Особливості застосування методів Монте-Карло і молекулярної динаміки для вивчення структури речовин у різних агрегатних станах.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 07.

Основи електро- та радіотехніки (ФМ.Б.33)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, Конончук Г. Л.

Явища в лінійних електричних колах, найпоширеніші електронні прилади та аналогові системи на їх основі.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 10, 12, 13, 14.

Методика викладання фізики (ФМ.Б.34)

1 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Ляшенко О. І.

Фізика як навчальний предмет. Дидактичні основи навчання фізики в школі. Методика навчання фізики в основній школі. Методика вивчення загального та теоретичного курсів фізики в загальноосвітній школі.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 10, 12, 13, 14, 21, 22, 23.

Астрофізика (ФМ.Б.35)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., залік, Криводубський В. Н.

Астрофізичні об'єкти і методи їх спостережень. Еволюція зірок та галактик, ядерні джерела випромінювання. Астрофізика Сонця, основні закони сонячної циклічності, сонячно-земні зв'язки. Сучасні моделі астрофізичних об'єктів: нейтронних зірок, пульсарів, інших об'єктів Всесвіту. Проблеми нейтронного випромінювання прихованих мас та «чорних дірок».

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 10, 12, 13, 14.

Теорія суцільного середовища (ФМ.Б.41)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Макарець М. В.

Основні принципи та рівняння суцільного середовища. Рівняння руху ідеальної та в'язкої рідини. Рівняння Нав'є-Стокса. Елементи механіки пружного середовища. Поширення звуку в рідинах, газах та твердих тілах. Елементи магнітогидродинаміки та теорії плазми. Теорія впорядкованого та слабковпорядкованого конденсованого середовища. Плинні кристали. Нелінійні хвилі в рідинах та газах, солітонні явища.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 12, 13, 21, 22.

Продовження: ФМ.Б.24, 25.

Теорія функції комплексної змінної (ФМ.В.36)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Голод П. І., Бернацька Ю. М.

Елементи аналізу функцій комплексної змінної. Контурне інтегрування. Ряди Лорана та теорія лишків. Інтеграл типу Коші. Аналітичне продовження. Ріманові поверхні. Застосування комплексного аналізу у фізиці.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 22.

Продовження: ФМ.Б.24, 25, 33.

Симетрія та методи теорії груп у фізиці (ФМ.С.35)

2 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Голод П. І.

Симетрія як універсальний принцип світобудови. Симетрія і групи. Групи симетрії правильних многогранників та їхній зв'язок із групами перестановок. Кристалографічні групи. Симетрії багатоатомних молекул. Принцип симетрії живого. Елементи теорії представлення групи та їхнє застосування до теорії малих коливань і опису симетрії електронних станів багатоатомних молекул. Механізми порушення симетрії.

Диференціальна геометрія та гравітація (ФМ.С.08)

3 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Опанасюк Ю. А.

Гладкі многовиди та диференціально-геометричні структури на них. Основні поняття класичної теорії кривих та поверхонь, елементи ріманової геометрії та геометрії, що базується на понятті афінної зв'язності. Основні поняття топології гладких скінченновимірних многовидів, що ілюструються застосуваннями до класифікації замкнених ріманових поверхонь.

Квантова теорія конденсованих середовищ (ФМ.С.26)

3 зал. б., 6 год./тиж., 13 трим., іспит, Лев Б. І.

Дисципліна спеціального курсу фізики. Загальні принципи фізики конденсованих середовищ, методи їх описання: статистичний та термодинамічний методи; методи середнього поля, континуального інтегрування, реном-групи; симетрійні та топологічні методи. Теоретичні методи застосовуються до опису фізичних явищ у рідинах, плинних кристалах та кристалічних твердих тілах.

Початок: ФМ.Б.01, 02, 03, 04, 05, 06, 21, 22, 23, 24, 26.

Нелінійні хвилі й диспаративні структури (ФМ.С.36)

3 зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., іспит, Анісімов І. О.

Коливні процеси в системах з однією, багатьма та нескінченною кількістю ступенів вільності, моделі коливних процесів у біохімії та екології. Лінійні, параметричні, нелінійні та автоколивальні системи.

Фрактали в біофізичних системах і медицині (ФМ.С.38)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., залік, Лебовка М. І.

фрактальна концепція, її роль у феноменології та інженерних науках. Основні визначення і термінологія. Неупорядкованість і фрактальність, самоподібні системи, методи визначення фрактальної вимірності, методи фармації фрактальних об'єктів, симуляція росту фрактальних структур. Біофізичні реакції у фрактальних системах, процеси абсорбції, протікання в пористих середовищах, міграції, дезінтеграції і дисипації енергії. Фрактальний характер розповсюдження епідемічних захворювань.

Нелінійна оптика (ФМ.С.39)

3 зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., залік, Поперенко Л. В.

Нелінійна поляризованість середовища. Причина появи нелінійних оптичних явищ. Вимушене комбінаційне розсіяння світла, нелінійна рефракція, явища самовпливу когерентного випромінювання, нелінійне поглинання, самодифракція, обертання хвильового фронту.

Відкриті біофізичні системи поблизу і віддалік рівноваги (ФМ.С.312)

3 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., залік, Харк'янен В. М.

Основи термодинаміки незворотних процесів, фізичної кінетики, нерівноважної статистичної термодинаміки, незворотні процеси, що відбуваються у відкритих біологічних системах поблизу і віддалік рівноваги.

Фізика фазових перетворень (ФМ.С.311)

3 зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., залік, Илиманська О. Т.

Термодинамічна теорія фазових перетворень першого та другого роду. Класичні та сучасні статистичні теорії квазірівноважних фазових перетворень. Аналіз модельних теорій (модель Ізінга, модель ґратчастого газу). Класична теорія і ряд аспектів сучасних уявлень про кінетику зарядження і кінетику росту нової фази.

Кібернетичні моделі в біофізиці (ФМ.С.45)

3 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., залік, Яценко В. О.

Основи кібернетичних систем та їхнє застосування до моделювання біологічних об'єктів. Теорія автоматів, автоматичного керування, розпізнавання образів, теорія інформації та аналізу даних.

Принцип функціонування головного мозку людини (ФМ.С.45)

3 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., залік, Видибіда О. К.

Макроструктура головного мозку людини. Еволюційний характер формування мозку. Функціонування головного мозку як системи.

Теорія солітонів (ФМ.С.313)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., залік, Голод П. І.

Модельні рівняння теорії конденсованого стану та їхні солітоноподібні розв'язки. Закони збереження та інтегрованість нелінійних гамільтонових систем. Метод оберненої задачі розсіювання в теорії солітонів. Солітони в дискретних молекулярних ланцюжках. Солітонні моделі в біофізиці.

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Вища математика

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит.

Базова математична дисципліна циклу природничих наук. Основи диференціального та інтегрального числення. Необхідний математичний апарат для ґрунтовного вивчення фізики, хімії, біології та інших спеціальних курсів.

Загальна фізика

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит.

Курс складається з п'яти частин: **механіки, молекулярної фізики, електрики і магнетизму, оптики, атомної та ядерної фізики**. Панорама фізичної науки як основи сучасного природознавства. Узагальнення результатів спостережень, побудова фізичних моделей, гіпотез та теорій, постановка експериментів за їхньою перевіркою, введення фізичних величин та формулювання фізичних законів як кількісних співвідношень між ними.

інформатика, обчислювальні машини та програмування (ХМ.Б.216)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит.

Історичний нарис розвитку обчислювальної техніки та методів програмування. Моделі та моделювання. Приклади математичних моделей у хімії, фізиці, біології та екології. Основні прийоми програмування. Обчислювальні алгоритми. Мови програмування та їх класифікація. Мова Паскаль. Методи проектування програм. Основні прийоми моделювання хімічних та фізико-хімічних процесів. Методи статистичного моделювання (метод Монте-Карло). Поняття про математичні методи планування експерименту.

Неорганічна хімія (ХМ.Б.486)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит.

Створення бази для подальшого вивчення органічної, фізичної, колоїдної та інших курсів хімії. Основні хімічні закони, електронна будова та фізичні й хімічні властивості елементів (основних та побічних підгруп). Наслідки впливу хімічних елементів та їх сполук на людину і живу природу. Семінарські та лабораторні роботи, самостійне вивчення додаткового матеріалу.

Органічна хімія

6 зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит.

Вуглеводні (алкани, алкени, алкіни, ароматичні, втому числі поліядерні, сполуки), їх галоген-, гідроксо- та амінопохідні, кетони, альдегіди, ефіри, карбонові кислоти та їхні похідні. Хімічна будова сполук та її зв'язок із хімічними, фізичними властивостями та реакційною здатністю органічних речовин. Органічні сполуки як елементи життєдіяльності людини та існування екосистеми, роль синтетичних органічних сполук у виникненні екологічних проблем, пов'язаних з їх використанням в АПКта інших сферах людської діяльності.

Фізична хімія

6 зал. б., 6 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит.

Хімічна термодинаміка, фазові та хімічні рівноваги, теорія розчинів, кінетика та каталіз, електрохімія. Перше, друге та третє начала термодинаміки, поняття про ентропію та ентальпію, характеристичні функції та термодинамічні потенціали. Закон Гесса та залежність теплового ефекту від температури. Кінетика хімічних реакцій, механізм гомогенних та гетерогенних хімічних реакцій, гомогенний та гетерогенний каталіз, молекулярність та порядок реакцій. Хімічні рівноваги та швидкість хімічних реакцій, рівняння Ареніуса та енергія активації, теорія активних зіткнень, методи перехідного стану, ланцюгові, фотохімічні та радіаційно-хімічні реакції. Основи теорії розчинів, явища розчинності речовин та осмосу, закони Рауля та Коновалова. Вираження концентрації розчинів, кріоскопія та ебуліоскопія, теорія перегонки та явища азеотропії. Основи теоретичної та прикладної електрохімії, електродні процеси та реакції, явища електролізу та електродіалізу.

Колоїдна хімія (ХМ.Б. 135)

4 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит.

Основні закони та положення, пов'язані з дисперсністю твердих тіл та поверхневими явищами і адсорбцією. Адсорбція твердою поверхнею, типи адсорбції, рівняння Шишковського, Ленгмюра, Гіббса, БЕТ та їхнє застосування, визначення ізотерм та ізобар. Іонний обмін у природних і технологічних процесах, основи хроматографії. Дисперсність та колоїдний стан речовин, оптичні, електроповерхневі та електрокінетичні явища, структурна та агрегативна стійкість дисперсій, теорія ДЛФО. Роль поверхневих та колоїдно-хімічних процесів у живій природі, використання колоїдно-хімічних процесів в екохімічному аналізі, екологічні аспекти колоїдної хімії.

Аналітична хімія

6 зал. б., 6 год./тиж., 4, 5 трим., іспит.

Теоретичні основи хімічного аналізу, методи якісного та кількісного неорганічного аналізу, техніка аналітичних робіт. Аналіз катіонів I—IV груп, аналіз аніонів, ваговий та об'ємний аналіз. Основи оптичного, електрохімічного, хроматографічного, радіометричного аналізу та принципів їхнього використання для аналізу об'єктів довкілля. Семінарські та лабораторні роботи з кількісного та якісного аналізу з використанням сучасних хімічних та фізико-хімічних методів.

Квантова механіка і квантова хімія

3 зал. б., 2 год./тиж., 10, 11 трим., залік, іспит.

Теорія та типи хімічного зв'язку в молекулах і твердих тілах. Будова молекул і реакційна здатність, квантовохімічні характеристики реакційної здатності сполук та механізми хімічних реакцій у газовій фазі. Застосування квантової хімії в теорії адсорбції і каталізу, для дослідження різноманітних властивостей речовин та їхніх хімічних перетворень, а також у комп'ютерному синтезі нових матеріалів (сорбентів, каталізаторів). Семінарські заняття.

Хімія і фізика високомолекулярних сполук

4 зал. б., 4 год./тиж., 8, 9 трим., залік, іспит.

Полімерний стан речовин, основи процесів синтезу полімерів (полімеризація, поліконденсація, отвердіння, зшивання), полімераналогічних перетворень та макромолекулярних реакцій. Закономірності кінетики полімеризації та поліконденсації, елементарні стадії реакцій полімеризації, константи реакцій приєднання, перенесення та обрив ланцюга. Взаємозв'язок закономірностей синтезу полімерів з їхньою хімічною будовою та властивостями. Фізична хімія високомолекулярних сполук: розчини полімерів та їхні властивості, молекулярна маса, конфігурація і конформація полімерних ланцюгів, характеристики макромолекулярного клубка, термічні, теплофізичні та механічні, хімічні властивості полімерів, їхня корозійна та кліматична стійкість, екологічні аспекти хімії та фізико-хімії полімерів.

Кристалохімія

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит.

Основи кристалографії та кристалохімії, взаємозв'язок хімічної будови і складу сполук з їхньою кристалічною будовою, вплив кристалічної будови речовин на їхні хімічні властивості, основні типи кристалічних структур і будова їхніх ґраток. Будова природних та синтетичних кристалічних речовин, їхнє практичне використання.

Будова речовини

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік.

Основи будови речовини в газовому, рідкому та кристалічному станах та у вигляді плазми. Поняття геометрії молекул, передбачення їхньої форми та конформації. Порівняльні характеристики газів, рідин, скла, рідких кристалів та рідких монокристалів.

Хімічна технологія (ХМ.Б.135)

2,5 зал. б., 2 год./тиж., 10, 11 трим., залік, іспит.

Технологічні процеси в хімічних та споріднених виробництвах, їх закономірності та принципи технічного оформлення. Опис технологічних процесів неорганічної хімії, органічного синтезу та тонкого органічного синтезу. Основи нових екологічних технологій (маловідхідних, із замкнутим виробничим циклом, безреагентних, енергоресурсозберігаючих). Семінарські заняття.

Фізичні методи дослідження речовин

3 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, іспит.

Основні види хроматографічних методів аналізу та спрощена теорія хроматографічного процесу. Принципи мас-спектроскопії та хромато-мас-спектроскопії та їхнє використання для аналізу об'єктів довкілля. Основи ЯМР-спектроскопії як високоспецифічного та інформативного методу аналізу неорганічних, органічних та біоорганічних речовин. Поєднання різних фізико-хімічних методів для ефективного використання в аналізі об'єктів довкілля (ЯМР-хромато-мас-спектроскопія - високоефективна рідинна хроматографія тощо). Семінарські та лабораторні заняття.

Методика викладання хімії

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік.

Методичні особливості викладання хімії. Закріплення знань про основні закони та положення хімії як основи для свідомого розуміння будови та властивостей розмаїття природних та синтетичних речовин. Принципи наглядності та наочності у викладанні хімії, вироблення навиків роботи з хімічними речовинами та постановка навчального експерименту, перехід від простого до складнішого пояснення хімічних процесів та їхніх закономірностей. Педагогічна практика.

Цикл вибіркового професійно орієнтованих дисциплін

Хроматографія в аналізі об'єктів довкілля

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік.

Вироблення у студентів навичок роботи з аналізу складних газових сумішей із використанням капілярної газової хроматографії, рідинних складних сумішей і розчинів - високоефективної рідинної хроматографії та тонкошарової хроматографії, практичне ознайомлення з адсорбційною, йонообмінною, ситовою хроматографією, хроматографією на прищеплених фазах.

Спектральні методи в аналізі об'єктів довкілля

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік.

Практичні навички роботи з сучасним спектральним обладнанням із метою аналізу зразків складних об'єктів довкілля, оволодіння методами аналізу з використанням ІЧ-, УФ-, ЕПР-, ЯМР- та мас-спектроскопії для екохімічного аналізу газоподібних, рідких та твердих зразків об'єктів довкілля.

Статистична обробка експерименту в хімії

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., іспит.

Елементи теорії ймовірності та математичної статистики, їх застосування до вирішення екохімічного контролю. З використанням концепцій суб'єктивної ймовірності викладено вступ до теорії ризику.

Хімія навколишнього середовища

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік.

Хімічна будова і властивості природних органічних сполук, складових живих і відмерлих організмів та продуктів їхньої життєдіяльності. Класифікація природних органічних сполук та їх хімічних властивостей з точки зору нейтралізації шкідливого впливу штучно внесених в екосистему забруднень та застосування в екохімічному аналізі. Семінарські заняття та самостійне вивчення окремих розділів курсу.

Методи виділення і дослідження органічних сполук (ХМ.Б.162)

3 зал. б., 2 год./тиж., 8, 9 трим., залік, іспит.

Питання організації роботи з виокремлення зразків природних сполук із об'єктів довкілля та проведення хімічних і фізико-хімічних досліджень. Основи методів екстракції і концентрування мікрокількостей природних і синтетичних органічних сполук та важких металів із природних об'єктів. Основні методи дослідження природних сполук та їхні особливості.

Аналіз природних сполук

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік.

Способи підготовки природних сполук до аналізу та сучасні методи їхнього дослідження: ІЧ-, УФ-, ЯМР-, ЕПР-спектроскопія, хімічний елементний аналіз,

хроматографія, мас-спектроскопія та колоїдно-хімічні методи аналізу природних сполук.

Екологічні менеджмент, маркетинг та право

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., залік.

Екологічні менеджмент, маркетинг та право, їхній взаємозв'язок. Основи екологічного менеджменту, моніторинг окремих екооб'єктів, екосистем регіонів та країни. Функції менеджменту та маркетингу в природоохоронних заходах та його значення. Правові засади екологічного менеджменту, систематичний аналіз законодавчих актів та підзаконних нормативних документів стосовно екологічних проблем. Зарубіжний досвід у галузі екологічного менеджменту та екологічного права.

Аналітична хімія навколишнього середовища

3 зал. б., 2 год./тиж., 5, 6 трим., іспит.

Методи, способи та обладнання аналізу об'єктів довкілля (води, повітря, ґрунтів тощо). Організація проведення досліджень в стаціонарних умовах та з використанням пересувних хімічних лабораторій. Методики та правила відбору і зберігання проб.

ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ (MINOR)

БІОЛОГІЯ. Перша програма:

а) нормативні дисципліни (10,5 зал. б.)

Біохімія (БЛ.Б.04) -	5,0 зал. б.
Цитологія та гістологія (БЛ.Б.10) -	2,5 зал. б.
Молекулярна біологія (БЛ.Б.14) -	3,0 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (8 зал. б.)

Генетика (БЛ.Б.09) -	2,0 зал. б.
Вірусологія (БЛ.Б.07) -	2,0 зал. б.
Мікробіологія (БЛ.Б.12) -	3,0 зал. б.
Фізіологія людини та тварин (БЛ.Б.11) -	4,0 зал. б.
Радіобіологія (БЛ.Б.26) -	3,0 зал. б.

в) підсумкова форма контролю. Теза (0,5 зал. б.)

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати тітор, -19.

ЕКОЛОГІЯ

а) нормативні дисципліни (13 зал. б.)

Основи екології	2,0 зал. б.
Метеорологія і кліматологія	1,5 зал. б.
Загальна екологія	3,0 зал. б.
Екологія рослин	2,0 зал. б.
Популяційна екологія	2,0 зал. б.
Ландшафтна екологія	2,5 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (5,5 зал. б.)

Екологія мікроорганізмів	1,5 зал. б.
Екологія водоймищ з основами гідробіології	2,0 зал. б.
Ресурси та охорона навколишнього середовища	3,0 зал. б.
Палеоекологія	2,0 зал. б.
Моніторинг навколишнього середовища	2,5 зал. б.
Моделювання і прогнозування стану довкілля	3,0 зал. б.
Управління природоохоронною діяльністю	1,5 зал. б.
Основи статистичного аналізу даних	1,0 зал. б.
Нормування антропогенного навантаження на довкілля	1,5 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати тітор, - 18,5.

ФАКУЛЬТЕТ ПРАВНИЧИХ НАУК

Декан факультету -
Суценко Володимир Миколайович,
кандидат юридичних наук, професор
(4 корпус, кімн. 302, тел. 416-60-73,
e-mail: vladlaw@ukma.kiev.ua,
<http://law.ukma.kiev.ua>)

Заступник декана -
Александрова Наталія Валеріївна,
кандидат юридичних наук, доцент

Методист факультету -
Кучер Валентина Петрівна

Факультет розпочав свою діяльність у 1996/1997 н. р., а вже 2001 року за результатами різних соціологічних досліджень увійшов у десятку кращих юридичних факультетів вищих навчальних закладів України.

Перший випуск бакалаврів права відбувся 2000 року, а 2001 року - перший випуск спеціалістів права. З 2002/03 навчального року на факультеті відкрито магістерську програму з права за трьома спеціалізаціями: «Теорія і практика нормотворення», «Сучасні аспекти міжнародного комерційного арбітражу», «Актуальні проблеми цивільного права».

Особливість діяльності факультету полягає в тому, що програми підготовки фахівців поєднують у собі відповідні

навчальні дисципліни вітчизняної моделі спеціальності «правознавство» та дисципліни моделей західноєвропейських та американських правничих шкіл.

На факультеті функціонують такі кафедри: **загально-правових наук; державно-правових наук; галузевих правових наук; міжгалузевих правових наук**, у складі якої працює Криміналістична лабораторія.

У 2001/02 навчальному році на факультеті розпочала роботу Експериментальна навчальна лабораторія «Правнична клініка», в якій студенти старших курсів факультету надають безкоштовні правничі послуги незаможним верствам населення Києва та України. Діє Центр систем правової інформації та інноваційних методик юридичної освіти. Факультет має свою бібліотеку, фонд якої сьогодні складає вже близько 10 000 томів юридичної літератури. Значну частину книжок передали в дарунок бібліотеки Школи права Університету Балтимора (США), Коледжу права Англії та Уельсу (Великобританія) та інші закордонні партнери. Свої власні книжкові колекції подарували декан Суценко В. М., професори Коваль Л. В. і Копиленко О. Л. та інші викладачі.

Випускники факультету можуть на високому професійному рівні здійснювати юридичне обслуговування найрізноманітніших суб'єктів підприємницької діяльності як державному, так і приватному секторах економіки, а також працювати в юридичних фірмах (бюро, агенціях, конторах, відділах). Отримані знання вони можуть використовувати на різноманітних посадах в органах законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, державного управління та місцевого самоврядування України, викладачів права, науковців тощо.

З метою надання студентам різноманітних знань у галузях англосаксонської системи права та порівняльного правознавства запрошуються провідні викладачі університетів інших країн та відомі юристи-практики, серед яких: Богдан Футей - суддя Федерального суду США та інші судці США; професори Школи права Університету Балтимора (США); Фулбрайтівські стипендіати, професори права Гордон Гілтон,

Девід Ліпер та Дебора Сьюзен Вілкінсон; професори Коледжу права Англії та Уельсу та Квін Мері енд Вестфільд Коледжу Університету Лондона (Великобританія) та інші.

Факультет тісно співпрацює з:

Школою права Університету Балтимора (США) за програмою обміну професорами та надання фінансової підтримки у створенні матеріально-технічної та методичної бази;

Коледжем права Англії та Уельсу та Квін Мері енд Вестфільд Коледжем Університету Лондона за проектом створення Експериментальної навчальної лабораторії «Правнична клініка» та навчальних програм підготовки спеціалістів і магістрів права, а також фінансової підтримки у створенні бібліотеки та власної комп'ютерної бази

Колектив факультету підтримує ділові стосунки та співпрацює з Академією правових наук України, Національною юридичною академією України ім. Ярослава Мудрого, юридичними факультетами Київського національного університету ім. Тараса Шевченка та Львівського національного університету ім. Івана Франка; Національною академією внутрішніх справ України, Інститутом держави і права НАН України ім. В. Корецького, Інститутом законодавства Верховної Ради України, Спілками юристів та адвокатів України, Світовим Конгресом українських юристів. Факультет - колективний член Асоціації українських правничих шкіл, Української Асоціації студентів-правників, Асоціації юристів у галузі банківського і фінансового права України, а також один із засновників Асоціації молодих юристів України.

У 2001 році опубліковані монографії викладачів факультету: доцента, першого заступника Голови Верховного суду України **Стефанюка В. С.** «Судова система України та судова реформа» та доцента **Антонович М. М.** «Україна в міжнародній системі захисту прав людини»; навчальний посібник доцента **Смирнової Т. С.** «Правове регулювання місцевого самоврядування в Україні». Видані навчально-методичні збірники із серії «На допомогу студентам-правникам» із 35 навчальних дисциплін.

Студенти факультету **Мокрицька Ірина** (4 р. н.) і **Губарєв Кирило** (3 р. н.) стали лауреатами конкурсу «Студент Києва-2001».

Декан факультету **Сущенко В. М.** - лауреат другого Всеукраїнського щорічного конкурсу на краще професійне досягнення «Юрист року - 2000» у но-

мінації «Юрист - організатор юридичної науки і освіти».

Факультет першим у НаУКМА створив власну емблему та започаткував проведення щорічного свята - День факультету, яке відбувається у третю п'ятницю вересня.

ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Кафедра галузевих правових наук

Завідувач -

Мусяка Віктор Лаврентійович, кандидат юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

Методист -

Мокрицька Тамара Василівна

Смельянов Костянтин Валерійович, старший викладач

Логуш Любов Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент

Поліводський

Олександр Анатолійович, кандидат юридичних наук, доцент (Інститут держави і права НАН України ім. В. Корецького)

Поліщук Олексій Миколайович, асистент

Посполітак

Володимир Володимирович, кандидат юридичних наук, старший викладач

Солом'яний

Віктор Ростиславович, старший викладач

Філіп Степан Юрійович, старший викладач

Фрезе Христина Гарольдівна, старший викладач

Ханик-Посполітак

Роксолана Юрївна, кандидат юридичних наук, доцент

Кафедра державно-правових наук

Завідувач -

Цельєв Олексій Вікторович,
кандидат юридичних наук, доцент

Александрова Наталія Валеріївна,
кандидат юридичних наук, доцент

Бірченко Юлія Іванівна,
асистент

Железняк Наталія Анатоліївна,
старший викладач (Міністерство юстиції України)

Іщенко Юрій Вікторович,
кандидат юридичних наук, доцент (Національна академія внутрішніх справ України)

Кравченко Наталія Григорівна,
старший викладач (юрист Комерційного банку)

Овчиннікова Гізела Фоківна,
кандидат юридичних наук, доцент (Національний технічний університет «КПІ»)

Савенко Микола Дмитрович,
кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України (Судця Конституційного Суду України)

Стефанюк Володимир Сергійович
кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України (перший заступник Голови Верховного суду України)

Кафедра загально-правових наук

Завідувач -

Смирнова Тетяна Сергіївна,
кандидат юридичних наук, доцент

Методист -

Коталейчук Валентина Миколаївна

Антонович Мирослава Михайлівна,
кандидат філологічних наук, доцент, магістр права

Артикуца Наталія Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент

Журбелюк Галина Володимирівна,
кандидат історичних наук, доцент

Козярик Надія Степанівна,
старший викладач (приватний нотаріус)

Корбут Людмила Миколаївна,
старший викладач (адвокат)

Левшина Наталія Антонівна,
асистент

Лехник Наталія Любомирівна,
асистент

Паламарчук Людмила Петрівна,
старший викладач (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Шмарьова Тетяна Олександрівна,
старший викладач

Кафедра міжгалузевих правових наук

Завідувач -

Сущенко Володимир Миколайович,
кандидат юридичних наук, професор

Методист -

Ільченко Ніна Григорівна

Казміренко Людмила Іванівна,
кандидат психологічних наук, доцент (Національна академія внутрішніх справ України)

Костенко Олександр Миколайович,
доктор юридичних наук, професор (Київський університет права)

Литвинчук Ольга Степанівна,
асистент

Лихова Софія Яківна,
кандидат юридичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Майдан Іван Григорович,
кандидат історичних наук, доцент

Маляренко Василь Тимофійович,
кандидат юридичних наук, доцент, Заслужений юрист України (заступник Голови Верховного суду України)

Михайличенко

Борис Валентинович,
доктор медичних наук, професор (Національний медичний університет ім. О. О. Богомольця)

Присяжнюк Олексій Михайлович,
старший викладач

Криміналістична лабораторія

Завідувач -

Свірін Олександр Федорович

Експериментальна

навчальна лабораторія
«ПРАВНИЧА КЛІНІКА»

(вул. Набережно-Хрещатицька, 27, кімн. 4)

Завідувач -

Остріков Валентин Олександрович

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ ТА СПЕЦІАЛІСТІВ ПРАВА

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Юридична деонтологія і професійна етика (ПВ.Б.01)

1 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., залік, Сущенко В. М.

Історія виникнення юридичних спеціальностей, головні ознаки професії юриста, її місце серед інших спеціальностей та значення для розбудови правової держави.

Продовження: ПВ.Б.32.

Теорія держави і права (ПВ.Б.02)

3,5 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, Цельєв О. В.

Методологія дослідження державно-правових явищ, загальнотеоретичні правові поняття та категорії; сутність, зміст і форми держави і права; системи основних прав, свобод та обов'язків людини; поняття правової держави та її співвідношення з громадянським суспільством; структури права і законодавства; правових форм діяльності держави; правового регулювання суспільних відносин; місця законності та правопорядку в правовій та політичній системах.

Початок: ПВ.Б.01.

Продовження: ПВ.Б.06-29.

Історія держави і права зарубіжних країн (ПВ.Б.03)

3 зал. б., 3 год./тиж., 1, 2, 3 трим., залік, іспит, Шмарьова Т. О.

Інструментарій науки історії держави і права зарубіжних країн, конкретні державні інструменти та системи права, розкриття основних закономірностей процесу державно-правового розвитку.

Початок: ПВ.Б.02.

Продовження: ПВ.Б.23, 29.

Історія держави і права України (ПВ.Б.04)

3,5 зал. б., 4 год./тиж., 2, 3 трим., залік, іспит, Журбелюк Г. В.

Загальні закономірності виникнення і розвитку держави і права України від давніх часів до сучасного періоду.

Початок: ПВ.Б.02.

Продовження: ПВ.Б.06.

Державне право зарубіжних країн (ПВ.Б.05)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Овчиннікова Г. Ф.

Загальні положення науки державного права, конституції зарубіжних країн, конституційно-правові засади суспільного ладу та державної політики, держава та її конституційно-правовий статус, політичні партії та партійні системи, політичний режим, конституційно-правовий статус людини і громадянина, політико-територіальний устрій держав. Системи виборів та референдумів, форми правління, парламенту, уряду, місцевого самоврядування, правоохоронних органів, основи державного права країн, які відіграють важливу роль у світі.

Початок: ПВ.Б.03.

Продовження: ПВ.Б.29.

Конституційне право України (ПВ.Б.06)

2,5 зал. б., 3 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит, Саєнко М. Д.

Роль Конституції України, інших державно-правових актів у регулюванні суспільних відносин, загальних положень конституційного ладу, правового статусу громадян України, конституційно-правового регулювання прямого народовладдя, організація і функціонування органів державної влади, засобів масової інформації, територіального устрою України, символіки держави, охорони Конституції.

Початок: ПВ.Б.02.

Продовження: ПВ.Б.08.

Цивільне право (ПВ.Б.07)

7.5 зал. б., 5 год./тиж., 4-7 трим., залік, іспит, Мусяка В. Л.

Загальні положення про суб'єкти, об'єкти та склад цивільних правовідносин, а також положення про право власності, зобов'язальне право, авторське та суміжні права, патентне право, спадкове та сімейне право.

Початок: ПВ.Б.02.

Продовження: ПВ.Б.09, 10, 12, 13, 15, 19,26,28,29,31,41,46-49.

Адміністративне право та процес (ПВ.Б.08)

2,5зал. б., 4 год./тиж., 5, 6 трим., залік, іспит, Іщенко Ю. В.

Сутність, форми та методи державного управління, система виконавчої влади та її функції, проблема адміністративного примусу в державному управлінні і відповідальності, державне керівництво економікою, управління соціально-культурним будівництвом, адміністративно-політичною діяльністю та міжгалузевим державним управлінням.

Початок: ПВ.Б.06.

Продовження: ПВ.Б.16, 17, 24, 34, 42, 44, 47-49, 52.

Аграрне право (ПВ.Б.09)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, ЛогушЛ. В.

Місце аграрного права в системі права; джерела права; суб'єкти аграрних правовідносин; членські й трудові правовідносини; державне регулювання сільського господарства, право власності; організаційно-правові форми управління діяльністю сільськогосподарського підприємства; регулювання виробничої, фінансової, господарської та інших напрямів діяльності сільгосппідприємства; правове становище та напрями діяльності селянського і підсобного господарств; регулювання організації праці та її оплати; соціальні проблеми.

Початок: ПВ.Б.07.

Продовження: ПВ.Б.10, 12, 13, 15, 17, 19, 25, 27, 29, 37.

Екологічне право (ПВ.Б.10)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Краснова М. В.

Предмет, метод, системи та джерела екологічного права, права власності на екологічні об'єкти, управління в галузі екології, загальні положення права природокористування, правова охорона екологічних об'єктів, права землекористування, водокористування, користування надрами, лісами, тваринним світом, атмосферним повітрям та його охорона, природозаповідне право, правова охорона природи в сферах народного господарства.

Початок: ПВ.Б.06, 07.

Продовження: ПВ.Б.11, 13, 15, 17, 19, 27, 30, 34, 37, 47.

Міжнародне публічне право (ПВ.Б.11)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Антонович М. М.

Загальні положення, суб'єкти, джерела сучасного міжнародного права, співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права, міжнародно-правова відповідальність, право міжнародних договорів, дипломатичне і консульське право, право міжнародних організацій, міжнародне морське право, міжнародне повітряне право, міжнародне економічне право, мирні засоби вирішення спорів.

Початок: ПВ.Б.03, 05.

Продовження: ПВ.Б.26, 30, 31, 42, 46, 47, 48, 51.

Фінансове право (ПВ.Б.12)

2 зал. б., 3 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит, Кравченко Н. Г.

Загальні положення правового регулювання фінансових відносин, правовий стан суб'єктів фінансової діяльності. Податкове, банківське право, валютне регулювання, використання цінних паперів. Правове положення Національного банку України та інших форм банківських, фінансово-кредитних установ, механізм правового регулювання діяльності комерційних банків, їх реєстрації, надання банківського кредиту та розрахункових правовідносин.

Початок: ПВ.Б.07, 08.

Продовження: ПВ.Б.15, 17, 19, 23, 25, 26, 29, 31, 34, 38, 44, 46-48.

Трудове право (ПВ.Б.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит, Філіп С. Ю.

Правові механізми всіх інститутів: трудового договору, трудового правовідношення, колективних угод, колективного договору, працевлаштування громадян, часу роботи, часу відпочинку, оплата праці, гарантійних і компенсаційних виплат, дисципліни праці, матеріальної відповідальності сторін трудового правовідношення, охорони праці, трудових спорів і порядку їх вирішення, нагляду за додержанням трудового законодавства, соціального забезпечення і всі види допомоги в разі непрацездатності, а також допомоги сім'ям із дітьми.

Початок: ПВ.Б.07, 08.

Продовження: ПВ.Б.15, 16, 19, 25, 29, 30, 34, 36, 47, 48, 50, 52.

Кримінальне право (ПВ.Б.14)

7,5 зал. б., 5 год./тиж., 7-10 трим., залік, іспит, Лихова С. Я.

Кримінальне законодавство України, його принципи, підстави кримінальної відповідальності та загальні ознаки злочину, ознаки окремих злочинів, правила їх кваліфікації, відокремлення злочинів один від одного та суміжних із ними діянь, система, види кримінальних покарань, підстави та порядок призначення покарань, умови звільнення від кримінальної відповідальності, її заміна іншими заходами примусового впливу, погашення та зняття вироків.

Початок: ПВ.Б.02.

Продовження: ПВ.Б.18, 20, 21, 24, 25, 30, 35, 38, 39.

Цивільне процесуальне право (ПВ.Б.15)

3,5 зал. б., 5 год./тиж., 8, 9 трим., залік, іспит, Ханик-Посполітак Р. Ю.

Загальні положення цивільного процесу, правове положення осіб, які беруть участь у справі, провадження справ у суді першої інстанції, провадження справ у касаційній і наглядовій інстанціях, виконання судових рішень, участь у цивільному процесі іноземних громадян і осіб без громадянства, інститути арбітражного судочинства, нотаріат, третейські суди.

Початок: ПВ.Б.07.

Продовження: ПВ.Б.16, 22, 24, 30, 34, 37, 45.

Сімейне право (ПВ.Б.16)

1 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, ФрезеХ. Г.

Поняття та основні принципи сімейного права в Україні. Механізм сімейних правовідносин: особистих та майнових прав і обов'язків подружжя, укладення і припинення шлюбу. Поняття усиновлення (удочеріння), механізм опіки і піклування, права і обов'язки батьків і дітей, аліментні зобов'язання подружжя.

Судові та правоохоронні органи України (ПВ.Б.17)

1 зал. б., 3 год./тиж., 6 трим., іспит, Смирнова Т. С.

Наукові уявлення про основні засади організації та діяльності судової влади, правоохоронних органів України. Система, основні завдання, повноваження, інші питання організації та діяльності органів судової влади України, прокуратури, органів внутрішніх справ, Служби безпеки України, органів охорони державного кордону, органів державної податкової служби, державної контрольно-ревізійної служби, органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, інших правоохоронних органів.

Початок: ПВ.Б.08.

Продовження: ПВ.Б.15, 22, 24, 30, 34, 35, 37, 49.

Кримінальне процесуальне право (ПВ.Б.19)

4 зал. б., 5 год./тиж., 10,11 трим., залік, іспит, Маляренко В. Т.

Предмет науки кримінального процесу і головні її категорії, принципи кримінально-процесуальної діяльності та правового статусу її суб'єктів, порядок порушення та розслідування кримінальних справ, провадження справ у суді першої інстанції, перегляду вироків, постанов та ухвал суду, розгляду питань, що виникають при виконанні вироків.

Початок: ПВ.Б.14, 16.

Продовження: ПВ.Б.21, 45.

Криміналістика (ПВ.Б.20)

2,5 зал. б., 3 год./тиж., 10,11 трим., залік, іспит, Сущенко В. М.

Теоретичні основи розслідування злочинів, загальнонаукові та спеціальні методи криміналістики, теорія криміналістичної ідентифікації, основи криміна-

лістичної техніки, загальні положення теорії розслідування окремих видів злочинів, тактика провадження окремих слідчих дій.

Початок: ПВ.Б.14, 18, 20.

Продовження: ПВ.Б.38, 39.

Ділова українська мова (ПВ.С.21)

2 зал. б., 3 год./тиж., 13,14 трим., залік, іспит, Артикуца Н. В.

Офіційно-діловий стиль сучасної української мови, його основні риси і підстили (законодавчий, дипломатичний, судово-правовий, адміністративно-канцелярський). Аналіз стильових норм і мовних засобів (лексичних, морфологічних, синтаксичних) на матеріалі текстів українського і міжнародного законодавства та ділової документації різних жанрів. Укладання, редагування та переклад ділових текстів різних стилів і жанрів відповідно до вимог сучасного українського правопису й стилістики. Формування високої культури ділового мовлення і спілкування.

Адвокатська діяльність (ПВ.С.23)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 13 трим., залік, Корбут Л. М.

Історія виникнення та історичний шлях розвитку адвокатури в Україні, загальні засади організації адвокатської діяльності, діяльність адвоката в господарському, кримінальному та цивільному процесах.

Діяльність органів державного нагляду і контролю (ПВ.С.24)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 13 трим., залік, Александрова Н. В.

Поняття, принципи та загальні умови контролюючої та наглядової діяльності, поняття контролюючих органів та організацій, їх класифікація, аналіз механізмів та мета контролю, структура, компетенція та повноваження найважливіших контролюючих та наглядових органів та організацій.

Діяльність судових органів (ПВ.С.25)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 13 трим., залік, Стефанюк В. С.

Формування сучасної правосвідомості, правової культури, одержання наукових уявлень про судову владу, правовий статус суддів, судову систему, принципи організації і діяльності суду, органи суддівського самоврядування, контроль суду за законодавчою та виконавчою владами, забезпечення функціонування судових органів. Основи теорії судової влади, конституційні засади правосуддя, права, обов'язки та гарантії незалежності суддів України, діяльність держави по забезпеченню фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності суддів, діяльність органів суддівського самоврядування. Побудова судової системи, повноваження і склад судів різних інстанцій та їх діяльність по здійсненню правосуддя.

Діяльність органів юстиції (ПВ.С.26)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 13 трим., залік, Железняк Н. А.

Одержання знань про систему та діяльність органів юстиції, їх статус та місце у здійсненні державної правової політики. Положення про систему, правові та організаційні засади діяльності органів юстиції, їх завдання, порядок утворення та керівництво. Форми діяльності органів юстиції у забезпеченні реалізації державної правової політики, їх компетенція та повноваження.

Загальне і процесуальне діловодство (ПВ.С.27)

1 зал. б., 3 год./тиж., 13 трим., іспит.

Формування поняття сучасного діловодства, одержання уявлень про порядок роботи з документами.

Конституційний процес (ПВ.С.28)

1 зал. б., 3 год./тиж., 13 трим., іспит, Савенко М. Д.

Діяльність органів конституційної юрисдикції. Інститут конституційної юстиції: поняття та зміст предмета конституційного процесу як галузі права і науки, історія становлення і розвитку спеціалізованих органів судового конституційного контролю, реалізація та механізм правової охорони Конституції, захист основних прав і свобод людини і громадянина, форми та види конституційного контролю, тлумачення норм права, порядок створення, склад, компетенція, організація та діяльність конституційних судів, правовий статус суддів цих судів, поняття і принципи конституційного судочинства, процедура розгляду справ органами конституційної юрисдикції, особливості провадження за

окремими категоріями справ. Підстави та порядок звернення до Конституційного Суду, права і обов'язки учасників конституційного судочинства, рішення органу конституційної юрисдикції та їх наслідки.

Основи правової статистики (ПВ.С.29)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 13 трим., залік, Паламарчук Л. П.

Загальнотеоретичні питання правової статистики, принципи і методи організації збору статистичних даних про правопорушення та діяльність органів охорони правопорядку щодо контролю за ними, принципи і методи обробки результатів статистичного спостереження, поняття узагальнюючих показників, а також аналіз статистичних даних. Практичні навички проведення статистичних досліджень певних соціальних явищ.

Правнича психологія (ПВ.С.30)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 13 три м., іспит, Казміренко Л. І.

Система загальнотеоретичних та практично орієнтованих психолого-правових знань, а також вмінь і навичок психологічного опосередкування правничої діяльності.

Право соціального захисту (ПВ.С.31)

1 зал. б., 3 год./тиж., 13 трим., іспит, Філіп С. Ю.

Професійна відповідальність правника (ПВ.С.32)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 13 трим., залік, Сущенко В. М.

Основні засади професійної відповідальності правника, специфічні норми адвокатської, суддівської, прокурорської професійної етики тощо. Викладання курсу побудовано на методах Сократа та компаративістики. Засади професійної відповідальності правників у країнах Європи, Англії та Америки.

Цикл вибіркових професійно орієнтованих дисциплін (мінімальна кількість залікових балів - 22,5)

Кримінологія (ПВ.Б.33)

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Костенко О. М.

Злочинність, особа злочинця, причини і умови злочинності та окремих злочинів, попередження злочинів; кримінологічна характеристика та попередження окремих видів та груп злочинів (злочинів неповнолітніх, рецидивною, професійною, організованою злочинністю, насильницькою та корисливою злочинністю, хуліганства, необережних та інших злочинів); проблеми розвитку та сучасного становища вітчизняної та зарубіжної кримінології.

Початок: ПВ.Б.14.

Продовження: ПВ.Б.20, 21.

Правові основи підприємницької та інвестиційної діяльності (ПВ.Б.18)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., Фрезе Х. Г.

Основи і джерела правового регулювання, забезпечення та гарантії підприємницької діяльності.

Початок: ПВ.Б.07, 13.

Продовження: ПВ.Б.37, 38, 40, 44, 46-48, 50, 52.

Податкове право (ПВ.Б.34)

2 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Александрова Н. В.

Сутність правових норм, що регулюють розміри, форми, методи та терміни стягнення податків та платежів, що носять податковий характер, які потрібні державі для виконання її функцій.

Початок: ПВ.Б.08.

Продовження: ПВ.Б. 12-17, 19, 26, 27, 29, 30, 31, 34, 37, 46-48.

Основи римського права (ПВ.Б.35)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., залік, Солом'яний В. Р.

Найважливіші цивілістичні категорії права Древнього Риму, підготовка до вивчення сучасного національного та міжнародного цивільного права.

Початок: ПВ.Б.03, 11.

Продовження: ПВ.Б.26, 30, 31, 43.

Корпоративне право (ПВ.Б.36)

1 зал. б., 1 год./тиж., 11 трим., залік, Посполітак В. В.

Початок: ПВ.Б.07.

Продовження: ПВ.Б.37, 40, 42, 46-48.

Міжнародне приватне право (ПВ.Б.37)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, Солом'яний В. Р.

Загальні положення міжнародного приватного права, його джерела, питання регулювання приватних відносин цивільного характеру (цивільних, сімейних, трудових), ускладнених іноземним елементом.

Початок: ПВ.Б.11.

Продовження: ПВ.Б.19, 42.

Права людини та їх захист (ПВ.Б.38)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., залік, Антонович М. М.

Природа прав людини, їх класифікація, аналіз правового статусу людини і громадянина в Україні, підстави державно-юридичного обмеження прав людини, розвиток прав людини в історії українського народу, фізичні та особистісні, процесуальні, політичні, економічні, соціальні й культурні права людини, колективні права та права жінок і дітей, співвідношення національних та міжнародних механізмів забезпечення прав людини.

Господарське процесуальне право (ПВ.Б.39)

2 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., іспит, Логуш/1. В.

Організація арбітражних судів, доарбітражне врегулювання господарських спорів, підвідомчість господарських спорів, учасники арбітражного процесу, доказ в арбітражному процесі, порядок подання позову та порушення провадження у справі, вирішення господарських спорів, рішення, ухвали та постанови арбітражного суду та їхнє виконання.

Початок: ПВ.Б.15.

Судова медицина та психіатрія (ПВ.Б.40)

1 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік, Михайличенко Б. В.

Питання, що виникають у процесі розслідування і судового розгляду щодо кримінальних експертиз, використання на практиці даних цих експертиз для побудови слідчих версій.

Початок: ПВ.Б.20, 30.

Продовження: П В. Б. 21.

Житлове право (ПВ.Б.42)

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, Солом'яний В. Р.

Забезпечення громадян житлом, а також користування ним.

Початок: ПВ.Б.07.

Продовження: ПВ.Б.49.

Історія політико-правових вчень про державу і право (ПВ.Б.43)

1 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік.

Історичний процес нагромадження знань у галузі держави і права (загально-теоретичних, державно-правових, цивільно-правових, кримінально-правових та інших) у вигляді вчень, теорій, шкіл, ідей у різні періоди (рабовласницький, феодальний, буржуазний, соціалістичний, посткапіталістичний, постсоціалістичний) із визначенням своєрідності систем юридичного знання певних народів і держав, вітчизняна думка про державу та право.

Початок: ПВ.Б.03, 04.

Муніципальне право (ПВ.Б.44)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Смирнова Т. С.

Поняття та принципи місцевого самоврядування; основні етапи інституціоналізації місцевого самоврядування в правовій системі України; характеристики територіальної, організаційно-правової, матеріальної і фінансової основ місцевого самоврядування; функції та повноваження місцевого самоврядування; муніципальний рух в Україні та на світовому рівні.

Судова риторика (ПВ.Б.45)

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 три м., залік.

Інструментарій етапів підготовки публічного виступу, психолого-педагогічні основи активізації уваги судової аудиторії, способи обґрунтування винності і невинності підсудного, вимоги до промов ораторів-юристів всіх інстанцій і всіх видів їх професійної діяльності.

Початок: ПВ.Б.01.

Нотаріат України (ПВ.Б.46)

1 зал. б., 3 год./тиж., 11 три м., залік, Козярик Н. С.

Нотаріат, система органів і посадових осіб, які вчиняють нотаріальні дії, принципи нотаріального провадження, загальні правила здійснення нотаріальних дій, правила здійснення окремих нотаріальних дій.

Початок: ПВ.Б.08.

Кримінально-виконавче право (ПВ.С.47)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 9 трим., залік.

Бухгалтерський облік і судово-бухгалтерська експертиза (ПВ.С.48)

1 зал. б., 3 год./тиж., 14 три м., іспит.

Біржове право (ПВ.С.49)

1 зал. б., 1 год./тиж., Ютрим., залік.

Історія становлення та розвитку бірж, їх правове становище та порядок діяльності, правовий статус учасників біржових торгів, порядок здійснення біржової торгівлі товарами та продукцією, валютою та цінними паперами, функції бірж, правова природа біржових угод та їх ознаки.

Банківське право (ПВ.С.50)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, Емельянов К. В.

Проблеми правового регулювання європейської та світової банківської практики, порівняльний аналіз регулювання правових відносин банківської сфери в Україні та міжнародного досвіду.

Право інтелектуальної власності (ПВ.С.51)

1,5 зал. б., 5 год./тиж., 14 трим., іспит, Костюк В. Л.

Правові механізми забезпечення права інтелектуальної власності; уміння застосовувати правові засоби реалізації і захисту авторського права і суміжних прав; права промислової власності, прав на інші, в т. ч. нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Право Європейського Союзу (ПВ.С.52)

1,5 зал. б., 5 год./тиж., 14 трим., іспит, Ханік-Посполітак Р. Ю.

Основи права Європейського Союзу, історія його виникнення і розвитку, інститути ЄС, джерела права, функціонування внутрішнього ринку ЄС.

Правове регулювання державної служби (ПВ.С.53)

1 зал. б., 3 год./тиж., 14 трим., іспит.

Основні засади організації державного управління, його правове забезпечення, порівняння з досвідом інших країн Європи та Північної Америки, характеристика правовідносин у сфері державного управління, організація державної служби, правові основи організації діяльності органів виконавчої влади та їх відносини з громадянами.

Правове регулювання обігу цінних паперів (ПВ.С.54)

1 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, Фрезе Х. Г.

Юридична природа цінних паперів як об'єктів цивільних правовідносин, підходи до їх класифікації та особливості правового регулювання цивільно-правових угод із цінними паперами. Державне регулювання обігу цінних паперів, структура та правовий статус учасників Національної депозитарної системи, особливості обігу бездокументарних цінних паперів та похідних цінних паперів.

Правове регулювання банкрутства (ПВ.С.55)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, Солом'яний В. Р.

Історія становлення і розвитку інституту банкрутства в Україні, досвід зарубіжних країн, перспективи удосконалення національного законодавства про банкрутство, конкурсне право і процес, процедури банкрутства та порядок їх здійснення.

Міжнародний комерційний арбітраж (ПВ.С. 56)

1 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, ЛогушЛ. В.

Переваги і недоліки міжнародного комерційного арбітражу, відомості між арбітражем і судовим процесом, впровадження міжнародних стандартів у міжнародному комерційному арбітражі, процедура міжнародного арбітражу, законодавство, що регулює арбітражний процес, визнання і виконання іноземних арбітражних рішень, а також практика реалізації арбітражного процесуального законодавства.

Митне право (ПВ.С.57)

1 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит.

Митне право як комплексна галузь права України; правові основи функціонування Державної митної служби України; тарифне та нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні; загальні питання митного оформлення товарів; організація митного контролю та відповідальність за порушення митного законодавства.

Договірне право (ПВ.С.58)

1 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., іспит, Поліводський О. А.

Теорія договірного права та правові норми, що регулюють договірні відносини; узагальнення попередніх цивілістичних знань про договори та договірні зобов'язання.

Порівняльно-виборче право і парламентаризм (ПВ.С.59)

1 зал. б., 4 год./тиж., 14 трим., залік.

Дипломатичний протокол та етикет ділового спілкування (ПВ.С.60)

1 зал. б., 3 год./тиж., 14 трим., залік, Майдан І. Г.

Дисципліни вільного вибору студента, що пропонують кафедри факультету

Навчально-науковий семінар (ПВ.Б.61)

1,5 зал. б., 1 год./тиж., 7-9 трим., тези, Антонович М. М.

Початок: ПВ.Б.01, 02, 06.

Дипломатичне та консульське право (ПВ.Б.62)

2 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., іспит, Майдані. Г.

Початок: ПВ.Б.11, 45.

Методика викладання правознавства (ПВ.Б.63)

1 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік.

Початок: ПВ.Б.01-04, 06.

Публічні свободи (ПВ.Б.64)

0,5 зал. б., 1 год./тиж., 10 трим., залік.

Початок: ПВ.Б.06, 13.

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

Декан факультету -
Бажал Юрій Миколайович,
доктор економічних наук, професор
(6 корпус, кімн. 404,
тел. 416-60-33, факс 239-24-90,
e-mail: bazhal@eerc.kiev.ua)

Заступник декана -
Лук'яненко Ірина Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент
(6 корпус, кімн. 410,
тел. 239-24-94, факс 239-24-90,
e-mail: luk@eerc.kiev.ua)

Методист факультету -
Корольова Ольга Олегівна
(6 корпус, кімн. 404, тел. 416-60-33)

Створений у серпні 2000 року на базі департаменту економічних наук НаУКМА.

Факультет готує **фахівців-економістів** за програмами освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра, спеціаліста, магістра, а також аспірантури.

Освітньо-професійні програми відповідають державним стандартам вищої освіти України, а також уніфіковані з сучасними «західними» стандартами вищої економічної освіти. Завдяки цьому в 1996 році кафедра економічної теорії НаУКМА перемогла в конкурсі Консорціуму економічних досліджень та освіти (EERC) щодо

визначення в Україні базової кафедри для створення міжнародної магістерської програми з економічної теорії.

Консорціум EERC - громадсько-приватна організація, створена ресурсами Фонду Євразія (за фінансової підтримки Агентства міжнародного розвитку CULIA), Фонду Форда, Інституту Відкритого суспільства, Благодійного фонду П'ю, Фонду Старра, Світового банку, Міністерства зовнішніх справ Норвегії та Швеції. Загальний нагляд за магістерською програмою з економіки НаУКМА здійснює Міжнародна наглядова рада, членами якої є: професор Андерс Аслунд (Фонд Карнегі), професор Роберт Болдвін (Віконсінський університет), професор Юрій Бажал (НаУКМА), професор Роберт Кемпбел (Університет Індіани), професор Лутц Хоффман (Німецька консультативна група), професор Жорж де Меніл (Вища школа соціальних наук, Париж), професор Мікаел Мікаелі (Єврейський університет), професор Адоніс Яців (Університет Торонто). Докладніше цю програму висвітлено в розділі «Магістеріум».

Підготовка на факультеті ведеться згідно з затвердженою освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціальності «Економічна теорія» для фахівця, здатного виконувати професійну роботу на первинних посадах: економіста, економічного радника, консультанта з економічних питань, оглядача з економічних питань, наукового співробітника (економіка). Навчальний процес побудовано з орієнтацією на поглиблене опанування студентами академічних знань та застосування організаційних принципів Liberal Arts Education.

На факультеті діють програми вищої освіти трьох освітньо-кваліфікаційних рівнів та аспірантури:

- **БАКАЛАВРСЬКА**- професійного напрямку 6.0501 «Економіка і підприємництво» за спеціальностями: «Економічна теорія», «Фінанси», 4 роки навчання;
- **СПЕЦІАЛІСТА**- спеціальності 7.050101 «Економічна теорія», 1 рік навчання;
- ♦ **МАГІСТЕРСЬКА** - спеціальності 8.050101 «Економічна теорія», магістерська програма з еко-

номіки Консорціуму економічних досліджень та освіти (ЕЕЯС), 2 роки навчання;

- АСПІРАНТУРА-спеціальності «Економічна теорія», «Економіко-математичні методи», «Міжнародна економіка», 3 роки навчання.

Кафедра фінансів Факультету економічних наук ліцензована Міністерством освіти і науки України з напрямом підготовки «Економіка і підприємництво» за спеціальністю «Фінанси» і з 2002/2003 н. р. розпочинає підготовку бакалаврів за цією спеціальністю для роботи на посадах фінансових аналітиків. Зміст навчальної програми відповідає як вітчизняним освітнім стандартам, так і американській методології у галузі фінансів та фінансового менеджменту. Це дозволить нашим випускникам ефективно працювати як в умовах неформованого ринкового середовища, так і в умовах країни з розвинутою ринковою економікою.

Навчальний процес на факультеті забезпечують визнані в Україні викладацькі кадри: професори, доценти, провідні вчені, більшість із них пройшли стажування за кордоном і адаптують сучасні західні стандарти викладання економічних дисциплін до українських реалій. Активну роль у навчальному процесі відіграють візитуєчі професори провідних університетів США, Канади та Європи, які читають курси англійською мовою на магістеріумі та, частково, на бакалавраті. Вікопними стають гостьові лекції видатних учених-економістів світового рівня, дипломатів, провідних українських учених, політиків та урядовців, аналітиків МВФ, Світового банку, впливових міжнародних організацій тощо. Так, у 2000-2001 роках НаУКМА відвідали: лауреат Нобелівської премії 1999 року з економіки, професор Колумбійського університету (США) Роберт Мандел, экс-президент Американської економічної асоціації, професор Стенфордського університету (США) Анне Крюгер, президент Світового банку Джеймс Волфенсон, автор відомих підручників з економічної теорії професор Гарвардського університету (США) Грегорі Манків.

Українські викладачі факультету неодноразово вигравали міжнародні гранти для професійного розвитку. Це - авторитетні стипендії програм Фулбрайта, ІІЕХ, Маскі з перебуванням у Стенфордському, Принстонському, Гарвардському, Джорджа Вашингтона університетах США, а також

гранти, які дозволили ознайомитися з досвідом французьких, німецьких, японських університетів. Декан факультету є членом Європейської академічної асоціації деканів (DEAN).

Більшість професорів і доцентів факультету - автори підручників та навчальних посібників, які зайняли провідне місце у вищій економічній освіті України. Активна наукова робота професорсько-викладацького складу створює методологічну базу для постійного вдосконалення змісту і форм навчального процесу на програмах факультету.

Наукова робота на факультеті пов'язана з дослідженням актуальних теоретичних і практичних проблем перехідної економіки України. Викладачі кафедри розробляють такі наукові напрями: **перехідна економіка та економічні реформи; економічне зростання економічна теорія технологічних змін економічні аспекти глобальних змін проблеми міжнародної торгівлі та торговельної політики; економічна інтеграція; моделювання фінансової системи України на макро- та мікрорівнях; моделювання сектора електроенергетики України; стратегія і тактика підвищення цінності фірми; регіональна економіка; проблеми вищої освіти в Україні.**

Щорічно в серії «Наукових записок НаУКМА» виходить випуск «Економіка», в якому переважно представлено наукові статті співробітників факультету. Крім того, щорічно виходить спеціальний випуск збірки «Наукових записок», де публікуються найкращі доповіді учасників наукової практичної конференції НаУКМА. Обидва видання входять до переліку фахових наукових видань ВАКУ України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт.

З метою підтримки наукової діяльності викладачів факультету Міжнародний комерційний банк (м. Київ) разом із НаУКМА заснували в 2000 році цільовий «Стипендійний фонд для професорсько-викладацького складу факультету економічних наук НаУКМА». 2002 року стипендіатами фонду стали доктори економічних наук, професори В. В. Сопко та А. М. Єріна і кандидат економічних наук, доцент Л. І. Краснікова.

Рівень державної акредитації: в 1998 році Державна акредитаційна комісія України визнала НаУКМА акредитованим за четвертим рівнем з напрямом 0501 «Економіка і підприємництво (економічна теорія)» за спеціальністю 8.050101 «Економічна тео-

рія» (рішення ДАК від 8 грудня 1998 р., протокол № 17; диплом: серія НД-ІЧ №114556), у липні 2001 року Міністерством освіти і науки ліцензовано спеціальність 6.050103 «Фінанси».

ПРОФЕСОРСЬКО- ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Кафедра економічної теорії

Завідувач -

Бажал Юрій Миколайович,
доктор економічних наук, професор

Методист -

Загранична Ольга Іванівна
(6 корпус, кімн. 207, тел. 416-60-42)

Бураковський Ігор Валентинович,
доктор економічних наук, професор

Горкіна Лариса Павлівна,
доктор економічних наук, професор
(Інститут економіки НАН України)

Іванова Наталія Юріївна,
кандидат економічних наук, доцент

Кузьменко Валерій Павлович,
кандидат економічних наук, доцент (Національний інститут проблем міжнародної безпеки РНБОУ)

Купець О. В.,
аспірант

Малий Іван Йосипович,
доктор економічних наук, професор
(Київський національний економічний університет)

Михалевич

Михайло Володимирович,
доктор фізико-математичних наук, професор
(Українська академія зовнішніх відносин)

Овчаренко Леся Валеріанівна,
старший викладач (бізнес-радник, АТЗТ
«Агентство з розвитку підприємництва»)

Орел Євген Миколайович,
кандидат економічних наук, доцент

Пан Лілія Володимирівна,
кандидат економічних наук, доцент

Спасітелєва Світлана Олексіївна,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Тимочко Наталія Олександрівна,
кандидат економічних наук, доцент
(Київський національний економічний університет)

Третяк Інна Олексіївна,
кандидат економічних наук (Київський національний економічний університет)

Тьорло

Володимир Олександрович,
кандидат економічних наук, доцент
(Академія праці і соціальних відносин)

Кафедра фінансів

Завідувач -

Лук'яненко Ірина Григорівна,
кандидат економічних наук, доцент

Методист -

Донкоглова Наталія Анатоліївна
(6 корпус, кімн. 409, тел. 416-60-42)

Галицька Елеонора Вікторівна,
кандидат економічних наук, доцент
(Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Горбачук Василь Михайлович,
кандидат економічних наук (Інститут кібернетики НАН України)

Данілова Людмила Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент
(Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Єріна Антоніна Михайлівна,
доктор економічних наук, професор
(Київський національний економічний університет)

Івахненко

Сергій Володимирович,
кандидат економічних наук, доцент

Краснікова Лариса Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент

Михайличенко Сергій Юрійович,
кандидат економічних наук, доцент (Національний банк України)

Сопко Василь Васильович,
доктор економічних наук, професор
(Київський національний економічний університет)

Степанкова Тетяна Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент
(Академія Державного управління при Президентові України)

Шпортюк

Володимир Григорович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Шумська Світлана Степанівна,
кандидат економічних наук, доцент (Інститут економічного прогнозування НАН України)

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ДИСЦИПЛІНИ ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ

ПРОГРАМА БАКАЛАВРАТУ ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО (ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ, ФІНАНСИ)

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Політична економія

2 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., іспит, Малий І. Й.

Загальні основи економічного життя суспільства; закономірності розвитку суспільного виробництва; дії економічних законів і методи їх використання; напрями еволюції основних соціально-економічних систем.

Початок: Основи економічних знань (програма загальноосвітньої школи).

Продовження: Економічна теорія підприємництва. Макроекономіка. Мікроекономіка.

Економіка-1

2 зал. б., 1 трим., іспит, Шумська С. С.

Пропедевтика основ економічної теорії й загальні уявлення про центральні економічні проблеми суспільства, основні засоби економічної координації та аналіз поведінки споживача. Структури ринку: досконала конкуренція та монополія.

Початок: Основи економічних знань (програма загальноосвітньої школи).

Продовження: Економічна теорія підприємництва. Макроекономіка. Мікроекономіка.

Історія економічних учень

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Ти мочко Н. О., Третяк і. О.

Гене́за економічної теорії та методи економічного аналізу від економічної ідеї Стародавнього світу до сучасних економічних доктрин, зокрема розвиток класичної школи та її альтернатив, неокласичних концепцій, кейнсіанства, сучасний етап розвитку світової економічної думки: неоконсерватизм, посткейнсіанство, радикальна політекономія, соціал-демократичні політичні теорії.

Початок: Політекономія; Економіка-1.

Продовження: Макроекономіка. Мікроекономіка. Економетрика.

Економіка України

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Тьорло В. О.

Оцінка економічного стану і потенціалу сучасної України з позицій її ресурсної бази, геополітичного положення, цілей і завдань політики сталого розвитку. Теорія і практика розміщення продуктивних сил країни, обґрунтування оптимальних напрямів їх розвитку. Принципи і особливості розміщення продуктивних сил України в контексті проблем економічного зростання і структурної перебудови, методів та інструментів економічної політики та зовнішньоекономічної діяльності.

Початок: Політекономія.

Продовження: Макроекономіка. Мікроекономіка.

Економічна історія

1 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, Тимочко Н. О., Третяк і. О.

Економічна історія зарубіжних країн та України. Вивчення історії розвитку економіки окремих країн, загальних та спільних тенденцій господарства, створення суцільної картини матеріального життя людства, історичний розвиток економіки високорозвинутих зарубіжних країн: США, Англії, Франції, Німеччини, Японії. Історико-економічний аналіз цього розвитку на окремих етапах, його тенденції, причини піднесення або зниження темпів. Історико-економічний розвиток України, вплив на нього економіки тих країн, у склад яких вона входила протягом сторіч, тенденції розвитку останніх десятиріч, що найбільш вплинули на сучасний стан економіки України.

Історія економічної думки в Україні

1,5 зал. б., 6 трим. іспит. Горкіна Л. П.

Історико-економічна та інтелектуальна спадщина українського народу. Історія виникнення і розвитку економічних поглядів, ідей, теорій в Україні в контексті світового розвитку економічної думки.

Початок: Економічна історія України.

Економічна теорія підприємництва

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Іванова Н. Ю.

Вступ до мікроекономіки, основи мікроекономіки: ключові поняття, термінологія та основний науковий апарат. Вивчення поведінки і механізм прийняття рішень на рівні окремого споживача або фірми. Теорія виробництва, поняття виробничої функції та витрат виробництва, основи аналізу та взаємодії попиту і пропозиції.

Початок: Політекономія. Економіка-1.

Продовження: Мікроекономіка. Економіка фірми.

Дослідження операцій

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Шпортюк В. Г.

Пошук найкращого (оптимального) способу дій задля розв'язання тієї чи іншої проблеми економічного, організаційного або іншого характеру. Математичні моделі та методи, що розглядаються як у теоретичному, так і в прикладному аспектах.

Початок: Математика-1, 2.

Продовження: Мікроекономіка. Економетрика. Макро- та мікроекономічне моделювання.

Макроекономіка

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Бажал Ю. М.

Макроекономічні категорії, показники та моделі, які описують поведінку національної економічної системи, методологія побудови системи національних рахунків, макроекономічна рівновага, екзогенні та ендогенні теорії економічного зростання, концепції державного регулювання ринкової економіки, теорія фіскальної та грошово-кредитної політик, моделі відкритої економіки.

Початок: Політекономія. Економіка-1. Математика.

Продовження: Макроекономічний аналіз. Макро- та мікроекономічне моделювання. Міжнародна економіка. Економіка перехідного періоду. Макроекономічна політика.

Статистика

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Єріна А. М., Галицька Е. В.

Статистичні методи оброблення соціально-економічної інформації. Статистичні показники, їх джерела, використання в економічному аналізі. Комп'ютерні засоби оброблення статистичної інформації.

Початок: Економіка України. Математична статистика.

Продовження: Економетрика. Макроекономічний аналіз.

Мікроекономіка

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Краснікова Л. І.

Теорія корисності, аналіз поведінки споживача, рівняння Слуцького, теорія фірми, досконала конкуренція, монополія, олігополія, монополістична конкуренція, елементи теорії ризику, часткова та загальна рівновага, ринки факторів виробництва, громадські блага та фіаско ринку, мікроекономічні ефекти перехідного періоду.

Початок: Політекономія. Економіка-1. Економічна теорія підприємництва. Дослідження операцій.

Продовження: Макро- та мікроекономічне моделювання. Економіка фірми. Економіка міжнародної торгівлі.

Економіка праці

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Купець О. В.

Теоретико-методологічні та соціально-економічні питання трудових відносин у суспільстві. Аналіз конкретних економічних ситуацій та інтерпретація одержаних результатів. Теоретичні моделі ринку праці, результати пов'язаних з ними емпіричних досліджень. Безробіття та соціальна нерівність, актуальні проблеми оплати праці та соціального захисту.

Початок: Макроекономіка. Мікроекономіка. Політична економіка.

2 зал. б., 6 год./тиж., 6 грим., іспит, Лук'яненко І. Г.

Оцінювання кількісних закономірностей економічних процесів за допомогою математико-статистичних методів та моделей. Принципи побудови економічних моделей, сфери та напрями їх можливого застосування.

Початок: Математична статистика. Статистика. Макроекономіка. Мікроекономіка.

Продовження: Макроекономічний аналіз. Економіка фірми. Макро- та мікроекономічне моделювання. Економіка міжнародної торгівлі.

Економіка фірми

3 зал. б., 3-4 год./тиж., 7, 8 три м., залік, іспит, Іванова Н. Ю.

Сучасні підходи до ефективної організації та планування виробництва. Економічна природа витрат та методи їх зниження, формування цінової та інвестиційної стратегії фірми в умовах нестабільного економіко-правового середовища.

Початок: Економічна теорія підприємництва. Мікроекономіка.

Продовження: Бухгалтерський облік. Економіка міжнародної торгівлі. Фінансовий менеджмент.

Макроекономічний аналіз

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 три м., іспит, Михайличенко С. Ю.

Основи методології побудови міжнародної макроекономічної статистики. Міжнародна система національних рахунків та методи макроекономічного аналізу. Технологія макроекономічного фінансового програмування та прогнозування, використання її для розробки національних макроекономічних програм.

Початок: Політекономія. Статистика. Макроекономіка. Економетрика.

Продовження: Макро- та мікроекономічне моделювання. Міжнародна економіка. Економіка України перехідного періоду. Макроекономічна політика.

Теорія економічних циклів та антикризової політики

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 три м., іспит, Кузьменко В. П.

Теорія промислових криз видатного українського вченого Михайла Туган-Барановського та теорія «довгих хвиль» його учня Миколи Кондратьєва, а також праці Й. Шумпетера, Д. Кейнса, С. Кузнеця, Г. Менша та інших. Інструментарій антициклічної політики, антикризовий менеджмент на макроекономічному та мікроекономічному рівнях із досвіду США, країн із перехідною економікою, зокрема Росії. Сучасні проблеми антикризової політики в Україні.

Початок: Політекономія. Історія економічної думки. Макроекономіка.

Продовження: Макроекономічний аналіз. Міжнародна економіка. Економіка України перехідного періоду. Макроекономічна політика.

Фінанси

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 три м., іспит.

Суть та теорія фінансів, їх функції та роль у ринковій економіці. Бюджетний механізм і фінансові інститути держави. Бюджетно-фінансова політика. Доходи і видатки державного бюджету. Бюджетний кодекс України. Місцеві фінанси і міжбюджетні відносини. Державний кредит і державний борг. Фінансовий ринок. Фінансовий механізм зовнішньоекономічних відносин.

Початок: Статистика. Макроекономіка. Мікроекономіка.

Продовження: Макро- та мікроекономічне моделювання. Міжнародна економіка. Фінансовий менеджмент. Макроекономічна політика.

Макро- та мікроекономічне моделювання

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 три м., іспит, Михалевич М. В.

Синтез знань, отриманих студентами з математичних, економічних та інших дисциплін з метою практичного застосування їх в аналізі різних економічних процесів за допомогою економіко-математичного моделювання.

Початок: Дослідження операцій. Макроекономіка. Мікроекономіка. Економетрика.

Продовження: Фінансовий менеджмент. Економіка міжнародної торгівлі. Макроекономічна політика.

Менеджмент

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Овчаренко Л. В.

Організації, менеджери та успішне керування. Комунікації. Прийняття рішень. Функції управління. Забезпечення ефективності діяльності організацій: соціальні основи, інформація, середовище. Споживацькі ринки та поведінка споживачів.

вачів. Розробка товарів, ціноутворення, розповсюдження, просування товарів.

Початок: Економічна теорія підприємництва. Мікроекономіка.

Продовження: Маркетинг. Фінансовий менеджмент. Економіка перехідного періоду.

Міжнародна економіка

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Бураковський І. В.

Основні теорії міжнародної торгівлі (класичні та неокласичні теорії). Механізм торговельної політики (економіка протекціонізму, економічна інтеграція). Аналіз основ міжнародних валютно-кредитних відносин (платіжний баланс, валютний ринок тощо) та інструментів валютно-кредитної політики (валютні курси, валютне обмеження, облікові ставки іт. д.). Міжнародні економічні інститути, особливості розвитку окремих секторів світового господарства.

Початок: Макроекономіка. Мікроекономіка. Макроекономічний аналіз. Фінанси.

Продовження: Економіка міжнародної торгівлі. Макроекономічна політика.

Бухгалтерський облік

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Сопко В. В.

Основні питання предметної сутності та загальної методології бухгалтерського обліку в процесі суспільного відтворення, в управлінні виробничими та комерційними процесами, формування вартісних параметрів суспільного відтворення та економіко-правових відносин у суспільстві на рівні основних господарюючих формувань - підприємств, фірм тощо при створенні суспільного продукту, розподілі та перерозподілі національного доходу. Сукупність теоретичних та практичних питань методології та організації бухгалтерського обліку на рівні підприємства.

Початок: Економічна теорія підприємництва. Економіка фірми.

Продовження: Економічний аналіз. Фінансовий менеджмент.

Економіка України перехідного періоду

2зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Степанкова Т. М.

Теоретичний та практичний досвід перехідного періоду економічних систем посткомуністичних країн. Вплив економічного середовища, юридичної системи, економічної політики і фінансової системи на еволюцію економіки перехідного періоду.

Початок: Політекономія. Економіка України. Макроекономіка. Мікроекономіка. Теорія економічних циклів та антикризової політики.

Продовження: Макроекономічна політика.

Економічний аналіз

1,5зал. б., 10 трим., залік, Івахненко С. В.

Управління господарством в умовах ринкової економіки неможливе без детального аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств. Наукові основи економічного аналізу, його метод і методологія, організація інформаційного забезпечення, використання економіко-логічних і економіко-математичних методів та моделей, засвоєння методичних підходів до аналізу важливих показників виробничо-фінансової діяльності підприємств.

Фінансовий менеджмент

2зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Горбачук В. М.

Сутність, форми та методи фінансового менеджменту. Вступ до теорії управління фінансами фірми. Стратегія і тактика формування фінансової політики підприємства. Теорія економічного ризику та фінансово-інвестиційний менеджмент. Актуарний аналіз.

Початок: Економіка фірми. Основи менеджменту. Бухгалтерський облік.

Продовження: Економічний аналіз. Макроекономічна політика.

Маркетинг

2зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік, Мальцева О. Я.

Проблеми конкурентоспроможності підприємства на основі аналізу причин успіху чи провалу маркетингових заходів відомих операторів ринку. Інтерактивні методи навчання: розгляд кейсів (ситуаційних вправ), які ґрунтуються на досвіді діяльності підприємств на різних сегментах українського ринку; застосування комп'ютерних симуляцій; розробка реальних проектів.

Конкурентоспроможність у глобальній економіці

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., іспит, Шеремета П. М.

Концептуальна основа та аналітичні інструменти, потрібні для організації роботи підприємств у глобальному економічному середовищі. Сучасні світові економічні, фінансові, політичні, демографічні й культурні тенденції.

Макроекономічна політика

2 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., іспит, Степанкова Т. М.

Теоретичні підходи до складових макроекономічної політики. Роль економічного законодавства при формуванні макроекономічної політики. Макроекономічні програми українського уряду: зміст, методи підготовки, аналіз досягнень і невдач. Особливості політики економічного зростання.

Початок: Макроекономіка. Теорія економічних циклів та антикризової політики. Макроекономічний аналіз. Макро- та мікроекономічне моделювання. Міжнародна економіка. Економіка України перехідного періоду.

Продовження: Курси магістерської програми.

Навчально-науковий семінар

1.5 зал. б., 1 год./тиж., 7, 8, 10 трим., захист тези, Бураковський І. В.

Мета - залучення студентів до наукових досліджень, формування в них практичних навичок цієї роботи, участі в наукових дискусіях, створення наукової роботи - узагальнення підсумків експериментів та досліджень, написання оглядів, розробка проектів, підготовка до друку або депонування наукових праць.

ФІНАНСИ

Цикл нормативних фундаментальних дисциплін для спеціальностей «Економічна теорія» та «Фінанси» є ідентичним.

Цикл професійно орієнтованих дисциплін, фахове спрямування за спеціальністю «Фінанси»

Гроші та кредит

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Дж. Глізон.

Закономірності та основні етапи еволюції, принципи побудови та особливості форм організації грошових та кредитних систем в умовах існування розвинутих фінансових ринків та розгалуженої системи кредитно-фінансових інститутів. Еволюція та сучасний стан грошових та кредитних систем країн з розвинутою ринковою економікою та деяких країн з перехідною економікою.

Початок: Політична економія, Макроекономіка, Мікроекономіка.

Інформаційні системи і технології у фінансових установах

2 зал. б., 10 трим., іспит.

Організація і технологія автоматизованого вирішення завдань управління фінансами, автоматизованої обробки інформації у фінансових і кредитних установах. Структуризація та формалізація фінансової та банківської інформації як основи для автоматизованої обробки, теми з класифікації та кодування фінансових та банківських даних, проблеми безпеки їх обробки, зберігання та передачі.

Початок: Фінансовий менеджмент. Дослідження операцій в економіці.

Страхові послуги

2 зал. б., 4 трим., іспит.

Механізм надання страхових послуг юридичним та фізичним особам. Сутність страхових послуг, їх необхідність та можливість розширення асортименту з урахуванням матеріальних інтересів фізичних і юридичних осіб; вивчення організації продажу страхових послуг, методика визначення їх ціни, взаємовідносин сторін у межах страхової угоди; поглиблене вивчення організації окремих видів страхування життя, майна та відповідальності.

Початок: Страхування. Гроші та кредит.

Податкова система

2зал. б., 10 трим., іспит.

Основи побудови податкової системи та проведення податкової політики. Відношення розподілу і перерозподілу податковим методом вартості створеного в суспільстві ВВП, а в практичному - порядок обчислення і сплати податків, ведення податкового обліку і контролю.

Початок: Макроекономіка. Мікроекономіка. Філософія та методологія наукового пізнання.

Банківські операції

1,5зал. б., 11 трим., іспит.

Знання з банківської справи і відпрацювання вміння користуватись ними при виконанні банківських операцій, пов'язаних з кредитуванням, розрахунками, фінансуванням інвестицій та наданням інших послуг клієнтам.

Фінансовий ринок

2зал. б., 11 трим., іспит, Дж. Глізон.

Вивчення сутності та функцій, які виконує ринок фінансових послуг; наукових засад побудови цього ринку як цілісного механізму перерозподілу фінансових ресурсів між державою, фізичними та юридичними особами. Діяльність державних та недержавних банківських установ на ринку фінансових послуг.

Початок: Фінанси. Гроші та кредит. Макроекономіка. Статистика.

Фінансовий аналіз

2зал. б., 11 трим., іспит.

Значення і основи фінансового аналізу. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу, його основні показники. Аналіз стану використання оборотних коштів підприємства, вхідних і вихідних грошових потоків, майна підприємства, капіталу підприємства, ліквідності, платоспроможності підприємства.

Початок: Фінанси. Гроші та кредит. Макроекономіка. Статистика.

Бюджетна система

2зал. б., 11 трим., іспит.

Законо побудови і функціонування бюджетної системи, теоретичні та практичні засади системи державного фінансового регулювання в ринковій економіці. Фінансові відносини, які виникають між державою з одного боку і юридичними та фізичними особами - з іншого, у зв'язку з розподілом частини вартості національного продукту в процесі формування і використання фонду грошових коштів загальнодержавного призначення.

Початок: Макроекономіка. Мікроекономіка. Фінанси. Гроші та кредит.

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Декан факультету -
Квіт Сергій Миронович,
доктор філологічних наук, професор
(4 корпус, кімн. 405, тел. 463-58-62)

Методист факультету -
Щербина Олена Іванівна
(4 корпус, кімн. 406, тел. 463-58-63)

Факультет здійснює підготовку за напрямками базової освіти: на бакалаврських програмах - соціологія, соціальна робота, політологія; на магістерських програмах - політологія (порівняльна політологія), соціальна робота, соціологія, журналістика (див. розділ календаря «Магістеріум»).

З 2002 року до складу Факультету соціальних наук і технологій входять шість кафедр: **соціології** (виділено в окрему кафедру з 1993 року); **Школа соціальної роботи ім. професора Володимира Полтавця** (засновано як підрозділ підготовки магістрів із соціальної роботи 1995 року); **теорії і методики зв'язків із громадськістю** (Department of Public Relations) (травень 2001 року); **психології, педагогіки та конфліктології** (2002 рік); **політології** (переведено з Факультету гуманітарних і суспільних наук в 2002 році); **журналістики** (2002 рік).

Факультет пропонує програми додаткової спеціалізації (мінор) - **політологія, соціологія**.

Об'єднання підготовки з соціології, соціальної роботи, політології, журналістики у межах одного факультету дає змогу побудувати різноманітніші навчальні програми підготовки фахівців за рахунок введення до їхнього навчального плану прикладних дисциплін, спрямованих на формування у студентів умінь і навичок щодо внесення цілеспрямованих змін у соціальне середовище.

НаУКМА - єдиний університет в Україні, студенти якого мають можливість вивчати соціологію і соціальну роботу, використовуючи ті англійські підручники і наукову літературу, якими користуються студенти університетів Заходу і які не перекладені українською. НаУКМА також єдиний в Україні університет, де разом із кафедрою соціології працює науково-дослідна соціологічна установа - Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) - перший зі створених в Україні недержавних науково-дослідних інститутів. Завдяки цьому викладачі, студенти та аспіранти ФСНСТ мають можливість використовувати для своєї наукової роботи десятки унікальних масивів соціологічних даних, репрезентативних для дорослого населення України, зібраних, починаючи з жовтня 1991 року, працівниками КМІС у співробітництві з університетами та дослідницькими організаціями Великої Британії, Канади, США, Фінляндії, Швейцарії і Швеції, Організації Об'єднаних Націй та інших міжнародних організацій. Викладачі кафедри соціології підтримують міжнародні наукові контакти з: департаментом соціології Університету Дж. Гопкінса (Балтимор, США); Вищою школою економіки (Москва); Університетом Стоні Брук (США); фінським дослідницьким інститутом «Стакіс»; Університетом м. Порту; Інститутом філософії і соціології Польської академії наук (Варшава), дослідницьким інститутом Радіо Вільна Європа/Радіо Свобода (дослідницький центр «Інтермедіа»); дослідницькими відділами Світового банку тощо.

Об'єктом діяльності соціологів можуть бути соціальні системи різного рівня (макро-, мезо- і мікрорівнів),

соціальні проблеми притаманні як українському соціуму в цілому, так і окремим соціальним групам та соціальним категоріям.

Школа соціальної роботи ім. професора Володимира Полтавця (ШСР) - перша в Україні почала готувати кваліфікованих спеціалістів у сфері соціальної роботи. Навчальні курси, що пропонуються студентам бакалаврату і магістеріуму, вдало поєднують теоретичну і практичну підготовку. Викладачі ШСР тісно співпрацюють у науково-педагогічних проєктах із багатьма західними інституціями, в тому числі: Політехнічним університетом «Англія» та Університетом м. Порто (Португалія), організацією «Гамлет Траст», Університетом м. Данді (Лондон, Великобританія), Університетом м. Любляни (Словенія), Вищою школою соціальної роботи та соціальної педагогіки ім. Апіси Саломон (Берлін, Німеччина). Напрями наукової діяльності ШСР: дослідження, спрямовані на вивчення ситуації в галузі охорони громадського здоров'я, розробка моделі реінтеграції бездомних жінок; вивчення нових моделей соціальної роботи з дітьми (служба супроводу сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, служба підтримки родин, що виховують дітей з особливими потребами, Бістро-проєкт із Європейською дитячою благодійною організацією); видання журналу «Соціальна політика та соціальна робота», де віддзеркалюються основні наукові та освітні здобутки ШСР; впровадження модульної освіти, проведення курсів підвищення кваліфікації «Практика соціальної роботи»; «Інновації та супервізія в соціальній сфері»; «Навчання консультантів та супервізорів соціальних проєктів»; проведення короткострокових навчальних курсів та тренінгів.

3 1 листопада 2001 року згідно зухвалою Вченої ради НаУКМА створено Школу охорони громадського здоров'я, яка планує оголосити набір на магістерську програму «Охорона громадського здоров'я/Менеджмент організацій» з 1 вересня 2003 року. Це спільний проєкт НаУКМА та Школи охорони громадського здоров'я Маастріхтського університету (Нідерланди) і Краківського інституту охорони громадського здоров'я Ягеллонського університету (Польща). Магістерська програма орієнтована передусім на фахівців сфери охорони здоров'я. Слухачі вивчатимуть епідеміологію, методи дослідження, аналіз політики

охорони здоров'я, економічний аналіз політики охорони здоров'я, менеджмент та ін. дисципліни. Керівник-організатор - кандидат медичних наук, доцент Ірена Грига.

Кафедра політології активно співпрацює з багатьма українськими та зарубіжними науково-дослідними та освітніми інституціями, міжнародними фондами та програмами, активно залучаючи до цієї діяльності студентів Університету. Викладачами кафедри створено Інститут громадянської освіти при НаУКМА (кер. С. Г. Рябов), Центр досліджень національної безпеки (кер. О. В. Гарань), Школа політичної аналітики (кер. Р. Павленко), Центр суспільно-політичних досліджень (кер. В. М. Якушик).

Співробітники кафедри теорії і методики зв'язків із громадськістю співпрацюють з: Інститутом соціології Національної академії наук України, Товариством «Знання», Міжнародним республіканським інститутом CLLIA в Україні, UNICEF (представництво в Україні), Інститутом політики, Києво-Могилянською Бізнес-Школою, Міжрегіональною академією управління персоналом, Центральною виборчою комісією України, «Прес-KIT», PBN-Company, ROMYR & Associates, Reebok Ukraine.

На базі магістерської програми з журналістики НаУКМА (див. розділ «Магістеріум») створюється Могилянська школа журналістики, яка, зокрема, включатиме теле-, радіо- та фотостудії, постійно діючий прес-клуб, моніторинговий і науково-дослідний центри. Програма співпрацює з такими організаціями: Internews-Україна, Незалежна Асоціація мовників, журнал «Телерадіокур'єр», Інтернет-газета «Телекритика», IREX ProMedia, TADS, Лідський університет (Великобританія), Мічіганський університет (США), Іллінойський університет (США), Гамбурзький університет (ФРН), Лілльська школа журналістики (Франція) тощо.

Всі курси, які викладаються кафедрою теорії і методики зв'язків із громадськістю та кафедрою психології, педагогіки та конфліктології, пропонуються студентам усіх бакалаврських програм як дисципліни вільного вибору.

В 2001 році вийшли в світ більш ніж 30 публікацій викладачів факультету, серед яких такі підручники та посібники:

Введення у соціальну роботу: Навчальний посібник/*Семигіна Т. В., Грига І. М., Кравченко Р. І., Полтавець Д. В., Кабаченко Н. В., Бойко А. М.* та ін.,- К.: Фенікс, 2001288 с.;

Кравченко Р. І. Соціальна робота з розумово відсталими людьми: Навчальний посібник/ Наук, консультанти Грига І. М., Семигіна Т. В., Голубева М. О.- К.: ВІПОЛ, 2001.- 140 с.;

Кутуєв П. В. Ключові проблеми політичної соціології: Підручник.- К.: Центр Вільної Преси, 2001.- 236 с.;

Кутуєв П. В. Проблеми політичної соціології ленінських режимів.- К.: Академія, 2001.- 52 с.;

Кутуєв П. В. Methodological Issues of the Political Sociology of Transformation of the Post-Leninist Societies: The Case of Ukraine: Teaching Manual.- К.: Academia, 2001.- 40 p.;

РябовС. Г. Політологія: Словник термінів і понять,- К.: Вид. дім «КМ Академія», 2001,- 254 с. (за підтримки Фондації родини Фещенко-Чопівських).

ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Кафедра журналістики

Завідувач -

Квіт Сергій Миронович, доктор філологічних наук, професор (e-mail: kwit@ukrpost.net)

Грига Ірена Максимівна, кандидат медичних наук, доцент

Дуцик Діана Ростиславівна, кандидат філологічних наук, доцент

Куліш Андрій Пантелійович, доцент (Українська освітня програма ринкових реформ)

Маловічко Сергій Миколайович, старший викладач

Миронченко Віктор Якович, кандидат філологічних наук, професор (Інститут журналістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка)

Ожеван Микола Андрійович, доктор філософських наук, професор (Рада національної безпеки та оборони України)

Петрова Наталія Іванівна, доцент (IREX ProMedia)

Полешко Сергій Миколайович, старший викладач (Київський державний інститут театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого)

Россінський Сергій Степанович, старший викладач

Срібняк Ігор Володимирович, доктор історичних наук, професор (Київський державний лінгвістичний університет)

Тимошик Микола Степанович, доктор філологічних наук, професор (Інститут журналістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка)

Феллер Мартен Давидович, доктор філологічних наук, професор

Яковець Анатолій Володимирович, кандидат філологічних наук, доцент

Кафедра політології

Завідувач -

Кисельов Сергій Олегович, кандидат філософських наук, доцент (e-mail: sk@ukma.kiev.ua)

Методист -

Поліщук Ольга Леонідівна

Амельченко Наталія Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент (Київський інститут перекладачів НАН України)

Бевз Тетяна Анатоліївна, кандидат історичних наук, доцент (Інститут політичних та етнонаціональних досліджень НАН України)

Валевська Інна Анатоліївна, кандидат філософських наук, старший викладач (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка)

Гарань Олексій Васильович, доктор історичних наук, професор

Голіченко Тетяна Самійлівна, кандидат філософських наук, доцент

Дем'янчук Олександр Петрович, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Жадан Ірина Василівна, кандидат психологічних наук, доцент (Інститут соціальної та політичної психології АПН України)

Кармазіна Марія Степанівна,
доктор політичних наук, професор (Ки-
ївський державний торговельно-еко-
номічний університет)

Клепиков Андрій Олександрович,
кандидат філософських наук, доцент

Клименко Олена Анатоліївна,
кандидат політичних наук, старший ви-
кладач (Інститут світової економіки і між-
народних відносин АН України)

Клименко Ольга Віталіївна,
старший викладач

Колодій Антоніна Федорівна,
доктор філософських наук, професор
(Державний університет «Львівська по-
літехніка»)

Кулик Володимир Михайлович,
кандидат політичних наук, старший ви-
кладач

Лісовий Василь Семенович,
кандидат філософських наук, профе-
сор (Інститут філософії НАН України)

Майборода Олександр Микитович,
доктор історичних наук, професор (Ін-
ститут політичних та етнонаціональних
досліджень НАН України)

Мейс Джеймс,
Ph.D. (history), професор

**Молодцов
Олександр Володимирович,**
кандидат філософських наук, доцент
(Фонд сприяння місцевому самовря-
дуванню при Президентові України)

Ожеван Микола Андрійович,
доктор філософських наук, професор
(Національний інститут проблем між-
народної безпеки при РНБО України)

Павленко Ростислав Миколайович,
старший викладач

Рябов Сергій Геннадійович,
доктор філософських наук, професор

Смолянук Володимир Федорович,
кандидат політичних наук, доцент (Ака-
демія Збройних сил України)

Соломін Олександр Аркадійович,
кандидат філософських наук, доцент

Толстов Сергій Валер'янович,
кандидат історичних наук, доцент (Ін-
ститут світової економіки і міжнарод-
них відносин АН України)

Шведа Юрій Романович,
кандидат політичних наук, доцент (Львів-
ський національний університет ім. Іва-
на Франка)

Яблонський Василь Миколайович,
кандидат історичних наук, доцент (Ки-
ївський державний лінгвістичний уні-
верситет)

Якушик Валентин Михайлович,
доктор політичних наук, професор

Кафедра психології, педагогіки та конфліктології

Завідувач -
Грник Андрій Миколайович,
кандидат філософських наук, професор

Методист -
Музиченко Людмила Василівна

Боднар Алла Яківна,
кандидат психологічних наук, доцент

Брик Оксана Михайлівна,
асистент

Голубєва Марія Олександрівна,
кандидат педагогічних наук, доцент

Копець Людмила Володимирівна,
кандидат психологічних наук, доцент

Лозова Ольга Миколаївна,
кандидат психологічних наук

Яковенко Ольга Валентинівна,
старший викладач

Кафедра соціології

Завідувач -
Оксамитна Світлана Миколаївна,
кандидат соціологічних наук, доцент
(e-mail: oksamytk@ukma.kiev.ua)

Методист-
Кириченко Світлана Анатоліївна

Білокурський Орест Ярославович,
асистент

Бондар Вікторія Семенівна,
кандидат соціологічних наук, доцент

Гончаренко Ольга Василівна,
асистент

Злобіна Олена Геннадіївна,
кандидат філософських наук, доцент

Корегіно Олександр Якович
кандидат філософських наук, доцент

Кутуєв Павло Володимирович,
кандидат соціологічних наук, доцент

Лизогуб Ірина Юрїївна,
кандидат соціологічних наук, доцент

Оссовський
Володимир Леонїдович,
доктор філософських наук, професор

Панїотто Володимир Ілліч,
доктор філософських наук, професор

Панченко Артем Сергїйович,
асистент

Погорїла Наталїя Борисївна,
старший викладач

Погорїлий Олександр Іванович,
доктор соціологічних наук, професор

Попов Борис Васильович,
кандидат філософських наук

Пукїш Юлія Ярославївна,
асистент

Степаненко Віктор Петрович,
кандидат філософських наук

Харченко Наталїя Миколаївна,
кандидат соціологічних наук, старший
викладач (КМІС)

Хмелько Валерїй Євгенович,
доктор філософських наук, професор

Ящик Тамара Іванївна,
доктор філософських наук, професор

Кафедра теорїї і методики зв'язків із громадськїстю (PUBLIC RELATIONS)

Завїдувач -
Королько Валентин Григорович,
доктор філософських наук, професор
(4 корпус, кїмн. 252, тел. 416-60-53,
e-mail: vkorolko@roller.ukma.kiev.ua)

Методист -
Костенко Світлана Семенївна

Глебова Любов Миколаївна,
кандидат біологічних наук, доцент

Коник Дмитро Леонїдович,
старший викладач (UNICEF, представ-
ництво в Україні)

Некрасова Оксана Валентинївна,
кандидат історичних наук, доцент

Наумов Вадим Олексїйович,
кандидат філософських наук, доцент

Суська Ольга Олександрївна,
кандидат філологічних наук, доцент

Шкляр Володимир Іванович,
доктор філологічних наук, професор
(зав. каф. міжнародної журналістики
Інституту журналістики Національного
унїверситету ім. Тараса Шевченка)

Школа соціальної роботи ім. професора Володимира Полтавця

Завїдувач -
Грига Ірена Максимївна,
кандидат медичних наук, доцент
(4 корпус, кїмн. 298, тел. 417-40-38,
e-mail: griga@ukma.kiev.ua)

Методист -
Данїльченко Наталїя Леонїдївна

Бойко Алла Михайлївна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Бондар Світлана Богданївна,
магістр соціальної роботи, асистент

Бондаренко Наталїя Борисївна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Брижовата Оксана Семенївна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Дума Лілія Петрівна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Зав'ялов Володимир Юрїйович,
доктор медичних наук, професор

Іванова Олена Леонїдївна,
старший викладач

Кабаченко Надїя Василївна,
кандидат філософських наук, доцент

Копань Василь Степанович,
доктор фізико-математичних наук, про-
фесор

Лисенко Ольга Петрівна,
кандидат психологічних наук, доцент

Лищик Роман Миколайович,
кандидат медичних наук, старший ви-
кладач

Полтавець Денис Володимирович,
старший викладач

Савчук Олена Миколаївна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Ходас Ганна Володимирівна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Семигіна Тетяна Валеріївна,
магістр соціальної роботи, старший
викладач

Шнейдина Світлана Григорівна,
магістр міжнародної економіки, стар-
ший викладач

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНІ ДИСЦИПЛІНИ ЗА НАПРЯМАМИ ПІДГОТОВКИ

ЖУРНАЛІСТИКА

Див. магістерську програму «Журналістика».

ПОЛІТОЛОГІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Інформатика-1 (ПЛ.Б.01)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 три м., іспит.

Головні поняття інформатики та комп'ютерних технологій. Підготовка до використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж. Персональні комп'ютери типу IBM PC та Apple Macintosh. Методи, засоби і прийоми використання відповідного програмного забезпечення.

Політологія-1 (ПЛ.Б.02)

2 зал. б., 3 год./тиж., 1 три м., іспит, Смолянук В. Ф.

Матеріал концептуально ґрунтується на сучасному, цивілізаційному розумінні політики як забезпечення цілісного розвитку спільноти.

Політологія-2 (ПЛ.Б.03)

2 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Рябов С. Г.

Концептуальний стрижень курсу - розуміння політики не тільки як боротьби за перемогу свого, а й узгодження різних позицій, забезпечення цілісного розвитку спільноти. Сутність внутрішньої та міжнародної політики. Викладення теорії держави й політичних партій, аналіз проблеми формування правової держави в Україні, висвітлення теми громадянськості як визначальної інституції політико-державного буття.

Історія політичних вчень (ПЛ.Б.04)

5 зал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., іспит, Кисельов С. О.

Розвиток вчень про сутність, походження, соціальну роль, види, основні форми прояву політики, влади, держави. Аналіз розвитку знань про політику. Політичні концепції традиції європейської думки. Ознайомлення з текстами або їх перекладами, що вплинули на розвиток науки про політику.

Порівняльна політологія (ПЛ.Б.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Гарань О. В.

Основні поняття та методи порівняльної політології на прикладах провідних країн Заходу, комуністичних та посткомуністичних, а також країн «третього світу». Ознайомлення з низкою першоджерел західної політології.

Соціальна і політична філософія (ПЛ.Б.06)

3 зал. б., 3 год./тиж., 4, 5 трим., залік, іспит.

Філософські погляди на співвідношення людини і суспільства, природи та суспільства, динаміка суспільних процесів, роль політики в сучасному суспільстві.

Історія української політичної думки (ПЛ.Б.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Бевз Т. А.

Становлення і розвиток української політичної думки в тісному взаємозв'язку з розвитком світової політичної теорії. Політичні течії - консерватизм, лібералізм, «інтегральний націоналізм», соціал-демократія, націонал-комунізм. Специфіка цих течій в умовах України.

Початок: ПЛ.Б.02.

Європейські студії (ПЛ.Б.08)

2 зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., Клименко О. В.

Європейська інтеграція та системні трансформації у країнах Центрально-Східної Європи на тлі глобальних геополітичних, економічних, соціальних та «цивілізаційних» змін, їх вплив на європейському континенті в період після Другої світової війни, і особливо у 1970-1990-ті, зокрема у зв'язку із кризою «реального соціалізму», розпадом «соціалістичного табору» та «демократизацією» країн Центральної і Східної Європи, в контексті їх прагнення до «повернення в Європу».

Основи теорії міжнародних відносин (ПЛ.Б.09)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Мадиссон В. В.

Основні теорії міжнародних відносин: концепції багатопольярного та двопольярного світу, геостратегічні концепції, феномен національних інтересів, концепції міжнародних конфліктів та застосування сили в міжнародних відносинах тощо. Процеси інтернаціоналізації суспільного життя та регіоналізації в сучасному світі. Теоретичні засади та практика зовнішньої політики України та найважливіших суб'єктів сучасної системи міжнародних відносин.

Початок: ПЛ.Б.02.

Політична культура (ПЛ.Б.10)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Соломій О. А.

Сутність, структура і функції політичної культури. Історичні типи політичної культури та їхній взаємозв'язок. Особливості української політичної культури. Закономірності політичної соціалізації.

Соціальна структура суспільства (ПЛ.Б.11)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Амельченко Н. А.

Поняття структурно організованого суспільства та його тлумачення представниками різних напрямів соціальної думки, поняття інституціональної структури. Типологія соціальних структур у сучасній соціологічній думці. Функціональний підхід до структурної диференціації та інституалізації. Сучасна комунікативна концепція суспільства. Трансформації українського суспільства та зміни в соціальної стратифікації.

Філософія політики (ПЛ.Б.12)

2 зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Клепиков А. О.

Закономірності політичного процесу, філософські аспекти сучасної політологічної науки.

Етнополітика (ПЛ.Б.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Ph.D. (історія), проф. МейсДж.

Етнополітичні стосунки в суспільстві, розуміння природи та характеру етнополітичних рухів, пошуки оптимальних способів гармонізації етнонаціональних проблем. Базові етнополітичні знання, коло етнополітичних понять, категорій і термінів, практика вирішення етнополітичних проблем у різних країнах, механізм практичного здійснення етнічної політики, її основні форми і напрями.

Початок: ПЛ.Б.02.

Місцеве самоврядування в Україні (ПЛ.Б.14)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Молодцов О. В.

Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні. Тенденції, етапи еволюції та перспективи місцевого самоврядування в Україні. Основні функції, завдання та повноваження органів місцевого самоврядування. Роль і місце місцевого самоврядування в системі державного управління. Елементи системи, принципи формування органів місцевого самоврядування. Гарантії та відповідальність, нормативно-правова база розвитку місцевого самоврядування.

Політологічна теорія держави (ПЛ.Б.15)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Дем'янчук О. П.

Суть держави, її завдання і функції, структура державного управління, роль державної влади в здійсненні політики розвитку нації. Сучасні концепції держави і її місця в суспільстві. Держава і нація. Форми державного управління. Сучасна демократична держава.

Сучасні західні політичні теорії (ПЛ.Б.16)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Лісовий В. С.

Модерні тенденції розвитку західної політичної теорії, її зв'язок з ідеологією та політичної боротьбою, еволюція та зміст ліберальних, консервативних, соціал-демократичних теорій, особливості проявів окремих політико-ідеологічних течій у перехідних суспільствах.

Аналіз, прогноз та прийняття рішення у політиці (ПЛ.Б.17)

2зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Яблонський В. М.

Прикладний політичний аналіз і конструювання політичних технологій. Прийняття політичних рішень: цикли, стани і процедура. Технології проведення виборної кампанії та технології рекламної кампанії в політиці. Багатофакторний підхід до вивчення політичного лідерства і його застосування на прикладі президентських виборів 1994 та 1999 рр.

Вступ до аналізу публічної політики (ПЛ.Б.18)

2зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Дем'янчук О. П.

Процедура формування та здійснення публічної політики, виявлення проблем для політики, прогнозування та пошук альтернатив здійснення політики, розробка пропозицій, моніторинг політики, суспільні наслідки публічної політики в умовах різних політичних систем.

Політична система України (ПЛ.Б.19)

2зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Павленко Р. М.

Еволюція, структура, стан і перспективи розвитку політико-правових інститутів, політичних партій, громадських організацій, парламенту, уряду, судів, місцевого самоврядування, засобів масової інформації в Україні. Аналіз політичних процесів у зв'язку з правовими конструкціями та економічними інтересами.

Зовнішня політика України (ПЛ.Б.20)

2зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., іспит, Толстов С. В.

Особливості України як суб'єкта міжнародних відносин. Україна в системі сучасних міжнародних відносин, внутрішні чинники зовнішньої політики, національні інтереси, принципи та пріоритети зовнішньої політики, проблеми інтеграції України у світову спільноту, зовнішні чинники національної безпеки, становлення співробітництва між державами світу.

Теорія влади (ПЛ.Б.21)

2зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., іспит, Ожеван М. А.

Влада як легітимне підпорядкування та система інституцій, що здійснюють його. Поняття «влада дійсна» та «влада реальна», «влада державна» та «влада політична», «джерело влади», «суб'єкт влади», «носії влади», «сильна влада». Історичні типи державної влади, поділу влади, її легітимації, проблеми авторитету влади.

Цикл вибірових професійно орієнтованих дисциплін (не менше 18,5 залікових бала)

Міжнародний захист прав людини (ПЛ.Б.22)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 три м., залік, Антонович М. М.

Сучасні системи міжнародно-правових норм у галузі захисту прав людини; походження норм, що встановлюють міжнародні стандарти з прав людини; взаємозв'язок між цивільно-політичними, економічними та соціальними правами; порядок імплементації міжнародно-правових норм у національне законодавство та система контролю за їх додержанням.

Порівняльне конституційне право (ПЛ.Б.23)

3 зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., іспит, Павленко Р. М.

Важливі проблеми держави (державо-нація і суверенітет; конституціоналізм; представницька і пряма демократія; розподіл влади і політичний режим - так, як вони вирішуються в позитивному конституційному праві сучасних країн, у тому числі членів Ради Європи, США, Канади, Японії, Китаю), теорія та практика конституційного компаративізму.

Теорії політичних партій і партійних систем (ПЛ.Б.24)

2 зал. б., 6 год./тиж., 6 трим., залік, Шведа Ю. Р.

Ключові поняття: «політична партія», елементи (індикатори), функції політичних партій, «партійна система», пропонується класифікація політичних партій та партійних систем, характеристика їх основних типів.

Вступ до політичної аналітики (ПЛ.Б.25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Ожеван М. А.

Аналітика як життєва позиція та стиль думки. Методологічні та методичні вимоги до аналітичного стилю та аналітичного тексту. Аналітика, експертиза та консалтинг на етапах підготовки, прийняття та реалізації політичних рішень. Політика як текст. Прикладні методи аналізу політичних комунікацій. Психосемантичні прийоми аналізу політичних текстів та політичного портретування. Аналітика й політичні та гуманітарні технології.

Гостьовий курс «Політичний аналіз» (ПЛ.Б.26)

2 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., іспит, Ph. D. Майкл Кейн

Цей курс можна вважати вступом до особливого виду політичного аналізу, який найбільше пов'язаний з економічними підходами до політики. Розвиває знання про економічне розуміння суспільства, обґрунтовує спільні ознаки поведінки політичних та економічних груп, вирішує питання впливу загальних фактів індивідуальної раціональності на групи тиску, розглядає основні принципи законотворчості, теоретичні основи маніпулювання, його роль в галузі законодавства.

Гостьовий курс «Менеджмент конфлікту і національна безпека» (ПЛ.Б.27)

2 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., іспит, Ph. D. Вірджинія Форен-Кейн

Міжнародна безпека та контроль над озброєннями. Проблеми менеджменту конфлікту та оборонної політики. Питання відмови України від ядерної зброї, успадкованої від Радянського Союзу, та вплив даного рішення на специфічні аспекти воєнної та економічної безпеки України.

Спецсеминар «Політичні партії в Україні» (ПЛ.Б.28)

2 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Кисельов С. О.

Обговорення з представниками політичних партій (правої, лівої та центристської орієнтації) програмних та статутних положень. Визначення місця певної партії в політичному спектрі України.

Структура та функції державного управління (ПЛ.Б.29)

3 зал. б., 4 год./гид., 8 трим., іспит, Павленко Р. М.

Державне управління в системі поділу державної влади. Управлінські рішення. Вплив виконавців на прийняття і впровадження рішень. Різновиди корупції. Адміністративна реформа. Концепція адміністративної реформи в Україні. Контроль за виконавчою владою.

Теорії національного розвитку (ПЛ.Б.30)

2 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., залік, Дем'янчук О. П.

Теорії: модернізації, залежності й вивільнення, розвитку людського потенціалу, світ-системного аналізу, конвергенції та дифузії, пост-модерністські підходи до національного розвитку, вплив глобалізації на розвиток окремих націй.

Вступ до політичного Public Relations (ПЛ.Б.31)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., іспит, Валевська І. А.

Поняття PUBLIC RELATIONS. Особливості PR політичних партій та громадських організацій. PR у державних інституціях. Зв'язки з громадськістю та політичні технології. Етика PR. «Чорний PR».

Психологічні аспекти політичної пропаганди (ПЛ.Б.32)

1 зал. б., 3 год./тиж., 9 трим., залік, Жадан І. В.

Типові моделі комунікацій, спрямувань та формувань бажаних думок, настроїв, оцінок, дій. Психологічні механізми пропагандистського впливу, умови та критерії його ефективності.

ПСИХОЛОГІЯ, ПЕДАГОГІКА ТА КОНФЛІКТОЛОГІЯ

Див. Дисципліни вільного вибору.

СОЦІОЛОГІЯ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін (кількість залікових балів – 42)

Соціологія-1 (СЦ.Б.1)

2 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, Оссовський В. Л., Бондар В. С., Погоріла Н. Б., Корегін О. Я., Пукіш Ю. Я.

«Вступ до соціології» (Introduction to Sociology). Предмет соціології, основні теоретичні напрями, дослідницькі методи, соціологічне розуміння культури й суспільства, їхньої будови, соціальних: структур і груп, організацій та інституцій, відхилень і контролю, стратифікації та основних форм соціальної нерівності. Формування початкових навичок ведення аргументованої полеміки з проблем соціології, підготовка до майбутньої участі в наукових семінарах у ролі доповідача, опонента та пропонента.

Продовження: СЦ. М. 18

Соціологія-2 (СЦ.Б.2)

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Оссовський В. Л., Гончаренко О. В.

Соціологічні уявлення стосовно сексуальності, шлюбу й сім'ї, релігії та ідеології, економічних та політичних систем, систем освіти й охорони здоров'я як соціальних інституцій. Основні соціологічні уявлення процесів відтворення населення, урбанізації, взаємодії суспільства з природним довкіллям, колективної поведінки і соціальних рухів, реформ і революцій, інших форм соціальних змін, розвитку технології та еволюції суспільств.

Початок: СЦ.Б.1.

Продовження: СЦ.Б.4, 12, 17, інші спеціалізовані курси соціології.

Історія соціології-1 (СЦ.Б.3)

3 зал. б., 3 год./тиж., 4, 5 трим., Погорілий О. І., Панченко А. С.

Аналіз становлення і розвитку світової соціологічної думки від античності до початку ХХ ст. Історичні та соціокультурні передумови розвитку теоретичних уявлень про суспільство, основні етапи становлення соціології як науки. Ідейно-теоретичний зміст таких соціологічних учень, як позитивізм О. Конта, еволюціоністська соціологія, марксизм, психологічна соціологія, розуміюча соціологія М. Вебера, соціологізм Е. Дюркгейма та ін. Основні етапи розвитку емпіричної соціології, а також особливості розвитку соціологічної думки в Україні і в Росії.

Методологія і методи соціологічних досліджень (СЦ.Б.4)

2 зал. б., 2 год./тиж., 4, 5 трим., іспит, Паніотто В. І., Пукіш Ю. Я.

Основні методи збору соціологічної інформації та початкові знання із забезпечення репрезентативності соціологічної та інших параметрів якості інформації (надійність, точність, валідність). Методи спостереження, аналізу документів (якісний аналіз і контент-аналіз), методи опитування (інтерв'ю, телефонне опитування, експертне опитування тощо). Питання етики соціологічного дослідження. Завдання - дати знання та навички проведення соціологічного дослідження, забезпечувати його якість, вміти оцінювати надійність соціологічних даних у публікаціях.

Вступ до соціології народонаселення (СЦ.Б.5)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Корегін О. Я.

Співвідношення з іншими науками, що вивчають народонаселення (демографія, демографічна статистика, географія народонаселення тощо). Структури народонаселення, методи їх вивчення. Сутність народонаселення як основні суб'єкта функціонування суспільства, процеси його розвитку, закони, провідні концепції народонаселення, визначення цілей, методів та інструментарію демографічної політики.

Якісні методи в соціології (СЦ.Б.6)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Бондар В. С.

Знайомство з такими якісними методами збору й аналізу соціологічної інформації, як вивчення окремих прикладів, біографічний метод, типологічні процедури, метод стилістичного аналізу особистих документів, текстів тощо. Особливості конструювання вибірки, збору, оброблення та аналізу даних, проблеми інтерпретації соціологічної інформації.

Соціологія молоді (СЦ.Б.7)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., іспит, Бондар В. С.

Особливості поведінки специфічної соціально-демографічної групи, яка перебуває на важливому етапі становлення соціальних та професійних очікувань, ролей і статусів, інтерналізації норм і цінностей, сімейної та позасімейної соціалізації, що знаходять відбиток у специфічних молодіжних формах поведінки і свідомості, в поняттях молодіжної субкультури та ін. Молодь як суспільна група, її місце та роль у соціальній структурі, процес становлення особистості, вплив соціальних відмінностей на вибір професії і на соціальне просування, професійне самовизначення та його вплив на систему ціннісних орієнтацій, особливості ставлення до праці, особливості молодіжної сім'ї тощо.

Основи макросоціології (СЦ.Б.8)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Хмелько В. Є.

Основи соціологічних теорій виникнення, історичного розвитку та типологізації людських суспільств; проблеми соціогенезу, соціокультуральної еволюції, структури людства як системи суспільств; сучасні погляди стосовно будови суспільства, його макроструктур, соціальних інституцій, їх макросоціальних змін *та перспектив, що прогнозуються.*

Математичні методи та комп'ютерні засоби в соціальних дослідженнях (СЦ.Б.9)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Лизогуб І. Ю.

Кількісний аналіз даних, традиційні показники та методи - міри центральної тенденції та варіації, таблиці одновимірних та двовимірних розподілів, перевірка статистичних гіпотез, побудова графіків, кореляційний, регресійний методи аналізу. Питання вимірювання в соціології. Робота в середовищі комп'ютерних пакетів статистичного аналізу даних ОСА та БРБЗ. Бажане, але не обов'язкове попереднє знайомство зі вступним курсом з основ математичної статистики.

Курс обов'язковий для студентів бакалаврату та для студентів першого року магістерських програм, які не слухали курсу кількісного аналізу даних у бакалавраті.

Продовження: СЦ.М.11.

Соціальна філософія (СЦ.Б.10)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Я щук Т. І.

Філософські погляди на співвідношення людини і суспільства, природи та суспільства, на динаміку суспільних процесів.

Історія соціології-2 (СЦ.Б.11)

1 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., іспит, Кутусєв П. В.

Основні періоди і напрями розвитку соціологічної думки першої половини та середини ХХ ст.; аналіз соціологічних ідей Чиказької школи, функціоналізму М. Парсона і Р. Мертона, теорії соціального конфлікту і соціального обміну, символічного інтеракціонізму, теорії комунікативної дії, феноменологічної соціології, неомарксизму та світосистемного аналізу; проблеми «постмодерного» етапу розвитку світової соціологічної думки.

Початок: СЦ.Б.3.

Соціальна психологія (СЦ.Б.12)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит.

Риси поведінки особи, що залежать від присутності інших людей, питання структури та динаміки міжособистісних стосунків у малій соціальній групі, проблеми соціалізації, формування особистості, мотивація тощо.

Початок: «Основи загальної психології» та «Психологія особистості».

Математико-статистичні методи в соціології (СЦ.Б.13)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Лизогуб І. Ю.

Основні методи багатомірною статистичного аналізу даних - регресійний, кластерний, розвідувальний, факторний та сільовий. Визначається відповідний клас задач, аналізуються умови та обмеження використання методу (особливо вимоги до даних), розглядаються питання аналізу та інтерпретації результатів застосування методу. Практичні заняття із застосуванням пакетів програм аналізу даних ОСА та ЗР^Б.

Початок: СЦ.Б.9.

Соціальна структура суспільства (СЦ.Б.14)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Оксамитна С. М.

Основні теоретико-методологічні підходи до інтерпретації соціальної структури в соціології. Основні елементи соціальної структури: статуси, ролі, соціальні організації, інституції, групи. Концепції та емпіричні дослідження соціальної стратифікації, класової структури та соціальної мобільності.

Політична соціологія (СЦ.Б.15)

1 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., іспит, Кутуєв П. В.

Основні поняття, процеси та знахідки світової літератури з політичної соціології з зосередженням на явищах та процесах, що відбуваються в Україні та в інших посткомуністичних суспільствах Центральної і Східної Європи. Політична ідеологія, соціальна нерівність, політична поведінка, політичні партії, групи тиску, принципи та інституції демократії, політичні системи та соціальні рухи.

Соціологія масових комунікацій (СЦ.Б.16)

1,5зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., іспит, Оссовський В. Л.

Аналіз соціальних функцій мас-медіа як однієї з найвпливовіших інституцій сучасного суспільства. Сучасні соціологічні концепції діяльності мас-медіа, стратегії впливу комунікатора на формування суспільної свідомості, зокрема громадської думки, моделі дослідження ефективності формуючої функції засобів масової комунікації. Зовнішні та внутрішні умови перетворення засобів масової інформації в засоби масової комунікації в посттоталітарних суспільствах.

Тендерні дослідження в соціології (СЦ.Б.17)

2зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Оксамитна С. М.

Різноманітні концепції Тендерних (соціостатевих) відмінностей та відносин у суспільстві, результати емпіричних соціологічних та статистичних досліджень та інтерпретацій соціально-культурних відмінностей у життєдіяльності чоловіків і жінок. Виникнення та розвиток Тендерних досліджень, гендерно-рольові стереотипи та Тендерна соціалізація в суспільстві, сексуальність як соціокультурне явище, Тендерні стосунки в сім'ї, у сфері освіти і трудової зайнятості; розподіл влади і політичної діяльності, Тендерні дослідження девіантної поведінки та насилля, фемінізм як суспільна думка та політична практика, перспективи Тендерної рівності в сучасному суспільстві.

Вступ до сучасних соціологічних теорій (СЦ.Б. 18)

1зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Кутуєв П. В.

Найважливіші напрями нового теоретичного руху в сучасній соціології. Аналіз того, як соціальна теорія в умовах «постмодерної кондиції» (Ж. Ф. Лютар) намагається розробити нові засоби для осягнення соціальної реальності, радикально міняючи свої теоретико-епістемологічні засади. Основні теоретичні припущення сучасної соціологічної теорії і філософії соціальних наук, концептуальний апарат новітніх соціальних теорій в історико-соціологічному і теоретичному аналізах. Основні праці представників сучасної західної соціологічної думки.

Початок: СЦ.Б.4, 9.

Соціологія громадської думки (СЦ.Б.19)

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Оссовський В. Л.

Основні поняття теорії громадської думки, методологічне та методичне забезпечення ідентифікації стану та динаміки громадської думки, механізмів її формування в умовах суспільства, що трансформуються.

Цикл вибіркових професійно орієнтованих дисциплін (мінімальна кількість залікових балів - 25)

Соціологія системної трансформації (СЦ.Б.20)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Погоріла Н. Б.

Теоретичні засади та емпіричний досвід досліджень соціальної трансформації у Східній Європі. Головні теоретичні концепції трансформації недемократичних суспільств, випрацьовані теоретиками не тільки на прикладі Східної Європи та країн колишнього Радянського Союзу, а й Латинської Америки, Китаю та Південно-Африканської Республіки. Перегляд результатів репрезентативних соціологічних опитувань, проведених головним чином у Польщі. Семінари - викладення та обговорення студентами прочитаного матеріалу та презентація власних розрахунків, виконаних на даних опитувань, проведених у Польщі, Болгарії або Україні. Залучення студентів до самостійного оброблення та інтерпретації емпіричних даних.

Навчально-науковий семінар «Японська модель для глобальної соціокультурної парадигми» (СЦ.Б.21)

1,5 зал. б., 1 год./тиж., 7, 8, 10 трим., тези, Резаненко В. Ф.

Можливості застосування, національні особливості та специфіка японської моделі, соціум і особистість (Японія) як складові соціокультурної парадигми. Результат семінару - написані курсові роботи, виступи з доповідями на наукових конференціях, участь у роботі наукових семінарів у Японському центрі при НАУКМА.

Соціологія релігії (СЦ.Б.22)

2 зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Севєкіна О. Ю.

Релігійні світоглядно-етичні системи своєрідно відображають рівень та характер самосвідомості суспільства, рівень розуміння різними верствами населення своєї єдності чи розбіжності як єдиної консолідуючої сили в суспільстві, яка може перетворювати його та взаємодіяти з ним. Наскільки діючою силою в суспільстві є релігія; чи можна її називати соціокультурною ланкою між індивідами та суспільством; чи впливає релігійність населення та релігійні ідентичності на вироблення сукупної соціальної доктрини суспільства; чи зможе церква як соціальний інститут взаємодіяти з державою для подальшого розвитку нашої країни. Своєрідні прояви віри всоціорелігійному полі суспільства, пов'язані зі специфічними інтересами та зисками різних соціальних груп і прошарків суспільства.

Стратегія порівняльного дослідження (СЦ.Б.23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Погоріла Н. Б.

Теорія та практика сучасного порівняльного дослідження з акцентом на міжнаціональному його аспекті. Основні напрями в сучасних порівняльних дослідженнях запропоновані у вигляді теоретичних матеріалів та емпіричних прикладів. Набуття аналітичних навичок шляхом виконання самостійних завдань та інтерпретації даних.

Соціологія статі (СЦ.Б.24)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Корегін О. Я.

Історія поглядів на статеву сферу в соціологічній думці: погляди на сексуальність людини і статеву сферу життя суспільства в давнину, в іудаїзмі, християнстві та ісламі, за часів Ренесансу та Просвітництва, становлення буржуазного суспільства. Вплив Зіґмунда Фрейда і фрейдизму на переоцінку значення людської сексуальності для розвитку суспільства. Концепції сексуальних революцій. Взаємозв'язок змін у соціальній і статевій сферах. Питання вивчення процесів у статевій сфері.

Біографічний метод у соціальних дослідженнях (СЦ.Б.25)

1 зал. б., 3 год./тиж., 9 трим., залік, Ленчовський Р. І.

Біографія як дослідницька стратегія. Увага акцентується на тому, що адекватна методологія гуманітарного знання та дискурсу засадничо-діалогічна, інтерактивна, загострено чутлива до особистісних «голосів» (М. Бахтін), які розпізнаються через техніку інтерпретативної соціології. Аналіз матеріалів трьох дослідницьких проєктів застосування біографічного методу (А. Алексєв; Д. Берто, О. Мещеркіна і В. Семенова; Р. Ленчовський). Формування рефлексивно-світоглядної культури студента, що допоможе працювати з випадками стигматизованих індивідуальних і групових ідентифікацій.

Історія соціологічної думки в Україні (СЦ.Б.26)

1 зал. б., 3 год./тиж., 9 трим., залік, Погорлий О. І.

Питання формування і розвитку соціологічної думки в Україні. Аналіз української «про соціології» (соціологічні ідеї Г. Сковороди та діячів Кирило-Мефодіївського товариства, перших істориків України, Михайла Драгоманова, Івана Франка, Олександра Потебні) та академічного етапу української соціології (Михайло Грушевський, Микита Шаповал, В'ячеслав Липін). Значення класичної спадщини для сучасної соціологічної думки в Україні.

Початок: СЦ.Б.4, 9.

Соціологія шлюбу та сім'ї (СЦ.Б.27)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Кореґін О. Я.

Соціологія сім'ї та шлюбу вивчає походження, функції та еволюцію сім'ї, сім'ю як соціальний інститут, життєвий цикл сім'ї, типи сімей та сімейних організацій у соціологічному вимірі, типи сімейної та шлюбної поведінки, конфлікти в сім'ї, позашлюбні згоди тощо.

Застосування соціологічних методів в маркетингових дослідженнях (СЦ.Б.28)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., іспит.

Соціологія освіти (СЦ.Б.29)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік.

Соціологічний аналіз системи освіти. Сукупність педагогічних відносин, соціо-групова структура, множина навчальних соціальних організацій та особливий соціальний інститут. Ситуація в освіті в сучасному українському суспільстві.

Соціологія культури (СЦ.Б.30)

3 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Семашко О. М.

Синтез знань теорії історії та практики емпіричних досліджень культури, узагальнення принципів дослідження культури в її західних і вітчизняних традиціях, методика і техніка сучасних соціокультурних досліджень. Узагальнення досвіду досліджень нової соціокультурної реальності в Україні, розгляду соціологічного забезпечення реформ у сфері культури. Методика і техніка соціологічних досліджень культури, проблемні зустрічі з діячами культури, проведення емпіричних соціокультурних спостережень, узагальнення досвіду культурних інновацій.

Економічна соціологія та соціологія праці (СЦ.Б.31)

3 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит.

Усталений у новітній вітчизняній та зарубіжній економічній соціології підхід до розгляду економічних явищ крізь призму соціологічної перспективи та економіки - сфери виробництва, обміну, розподілу та споживання - як складових соціальної системи.

Соціологія мистецтва (СЦ.Б.32)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Семашко О. М.

Синтез західної та вітчизняної традицій вивчення предмета. Теорія предмета поєднується з розглядом емпіричного вивчення художньої культури, ознайомленням з методикою і технікою соціологічних досліджень мистецтв. Узагальнення досвіду емпіричних соціологічних досліджень художнього життя України 70-90-х років. «Круглі столи», співбесіди з провідними вітчизняними митцями, мистецтвознавцями, критиками, соціологічні короткочасні спостереження нових явищ художнього життя.

Соціологія особистості (СЦ.Б.33)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Злобіна О. Г.

Поєднання двох вимірів дослідження - «суспільний вимір» особистості та «особистісний вимір» суспільства. Формування в соціологів потрібної теоретичної бази для того, щоб у подальшій роботі вони не «втрачали» зі свого професійного поля зору проблематику особистості. Поєднання класичного доробку із сучасними теоретичними поглядами на особистість. Проблеми самовиховання, саморозвитку та самовдосконалення особистості.

PUBLIC RELATIONS

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Основи «паблік рілейшнз» (PR) (СЦ.Б.34)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Королько В. Г.

Теоретичні основи PR. PR як професія, її природа, еволюція, сучасний стан і місце в функціональній дослідницькій роботі, планування та програмування, організація акцій і комунікацій, оцінки ефективності PR-програм. Стратегія PR, громадськість і вплив на її думки та переконання, створення іміджу та формування репутації організації або окремої особи. Тактика PR, методика використання ЗМІ, мовної та позамовної комунікації, технології менеджменту кризи.

Теорія менеджменту (СЦ.Б.35)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Некрасова О. В.

Ознайомлення студентів із сучасними підходами до теорії і практики управління, вивчення основних понять менеджменту та їх використання в різних сферах людської діяльності. Основні принципи менеджменту. Сучасні концепції практичного менеджменту. Менеджмент організації. Менеджмент персоналу.

Основи сучасних інформаційних технологій (СЦ.Б.36)

1 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., іспит, Суська О. О.

Інформаційне суспільство та глобалізація інформаційних потоків. Розвиток і сучасний рівень інформаційних технологій. Світові інформаційні мережі. Локальні інформаційні мережі. Сучасні технології збирання, накопичення, оброблення та зберігання інформації.

Основи журналістики (СЦ.Б.37)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., іспит, Шкляр В. І.

Сучасні теорії та концепції діяльності засобів масової інформації. Загальні принципи виробництва новин у мас-медіа. Організація виробництва новин на телебаченні. Проблеми сприйняття аудиторією інформаційних повідомлень та вплив засобів масової інформації на аудиторію. Етика та професіоналізм журналіста.

Цикл вибіркового професійно орієнтованих дисциплін

Паблік рілейшнз у кризових і конфліктних ситуаціях (СЦ.Б.38)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 три м., іспит, Коник Д. Л.

Типологія криз. Загальні питання менеджменту кризи. Управління проблемами з метою запобігання кризі. Аналітична робота в умовах кризи. Управління в умовах кризи. Комунікація в кризових ситуаціях. Організація роботи прес-центру в екстремальних умовах. Стратегія і тактика боротьби з чутками. Кризові ситуації (case-studies).

Імідж і технології його формування (СЦ.Б.39)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Наумов В. О.

Соціально-психологічна природа іміджу. «Анатомія» соціального іміджу. Формування іміджу як керований процес. Визначення реального іміджу. Принципи будівництва іміджу. Інструментарій будівництва або корекції іміджу організації. Засоби інформації як середовище формування іміджу. Тактика репутаційного менеджменту організації.

Організація та планування PR-кампанії: теорія, стратегія, тактика (СЦ.Б.40)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 7 трим., іспит, Некрасова О. В.

Масові PR-кампанії в бізнесі та політиці, їхня типологія, завдання. Дослідницька робота та ситуаційний аналіз. Розроблення стратегії і тактики PR-кампанії, в тому числі виборчої. Планування та забезпечення ефективного керівництва кампанією. Організація акцій та комунікаційні технології PR-кампанії. Оцінка ефективності реалізації плану PR-кампанії. Особливості оцінки ефективності проведення політичної PR-кампанії.

Теорія комунікацій (СЦ.Б.41)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., іспит, Глебова Л. М.

Вивчення базових теоретичних засад теорії комунікацій, потрібних для подальшого розвитку практичних навичок у сфері ПР, менеджменту, маркетингу, реклами, а також для вдосконалення міжособистісного спілкування.

Організація та планування ділових комунікацій (СЦ.Б.42)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Глебова Л. М.

Теоретичні засади розвитку комунікативних процесів у суспільстві, основні поняття, моделі комунікації та сучасні комунікативні технології. Практичні навички їх застосування для налагодження ефективних зв'язків із ЗМІ, різними групами громадськості задля розвитку культури ділового спілкування та досягнення особистого успіху в побудові професійної кар'єри.

Правові основи та етика паблик рілейшнз (СЦ.Б.43)

1 зал. б., 2 год./тиж., 9 трим., іспит, Коник Д. Л.

Загальні правові засади професійних PR. PR та правові засади використання засобів масової інформації в Україні. Дифамація, недоторканність особистого життя, авторське право. Етика PR-діяльності та кодекси професійної поведінки. Основні правові та етичні засади PR в Україні. Соціальна відповідальність PR в умовах громадянського суспільства.

Технології цивілізованого лобювання (СЦ.Б.44)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., іспит, Королько В. Г.

Сутність лобювання та його сучасні правові засади. Зміст лобістської роботи. Безпосереднє та опосередковане лобювання. Верховна Рада України та можливості лобювання народних депутатів. Методи цивілізованого лобювання народних депутатів. Законодавчий процес та його лобювання. Стан та перспективи українського законодавства про лобювання.

Навчальний практикум із паблик рілейшнз (СЦ.Б.45)

1 зал. б., 9 год./тиж., 9 трим., залік.

Опанування сучасними методами дослідницької діяльності, вироблення навичок самостійного аналізу актуальних проблем зв'язків організацій та установ із громадськістю. Поєднання теоретичних знань і практичних навичок у дослідженні процесів громадських зв'язків, їх творче застосування для прийняття самостійних рішень, розв'язання нагальних проблем у реальних виробничих умовах. Особливості професійної діяльності фахівця із зв'язків із громадськістю (Public Relations), робота органів державної влади та регіонального адміністрування, науково-дослідних установ, засобів масової інформації, підприємницьких організацій, поглиблення знань з професійно орієнтованих дисциплін, збір фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційних робіт, написання наукових праць.

Міжнародні паблик рілейшнз (СЦ.Б.46)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., іспит, Королько В. Г.

Зміст і головні завдання міжнародних PR. Глобалізація бізнесу та фактори актуалізації міжнародних ділових комунікацій. Проблеми розбіжностей загальної та ділової культури в сфері міжнародних PR. Презентація інтересів іноземних корпорацій всередині України. Презентація ділових інтересів України в інших країнах. Міжнародні державні PR. Засоби та перспективи формування іміджу України на міжнародному рівні.

Технології створення подій та інформаційних приводів (СЦ.Б.47)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Некрасова О. В.

«Подієвий» компонент в тактиці PR. Поняття «новинна подія», «спеціальна подія», «іміджева подія», «псевдоподія». Різновиди спеціальних PR-заходів. Інформа-

ційний потенціал спеціальних подій. Принципи планування ефективних спеціальних подій. Координація акції і комунікації. Центральна подія, її планування та організація. Технології організації акцій і створення спеціальних подій. Методи використання «третьої сторони» в спеціальних подіях. Оцінка ефективності спеціальної події.

Оцінка ефективності РЯ роботи (СЦ.Б.48)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Коник Д. Л.

Курс надасть студентам розуміння потреби оцінювання кампаній паблік рілейшнз, ознайомить з історією розвитку системи паблік рілейшнз, з основними інструментами оцінювання, з проведенням соціологічних досліджень у процесі планування та впровадження конкретних РЯ-кампаній, методами і практикою оцінювання результатів РЯ-кампаній в Україні та за кордоном.

Вибіркові дисципліни, що пропонуються слухачам магістерських програм

Стратегія і тактика паблік рілейшнз (СЦ.М.4)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Королько В. Г.

PR як складова стратегічного менеджменту. Репутаційний менеджмент. Поняття PR-стратегії. Громадська думка та переконання. Громадськість, аудиторія та як на них впливати. PR-стратегія в умовах кризи та конфліктних ситуацій. PR і питання права. Поняття тактики в сфері PR. Тактика репутаційного менеджменту. Майстерність комунікації та презентації. Тактика письмової комунікації. Тактика мовної та позамовної комунікації. Відеотактика. Використання Інтернет та інших новітніх технологій для зв'язків із громадськістю. Мораль та етика використання засобів масової комунікації.

Професія і практика паблік рілейшнз (СЦ.М.23)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Королько В. Г., Некрасова О. В., Коник Д. Л.

Природа PR, історія розвитку професії, роль у прийнятті рішень організації, етика і професіоналізм PR-фахівця. Складові процеси PR. Питання зв'язків із різними групами громадськості: ЗМІ, персоналом організації, споживачами, урядовими установами. Особливості PR у роботі прибуткових і неприбуткових організацій, малого, середнього і великого бізнесу, органів державної влади і місцевого самоврядування. Ринок PR в Україні. PR як кар'єра.

Всі курси, які викладаються кафедрою теорії і методики зв'язків із громадськістю, пропонуються студентам усіх бакалаврських програм як дисципліни вільного вибору.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Соціологія-2 (СЦ.М.3)

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Оссовський В. Л., Карук В. П.

Продовження: СЦ.Б.5, 16, інші спеціалізовані курси соціології.

Методологія і методи соціологічних досліджень (СЦ.Б.5)

2 зал. б., 2 год./тиж., 4, 5 трим., іспит, Паніотто В. І.

Початок: СЦ.Б.2, 5, 16.

Основи загальної психології (СЦ.Б.1)

1 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Лищук Р. М.

Традиційні проблеми психологічної науки. Психічна діяльність людини, психічні процеси (відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, уява), індивідуальні особливості (характер, здібності, темперамент) та їх вияв у діяльності та соціальній взаємодії.

Вікова психологія (СЦ.Б.9)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., іспит, Лищук Р. М.

Психічний розвиток особистості, його закономірності, динаміка та рушійні сили, особливості психічного розвитку в різні періоди життя (від народження до старості), основні теорії психічного розвитку, вікові періоди кризи та розквіту особистості. Рекомендується для студентів, орієнтованих у майбутньому на педагогічну діяльність.

Інформатика-1

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит.

Теорія держави і права

3,5 зал. б., 4 год./тиж., 7, 8 трим., залік, іспит.

Психологія особистості (СР.Б.2)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Копець Л. В.

Основні наукові психологічні теорії особистості та поведінки, що мали вплив на світову практику соціальної роботи.

Початок: СР.Б.1.

Продовження: СЦ. Б.7, 14.

Вступ до соціальної роботи (СР.Б.3)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Дума Л. П.

Основні аспекти професійної діяльності: фахові знання, навички та цінності; вимоги щодо професійних та особистих якостей соціального працівника; етичні засади соціальної роботи; основні групи клієнтів соціальної сфери. Фази процесу соціальної роботи. Аспекти професійних та міжпрофесійних меж, особливості командної та мультидисциплінарної роботи, заходи попередження та зменшення стресу.

Продовження: С Р. Б. 5.

Базові навички спілкування-1 (СР.Б.4)

1 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Савчук О. М., Брик О. М.

Навички уважної поведінки, запитання в розмові, навички рефлексивного слухання, спостереження, встановлення та віддзеркалення почуттів. П'ятикрокова структура інтерв'ю.

Продовження: СР.Б. 16.

Теорії та методи соціальної роботи (СР.Б.5)

3,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., 3 год./тиж., 8 трим., залік, іспит, Брижова О. С., Дума Л. П.

Теоретичні засади соціальної роботи. Особливості застосування різних теорій та моделей на практиці. Індивідуальні, групові форми роботи та догляду, методи догляду та роботи у громаді.

Початок: СР.Б.3.

Продовження: СР.Б.8, 11, 12, 13, 17-22.

Соціальна психологія (СР.Б.15)

2 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Копець Л. В.

Психологічні особливості поведінки та діяльності особистості в умовах малих та великих соціальних груп, сприймання людьми одне одного, спілкування та соціальна взаємодія, міжособистісні стосунки, психологічна своєрідність різноманітних груп, їх утворення, розвиток, функціонування та вплив на особистість.

Соціальна політика (СР.Б.10)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 8 трим., іспит, Іванова О. Л.

Основні поняття соціальної політики. Передумови та складові соціальної політики.

Продовження: СР.Б. 12.

Правові основи соціальної роботи (СР.Б.7)

2 зал. б., 7 год./тиж., 9 трим., іспит, Шнейдіна С. Г.

Державні закони як правова база соціальної роботи; закони та підзаконні акти, що регулюють соціальний захист різних груп населення (діти, молодь, сім'я, пенсіонери, інваліди та ін.).

Основи консультування (СР.Б.27)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 10 трим., залік, Бойко А. М.

Вивчення індивідуальної соціальної роботи, основи консультування та менеджмент надання індивідуальної підтримки.

Базові навички спілкування-2 (СР.Б.16)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Савчук О. М., Брик О. М.

Складні комунікативні навички: фокусування розмови, конфронтація, розвиток, виділення та віддзеркалення значення, навички впливу. Робота з відео-матеріалом та індивідуальні консультації.

Початок: СР.Б.4.

Соціологія девіантної поведінки (153 ст.)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Кабаченко Н. В.

Якісні методи дослідження (153 ст.)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Кабаченко Н. В.

Теорії, на яких ґрунтуються якісні дослідження, та зв'язок дослідження з теорією, можливості якісних досліджень для соціальної роботи. Основні стратегії та методи: вивчення випадку («case studies»), етнографічне та етнометодологічне дослідження, клінічне дослідження, оцінююче дослідження («evaluation research»), дієве дослідження («action research»), біографічні дослідження, фокус-групи, глибинне та напівструктуроване інтерв'ю.

Курсова робота

0,5 зал. б., 8 трим.

Вибіркові професійно орієнтовані дисципліни, що викладаються на факультеті (мінімальна кількість залікових балів - 16)

Математичні методи та комп'ютерні засоби в соціологічних дослідженнях (СЦ.Б.12)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Горбачика А. П.

Основи групової роботи (СР.Б.14)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Савчук О. М., Бойко А. М.

Теоретичне і методичне підґрунтя групової психологічної роботи, надання досвіду участі в навчальній психокорекційній групі в межах таких підходів, як груповий аналіз, гештальттерапія, психодрамата клієнтцентрована терапія.

Початок: СР.Б.1, 2.

Соціальна робота з людьми похилого віку (СР.Б.15)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Кабаченко Н. В.

Розуміння специфіки роботи з літніми людьми з огляду на вікові, психологічні й фізичні особливості та потреби. Стереотипи, що існують у суспільстві. Врахування прогресивного міжнародного досвіду роботи з цією категорією людей.

Початок: СР.Б.3, 5.

Основи менеджменту (СР.Б.17)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Ходас Г. В.

Основні принципи менеджменту. Сучасні концепції практичного менеджменту. Менеджмент організацій.

Волонтерство в соціальній роботі (СР.Б.18)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Брижовата О. С.

Уявлення про історичний аспект добровільництва, мотивація волонтерів та шляхи їхнього залучення до виконання завдань соціальної роботи. Принципи професійної підготовки та організації роботи волонтерів.

Початок: СР.М.4, 5.

Волонтерська практика (155 ст.)

2,5 зал. б., 2 год./тиж., 1, 2, 3, 4, 5, 6 трим., Назарук В. Я.

Протягом курсу можна буде спробувати себе і свої професійні навички в різних сферах діяльності громадських організацій, набути досвіду роботи, нових

зв'язків або ж знайти оплачувану роботу. Проведення попередньої підготовки для волонтерів, вибір найоптимальнішої роботи, консультації, зміна організації тощо. Група складатиметься з 20 слухачів.

Психологія сім'ї (155 ст.)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Лозова О. М.

Основні поняття про функції та стадії розвитку сім'ї, типи подружніх стосунків, якість шлюбу, рівні сумісності подружжя, типи порушень, функціонування сім'ї, методи діагностики та корекції сімейних стосунків.

Психологія криз (155 ст.)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Лозова О. М.

Основні напрями дослідження і теорії кризових станів у сучасній зарубіжній та вітчизняній психології, типологія, індивідуальні фактори, динаміка в онтогенезі; засоби діагностики та корекції кризових станів особистості.

Психологія конфлікту та культура поведінки в конфліктній ситуації (155 ст.)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Грнік А. М.

Розуміння себе та тих, хто навколо, знання типології, структури та динаміки конфліктів, психологічні вправи, розігрування ситуацій та їх груповий аналіз. Практичні заняття побудовані у формі соціально-психологічного тренінгу.

Етнопсихологія (155 ст.)

1 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., іспит, Яковенко О. В.

Міжетнічні відносини та стабільність етнічних спільнот, аналіз психологічних аспектів етнічної ідентичності, її впливу на розвиток особистості в етнокультурному середовищі. Мета курсу - підготовка студентів до діяльності в умовах міжетнічних взаємодій.

Соціально-педагогічна психологія (155 ст.)

1 зал. б., 2 год./тиж., 6 трим., іспит, Яковенко О. В.

Особистісні структури педагога та учня, динаміка міжособистісних взаємин у навчальній групі; питання, пов'язані з індивідуальними відмінностями в засвоєнні знань та індивідуальним підходом в процесі навчання. Психологічний аналіз продуктивності педагогічної діяльності, соціально-психологічні основи педагогічного спілкування, професійна Я-концепція педагога, проблеми педагогічної соціальної перцепції. Оволодіння основами тренінгу конструктивної взаємодії в педагогічному процесі.

Соціальна робота з розумово відсталими (155 ст.)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., залік, Кравченко Р. І.

Соціальна робота з користувачами психіатричних служб (155 ст.)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Бондаренко Н. Б.

Синтезоване викладення існуючих підходів у практиці з людьми, що мають проблеми психічного здоров'я, з урахуванням особливостей пошкодження особистості відповідно до діагнозу, конкретні практичні рекомендації щодо проведення індивідуальної, групової роботи, роботи в громаді і з сім'ями.

Соціальна робота з дітьми і молоддю (СР.Б.20)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, Дума Л. П.

Зміст та форми роботи служб для молоді. Попередження негативних явищ серед дітей і молоді. Роль недержавних організацій у роботі з сім'ями, в яких є діти з вадами, тадітьми-сиротами. Сучасні методи догляду та утримання дітей: тимчасовий догляд, усиновлення, влаштування в будинки сімейного типу.

Початок: СР.М.4, СР.М.5.

Соціальна структура суспільства (СЦ.Б.15)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Оксамитна С. М.

Основні теоретико-методологічні підходи до інтерпретації соціальної структури в соціології. Основні елементи соціальної структури: статуси, ролі, соціальні організації, інституції, групи. Концепції та емпіричні дослідження соціальної стратифікації, класової структури та соціальної мобільності.

Навчально-науковий семінар із соціальної роботи (СР.Б.19)

1,5 зал. б., 1 год./тиж., 7, 8, 10 трим., тези, Коpecь Л. В.

Психосоціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві. Кінцева продукція - підготовка наукових звітів, доповідей на конференції, статей.

ПРАКТИКИ

Ознайомлююча практика (СР.Б.24)

3 зал. б., 36 год./тиж., 6 трим.

Відбуватиметься протягом 3-х тижнів після літнього триместру. Знайомство з державними та недержавними установами, а також службами, що надають соціальні послуги вразливим категоріям населення.

Продовження: СР.Б.25, 26.

Навчальна практика (СР.Б.25)

11 зал. б., 10 год./тиж., 7-10 трим., залік.

Існуюча система надання послуг та аналіз діяльності організацій, які займаються соціальною роботою в м. Києві. Відпрацьовуються конкретні навички та методи соціальної роботи.

Початок: СР.Б.23.

Продовження: СР.Б.26.

Навчально-дослідницький практикум (СР.Б.26)

6 зал. б., 18 год./тиж., 11 трим.

Забезпечує умови для виконання кваліфікаційної роботи: збір первинного матеріалу.

Початок: СР.Б.24, 25.

Дисципліни вільного вибору, що пропонують кафедри студентам усіх бакалаврських програм

Основи загальної психології

1 зал. б., 2 год./тиж., 1 три м., іспит, Лищук Р. М.

Основи загальної психології

1 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік, Боднар А. Я.

Вікова психологія

2 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Лищук Р. М.

Базові навички спілкування-1

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 8 трим., залік, Брик О. М., Савчук О. М., Полтавець Д. В.

Базові навички спілкування-2

1 зал. б., 2 год./тиж., 7 трим., залік, Брик О. М., Савчук О. М.

Соціальна робота з дітьми та молоддю

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., залік, Дума Л. П.

Волонтерство в соціальній роботі

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 10 трим., залік, Брижовата О. С.

Психологія особистості

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Коpecь Л. В.

Соціальна психологія

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Коpecь Л. В.

Волонтерська практика

2.5 зал. б., 2 год./тиж., 1, 2, 3, 4, 5, 6 трим., Назару к В. Я.

Шкільна педагогіка

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Голубева М. О.

Ефективна взаємодія вчителя та учня, організація уроку, методи і форми навчання в загальноосвітній школі.

Психологія сім'ї

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Лозова О. М.

Психологія криз

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Лозова О. М.

Етнопсихологія

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 три м., залік, Яковенко О. В.

Соціальна педагогічна психологія

1 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Яковенко О. В.

Психологія творчості

1 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік, Брик О. М.

Психологічна компетентність із проблем генезису творчості, її структури та розвитку. Формування засад творчої особистості, активізація та розвиток креативних можливостей та особистого творчого потенціалу, а також оволодіння загальними навичками управління креативним процесом та міжособистісної творчої взаємодії. Практичні та семінарські заняття.

Психологія конфлікту та культура поведінки в конфліктній ситуації

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік, Гірник А. М.

Технологія та психологія діяльності незалежного посередника в конфлікті

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Гірник А. М.

Історія, сучасний стан розвитку, сфери застосування та функції посередництва в конфліктах. Технологія посередництва. Відпрацювання навичок фасилітації та медіації в роботі зі сторонами конфлікту. Практичні заняття.

Рекомендується для студентів, які прослухали курс «Психологія конфлікту та культура поведінки в конфліктній ситуації».

Психологія управління

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, Боднар А. Я.

Сучасні моделі управління, психологічний аналіз управлінської діяльності, міжособистісні взаємини в системах управління, керівництво і лідерство, психологічні аспекти індивідуальної кар'єри, методи психологічного впливу в системах управління.

Ґендерні дослідження в соціології (СЦ.Б.15)

2 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Оксамитна С. М.

Соціологія громадської думки (СЦ.Б.17)

1 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Оссовський В. Л.

Політична соціологія (СЦ.Б.7)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 11 трим., іспит, Кутуєв П. В.

Основи макросоціології (СЦ.Б.12)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 11 трим., іспит, Хмелько В. Є.

Соціальна структура суспільства (СЦ.Б.8)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Оксамитна С. М.

Соціологія молоді (СЦ.Б.7)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 6 трим., іспит, Бондар В. С.

ПРОГРАМИ ДОДАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ (MINOR)

ПОЛІТОЛОГІЯ

а) нормативні дисципліни (12,5 зал. б.):

Порівняльна політологія	3.0 зал. б.
Історія політичних вчень-1	2.5 зал. б.
Історія політичних вчень-2	2.5 зал. б.
Політична система України	2.0 зал. б.
Обрати одну дисципліну з трьох:	
Політична культура	2.0 зал. б.
Аналіз, прогноз та прийняття рішень у політиці	2.0 зал. б.
Теорія влади	2.0 зал. б.
Курсова робота	0,5 зал. б.

б) вибіркові дисципліни (6 зал. б.):

Історія української політичної думки	3.0 зал. б.
Політологічна теорія держави	2.0 зал. б.
Етнополітика	3.0 зал. б.
Сучасні західні політичні теорії	2.0 зал. б.
Місцеве самоврядування в Україні	2.0 зал. б.
Спецсеминар «Політичні партії в Україні»	2.0 зал. б.
Політологія-2	2.0 зал. б.
Зовнішня політика України	2.0 зал. б.
Філософія політики	2.0 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати титр,- 18,5.

СОЦІОЛОГІЯ**а) нормативні дисципліни (11,5 зал. б.):**

Соціологія-І(с) - СЦ.Б.1	2.0 зал. б.
Соціологія-2 - СЦ.Б.2	2.0 зал. б.
Історія соціології-1 - СЦ.Б.3	3.0 зал. б.
Методологія і методи соціологічних досліджень - СЦ.Б.4	2.0 зал. б.
Історія соціології-2 - СЦ.Б.11	2.0 зал. б.
Курсова робота	0,5 зал. б.

б) вибіркові професійно орієнтовані дисципліни (7,5 зал. б.):

Теорія менеджменту - СЦ.Б.35	1.0 зал. б.
Якісні методи в соціології - СЦ.Б.6	2.0 зал. б.
Основи демографії - СЦ.Б.5	2.0 зал. б.
Соціологія молоді - СЦ.Б.7	1.5 зал. б.
Основи макросоціології - СЦ.Б.8	2.0 зал. б.
Соціальна структура суспільства - СЦ.Б. 12	2.0 зал. б.
Математико-статистичні методи в соціології - СЦ.Б.11	2.0 зал. б.
Математичні методи та комп'ютерні засоби в соціальних дослідженнях - СЦ.Б.9	2.0 зал. б.
Вступ до сучасних соціологічних теорій - СЦ.Б. 16	1.5 зал. б.
Тендерні дослідження в соціології - СЦ.Б. 15	2.0 зал. б.
Політична соціологія - СЦ.Б.13	1.5 зал. б.
Соціологія громадської думки - СЦ.Б. 17	1.0 зал. б.
Стратегія порівняльних досліджень - СЦ.Б.21	3.0 зал. б.
Соціологія шлюбу та сім'ї -СЦ.Б.25	1.5 зал. б.
Соціологія культури - СЦ.Б.28	3.0 зал. б.
Основи сучасних інформаційних технологій - СЦ.Б.36	1.0 зал. б.
Основи журналістики - СЦ.Б.37	1.5 зал. б.

Загальна кількість залікових балів, яку потрібно набрати, щоб отримати титр,- 19.

ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ (Фін)

Декан факультету -
Глибовець Микола Миколайович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент
(1 корпус, кімн. 302, тел. 463-69-85,
e-mail: glib@roller.ukma.kiev.ua)

Заступник декана -
Франчук Олег Васильович,
кандидат технічних наук, доцент

Методист факультету -
Олецька Світлана Іванівна

Створений у червні 1996 року на базі кафедри інформатики.

Основні завдання факультету - забезпечити базову вищу освіту з фундаментальних напрямів сучасної кібернетики, інформатики та прикладної математики; підготувати фахівців широкого профілю, здатних розробляти та впроваджувати складні комп'ютерні системи, застосовувати та впроваджувати системні методи та методи математичного моделювання при вирішенні завдань в економіці, управлінні, а також у теоретичних та прикладних науково-технічних дослідженнях.

До складу факультету до 2001 року входили кафедри **інформатики** та **математики**. За дорученням Вченої ради

НаУКМА у 2001 році було створено кафедри **мультимедійних систем** та **мережних технологій**. Ці кроки актуальні, адже на сьогодні всі конкурентоспроможні інформаційні технології, по суті, мережні комп'ютерні технології, а професія програміста тісно пов'язана з обробкою аудіо- та відеозображень.

Кафедра інформатики та кафедра математики забезпечують викладання основних дисциплін циклів «Інформатика», «Вища математика» на всіх факультетах Університету. Факультет готує фахівців за напрямом базової вищої освіти «Комп'ютерні науки» з профілізацією на перехід до програм спеціаліста та магістра за спеціалізаціями «Інформаційні управляючі системи та технології», «Інтелектуальні системи прийняття рішень».

Нині відбувається справжня реформа математичної освіти в напрямі розвитку прикладних дисциплін - програми підготовки спеціалістів з актуарної математики, індустріальної математики, фінансової математики, математичних методів у менеджменті тощо. Тому планується відкриття спеціальності за професійним спрямуванням «Прикладна математика, системний аналіз та захист інформації» (бакалаврат). На факультеті є всі умови для підготовки спеціалістів у цій галузі за програмами підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра.

Відкрито аспірантуру за такими напрямками:

01.01.08 - математична логіка, теорія алгоритмів, дискретна математика;

05.13.06 - автоматизовані системи управління, прогресивні інформаційні системи;

05.13.12 - системи автоматизації проектування.

Серед напрямів науково-дослідної роботи чільне місце займає математичне моделювання соціальних і економічних процесів, сучасні інформаційні технології, мультимедійні системи та електронні видання, методи розподіленого програмування, сучасні методи теорії програмування, інструментальні засоби підтримки дистанційної освіти.

Діє **лабораторія інформатики**.

Кафедри факультету плідно співпрацюють із Тамперським технологіч-

ним університетом (Фінляндія), Університетом Оксфорд Брукс (Великобританія), Вищою технічною школою Лейпцига (Німеччина).

Серед публікацій викладачів факультету - наукові праці:

Глибовець М., Кравченко І., Терещенко В., Олецький О. Мова програмування Пролог,- К.: Вид. КНУ ім. Тараса Шевченка, 1999;

Анісімов А., Глибовець М., Кравченко І., Кулябко П., Олецький О., Терещенко В. Системи штучного інтелекту,- К.: Вид. КНУ ім. Тараса Шевченка, 2000;

Глибовець М., Кравченко В., Бубенщиков Є. Мова програмування СІ.- К.: Книжкова палата, 2000;

Глибовець М., Олецький О. Штучний інтелект: Підруч. для студ. вищ. навч. закладів, що навчаються за спец. «Комп'ютерні науки» та «Прикладна математика».- К.: Вид. дім «КМ Академія», 2002. - 366 с.: іл.- Бібліогр.: с. 339-351.

Братик Михайло, Тальовський Василь - студенти факультету інформатики - лауреати Всеукраїнської олімпіади з математики (Львівський університет, квітень 2001, 2002 рр.).

Жуковська Катерина - студентка факультету - зайняла 1-ше місце в конкурсі «Студент Києва» за напрямком «Технічні науки» (грудень 2001 р.).

ПРОФЕСОРСЬКО-ВІКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Кафедра інформатики

Завідувач -

Глибовець Микола Миколайович, кандидат фізико-математичних наук, доцент

Методист -

Розбицька Ядвіга Францівна

Бойко Борис Іванович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Вовк Наталія Євгенівна,

старший викладач

Гороховський Семен Самуїлович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент

Зубенко Віталій Володимирович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Іваненко Віктор Іванович,

доктор технічних наук, професор (Національний технічний університет «КПІ»)

Кирієнко Оксана Валентинівна,

старший викладач

Кулябко Петро Петрович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Ляшко Володимир Іванович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент

Матвієнко Володимир Тихонович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Матичин Іван Іванович,

кандидат фізико-математичних наук, старший викладач

Медведєв Михайло Геннадійович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Омельченко

Віталій Володимирович,

старший викладач

Пархоменко Георгій Вікторович,

асистент

Перевозчикова Ольга Леонідівна,

доктор фізико-математичних наук, професор (інститут кібернетики ім. В. М. Глушкова НАНУ)

Слабоспицький

Олександр Сергійович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Терещенко Василь Миколайович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент (Національний університет ім. Тараса Шевченка)

Тригуб Олександр Семенович,

кандидат фізико-математичних наук, доцент

Франчук Олег Васильович,

кандидат технічних наук, доцент

Чичкань Сергій Михайлович,
кандидат фізико-математичних наук,
старший викладач

Кафедра математики

Завідувач -

Боднарчук Юрій Вікторович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (e-mail: yubod@ukma.kiev.ua)

Андросенко Микола Павлович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

**Вишенський
Володимир Андрійович,**
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний університет ім.
Тараса Шевченка)

Городній Михайло Федорович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний університет ім.
Тараса Шевченка)

Захарійченко Юрій Олексійович,
асистент

Кашпіровський Олексій Іванович,
кандидат фізико-математичних наук,
старший викладач

Лаврик Володимир Іванович,
доктор технічних наук, професор

Митник Юрій Васильович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Оленко Андрій Якович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний університет ім.
Тараса Шевченка)

Пилявська Ольга Степанівна,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Шпортюк Володимир Григорович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент

Кафедра мережних технологій

Завідувач -

Дорошенко Анатолій Юхимович,
доктор фізико-математичних наук, про-
фесор

Методист -
Монастирецька Надія Миколаївна

Безцінний Юрій Глебович,
старший викладач

Валькман Юрій Роландович,
доктор фізико-математичних наук,
професор

Гладун Анатолій Ясонович,
кандидат технічних наук, доцент (Між-
народний науково-навчальний центр
ЮНЕСКО Інформаційних технологій та
систем (Кібцентр))

Кислоокій Володимир Микитович,
кандидат технічних наук, доцент

Мілютін Олександр Євгенович,
старший викладач (СП «Інфоком»)

Москалькова Надія Михайлівна,
кандидат технічних наук (Інститут про-
грамних систем НАНУ)

Печкурова Олена Миколаївна,
асистент

Редько Ігор Володимирович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний технічний уні-
верситет «КПІ»)

**Синявський
Олександр Леонідович,**
доктор технічних наук, професор

Кафедра мультимедійних систем

Завідувач -

Бублик Володимир Васильович,
кандидат фізико-математичних наук,
доцент (Національний університет ім.
Тараса Шевченка)

Методист -

Худякова Наталія Олександрівна

Афонін Андрій Олександрович,
старший викладач

Волкович Сергій Вікторович,
кандидат фізико-математичних наук,
старший викладач

Гнатенко Олександр Олексійович
старший викладач

Олецький Олексій Віталійович,
кандидат технічних наук, доцент

Ткаченко Олексій Миколайович
асистент

Шафран Юрій Георгійович,
старший викладач

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОГРАМ НА ФАКУЛЬТЕТИ

Програма *бакалавра*:

08.04 КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ

Спеціальність - Комп'ютерні науки

Кваліфікація: 6.0804 - Бакалавр комп'ютерних наук.

Програми спеціаліста:

080401 ІНФОРМАЦІЙНІ УПРАВЛЯЮЧІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Кваліфікація: 7.080401 - Інженер-програміст.

080404 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Кваліфікація: 7.080404 - Інженер-програміст.

Програми магістра:

080401 ІНФОРМАЦІЙНІ УПРАВЛЯЮЧІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Кваліфікація: 8.080401 - Магістр.

080404 ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Кваліфікація: 8.080404 - Магістр.

КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ

Цикл нормативних фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін

Методи та засоби комп'ютерних технологій (ІН.Б.01)

2.5 зал. б., 6 год./тиж., 1 три м., іспит, Три губ О. С., Франчук О. В.

Головні поняття інформатики та комп'ютерних технологій. Підготовка до вивчення ряду спеціальних дисциплін за професійним спрямуванням - комп'ютерні науки. Методи, засоби і прийоми використання відповідного програмного забезпечення: операційні системи (MS DOS, Windows 9x/2000), програмні оболонки (NC, FAR, Windows Commander), текстові редактори (Edit, NotePad, WordPad, MS Word 97/2000), електронні таблиці (MS Excel, Spreadsheet), Finder та Claris Works для Macintosh, Unix, Telnet, Pine, Netscape Communicator, Internet Explorer тощо.

Продовження: ІН.Б.02.

Основи дискретної математики (МА.Б.01)

2.5 зал. б., 6 год./тиж., 1 три м., іспит, Боднарчук Ю. В.

Елементи математичної логіки. Теорія множин. Комбінаторика. Поняття про потужність множин. Алгебра відношень. Теорія графів.

Продовження: МА.Б.06,12.

Основи математичного аналізу (МА.Б.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., іспит, Городній М. Ф.

Базова математична дисципліна факультету комп'ютерних технологій. Містить основи диференціального та інтегрального числення. Має на меті забезпечити студентів необхідним математичним апаратом для вивчення комп'ютерних наук.

Продовження: МА.Б.05,07,08,14.

Лінійна алгебра та аналітична геометрія (МА.Б.03)

2.5 зал. б., 6 год./тиж., 2 трим., іспит, Пилявська О. С., Олійник Б. В.

Фундаментальні поняття лінійної алгебри («поле», «векторний простір», «евклідов простір», «лінійний оператор»), оволодіння методами розв'язування систем лінійних рівнянь, обчислення визначників, дослідження лінійних операторів та квадратичних форм.

Аналітичні методи розв'язування геометричних задач. Способи задання геометричних об'єктів (прямих, площин, кривих та поверхонь 2-го порядку) за допомогою рівнянь.

Продовження: МА.Б. 11.

Принципи роботи комп'ютерних систем (ІН.Б.02)

2,3 зал. б., 4 год./тиж., 2 три м., залік, Олецький О. В., Франчук О. В.

Архітектура сучасних комп'ютерних систем та сучасні тенденції її розвитку. Основи програмування; зіставлення високорівневого (Паскаль) та низькорівневого (Асемблер) програмування.

Початок: ІН.Б.01.

Продовження: ІН.Б.03,04.

Загальна фізика (ФМ.Б.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2, 4 три м., іспит, Я щук В. М.

Основи програмування та алгоритмічні мови. Паскаль (ІН.Б.03)

2,5 зал. б., 11 год./тиж., 3 три м., іспит, Глибовець М. М., Олецький О. В., Тригубо С., Франчук О. В.

Основи програмування. Характеристика мов програмування. Мова Паскаль: основні елементи мови; засоби роботи із зовнішніми файлами; створення звукових ефектів та графічних зображень, інші можливості.

Початок: ІН.Б.02.

Продовження: ІН.Б.04.

Алгебра та теорія чисел (МА.Б.04)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., Пилявська О. С., Олійник Б. В.

Основні поняття загальної алгебри: поля і кільця та їх властивості. Поле комплексних чисел, кільце цілих чисел, кільця многочленів, скінченні поля і поля часток. Алгебраїчні рівняння над вказаними полями та кільцями.

Початок: МА.Б.01.

Продовження: МА.Б. 12.

Основи комп'ютерних алгоритмів (ІН.Б.04)

2,5 зал. б., 6 год./тиж., 4 трим., іспит, Глибовець М. М., Вовк Н. Є., Чичкань С. М.

Методика побудови комп'ютерних алгоритмів. Математичний апарат аналізу алгоритмів, поняття ефективності алгоритмів, базові алгоритми вирішення типових класів задач. Основні методи розв'язання задач: розділай і пануй, бектрекінг, жадібного алгоритму, символічні обчислення, використання евристик.

Початок: ІН.Б.03.

Продовження: ІН.Б.11.

Аналіз функцій багатьох змінних (МА.Б.05)

2,5 зал. б., 6 год./тиж., 5 трим., іспит, Кашпіровський О. І.

Диференціювання та інтегрування функцій багатьох змінних і застосування цих методів для знаходження екстремумів, об'ємів, а також до фізичних та економічних задач.

Початок: МА.Б.02.

Продовження: МА.Б.07,11.

Мова програмування СІ (ІН.Б.05)

2,5 зал. б., 6 год./тиж., 5 трим., іспит, Зубенко В. В., Чичкань С. М.

Основні синтаксичні структури мови СІ та їх застосування щодо вирішення різних практичних задач. Використання покажчиків, конструювання нових типів даних, робота з файлами. Великий набір задач і варіанти їх розв'язання.

Початок: ІН.Б.02.

Продовження: ІН.Б. 10.

Організація баз даних і знань (ІН.Б.06)

4 зал. б., 4 год./тиж., 5, 6 трим., залік, іспит, Кулябко П. П., Терещенко В. М.

Інформаційна модель концептуального рівня. Поняття бази даних. Основні властивості. Реляційна модель бази даних. Основні мовні моделі. Логічне проектування баз даних. Бази знань, експертні системи та інші застосування.

Початок: МА.Б.01, ІН.Б.01.

Продовження: ІН.Б. 11.

Теорія алгоритмів і математична логіка (МА.Б.06)

2зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Боднарчук Ю. В.

Формалізація системи логічних міркувань, поняття алгоритму, алгоритмічно розв'язної та нерозв'язної задачі, поняття про складність алгоритму.

Початок: МА.Б.01.

Продовження: ІН.Б.09.

Курсова робота (ІН.Б.07)

1,5 зал. б., 6, 9, 12 трим., викладачі кафедри.

Самостійні дослідження з обраної тематики під керівництвом одного з викладачів кафедри.

Диференціальні рівняння (МА.Б.07)

2зал. б., 4 год./тиж., 7трим., іспит, Митник Ю. В.

Методи інтегрування звичайних диференціальних рівнянь та диференціальні моделі для опису і аналізу різноманітних процесів і явищ природознавства.

Початок: МА.Б.02.

Продовження: МА.Б. 11,13.

Функціональне програмування (ІН.Б.08)

2,5зал. б., 6год./тиж., 7трим., залік, ВовкН. Є.

Структура програми на Ліспі, її основні оператори, класифікація вмонтованих функцій за типами, засоби обробки масивів, створення рекурсивних програм. Обробка простих та складних списків, дерев, обчислення рекурсивних функцій, породження комбінаторних об'єктів, обробка текстової інформації, файлові операції.

Початок: МА.Б.01.

Продовження: ІН.Б.09.

Логічне програмування (ІН.Б.09)

2,5зал. б., 6 год./тиж., 8 трим., іспит, Вовк Н. Є.

Мова Пролог. Структура програми на Пролозі, засоби представлення знань, поняття рекурсії, циклу, бектрекінгу, віконного інтерфейса. Представлення баз даних у Пролозі, довга арифметика, алгоритми на графах, синтаксичні перетворювачі, математичні ігри зі стратегією та задачі на шахівниці.

Початок: МА.Б.06, ІН.Б.08.

Мови об'єктно орієнтованого програмування. С++ (ІН.Б.10)

2 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Бублик В. В.

Концепції сучасного програмування в рамках парадигм процедурно орієнтованого програмування, абстрактних типів даних (об'єктне програмування) і об'єктно орієнтованого в їх розвитку і взаємозв'язку. Поняття типу, функції, в тому числі узагальненої, об'єкта і класу, в тому числі параметризованого. Проблеми довідзначення функцій, специфікації класів, побудови ієрархії об'єктів і класів, зокрема поліморфізму, успадкування інтерфейсу і реалізації.

Початок: ІН.Б.05.

Продовження: ІН.Б.29, 31.

Основи проектування систем штучного інтелекту (ІН.Б.11)

2,5зал. б., 6год./тиж., 8 трим., іспит, Олецкий О. В.

Основні підходи до створення систем штучного інтелекту. Моделі прийняття рішень, програмування ігор, принцип резолюції, семантичні мережі і фрейми та ін. Багатозначні та нечіткі логіки, формування гіпотез, теорія індуктивних висновків і т. п.

Початок: ІН.Б.02-04, 06, МА.Б.06.

Теорія ймовірностей (МА.Б.08)

2зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, ОленкоА. Я.

Теоретичні основи теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосування в обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості. Описова статистика, теорія оцінювання параметрів та перевірка гіпотез. Початкові навички роботи зі статистичними пакетами.

Початок: МА.Б.02.

Продовження: МА.Б.09.

Інтелектуальні мережі (ІН.Б.12)

2 зал. б., 8 год./тиж., 9 грим., іспит, Гладун А. Я.

Архітектура комп'ютерних мереж. Модель OSI взаємодії відкритих систем. Протоколи фізичного, каналного, мережного та транспортного рівнів у моделі OSI. Протоколи TCP/IP, RIP, EGP, BGP. Протоколи прикладного рівня.

Початок: ІН.Б.01, 16.

Продовження: ІН.Б.23.

Теорія прийняття рішень та керування-1 (ІН.Б.13)

2,5 зал. б., 6 год./тиж., Ютрим., іспит, Іваненко В. І., Матичин І. І.

Аналіз методів цифрової обробки інформації. Макетування аналого-цифрових перетворювачів та алгоритмів первинної обробки даних.

Початок: МА.Б.05, 11.

Паралельні обчислювальні системи (ІН.Б.14)

2 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Дорошенко А. Ю.

Фундаментальні результати теорії і практики паралельних обчислень і мультипроцесорних систем. Класифікація архітектур паралельних систем, головні парадигми паралельної обробки інформації та програмні механізми їх реалізації. Практична частина спрямована на застосування методів паралельного програмування засобами мови Java.

Початок: ІН.Б.31, 37.

Цикл вибіркового професійно орієнтованих дисциплін (мінімальна кількість залікових балів - 17)

Комп'ютерні мережі. Internet (ІН.Б.15)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Кислоокий В. М.

Структура та можливості глобальної комп'ютерної мережі Internet. Користування основними сервісними функціями Internet та отримання практичних навичок галузях інформаційного пошуку та створення Web-сторінок в Internet.

Початок: ІН.Б.01.

Продовження: ІН.Б.17.

Архітектура взаємодії відкритих систем (ІН.Б.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Синявський О. Я., Мілютин О. Є.

Основи мережевої взаємодії. OSI модель. Взаємодія комп'ютерів у термінах OSI моделі. Порівняння моделі OSI з моделлю TCP/IP. Основні компоненти локальної мережі. Еволюція мережевих пристроїв. Фізичний рівень. Сигнали і завади в системах зв'язку. Середовища, з'єднання і конфлікти. Конфлікти та їх сфери. Поняття топології. Канальний рівень. Стандарти локальних мереж. Адресування в локальних мережах. Фізична адреса. Технології побудови локальних мереж: Token Ring, FDDI, Ethernet. Мережевий рівень. Логічні адреси. IP-адресування. Мережі та підмережі. Маски та підмаски мереж. Протоколи маршрутизації. Транспортний рівень. Протокол TCP. Управління потоками. Сеансовий, представницький та прикладний рівні.

Початок: ІН.Б.01, 15.

Продовження: ІН.Б.12.

Гіпертекстові технології (ІН.Б.17)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., залік, Кислоокий В. М.

URL - універсальний засіб адресації інформаційних ресурсів. Мова HTML для підготовки гіпертекстів. Клієнт-сервер протокол HTTP для розповсюдження гіпертекстових документів. Інтерактивна парадигма роботи в Internet. Мова Java як об'єктно орієнтована, архітектурно-нейтральна мова програмування. Програмування аплетів Java. Взаємодія з користувачем. Відтворення зображень та звуків.

Початок: ІН.Б.01, 15.

Продовження: ІН.Б.19, 22.

Технології електронної комерції (ІН.Б.18)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Олецкий О. В.

Можливості, пов'язані з використанням Інтернет у бізнесі: реклама, Інтернет-магазини, електронні біржі і т. п. на основі створення розподілених клієнт-

серверних систем. Найпоширеніші засоби для створення бізнесових Інтернет-систем, мова програмування PHP та база даних MySQL. Виконання практичного Інтернет-проекту, основні цілі якого - розробка сервісної системи з підтримкою презентаційної вітрини, інформаційного пошуку, збору замовлень, а також засобів для оцінки ефективності цієї системи.

Початок: ІН.Б.05,15.

Продовження: ІН.Б.22.

Мережна маршрутизація (ІН.Б.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., залік, Мілютін О. Є.

Компоненти маршрутизатора. Мережеві сервіси із встановленням з'єднання і без нього. Основні методи управління передачею. Функції транспортного рівня протоколу TCP/IP. Функції протоколу ICMP. Структура Cisco IOS Software. Конфігурування IP-адрес. Підготовка конфігурації маршрутизатора і доступних мереж IP. Встановлення RIP протоколу маршрутизації. Поняття про автономні системи та протокол BGP-4. Лабораторний практикум: маршрутизатори та Cisco IOS Software.

Початок: ІН.Б.17.

Продовження: ІН.Б.20, 23.

Локальні мережі (ІН.Б.20)

3 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Безцінний Ю. Г.

Сегментування локальних мереж за допомогою мостів, маршрутизаторів, комутаторів. Методи комутації. Повнодуплексна і напівдуплексна робота Ethernet. Конфлікти в мережах Ethernet, перевантаження в мережі, смуга пропускання, затримка розповсюдження та інші параметри передачі даних у локальних мережах. Особливості й переваги Fast Ethernet. Spanning Tree протокол і його переваги. Віртуальні локальні мережі. Проектування локальних мереж, етапи проектування, супровідна документація. Протокол IGRP. Конфігурування списку доступу для управління IP-трафіком. Список необхідних IPX-адрес і способів інкапсуляції. Встановлення протоколу Novell IPX і конфігурування інтерфейсів. Лабораторний практикум: локальні мережі, їх побудова та конфігурування.

Початок: ІН.Б.19.

Продовження: ІН.Б.23.

Обробка зображень (ІН.Б.21)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Бублик В. В.

Теоретичні й технологічні основи графічного дизайну. Основні поняття цифрової комп'ютерної графіки: колірні моделі, роздільні здатності, формати графічних файлів, типографіка, сканування, обробка і підготовка зображень для друку або для електронного розповсюдження. Курс супроводжується серією лабораторних робіт з підготовки векторних і растрових графічних зображень. Апаратне і програмне забезпечення обробки зображень.

Початок: ІН.Б.24,35.

Технологія XML (ІН.Б.22)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Олецький О. В.

Технологія XML із двох точок зору: як стандарт для створення нових мов розмітки документів та як засіб інформаційного моделювання предметних сфер. Застосування XML в Інтернет, у системах електронної комерції та в електронному видавництві. Виконання практичного Інтернет-проекту, основні цілі якого - розробка на основі специфікацій XML власної мови опису документів та створення на базі цієї мови власної інформаційної системи в обраній предметній області.

Початок: ІН.Б.17,18.

Глобальні мережі (ІН.Б.23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., залік, Мілютін О. Є.

Основні протоколи для глобальних мереж. Інкапсуляція. Порівняння різних протоколів, вибір протоколу для передачі даних. Проектування глобальних мереж, етапи проектування та супровідна документація. Основні властивості і характеристики PPP. Компоненти протоколу PPP і їх робота при передачі даних по глобальних мережах. Основні властивості й характеристики ISDN. ISDN-протоколи, функціональні групи, точки під'єднання і канали. Основні властивості та характеристики Frame Relay. Конфігурування Frame Relay LMI, таблиць і під-інтерфейсів. Моніторинг операцій Frame Relay в маршрутизаторі. Лабораторний практикум: глобальні мережі та їх побудова.

Початок: ІН.Б. 12,19,20.

Електронні видання (ІН.Б.24)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Афоніна О.

Технології створення електронних видань - головного засобу телекомунікацій в інформаційному суспільстві. Питання підготовки текстів, графічних матеріалів та засоби електронного макетування. Створення інтерактивних елементів макету, відео та звукових ефектів. Засоби публікації електронних видань за технологіями HTML та Acrobat. Курс супроводжується серією лабораторних робіт з підготовки електронних видань та навчальним проектом.

Початок: ІН.Б.21.

Методи та засоби обробки інформації (МА.Б.09)

3 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., Горбачук Б. М.

Основні математичні методи обробки і використання інформації, одержаної при дослідженні і вивченні різних процесів та явищ. Статистичні методи обробки первинної інформації, різні методи оцінювання параметрів розподілів, одновимірної та багатовимірної регресії, моделі часових рядів, кластерний аналіз.

Початок: МА.Б.08.

Системне програмування і ОС (ІН.Б.25)

3 зал. б., 6 год./тиж., 11 трим., залік, Безцінний Ю. Г.

Функції та структура ОС. Управління процесами та ресурсами. Віртуальна пам'ять. Управління даними. Файлові системи. Підтримка терміналів та телекомунікацій. Управління мережею. Мережна файлова система. Програмування драйверів. Операційні системи Unix, Windows NT, Novell NetWare, CISCO IOS.

Початок: ІН.Б.02, 29.

Технології мультимедіа (ІН.Б.26)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 11 трим., іспит, Афонін А. О.

Програмно-технічні засоби створення цифрових мультимедійних презентацій, зокрема цифрові фото- і відеокамери, сканери, програмне забезпечення нелінійного відеомонтажу, авторські системи мультимедіа. Курс супроводжується серією лабораторних робіт з підготовки самокерованих мультимедійних презентацій та навчальним проектом.

Початок: ІН.Б.21.

Оглядові лекції (ІН.Б.27)

9 год./тиж., 12 трим.

Повторення та систематизація знань, набутих студентами.

Комп'ютерна вірусологія (ІН.Б.28)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., іспит, Чичкань С. М.

Організація пам'яті IBM PC. Нагромаджувачі на дисках. Віруси, троянські коні, черв'яки. Проявлення вірусів. Загальні рекомендації запобігання вірусного зараження. Класифікація антивірусних програм. Засоби зберігання та відновлення інформації.

Початок: ІН.Б.02,03.

Системи та інструментальні засоби програмування (ІН.Б.29)

3 зал. б., 6 год./тиж., 8 трим., іспит, Бойко Б. і.

Ознайомлення з сучасними технологіями візуального та об'єктно орієнтованого програмування і набуття практичних навичок створення навчальних пакетів.

Початок: ІН.Б.10.

Продовження: ІН.Б.25.

Агентно орієнтовані технології програмування (ІН.Б.30)

2 зал. б., 6 год./тиж., 9 трим., залік, Москалькова Н. М.

Основні поняття агентно орієнтованої парадигми програмування, базові архітектури агентних та мультиагентних систем, механізми представлення знань та обміну знаннями між агентами, засоби взаємодії та координації дій у мультиагентних системах. Практична частина передбачає ознайомлення з агентно орієнтованим програмним забезпеченням (інформаційні та інтерфейсні агенти) та оволодіння інструментальними засобами агентно орієнтованого програмування.

Початок: ІН.Б.10,11.

Мова програмування Java (ІН.Б.31)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 9 трим., іспит, Олецький О. В.

Мова програмування Java з трьох точок зору: як об'єктно орієнтована мова, як засіб для створення розподілених застосунків та як платформно незалежна мова. Використання Java в мережних технологіях, а також її зіставлення з ін-

Початок: ІН.БДО.

Продовження: ІН.Б.14.

Розробка та експлуатація банківських комп'ютерних систем ІН.Б.32)

Зал. б., 3 год./тиж., 9 трим., залік, Тригуб О. С., Франчук О. В.

Структура банку і головні банківські операції, їхня автоматизація та інформатизація. Адаптація та подальше розширення САБ. Система програмування Visual FoxPro. Експлуатація автоматизованої банківської системи «СКАРБ».

Початок: ІН.Б.06.

Архітектура мікропроцесорів (ІН.Б.33)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Гладун А. Я.

Основні функціональні блоки мікропроцесорів. Дешифратор команд, арифметично-логічний блок, регістри. Адресний простір та принципи адресації. Системи команд та програмування мовою Асемблера. CISC- та RISC-процесори. Порівняльний аналіз процесорів типів Intel, Motorola, Transputer, Power PC, Digital Alpha.

Початок: ІН.Б.02, 10.

Основи комп'ютерної безпеки (ІН.Б.34)

2 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., залік, Гороховський С. С.

Основні поняття теорії та практики захисту інформації (ЗІ) в комп'ютерних системах. Питання організаційно-технічних заходів щодо ЗІ, захист від несанкціонованого доступу, принципи побудови систем ЗІ. Питання теорії із ЗІ, порівняльний аналіз відомих стандартів із ЗІ. Проведення практичних занять із питань аналізу об'єктів та загроз інформації, методів оцінки рівня захищеності інформації, моделювання в ЗІ.

Комп'ютерна графіка (ІН.Б.35)

3 зал. б., 6 год./тиж., 11 трим., залік, Чичкань С. М.

Вивчення алгоритмів синтезу зображень та засобів їхнього відтворення з використанням сучасної комп'ютерної техніки.

Початок: ІН.Б.21.

Основи побудови компіляторів (ІН.Б.36)

3 зал. б., 6 год./тиж., 11 трим., іспит, Перевозчикова О. Л.

Теоретичні основи побудови компіляторів: формальні граматики, теорія автоматів. Аналіз особливостей програмної реалізації побудови компіляторів та існуючі програмні інструментарії побудови компіляторів типу yacc і lex.

Початок: ІН.Б.29.

Символьні обчислення та комп'ютерна алгебра (МА.Б.10)

2зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., іспит, Боднарчук Ю. В.

Алгоритми паралельних обчислень (ІН.Б.37)

3 зал. б., 6 год./тиж., 8 трим., залік, Гороховський С. С.

Паралельні обчислення - один з потужних засобів підвищення продуктивності та надійності сучасних ЕОМ. Вступний курс до тематики паралельних обчислень і архітектур - моделі паралельних обчислень незалежно від платформ реалізації, аналіз ефективності паралельних алгоритмів, паралельні алгоритми розв'язання класичних модельних задач обчислювальної математики, штучного інтелекту, мережних технологій тощо.

Продовження: ІН.Б.14.

Математичні методи дослідження операцій (МА.Б.11)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 8 трим., іспит, Іваненко В. І.

Математичні моделі операцій. Методи оптимізації операцій. Методи оптимізації операцій в умовах дії перешкод.

Початок: МА.Б.03, 05, 07.

Продовження: ІН.Б.13.

Системи кодування інформації (МА.Б.12)

2,5 зал. б., 5 год. тиж., Ютрим., іспит, Боднарчук Ю. В.

Коди з виправленням помилок. Коди Хемінга, Ріда-Міллера, БЧХ-коди та їх узагальнення. Основні принципи шифрування, знайомство з поняттями шифрів із симетричними та асиметричними ключами, хеш-функції, аутентичності повідомлення, електронного підпису.

Початок: МА.Б.01, 04, 06.

Функціональний аналіз (МА.Б. 13)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 10 трим., іспит, Городній М. Ф.

Основні поняття та факти з функціонального аналізу, що використовуються в сучасній та прикладній математиці: метричні простори, неперервні функції та неперервні лінійні функції в метричних просторах. Гільбертів простір, лінійні неперервні оператори в гільбертових просторах. Компактні оператори. Розв'язування інтегральних рівнянь.

Початок: МА.Б.05, 07.

Чисельні методи (МА.Б.14)

2 зал. б., 3 год./тиж., Ютрим., іспит, Кашпировський О. І.

Методи ділення навпіл. Прямі методи розв'язування систем лінійних алгебраїчних рівнянь: метод Гаусса, метод квадратних коренів. Метод прогонки. Обумовленість систем лінійних алгебраїчних рівнянь. Ітераційні методи для систем лінійних та алгебраїчних рівнянь. Методи розв'язування нелінійних систем. Інтерполяційний многочлен у формі Лагранжа та Ньютона. Похибка інтерполяції. Застосування інтерполяції. Середньоквадратичне та рівномірне наближення. Ортогональні многочлени. Метод найменших квадратів. Інтерполяційні та згладжуючі сплайни. Алгоритм побудови кубічних сплайнів.

Початок: МА.Б.02.

Обчислювальна геометрія (МА.Б.15)

3 зал. б., 6 год. /тиж., 11 трим., залік, Боднарчук Ю. В.

Навчальна практика (ІН.Б.38)

1,25 зал. б., 36 год./тиж., 3 трим., Глибовець М. М., Тригуб О. С., Франчук О. В.

Поглиблене вивчення проблем застосування різних складних типів даних для побудови ефективних алгоритмів та детальне ознайомлення з основними принципами роботи з файлами та графікою.

Дослідницька практика (ІН.Б.39)

1,25 зал. б., 36 год./тиж., 6 трим., Волкович С. В., Чичкань С. М.

Програмне забезпечення комп'ютерних систем та мереж, ресурсів Інтернет тощо. Дослідження програмних продуктів - пакету прикладних програм або мережних ресурсів, анутовання та реферування вивченого програмного продукту, складання звіту, створення та проведення презентації вивченого програмного продукту. Закріплення на практиці набутих теоретичних знань у такій галузі інформаційних технологій, як бази даних та знань. Сучасні СУБД (Foxpro, Access, Paradox та ін.), створення баз даних для відповідної предметної області.

ІНФОРМАЦІЙНІ УПРАВЛЯЮЧІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Програма спеціаліста 7.080401 «Інформаційні управляючі системи та технології» орієнтована на підготовку кадрів для проведення досліджень та науково-технічних розробок у галузі проектування та реалізації різних інформаційних управляючих систем.

Архітектура інформаційних управляючих систем (ІН.С.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Гороховський С. С.

Архітектура системи як сукупність взаємопов'язаних інфраструктур. Основні поняття агентних технологій, архітектура багатоагентних систем, прийняття рішень в агентних системах, проблеми платформи реалізації, оцінки складності задач проектування агентів, мобільні обчислення та агенти.

Основи системного аналізу об'єктів і процесів комп'ютеризації (ІН.С.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, *Перевозчикова О. Л.*

Організаційно-методологічні засади побудови і реінжинірингу комп'ютерних систем, зокрема корпоративних інформаційних систем та сучасних інформаційних технологій (OLAP & Data mining). Методи аналізу вимог, подання знань при концептуальному моделюванні предметних областей, методи експертного аналізу та оцінювання об'єктів.

Прикладне програмування (ІН.С.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, *Матвієнко В. Т.*

Сучасні системи програмування: Free Software Foundation та проект GNU. «GNU Compiler Collection». Програмні засоби для контролю породження виконуваних файлів. GDB-відладчик рівня вхідної мови для Сі, С++. Бібліотека С++ для статистичних обчислень, генерації випадкових чисел. GNU Pascal. GNU Prolog.

Розподілені операційні системи (ІН.С.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, *Синявський О. Л.*

Архітектура клієнт/сервер і розподілені обчислення. Особливості операційної системи, побудованої за моделлю клієнт/сервер. Розподілені інформаційні системи. Структура відкритої інформаційної мережі. Планування і створення локальних і глобальних мереж та принципи керування ними. Регіональні та корпоративні мережі. Методика проведення аналізу мережних вимог організації і вибору конкретних апаратних засобів. Різновиди комп'ютерних мереж. Засоби адміністрування мереж. Серверне програмне забезпечення розподілених операційних систем. Можливості взаємодії різних мережних операційних систем.

Теорія прийняття рішень та керування-2 (ІН.С.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, *Іваненко В. і.*

Оптимальне керування (ОК) лінійною динамічною системою (ЛДС) за квадратичним критерієм. Рівняння Ріккати. Стохастична задача ОК ЛДС за квадратичним критерієм. Оптимальне лінійне відновлення стану. Спостерегачі. Фільтр Калмана-Б'юсі. Лінійні дискретні системи. Розв'язок різницевих рівнянь стану. Стійкість дискретних систем. Аналіз лінійних дискретних систем на основі z-перетворення. Керованість та спостережність лінійних дискретних систем. Керування дискретними лінійними системами за алгоритмом зворотного зв'язку, стабілізація. Задача побудови лінійного дискретного оптимального регулятора. Оптимальне лінійне відновлення стану лінійних дискретних систем.

Адміністрування інформаційних управляючих систем (ІН.С.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, *Синявський О. Л.*

Мережні операційні системи. Інсталяція та конфігурування мережних операційних систем. Засоби маршрутизації. Розподілені файлові системи. Дискові структури. Системні можливості та функціональні засоби забезпечення відмовостійкості. Домени та контролери доменів. Механізм надання користувачам доступу до ресурсів та аудит доступу. Мережний монітор. Управління продуктивністю. Сценарії відновлення системи при аварії.

Інформаційні системи та структури даних (ІН.С.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, *Перевозчикова О. Л.*

Методи введення даних у повнотекстових і документних базах та організації інформаційного пошуку в локальних фондах та Інтернет. Основні структури збирання даних та абстрактні типи даних. Останні спочатку розглядаються щодо типів мови Паскаль, що відповідає концепції абстрактних типів даних на початку 90-х років, а потім за категоризацією даних ДСТУ 3901-99 (ISO/IEC 11404:1996, ГОСТ 30664-99) «Незалежні від мов типи даних». Застосування цієї найсучаснішої концепції LI-типів даних (Language-Independent Datatypes) за ДСТУ 4702-2001 (ISO/IEC 13866:1995) «Незалежний від мов виклик процедур» для впорядкування (marshaling) клієнт-серверної взаємодії дає змогу автоматично розв'язати проблему інтерфейсу у розподілених застосуваннях без залучення мов IDL та API.

Методологія розробки програмних комплексів (ІН.С.08)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, *Бублик В. В.*

Проблеми розробки складних програмних систем, фази розробки програмного забезпечення. Об'єктна модель програмного забезпечення та її застосування в об'єктно орієнтованому програмуванні, проектуванні та аналізі. Дослідження

моделей об'єктів, принципів їх взаємодії, моделей класів, відношень між класами та об'єктами, зокрема ієрархії класів і об'єктів. Діаграми класів та об'єктів, методи і засоби специфікації програмного забезпечення. Проблеми застосування проектних шаблонів та каркасів прикладних програм до проектування програмного забезпечення. Розробка навчального програмного проекту.

Охорона праці в галузі (ІН.С.09)

0,5зал. б., 1 год./тиж., 2трим., іспит, Франчук О. В.

Характеристики роботи комп'ютерів з точки зору ергономіки, охорони та гігієни праці, а також фактори, що впливають на функціональний стан користувачів. Аналізується система «людина - комп'ютер - середовище», формулюється концепція гармонізації взаємодії елементів цієї системи. Наводяться сучасні дані з законодавчих та нормативних документів стосовно охорони праці користувачів комп'ютерів.

Навчально-науковий семінар (ІН.С.10)

1,5зал. б., 3 год./тиж., 2трим., тези, Гороховський С. С.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Програма орієнтована на поглиблене вивчення теорії сучасних інтелектуальних систем, призначених для вирішення погано формалізованих задач. Вивчаються моделі подання знань та методи вирішення інтелектуальних задач. Дисципліни спеціальності орієнтовані на детальне ознайомлення з інформаційним, програмним та технічним забезпеченням інтелектуалізованих програмних комплексів та набуття навичок написання власних систем. У центрі уваги такі практичні задачі, як створення експертних систем, автоматизований переклад текстів, розпізнавання зразків.

Програмне забезпечення інтелектуальних систем (ІН.С.11)

3 зал. б., 4 год./тиж., 13, 14 трим., іспит, залік, Глибовець М. М.

Одна з перспективних інтелектуальних комп'ютерних технологій розподіленого штучного інтелекту, що віднедавна має назву «багатоагентні інтелектуальні системи». Основні поняття теорії агентів, архітектури агентів, мови агентних систем, поняття мобільності обчислень. Власноручне конструювання програмних агентів для застосування в різних галузях сучасних інформаційних технологій (софтботи для інформаційного пошуку, персональні асистенти, керування електронною поштою, планування нарад і зустрічей тощо).

Лінгвістичне забезпечення інтелектуальних систем (ІН.С.12)

3 зал. б., 4 год./тиж., 13, 14 трим., іспит, залік, Гороховський С. С.

Опанування лінгвістичних концепцій та лінгвістичних моделей забезпечення ментально орієнтованих систем штучного інтелекту. Спеціалізовані наукові напрями, що в сучасному парадигмальному контексті відомі як natural language processing, translation and understanding, semiotic and cognitive models of knowledge representation, manmachine natural language communication тощо. Автоматичний переклад, багаторівневі лінгвістичні процесори, герменевтичні моделі (моделі розуміння природної мови), моделі аргументування та логіко-лінгвістичного виведення, моделі діалогу природною мовою та моделі мовленнєвих актів, моделі репрезентації та опрацювання текстових знань тощо. Курс ґрунтується на новітніх досягненнях та власних наукових розробках автора.

Моделі та системи розпізнавання образів (ІН.С.13)

3зал. б., 4 год./тиж., 13 трим., залік, Олецкий О. В.

Розглядаються сучасні алгоритми цифрового оброблення інформації: фільтрація та реставрація сигналів. Наводяться алгоритми розпізнавання відбитків пальців, друкованих символів та інших об'єктів.

Основи системного аналізу об'єктів і процесів комп'ютеризації (ІН.С.02)

Методологія розробки програмних комплексів (ІН.С.08)

Інформаційні системи та структури даних (ІН.С.07)

Охорона праці в галузі (ІН.С.09)

Цикл дисциплін, що викладаються на інших факультетах

КАФЕДРА ІНФОРМАТИКИ

Інформатика-1 (основи інформатики) (ІН.Б.40)

нормативна - ФСНСТ-Ляшко В. І., Волкович С. В.

ФЕН - Печкурова О. М., Слабоспицький О. С., Кирієнко О. В.

ФПєН - Печкурова О. М., Слабоспицький О. С., Кирієнко О. В.

вибіркова - ФГН -Ляшко В. І., Волкович С. В.

ФПРН - Волкович С. В., Печкурова О. М.

Головні поняття інформатики та комп'ютерних технологій. Підготовка до використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж. Персональні комп'ютери типу IBM PC та Apple Macintosh. Методи, засоби і прийоми використання відповідного програмного забезпечення.

Системи оброблення соціально-економічної інформації (СОСЕІ) (ІН.Б.41)

нормативна - ФЕН - Пархоменко Г. В.

Застосування комп'ютерних технологій при розв'язанні економічних задач. Основні типи систем оброблення соціально-економічної інформації. В ході навчання студенти набувають теоретичних і практичних знань у галузі баз даних та систем керування базами даних. На практичних заняттях розглядаються питання оброблення інформації за допомогою СКБД Access.

Практика з інформатики (ІН.Б.42)

нормативна - ФСНСТ - Ляшко В. І.

Набуття практичних навичок використання комп'ютерних технологій при розв'язуванні задач автоматизованого оброблення соціологічних даних. Виконання практичних робіт з аналізу даних, що передбачають застосування відповідного програмного забезпечення, пов'язаного зі створенням та використанням баз даних, електронних таблиць тощо. Проектування та розроблення власних інформаційних систем різноманітного призначення.

Практика з інформатики (СОСЕІ) (ІН.Б.43)

нормативна - ФЕН - Пархоменко Г. В., Бойко Б. І., Матвієнко В. Т., Кирієнко О. В.

Набуття практичних навичок використання комп'ютерних технологій при розв'язуванні економічних задач. Виконання практичних робіт з аналізу даних, що передбачають застосування відповідного програмного забезпечення, пов'язаного зі створенням та використанням баз даних, електронних таблиць тощо. Проектування та розроблення власних інформаційних систем різноманітного призначення.

КАФЕДРА МЕРЕЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Введення в Internet (ІН.Б.44)

вибіркова - 2,5 зал. б., 7 год./тиж., 6 трим., іспит, Кислоокій В. М.

Структура та можливості глобальної комп'ютерної мережі Internet. Користування основними сервісними функціями Internet та отримання практичних навичок у галузях інформаційного пошуку та створення Web-сторінок в Internet.

КАФЕДРА МАТЕМАТИКИ

ФПРН

Вища математика (МА.Б.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., Лаврик В. І.

Базова математична дисципліна циклу природничих наук. Містить основи диференціального та інтегрального числення. Має на меті забезпечити студентів потрібним математичним апаратом для ґрунтовного вивчення фізики, хімії, біології та інших спеціальних курсів.

Аналітична геометрія та лінійна алгебра (МА.Б.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., Пилявська О. С.

Фундаментальні поняття лінійної алгебри та аналітичної геометрії («векторний простір», «евклідов простір», «лінійний оператор»), оволодіння методами розв'язування систем лінійних рівнянь, обчислення визначників, дослідження лінійних операторів та квадратичних форм. Властивості основних геометричних об'єктів, пряма площина, криві та поверхні другого порядку. Застосування відповідного математичного апарату до фізичних задач.

Аналіз функцій багатьох змінних (МА.Б.18)

3 зал. б., 6 год./тиж., 4 трим., Кашпіровський О. І.

Диференціювання та інтегрування функцій багатьох змінних і застосування цих методів для знаходження екстремумів, об'ємів, а також до фізичних та економічних задач.

Диференціальні та інтегральні рівняння (МА.Б.19)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., Кашпіровський О. І.

Методи інтегрування звичайних диференціальних рівнянь та застосування диференціальних моделей для опису і аналізу різноманітних процесів і явищ природознавства.

Теорія ймовірностей та математична статистика (МА.Б.20)

2 зал. б., 4 год./тиж., 7 трим., Оленко А. Я.

Теоретичні основи теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосування в обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості. Описова статистика, теорія оцінювання параметрів та перевірки гіпотез. Початкові навички роботи зі статистичними пакетами.

ФСНСТ

Ймовірність та статистика (МА.Б.21)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., Оленко А. Я., Шпортюк В. Г.

Теоретичні основи теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосування в обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості. Описова статистика, теорія оцінювання параметрів та перевірки гіпотез, основи регресійного та дисперсійного аналізу. Початкові навички роботи зі статистичними пакетами.

ФЕН

Вища математика-1 (МА.Б.22)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., Шпортюк В. Г.

Фундаментальна математична дисципліна: основи математичного аналізу, лінійної алгебри та лінійного програмування. Математичний апарат для ґрунтовного вивчення курсів: математика-2, математична статистика, теорія ризику, економетрика, мікроекономіка та макроекономіка.

Вища математика-2 (МА.Б.23)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., Шпортюк В. Г.

Фундаментальна математична дисципліна. Містить основи диференціального та інтегрального числення. Має на меті забезпечити студентів необхідним математичним апаратом для ґрунтовного вивчення курсів з теорії ймовірностей та математичної статистики, дослідження операцій, економетрики, мікроекономіки та макроекономіки.

Теорія ймовірностей та математична статистика (МА.Б.24)

2 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., Оленко А. Я.

Теоретичні основи теорії ймовірностей та математичної статистики та їх застосування в обробці експериментальних даних. Ймовірності випадкових подій, випадкові величини та їх властивості.

МАГІСТЕРІУМ

Декан -
Моренець Володимир Пилипович,
професор, доктор філологічних наук
(14 корпус, кімн. 14, 15,
тел.: 462-49-09, 417-51-55,
e-mail: more@ukma.kiev.ua)

Магістеріум як самостійна інституція НаУКМА об'єднує в собі різні програми **поглибленої фахової освіти**. Ці програми, складені з урахуванням сьогоденних професійних потреб суспільства, як правило, розраховані на **два роки стаціонарного навчання**. Впродовж цього терміну студенти шляхом успішного освоєння низки обов'язкових та вибіркового лекційних курсів, практичних занять, різних науково-дослідних та педагогічних практикумів, написання та захисту магістерської праці мають набрати мінімум 60 і максимум 75 залікових балів.

У результаті успішного виконання навчальної програми випускники отримують диплом магістра державного зразка з акредитованої спеціальності. Ті з них, котрі виявили особливі успіхи, визначені **«Положенням про диплом НаУКМА»**, отримують також диплом магістра НаУКМА, що свідчить про здобуття прийнятого у світі одноіменного наукового ступеня за спеціалізацією даної програми. Диплом ма-

гістра державного зразка дозволяє нашим випускникам працювати за фахом в якості професіоналів вищого рівня підготовки або продовжувати навчання в аспірантурі НаУКМА, будь-якого іншого закладу освіти України чи в системі НАНУ. Оскільки ж диплом магістра НаУКМА конвертований і визнається в більшості поважних університетів Заходу то він також дає змогу нашим випускникам продовжувати навчання на різноманітних зарубіжних програмах подипломової освіти (в університетах Європи та Америки - Post Graduate Study or Programme of Doctoral Study).

Останнім часом особливої популярності зажили подипломові наукові стажування наших випускників в авторитетних університетах США за програмою Фулбрайт, докторські студії (аспірантура) в Європейському Колегіумі Польських та Українських університетів м. Любліна, спеціалізовані науково-дослідні студії в Центрально-європейському університеті (м. Будапешт). Докладну інформацію про ці та інші перспективи ви знайдете в розділі **«Міжнародне співробітництво»**.

Перехід студентів-бакалаврів до Магістеріуму загалом відбувається шляхом конкурсного відбору (виняток робиться для тих випускників бакалаврату НаУКМА, що одержали диплом з відзнакою і бажають продовжувати навчання за тією ж спеціальністю). Окрім іншого, це дозволяє випускникам бакалаврату скоригувати або навіть змінити первісно обраний напрям своєї майбутньої професійної діяльності. Відтак умова вступу на будь-яку магістерську програму, що пропонується НаУКМА цього року - диплом бакалавра (або спеціаліста) державного зразка й успішно складені іспити зі спеціальності, української та англійської мов. Навчальна пропозиція 2002-2003 н. р. подається нижче.

З додатковими програмними матеріалами та умовами вступу ви завжди можете ознайомитися в деканаті Магістеріуму. Це також означає, що ми заохочуємо вступати до нашого Магістеріуму випускників інших українських та зарубіжних вищих навчальних закладів, котрі в наведеному нижче переліку знайдуть цікаву для себе

програму поглибленої професійної підготовки і прагнуть здобути її не деінде, а саме в Національному університеті **«Києво-Могилянська академія»**. Варто підкреслити, що кількість таких програм рік у рік зростає, а чим та чи з них може вас привабити - прочитайте нижче: з цього починається презентація кожної з них. Окрім того, за успіхи в навчанні слухачі магістерських програм одержують цілу низку іменних грантів (їх перелік також наведено в Календарі), причому студенти другого року навчання можуть претендувати на ці іменні гранти НаУКМА цілком безвідносно до того, де саме вони здобули свій перший диплом бакалавра чи спеціаліста.

Очолені знаними у своїх галузях вченими, магістерські програми мають власну освітньо-професійну специфіку і відносно самостійність; кожна з них запрошує до викладання відомих вітчизняних та зарубіжних науковців; заняття проводяться українською та англійською мовами. Другий рік поспіль слухачам усіх магістерських програм надається можливість безкоштовно обрати собі одну з нових сертифікатних програм додаткової освіти, а саме: **«Професійний переклад»** або **« Web-design »** (їх детальний опис подається далі), що безумовно розширить поле

професійної придатності наших випускників. Запис на ці програми здійснюється деканатом Магістеріуму у вересні місяці й лімітується виключно кількістю академічних груп.

Діяльність програм і весь навчальний процес координується деканатом Магістеріуму й адміністративно підпорядковується деканові, а концептуальні питання наукового та освітнього характеру розглядає Рада Магістеріуму. Наукова продукція, себто дослідницькі статті, студії і розвідки магістрів та їхніх викладачів публікуються в альманасі **«Магістеріум»**: він виходить фаховими збірниками, що ними кожна програма періодично звітує про свої досягнення. Адже за задумом та стратегією своєї діяльності Магістеріум передовсім покликаний формувати професіоналів, готових до **самостійної пошукової науково-дослідницької та творчої праці**.

Сьогодні кожна магістерська програма має власний кабінет, оснащений під'єднаним до Інтернету комп'ютером. Окрім того, в навчальному корпусі Магістеріуму розміщено два загальні комп'ютерні класи. Університет має гуртожиток.

**Ласкаво просимо!
You are Welcome!**

НАВЧАЛЬНА ПРОПОЗИЦІЯ на 2002-2003 навчальний рік

Біологія

Екологія (Екологія та охорона навколишнього середовища)

Економічна теорія (EERC)¹

Журналістика

Інформаційні управляючі системи та технології

Історія (Археологія та давня історія України)

Історія

Культурологія (Теорія та історія культури)

Політологія (Порівняльна політологія)

Правознавство

Соціальна робота

Соціологія

Філологія (Теорія, історія літератури та компаративістика)

Філософія (Історія філософії)

Термін навчання - 2 роки, на МП «Правознавство» - 1 рік.

Форма навчання - денна.

¹ Консорціум економічних досліджень та освіти (EERC) - це громадсько-приватна організація, що об'єднує Фонд Євразія (за фінансової підтримки Агентства міжнародного розвитку США), Світовий банк, Інститут відкритого суспільства, Корпорацію Карнегі, Міністерства закордонних справ Норвегії, Швеції та Фінляндії, Фонд Citigroup, Фонд Форда, Фонд Старра.

На магістерські програми можуть вступати особи, що мають вищу освіту (диплом бакалавра або спеціаліста ВНЗ III—IV рівнів акредитації), володіють українською та англійською мовами. Абітурієнтами МП «Правознавство» можуть бути особи, які мають диплом спеціаліста з права державного зразка ВНЗ III—IV рівнів акредитації.

Конкурсний відбір проводиться за кількістю балів, отриманих за наукову студію (рукопис або публікацію), письмовий іспит з української мови, тест з англійської мови, письмовий іспит зі спеціальності та співбесіду.

Методисти деканату Магістеріуму -
Ковальчук Валентина Миколаївна,
Линник Наталія Олександрівна;

секретар Приймальної комісії -
Шошина Ольга Петрівна
(14 корпус, кімн. 14, тел. 417-51-55,
e-mail: olha_shoshyna@yahoo.com)

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «БІОЛОГІЯ»

Кваліфікація - 8.070402 магістр біології

Керівник -
Кравець Володимир Степанович,
доктор біологічних наук, професор
e-mail: kravets@ukma.kiev.ua

Магістерську програму з біології створено з урахуванням стану та перспектив розвитку біологічної науки в Україні та світі. Навчальний план передбачає підготовку фахівців, які повинні мати глибоку теоретичну базу з питань молекулярної та клітинної біології, біохімії та генетики, а також вміння застосовувати сучасні біологічні методи для фундаментальних та прикладних наукових досліджень. Магістри-біологи на підставі отриманих знань мають бути підготовлені для роботи в НДІ НАН України та установах системи Міністерства освіти, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства сільського господарства, Міністерства охорони навколишнього середовища України, в інших країнах світового співтовариства. Магістерська програма з біології зосереджує зусилля на підготовці фахівців, які б, окрім професійної діяльності, були готові до навчання в аспірантурі. Дворічна програма магістерського рівня з біології достатня для продовження навчання на докторському рівні за кордоном. Зміст та якість програми відповідають стандартам магістерських програм університетів Північної Америки, Західної Європи, Японії, про що свідчить продовження післядипломної освіти випускниками магістерської програми з біології в С111А, Німеччині, Японії.

Перший рік навчання

Англійська мова (АМ.М.1)

4 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит.

Методи кінетичного аналізу у фізико-хімічній біології (БЛ.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Костерін С. О., проф., д-р біол. н.

Основні поняття й теоретичні основи сучасних даних із питань кінетики ферментативних реакцій та ферментативного каталізу, методичні підходи, що використовуються для вирішення теоретичних та практичних потреб у галузі сучасної ферментології.

Генетика мікроорганізмів (БЛ.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Михальський Л. О., доц., канд. біол. н.

Організація та функціонування геному бактерій, вірусів, грибів, протозоа. Сучасні уявлення про геном, його реплікацію та експресію, мутації, генетичні

рекомбінації, їх значення в еволюції прокариот і їх практичне застосування в ряді біотехнологічних процесів.

Біохімія рослин (БЛ.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, Мусієнко М. М., проф., д-р біол. н.

Особливості біохімічного складу та метаболізму рослин на клітинному рівні.

Біохімія вітамінів та коферментів (БЛ.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Донченко Г. В., чл.-кор. НАНУ, проф., д-р біол. н.

Уявлення про вітаміни як біологічно активні сполуки. Їх класифікація, хімічна структура, внутрішньоклітинний розподіл. Теоретичні основи шляхів метаболізму та функціонування в організмі вітамінів, коферментів та їх біологічно активних похідних.

Біоенергетика (БЛ.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Кравець В. С., проф., д-р біол. н.

Сучасні наукові уявлення, основні поняття, методичні підходи та теоретичні основи біоенергетики (перетворення, генерація та утилізація енергії живими організмами).

Молекулярні основи проліферації (БЛ.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Савцова З. Д., доц., д-р біол. н.

Роль процесів проліферації та диференціації клітин у розвитку живих організмів. Поліпептидні фактори росту як головні регулятори проліферації та диференціації клітин. Механізми регуляції проліферації та диференціації.

Регуляція метаболізму клітини (БЛ.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Великий М. М., проф., д-р біол. н.

Основні поняття та теоретичні основи актуальних проблем сучасної біохімії - механізми регуляції та загальної інтеграції метаболічних процесів у клітинах еукаріотів.

Скелетні структури клітини (БЛ.М.08)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Блюм Я. Б., чл.-кор. НАНУ, проф., д-р біол. н.

Теоретичні основи даних сучасної клітинної біології, питання структурно-функціональної організації цитоскелету клітини, що в програмі бакалаврату вивчаються лише фрагментарно.

Філософія (філософські проблеми в біології) (БЛ.М.09)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Сидоренко Л. І., проф., д-р філос. н.

Основи філософії в біології, принципи та методи створення автентичного образу біологічної реальності, засоби пошуку евристичних можливостей розвитку біології як науки, шляхів та механізмів міждисциплінарних зв'язків філософії та біології, осмислення феномену буття людини як природної істоти.

Формування білкових структур (БЛ.М.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Корнелюк О. І., проф., д-р біол. н.

Просторова структура білків, самоорганізація білкових структур та їх динаміка, процесінг білків, шаперони, пріони. Основи білкової інженерії.

Генетика рослин (БЛ.М.11)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік.

Організація та функціонування геному рослин. Сучасні уявлення про цитоплазматичну спадковість рослинних організмів. Значення геному хлоропластів для генно-інженерних досліджень.

Радіаційна біохімія (БЛ.М.12)

2,5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Войціцький В. М., проф., д-р біол. н.

Механізми впливу іонізуючого та неіонізуючого випромінювання на метаболічні процеси в організмі.

Фізіологія та біохімія стресу (БЛ.М.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Барабой В. А., проф., д-р мед. н.

Висвітлення останніх досягнень у вивченні основних закономірностей виникнення, розвитку та реалізації стресу. Класичні та сучасні уявлення про стрес як загальнобіологічне явище.

Методика наукових досліджень (БЛ.М.14)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Ситник С. К., доц., канд. біол. н.

Самостійна наукова робота, підготовка студентів до виконання та написання магістерської дисертації.

Охорона праці в біології (БЛ.М.15)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 3 трим., іспит, Ісаєв С. Д., проф., д-р хім. н.

Основні поняття, теоретичні та практичні основи охорони праці в біології, питання безпеки та гігієни праці і виробничого середовища, правила безпеки роботи з різними шкідливими й небезпечними виробничими факторами.

Біоетика (БЛ.М.16)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік.

Історія формування моральних концепцій ставлення людини до біологічних експериментальних досліджень. Сучасні тенденції розвитку біотехнологій та етичні проблеми, пов'язані з ними. Біоетика та програма «Геном людини».

Генетика людини (БЛ.М.17)

2 зал. б., 6 год./тиж., 3 трим., іспит, Зерова-Любімова Т. Є, ст. викл., канд. біол. н.

Основні поняття та теоретичні основи сучасних даних із питань генетики людини - особливості успадкування, передача та реалізація генетичної інформації в людини за норми та патології, визначення та характеристики каріотипу людини.

Механізми канцерогенезу (БЛ.М.18)

2 зал. б., 6 год./тиж., 3 трим., іспит, Савцова З. Д., доц., д-р біол. н.

Біологічна сутність злоякісного росту, головні відмінності злоякісно трансформованих клітин від нормальних, етіологія та патогенез виникнення пухлин, особливості дії хімічних, біологічних та фізичних канцерогенних факторів.

Фізіологія та біохімія морфогенезу (БЛ.М.19)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., Мусієнко М. М., проф., д-р біол. н.

Фундаментальні поняття та теоретичні основи в галузі актуальної проблеми сучасної біологічної науки - молекулярні механізми, що забезпечують процеси розвитку. Проблема морфогенезу та його регуляції вирішується комплексно з урахуванням знань студентів із біохімії, молекулярної генетики та фізіології.

Другий рік навчання

Молекулярна фізіологія (БЛ.М.20)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Костюк П. Г., академік НАНУ, проф., д-р біол. н., Шуба Я. М., доц., д-р біол. н.

Сучасні уявлення про регуляцію біологічних систем, що здійснюється на молекулярному рівні.

Біосинтез і модифікація білків (БЛ.М.21)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Цудзевич Б. О., проф., д-р біол. н.

Фундаментальні поняття та теоретичні основи в галузі актуальної проблеми сучасної біологічної науки - молекулярні механізми формування функціонально активних молекул білків.

Біотехнологія та генна інженерія (БЛ.М.22)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Михальський Л. О., доц., канд. біол. н.

Природа та різноманітність біотехнологічних процесів, значення фундаментальних відкриттів у біології, хімії для розвитку сучасної біотехнології. Одержання та клонування рекомбінантних ДНК, використання технології рекомбінантних ДНК для одержання інсуліну, інтерферонів. Стратегія застосування вакцин та вакцинне виробництво. Перспективні напрями біотехнології - спрямований транспорт лікарських препаратів, імунотоксини, респекрини. Генна терапія.

Біохімія (практикум) (БЛ.М.23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Донченко Г. В., чл.-кор. НАНУ, проф., д-р біол. н.

Самостійне проведення лабораторних досліджень у різних галузях біохімії.

Математичні методи в біології (БЛ.М.24)

2,5 зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., залік.

Теоретичні основи та практичний досвід обробки інформації в біологічних дослідженнях.

Механізми внутрішньоклітинної сигналізації (БЛ.М.25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Матишевська О. П., проф., д-р біол. н.

Взаємозв'язки між цитоплазматичною мембраною та цитоплазмою, внутрішньо-клітинні месенджери зовнішньоклітинних сигналів, молекулярні механізми взаємодій між органелами клітини.

Мембранологія (БЛ.М.26)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Курський М. Д., проф., д-р біол. н.

Основні поняття та теоретичні основи сучасних даних з питань мембранології, методичні підходи, що використовуються для вирішення теоретичних та практичних потреб у цій галузі.

Сучасний імунохімічний аналіз (БЛ.М.27)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Стародуб М. Ф., проф., д-р біол. н.

Теоретичні основи сучасного імунохімічного аналізу, можливості його використання при дослідженні структури білків та пептидів, проведенні кількісного аналізу антигенів, визначення локалізації комплексів антиген-антитіло на поверхні та у структурах клітин.

Біосенсори (БЛ.М.28)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Стародуб М. Ф., проф., д-р біол. н.

Сучасні уявлення про методологічну та інструментально-методичну базу для діагностики захворювань людини, пов'язаних із погіршенням екологічного стану довкілля. Теоретичні основи створення біосенсорів.

Геноміка (БЛ.М.29)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Глеба Ю. Ю., акад. НАНУ, проф., д-р біол. н., Блюм Я. Б., чл.-кор. НАНУ, проф., д-р біол. н.

Сучасні уявлення про структуру та функціонування геному у про- та еукариот.

Клітинні основи самовідновлюючих систем (БЛ.М.30)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Білько Н. М., доц., д-р біол. н.

Теоретичні основи сучасних даних із питань цитології, цитохімії, гістохімії самовідновлюючих клітинних систем на прикладі системи гемопоезу.

Фізико-хімічні методи (практикум) (БЛ.М.31)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Тугай В. А., доц., д-р біол. н.

Практичне застосування фізико-хімічних методів аналізу для вирішення біологічних та екологічних задач.

Спектральний аналіз у фізико-хімічній біології (БЛ.М.32)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Тугай В. А., доц., д-р біол. н.

Теоретичні основи спектроскопії ЯМР, практичні навички застосування ЯМР для розв'язання біохімічних та біологічних проблем.

Науково-дослідний семінар (БЛ.М.33)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Кравець В. С., проф., д-р біол. н.

Формування у студентів навичок, потрібних у науковій роботі. Підготовка наукових доповідей, рецензування доповідей, проведення наукової дискусії з проблемних питань молекулярної та клітинної біології.

Цитогенетика (практикум) (БЛ.М.34)

2,5 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., залік, Зерова-Любимова Т. Е., канд. біол. н.

Застосування цитологічних та цитогенетичних методів дослідження для вирішення питань функціонування або порушення структури та функцій клітин.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ЕКОЛОГІЯ (ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА)»

Кваліфікація - 8.0708 магістр екології

Керівник -

Замостьян Віталій Павлович

доктор медичних наук, професор

З вересня 1996 року в НаУКМА реалізується магістерська програма, за якою готуються фахівці вищої кваліфікації з основних проблем довкілля. Ця програма не має аналогів в Україні і створена в результаті аналізу кращих програм університетів світу.

Характерна риса програми - широке викладання спеціальної математики, яка забезпечить коректну оцінку, прогноз екологічної ситуації і наслідків, а також прийняття оптимальних рішень щодо раціонального природокористування і шляхів розвитку промисловості та сільського господарства. Її особливість - глибоке вивчення комп'ютерних методів моделювання екологічних систем і процесів, що в них відбуваються, комп'ютерних географічних методів екологічного моніторингу. Програма дозволяє органічно поєднати науку про довкілля з практичними методами ведення природоохоронної політики.

Дворічна очна магістерська програма за спеціальністю 8.0708 - «Екологія» для осіб, що мають вищу **освіту в споріднених галузях (медицина, біологія, фізика, хімія, географія, економіка, політологія, соціологія, журналістика, педагогіка, юриспруденція та ін.)**.

Слухачі цього курсу виконують науково-практичне дослідження, яке може бути захищене як магістерська дисертація з подальшим отриманням вченого ступеня магістра. Магістерська робота може стати основою дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата наук. За наявності відповідних успіхів у навчанні слухачі цього курсу можуть отримати ґранти на стажування в навчальних закладах Великобританії, США та інших країн.

Перший рік навчання

Екологічна біохімія (ЕЛ.М.01)

5 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, Назаренко В. і., доц., канд. біол. н.

Біохімічні механізми функціонування рослинного та тваринного організмів. Залежність функціонування цих систем від різних факторів довкілля та біохімічні механізми пристосування організму до середовища. Значення різних біохімічних механізмів для підтримання та регуляції біогеохімічних кругообігів у екосистемах. Значне місце в курсі посідають практичні заняття (на базі Інституту біохімії НАН України), під час яких передбачено засвоєння ряду методик біохімічних досліджень, у першу чергу використання біохімічних показників для моніторингової оцінки стану екосистем.

Екологічна генетика (ЕЛ.М.02)

5 зал. б., 4 год./тиж., 1, 2 трим., залік, іспит, Терновська Т. К., проф., д-р біол. н., Антонюк М. З., доц., канд. біол. н.

Проблеми впливу довкілля на здоров'я людини. Питання мутагенезу та впливу зовнішніх факторів на генетичний апарат. Вивчення та збереження генофонду природних популяцій, генетичне різноманіття екосистем тощо. Оновлення та систематизацію знань класичної менделівської генетики та поглиблене вивчення певного кола питань як-от мутагенез, використання цитогенетичних методів в екологічних дослідженнях, генетичний поліморфізм у природних популяціях, використання методів генетики для розв'язання екологічних проблем сільського господарства тощо. Значне місце приділяється практичним роботам (на базі науково-дослідних установ НАН України), під час яких передбачено засвоєння найпоширеніших методів генетичних досліджень.

Екологічна епідеміологія (ЕЛ.М.03)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Присяжнюк А. Є., проф., д-р мед. н.

Терміни й поняття, методи аналізу стану здоров'я популяції. Екологічні чинники, що впливають на демографічну ситуацію, та механізми їх дії, вплив екологічних чинників на епідеміологію основних нозологічних форм. Епідеміологія рідкісних подій.

Математична екологія-1 (ЕЛ.М.04)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Лаєрик В. І., проф., д-р техн. н.

Основні екометричні поняття і прийоми: база даних екометричних моделей, проблема визначення, нормальне припущення, коефіцієнт кореляції і коефіцієнт детермінації, ANOVA - аналіз варіант, дисперсійний аналіз, простий регресійний аналіз, проблеми оцінки, матричні підходи до лінійної регресійної моделі, методи побудовання множинних регресійних моделей, інтервальна оцінка і тестування гіпотез, криві росту.

Методика наукових досліджень (ЕЛ.М.05)

2 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., іспит, Боголюбєв В. М., доц., канд. техн. н.

Загальні відомості про наукову діяльність як форму розподілу праці в суспільстві. Закономірності й тенденції розвитку науки. Організаційні основи та методологія наукових досліджень. Вибір методу наукового дослідження відповідно до його мети та завдань. Методи представлення та обробки результатів проведеного дослідження. Інформаційне забезпечення процесу наукового дослідження. Оформлення результатів завершеного дослідження, оцінювання їх результативності та підготовка до впровадження у практику.

Структура та функціонування екосистем (ЕЛ.М.06)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Дикий Є. О., ст. викл.

Фундаментальні основи функціонування вищого, екосистемного рівня організації живої матерії. Структура спільнот, роль цієї структури у функціонуванні екосистем як цілісного утворення з певними емерджентними ознаками. Залежність стійкості, продуктивності та інших показників екосистеми від її біологічної структури. Вивчаються історичні та еволюційні аспекти формування та підтримання структури екосистем. Сучасні концепції екологічної ніші, гільдії та консорції, роль окремих видів у структурі спільнот. Сучасні уявлення про сукцесії та еволюційні зміни екосистем.

Філософські проблеми екології (ЕЛ.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Дупленко Ю. К., проф., д-р мед. н.

Історія формування моральних концепцій ставлення людини до довкілля і вплив довкілля на формування етнокультурних особливостей, зокрема української людності. Сучасні тенденції екологізації мислення, розвитку екологічної культури і екологічне виховання.

Екологічна економіка (ЕЛ.М.08)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Маслюківська О. П., ст. викл., магістр екології.

Основи економіки, політична економіка, економічні інструменти захисту навколишнього середовища. Природа економічних проблем, поведінка споживача та індивідуальні потреби, фірма і виробництво, попит і пропозиція на ринку, ринкові ціни та розподіл благ, умови оптимального розподілу ресурсів, ідеальна конкуренція в теорії та на практиці, монополія і громадська політика, розподіл ринків та доходів, провали ринку і причини екологічних проблем, інструменти державного впливу на охорону довкілля.

Екологічна політика та міжнародне право (ЕЛ.М.09)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Черкас О. І., доц., канд. екон. н.

Огляд сучасних екологічних проблем: глобальні, національні екологічні проблеми та підходи до їх вирішення; історичний огляд концепцій охорони навколишнього середовища; порядком денний -21 та стійкий розвиток; організація управління екологічною політикою: організаційні основи проведення державної екологічної політики за кордоном та в Україні; методи політичного аналізу та екологічної політики: загальні основи урядової інтервенції, аналіз при прийнятті рішень, аналіз «шкода-користь», регулюючі та ринкові механізми, оцінка та управління екологічним ризиком.

Математична екологія-2 (ЕЛ.М.10)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Лаєрик В. І., проф., д-р техн. н.

Продовження екометрики із застосуванням складніших методів статистичного аналізу: множинна регресія, тест гіпотези у множинній регресійній моделі, прогнозування з допомогою множинної регресії, нелінійні регресійні моделі та методи нелінійної оптимізації, системи регресійних рівнянь, стаціонарні стохастичні процеси, модель симультанних рівнянь. Застосування на конкретних екологічних прикладах.

Охорона праці в галузі (ЕЛ.М.11)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 3 трим., іспит, Ісаєв С. Д., проф., д-р хім. н.

Нормативна дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців, необхідного в їхній подальшій діяльності рівня знань та умінь з правових і організаційних питань охорони праці, з питань гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки та пожежної безпеки, визначеного відповідними державними стандартами освіти, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників.

Практична радіоекологія з основами радіобіології (ЕЛ.М.12)

2,5 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Замостян П. В., ст. викл.

Процеси міграції радіонуклідів у біосфері, взаємодія з ґрунтом, поведінка у водних, лісових, лугових екосистемах. Результати попередніх та сучасних наукових радіоекологічних досліджень на території Зони відчуження ЧАЕС. Особливості організації радіаційного моніторингу у випадку великомасштабної радіаційної аварії та у випадку нормального функціонування радіаційно-ядерних об'єктів. Інтенсивна практична частина на базі Державного спеціалізованого науково-виробничого підприємства «Чорнобильський радіоекологічний центр» в м. Чорнобилі, сучасні методи радіоекологічних досліджень, практичні навички. Курс корисний для фахівців у галузі охорони навколишнього середовища в країні, що володіє розвинутими радіаційно-ядерними технологіями.

Польова практика (ЕЛ.М.13)

1,25 зал. б., 36 год./тиж., 3 трим., залік, Дикий Є. О., ст. викл.

Другий рік навчання

Екологічна інженерія (ЕЛ.М.14)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Ісаєв С. Д., проф., д-р хім. н.

Принципові основи промислових технологій, які найбільш забруднюють довкілля. Перспективи і методи захисту довкілля від промислових забруднень, зокрема технологічні засоби очистки газових, рідких та твердих викидів промислових підприємств, організація безвідходних виробництв, переробка побутових відходів та регенерація ґрунтів.

Екотоксикологія (ЕЛ.М.15)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Трахтенберг І. М., проф., д-р мед. н., Козлов Є. О., магістр біології

Основні терміни й поняття токсикології, класифікація шкідливих речовин як природного, так і синтетичного походження, основні механізми їх шкідливого впливу на організм тварин і людей, методи вимірювання токсичності, токсикологія найважливіших токсичних речовин і шкідливих продуктів діяльності людини. Основи нормування шкідливих речовин у навколишньому середовищі.

Продуктивність та енергетика екосистем (ЕЛ.М.16)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Щербак В. І., проф., д-р біол. н.

Первинна та вторинна біологічна продуктивність екосистем різних типів. Зміна продуктивності в ході сукцесійних змін, фактори, які лімітують продуктивність у суходольних та водних екосистемах. Біологічні механізми підтримання потоку енергії через екосистему. Під час практичних занять (на базі Інституту гідробіології НАН України) засвоюються основні методи визначення біомаси, первинної та вторинної продукції в екосистемах різних типів.

ВИБІРКОВІ КУРСИ

Геохімія техногенезу (ЕЛ.М.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 три м., іспит, Загнітко В. М., проф., д-р геол.-мін. н.

Вражаючі наслідки геологічної діяльності людства - знищені водоймища, зниклі малі річки, зіпсовані ґрунти, величезні віспини відпрацьованих кар'єрів, штучні курильники-терикони з вічними вогнями, Чорнобиль тощо. Для виправлення ситуації та запобігання подібному в майбутньому треба знати: як народжуються і перероджуються елементи; як вони «живуть», які сили та обставини примушують їх збиратися в родовища. Процеси міграції і перерозподіл; вплив на довкілля, їх наявність на теренах України; які з них і в яких дозах і формах шкідливі для людини, а які навпаки корисні, вплив людської діяльності на розсіювання і концентрацію елементів; зменшення техногенних навантажень, геологічна ситуація та інші природні фактори.

Екологічна хімія (ЕЛ.М.18)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Ісаєв С. Д., проф., д-р хім. н.

Будова, методика одержання, реакційна здатність і токсикологія небезпечних для довкілля полігалогеновмісних органічних сполук, гетероциклічних сполук, сульфур- і фосфоровмісних сполук.

Методи оцінки впливу на навколишнє середовище (ЕЛ.М.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Гласюк О. Г., ст. викл., магістр екології.

Наукові основи природоохоронної діяльності (ЕЛ.М.20)

бзал. б., 4 год./тиж., 4, 5 трим., іспит, Мельник В. І., проф., д-рбіол. н., МовчанЯ. І., доц., канд. біол. н.

Збереження біорізноманіття і розумне управління біоресурсами. Раціональна експлуатація та відтворення живої природи. Проблеми заповідної справи на основі концепції «острівної біогеографії» та інших сучасних розробок; біологічні основи дослідження та відтворення популяцій рідкісних видів рослин та тварин; практичні питання збереження біорізноманіття на рівні окремих видів і цілих спільнот; методи науково обґрунтованого оцінювання біоресурсів та розроблення норм невиснажливого їх використання тощо. Практичні заняття проводяться на базі Мінікоресурсів та Головного ботанічного саду НАН України.

Екологічні інформаційні технології (ЕЛ.М.21)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Хмелевський Ю. М., доц., канд. техн. н.

Підґрунтя створення, проблеми і сучасні підходи до інформаційних систем. Взаємозв'язок з організацією та управлінням. Технічні основи інформаційних систем. Основні типи комп'ютерів; програмне забезпечення; управління базами даних; телекомунікації в новій інформаційній архітектурі. Основи побудови інформаційних систем, утому числі й екологічних. Інформаційні системи рівня нагромадження знань; системи прийняття рішень та штучний інтелект. Принципи управління.

Науково-дослідний семінар (ЕЛ.М.22)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Замостьян В. П., проф., д-р мед. н.

Методика написання і підготовки до захисту магістерської роботи. Практичні заняття по статистичній обробці експериментальних даних.

Екологічний аудит (ЕЛ.М.23)

3 зал. б., 8 год./тиж., 5 трим., іспит, Зорін С. В., ст. викл.

Містить інформацію про предмет, методи і задачі екологічного аудиту. Знайомить з особливостями при проведенні екологічного аудиту в світі й на Україні.

Партнерство при вирішенні екологічних проблем (ЕЛ.М.24)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Маслюківська О. П., ст. викл., магістр екології.

Принципи партнерських відносин між неурядовими екологічними організаціями та державними структурами при вирішенні різного рівня екологічних проблем.

Основи протирадіаційного захисту (ЕЛ.М.25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Замостьян П. В., ст. викл.

Радіаційна біофізика людини; основні принципи, методи протирадіаційного захисту людини, міжнародні підходи та вітчизняний досвід організації захисту

людини від впливу джерел іонізуючого випромінювання; формування розуміння основних політичних, соціальних, економічних та етичних проблем, пов'язаних із забезпеченням протирадіаційного захисту та радіаційної безпеки в умовах нормальної експлуатації радіаційно-ядерних об'єктів та в умовах, що вимагають втручання; основні наслідки аварії на ЧАЕС та розуміння процесів прийняття рішень щодо протирадіаційного та соціального захисту населення.

Геоботаніка (ЕЛ.М.26)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., Дідух Я. П., проф., д-р біол. н.

Наука про рослинні угруповання - історія розвитку, предмет, місце в системі біологічних дисциплін, школи та напрями. Сучасні тенденції та проблеми. Фітоценоз та його структура. Проблеми дискретності та континуальності, будова фітоценозу (ярусність, синузальність, мозаїчність), структура (систематична, екологічна, ценотична, біоморфологічна). Екологія, формування та розвиток фітоценозів (флуктуація, сукцесія та еволюція). Класифікації сукцесій: сингенез, ендоекогенез та філценогенез, поняття про серії та клімакси, сукцесійні ряди, природні та антропогенні сукцесії. Вплив антропогенного фактора на структуру та динаміку рослинного покриву. Класифікація рослинних угруповань, ординація, градієнтний аналіз, геоботанічне картографування та районування. Рослинний покрив основних біомів Землі та типи рослинності України. Геоботанічне районування України. Прикладні аспекти геоботаніки та проблеми охорони рослинного покриву.

Статистичний аналіз для прийняття рішень в екології (ЕЛ.М.27)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., Маркарова О. С., ст. викл.

Основи статистики. Головні статистичні методи і дослідження (регресії, аналізи відхилень АІЧОУА тощо) у вирішенні екологічних питань та проблем управління екологічними ресурсами.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ», (ЕЕКС)

Кваліфікація - 8.050101 магістр економічної теорії

Керівники:

від КЕДО - **Брукс Кортні**, адміністратор програми

від НаУКМА - **Бажал Юрій Миколайович**, декан факультету економічних наук

Виходячи з нагальної потреби України в економічній освіті, зорієнтованій на ринкову економіку, 1996 року Консорціум економічних досліджень та освіти (КЕДО)¹ - група міжнародних донорських організацій, спільно з Національним університетом «Києво-Могилянська академія» започаткували магістерську програму з економіки, зміст та ресурсне забезпечення якої відповідають міжнародним стандартам. Першим директором програми був почесний професор Індіанського університету, почесний доктор НаУКМА Роберт Кемпбел.

Завдяки підтримці КЕДО програма має змогу залучати висококваліфікований професорсько-викладацький склад, забезпечувати слухачів додатковою стипендією, повним комплектом безкоштовних підручників. У винятковому користуванні магістеріуму - дві спеціальні комп'ютерні лабораторії. Більшість курсів викладають англійською мовою професори з Західної Європи, Сполучених Штатів Америки та Канади.

Після закінчення магістерської програми кращим її вихованцям надається можливість вступати до аспірантури НаУКМА або ж на докторські програми західних університетів.

Приблизно половина випускників програми продовжує навчання на докторських програмах у провідних університетах Сполучених Штатів Америки, Канади та Європи.

¹ КЕДО - громадсько-приватна організація, що об'єднує Фонд Євразія (за фінансової підтримки Агентства міжнародного розвитку США), Фонд Форда, Інститут відкритого суспільства, Фонд Старра, Корпорацію Карнегі, Світовий банк, Міністерства закордонних справ Норвегії, Швеції та Фінляндії.

Перший рік навчання

Протягом першого року студенти програми опановують базові економічні дисципліни - мікроекономіку, макроекономіку, статистику та економетрику, математику для економістів, а також низку дисциплін загальноосвітньої програми.

Макроекономіка (поглиблений курс) (ЕК.М.01)

7 зал. б., 1, 2, 3, 4, 5 мінітерми, іспити, професори - Девід Ашауер; Джулія Маккей; Лілія Маляр; Кент Шоу.

Основні теорії макроекономічного аналізу: класична, кейнсіанська та монетаристська; макроекономічні характеристики держави: валовий продукт, грошова маса, рівень безробіття, інфляція тощо. Основні типи макроекономічних індексів; базові макроекономічні закони; теорія економічного зростання тощо. Порівняльний аналіз економіки в часовому вимірі та в міжнародних аспектах. Ефективність різних типів економічної політики уряду.

Мікроекономіка (поглиблений курс) (ЕК.М.02)

7 зал. б., 1, 2, 3, 4, 5 мінітерми, іспити, професори - Валентин Зеленюк; Джеймс Багден; Роберт Свідінський; Джеймс Гзйсфорд.

Поведінка споживача, теорія виробництва, структура ринку та стратегія конкуренції, вибір у часі, невизначеність та ризик, елементи теорії ігор, загальна рівновага та добробут, асиметрична інформація, громадські блага та фіаско ринку, теорія громадського вибору, право та економіка, інформаційні технології в економіці. Загальна рівновага та економічна ефективність.

Статистика та економетрика (поглиблений курс) (ЕК.М.03)

7 зал. б., 1, 2, 3, 4, 5 мінітерми, іспити, професори - Том Купе; Магдалена Сокальська.

Поняття теорії імовірності (випадкові величини та їхня характеристика), статистичного аналізу; основи класичної лінійної регресії. Побудова та перевірка статистичних гіпотез, оцінка параметрів економетричних моделей. Побудова регресійних моделей за браком припущень класичної регресійної моделі. Роль часу в економетричному моделюванні та його вплив на економетричні результати. Питання теорії економетричного прогнозування. Побудова економетричних прогнозів на основі вибіркових даних.

Математика для економістів (поглиблений курс) (ЕК.М.04)

7 зал. б., 1, 2, 3, 4, 5 мінітерми, іспити, професор Володимир Шпортюк.

Теорія оптимізації та її застосування в економічному аналізі: умови оптимальності першого та другого порядку, опукле програмування. Спеціальні типи функцій, характерні для економічного аналізу: однорідні, гомотетичні, квазі- та псевдоопуклі (увігнуті). Моделювання та аналіз поведінки споживача (рівновага споживача, ефекти заміни та доходу, рівняння Слуцького), математичні теорії фірми та загальної рівноваги. Аналіз економічної динаміки.

Англійська мова (поглиблений курс) (ЕК.М.05)

4 зал. б., 1, 2, 3 мінітерми, заліки; 5 мінітерм, іспит.

Українська мова (поглиблений курс) (ЕК.М.06)

2 зал. б., 3 мінітерм, залік; 4 мінітерм, іспит.

Філософія (поглиблений курс) (ЕК.М.07)

2 зал. б., 1, 2 мінітерми; 2 мінітерм, іспит.

Другий рік навчання

Вивчення вибіркових прикладних дисциплін, таких як мікроеконометрика, макроеконометрика, організація промисловості, економіка праці, економіка перехідного періоду, економіка права, фінансові ринки, міжнародна економіка, поглиблена макроекономіка, теорія ігор та написання магістерського диплома. Студент має прослухати 15 вибіркових курсів із запропонованих програмою та два обов'язкові курси - науково-дослідний семінар та тезисне дослідження.

Науково-дослідний семінар (ЕК.М.01)

4 зал. б., 1, 2, 3, 4 мінітерми, іспити.

Систематизація та поглиблення теоретичних знань. Головні навички написання дослідницької праці. Пошук наукових джерел.

Тезисне дослідження (ЕК.М.01)

1 зал. б., 5 мінітерм, іспит.

Ґрунтовний аналіз дослідницьких праць. Презентації.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ЖУРНАЛІСТИКА»

Кваліфікація - 8.030201 магістр журналістики

Керівник -

Квіт Сергій Миронович,

доктор філологічних наук, професор

Магістерська програма з журналістики пропонує дворічний курс навчання, під час якого студенти матимуть можливість опанувати головні фахові спеціалізації: телебачення, радіо, газетну, фото, а також Web-дизайн. На програму з журналістики можуть вступати абітурієнти з будь-якою базовою вищою освітою, які обрали для себе цей фах.

Основні завдання програми: професійне зростання студентів за сучасними стандартами освіти та формування нового типу українського журналіста. Роль журналістики в суспільстві розглядається не лише в контексті якісного інформування аудиторії і не з погляду впливу на масову свідомість. Сучасний журналіст передусім - співрозмовник своєї аудиторії. Спілкуючись із нею, він враховує зворотний зв'язок. Питання професійної етики та професійної солідарності. Професія журналіста є одночасно ремеслом і творчістю. Тому при вступі враховуються здібності абітурієнта.

Головні форми освіти - стаціонарні лекційні курси, робота у студіях, лабораторіях та редакціях засобів масової інформації. Випускники програми повинні бути готовими до самостійної журналістської праці, орієнтуватися у процесах, які відбуваються в інформаційній галузі України і світу, мати потрібну юридичну підготовку. Значна увага надається вдосконаленню англійської мови слухачів. Вся система освіти на програмі орієнтована на практичну журналістську діяльність.

Поруч із досвідченою професурою в Магістеріумі викладають професіонали, що вже в наш час набули відповідного досвіду у складних умовах формування українського інформаційного простору.

На базі магістерської програми з журналістики НаУКМА створюється Могиланська школа журналістики, яка, зокрема, включатиме теле-, радіо- та фото-студії, постійно діючий прес-клуб, моніторинговий і науково-дослідний центри.

Програма співпрацює з такими організаціями:

Internews-Україна, Незалежна Асоціація мовників, журнал «Телерадіокур'єр», Інтернет-газета «Телекритика», IREX ProMedia, TADS, Лідський університет (Великобританія), Мічіганський університет (CUJA), Іллінойський університет (США), Гамбурзький університет (ФРН), Лілльська школа журналістики (Франція).

НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ

Правове забезпечення діяльності ЗМІ (Ж.М.01)

2 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Петрова Н. І., доц.

Засади національного та зарубіжного законодавства про ЗМІ. Захист прав і професійної діяльності українського журналіста. Адаптація вітчизняного інформаційного законодавства до європейських норм і стандартів. Стан свободи слова в сучасній Україні.

Основи герменевтики (ФС.М.02)

2 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Квіт С. М., проф., д-р філол. н.

Філософсько-інтерпретаційні основи формування самостійного мислення сучасного українського журналіста. Журналістика як герменевтика. Три рівні інтерпретації тексту. Механізми зміни естетичних мод від готики до постмодернізму. Герменевтичні методології. Каббалістика, антична герменевтика, християнська герменевтика. Герменевтика як наука. Модернізм, психоаналіз, екзистенціалізм, структуралізм, постмодернізм (постструктуралізм). Філософська герменевтика. Есеїзм як тип синтетичного мислення.

Вступ до журналістики та журналістикознавства (ФС.М.03)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Яковець А. В., доц., канд. філол. н.

Інтегрований курс. Основи журналістської спеціальності й теоретичних досліджень з історії та теорії журналістики. Українське та зарубіжне журналістикознавство. Специфіка професії журналіста та її становлення в Україні. Сучасний український журналіст: сьогодення і перспективи. Перспективи вітчизняного журналістикознавства.

Сучасна теорія і практика телебачення (ФС.М.04)

3 зал. б., 6 год./тиж., 1 трим., іспит, Яковець А. В., доц., канд. філол. н.

Функціональна специфіка тележурналістики. Технічні засоби і професійні технології. Теоретична підготовка і практична діяльність. Журналістська майстерність. Стан і перспективи розвитку телебачення в сучасній Україні.

Сучасна теорія і практика радіомовлення (ФС.М.05)

3 зал. б., 6 год./тиж., 1 трим., іспит, Миронченко В. Я., доц., канд. філол. н.

Функціональна специфіка радіожурналістики. Технічні засоби і професійні технології. Теоретична підготовка і практична діяльність. Журналістська майстерність. Стан і перспективи розвитку радіомовлення в сучасній Україні.

Сучасна теорія і практика періодичної преси (ФС.М.06)

3 зал. б., 6 год./тиж., 2 трим., іспит, Дуцик Д. Р., доц., канд. філол. н.

Функціональна специфіка журналістики друкованих ЗМІ. Технічні засоби і професійні технології. Теоретична підготовка і практична діяльність. Журналістська майстерність. Стан і перспективи розвитку преси в сучасній Україні.

Сучасні теорії масових комунікацій (ФС.М.07)

3 зал. б., 6 год./тиж., 2 трим., іспит, Феллер М. Д., проф., д-р філол. н.

Вплив засобів масових комунікацій на сучасне суспільство. Моделі комунікаційних процесів. Комунікативний простір суспільства. РН-технології та методології. Сучасні теорії масових комунікацій у працях вітчизняних і зарубіжних теоретиків (Г. Ласвел, В. Шрам, Г. Маклюен, Ю. Габермас, О. Алексеев, Н. Костенко, Г. Почепцова ін.).

Журналістське розслідування (ФС.М.08)

3 зал. б., 6 год./тиж., 2 трим., іспит, Яковець А. В., доц., канд. філол. н.

Особливе значення журналістського розслідування у практичній діяльності сучасного журналіста визначається насамперед чинником інституалізації ЗМІ в якості фундаментального соціального інституту демократичного суспільства. Обумовлені цим функції журналістів зводяться до громадського контролю за діяльністю органів державної влади та інших суб'єктів соціально-політичних та економічних відносин. Журналіст постає і як медіа-посередник, і як незалежний представник громадськості.

Теорія і практика паблік рілейшнз (ФС.М.09)

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Куліш А. П., доц.

Різновид соціально-психологічного менеджменту, спрямований на встановлення та підтримання ефективної комунікативної взаємодії між суб'єктами суспільних відносин. Оволодіння витонченим мисленням та етикою репутаційного менеджменту. Соціальна відповідальність інститутів громадянського суспільства та бізнесу. Принципи побудови іміджу, інструментарій створення і корекції іміджу організації, комунікативні технології у сфері зв'язків із громадськістю, етапи організації РІ-кампаній.

Практична риторика та основи ораторської майстерності (ФС.М.10)

2 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Полешко С. М., ст. викл.

Практичні навички поведінки перед камерою та різноманітними аудиторіями. Студенти навчатимуться формулювати і доносити свою думку в різних

формах виступу: донесення інформації, переконування тощо, вибрати спосіб поведінки в нештатних ситуаціях і т. п.

Психологія комунікативної компетентності журналіста (ФС.М.11)

2 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Гоуга І. М., доц., канд. мед. н.

Основи психологічної діагностики та самокорекції. Техніки активного й пасивного слухання. Техніки безконфліктної бесіди. Трансактний аналіз Е. Берна, гуманістична психологія Д. Карнегі. Тренінг комунікативної компетентності.

Рекламна діяльність (ФС.М.12)

2 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Маловічко С. М., ст. викл.

Сучасна теорія реклами, рекламні технології. Рекламна та маркетингова діяльність і робота ЗМІ. Значення обізнаності з рекламною діяльністю для формування самодостатньої постаті учасника суспільно-комунікаційного процесу, організатора масово-інформаційної діяльності.

Сучасна фотожурналістика (ФС.М.13)

2 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Россінський С. С., ст. викл.

Функціональна специфіка фотожурналістики. Технічні засоби і професійні технології. Теоретична підготовка і практична діяльність. Журналістська майстерність. Стан і перспективи розвитку фотожурналістики в сучасній Україні.

Жанри ЗМІ (ФС.М.14)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Дуцик Д. Р., канд. філол. н., доц.

Інтегрований курс. Теорія жанрів. Інформаційні, аналітичні, публіцистичні жанри. Жанри різних засобів масової інформації. Специфічні особливості, адекватність вибору і принципи застосування жанрів. Розвиток та синтез жанрів ЗМІ в сучасному інформаційному просторі.

Етика журналістської творчості (ФС.М.15)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., іспит, Петрова Н. І., доц.

Дотримання етичних засад у масово-інформаційній діяльності як одна з гарантій свободи слова. Професійний кодекс честі журналіста. Принципи формування професійної етики журналіста в зарубіжних країнах. Проблема етики в українському інформаційному просторі.

Менеджмент редакційно-видавничої справи (ФС.М.16)

3 зал. б., 6 год./тиж., 4 трим., іспит, Тимошик М. С., проф., д-р філол. н.

Організація редакційно-видавничої справи. Загальна теорія менеджменту, основні принципи управління ресурсами організації, налагодження виробничого і творчого процесів. Видавнича діяльність як бізнес.

Історія вітчизняної та зарубіжної журналістики (ФС.М.17)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Срібняк І. В., проф., д-р іст. н.

Розвиток журналістики на українських землях, розділених кордонами різних держав (Галичина, Закарпаття, Буковина, Наддніпрянщина). Ця проблематика має велике значення для формування освітньої системи сучасної української журналістики, оскільки вона розкриває національну традицію функціонування ЗМІ, дає певне укорінення і розкриває перспективи. Роль української журналістики в державотворенні та інтелектуальному поступі України. Вивчаються відповідні аспекти зарубіжної журналістики, головним чином з точки зору ключових моментів формування принципів і традицій.

Політичний маркетинг та консультування (ФС.М.18)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Ожеван М. А., проф., д-р філос. н.

Нові методики дослідження політичного медіа-простору, електоральної ситуації. Наукова система усвідомлення складних структур інформаційного простору, взаємовпливів між політичними процесами та мас-медіа в суспільстві. Соціально-психологічні аспекти функціонування масової та особистісної свідомостей, технології побудови іміджу. Організація інформаційного простору під час передвиборчих кампаній, вирішення практичних завдань, тактика і стратегія, механізми впливу на електоральну поведінку під час демократичних виборів. Специфіка сучасної України.

Новітні тенденції розвитку ЗМІ (ФС.М.19)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Феллер М. Д., проф., д-р філол. н.

Професійне розуміння тенденцій розвитку ЗМІ в системі журналістського знання. Функціональні аспекти еволюції ролі ЗМІ в суспільстві. Вплив сучасних комунікаційних технологій. Українські перспективи на тлі світового досвіду.

Соціологія масової комунікації (ФС.М.20)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Феллер М. Д., проф., д-р філол. н.

Основи соціологічної науки, її категоріальний апарат, методологія та методи. Парадигми масової комунікації в соціології. Сучасні соціологічні теорії масової комунікації, моделі та механізми. Комунікаційний дискурс та способи його дослідження. Медіа-процес в Україні періоду незалежності та своєпейська інтеграція: соціологічні аспекти. Соціологічні засади роботи журналіста у висвітленні подій суспільно-політичного життя України та зарубіжних країн.

Міжнародна журналістика на тлі міжнародних відносин і геополітики (ФС.М.21)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Квіт С. М., проф., д-р філол. н.

Функціональні особливості міжнародної журналістики. Міжнародна журналістика різних країн світу та її розвиток у сучасній Україні. Висвітлення подій у «гарячих точках» планети, «обслуговування» дипломатії, шкала професіоналізму. Теоретичні і практичні аспекти міжнародних відносин. Теорія геополітики як одна з умов професіоналізму журналістської діяльності. Етнополітичні процеси та установки. Традиції національної геополітичної думки. Українська геополітична перспектива.

інформаційна політика та інформаційна безпека (ФС.М.22)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Ожеван М. А., проф., д-р філос. н.

Головні чинники інформаційної політики як складова частина національної безпеки держави: минуле, сучасність, перспективи. Концепція інформаційної безпеки України на тлі традицій Європи, США, Японії, країн «третього світу». Поняття інформаційного простору держави. Шляхи і методи захисту інформаційної безпеки. Інформаційні війни. Інформаційна безпека організацій.

Історія українського націоналізму і дисидентства (ФС.М.23)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Срібняк І. В., проф., д-р іст. н.

Формування наукових уявлень про націоналізм як суспільне явище, ідеологію та фундаментальну філософсько-політичну теорію. Роль і значення українського націоналізму у становленні незалежної Української держави, у справі розвитку національної свідомості та культурному будівництві. Розвиток українського дисидентського руху. Боротьба за права людини і нації. Національне самовизначення українського народу і становлення демократичного суспільства.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ІНФОРМАЦІЙНІ УПРАВЛЯЮЧІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»

Кваліфікація - 8.080401 магістр комп'ютерних наук

Керівник -

Синявський Олександр Леонідович,
професор, доктор технічних наук

Магістерська програма орієнтована на підготовку кадрів для проведення досліджень та науково-технічних розробок у галузі проектування та реалізації крупномасштабних інформаційних управляючих систем. Магістр комп'ютерних наук, який спеціалізується у галузі інформаційних управляючих систем, може:

проводити наукові дослідження у сфері математичного моделювання, побудови ефективних алгоритмів управління;

проводити практичні дослідження і обстеження об'єктів та процесів управління, що підлягають комп'ютеризації, у соціально-економічній, гуманітарній сферах;

проектувати та програмувати інформаційні управляючі системи із застосуванням сучасних технологій, мережних рішень, обираючи найадекватніші апаратні платформи та відповідний інструментарій програмних розробок;

орієнтуватись у сучасних технологіях побудови структурованих кабельних мереж;

розробляти ефективні прикладні програми в різноманітних предметних галузях;

займатися педагогічною роботою у вищих навчальних закладах.

Перший рік навчання

Архітектура інформаційних управляючих систем (ІН.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Гороховський С. С., доц., канд. фіз.-мат.н.

Архітектура системи як сукупність взаємопов'язаних інфраструктур. Основні поняття агентних технологій, архітектура багатоагентних систем, прийняття рішень в агентних системах, проблеми платформи реалізації, оцінки складності задач проектування агентів, мобільні обчислення та агенти.

Основи системного аналізу об'єктів і процесів комп'ютеризації (ІН.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Перевозчикова О. Л., проф., д-р фіз.-мат. н.

Організаційно-методологічні засади побудови і реінжинірингу комп'ютерних систем, зокрема корпоративних інформаційних систем та сучасних інформаційних технологій, що вже суттєво змінили природу підприємницької діяльності, перебіг технологічних виробничих процесів, характер прийняття управлінських рішень та ступінь їхньої ефективності. Інформаційні технології електронного офісу, електронна комерція, інформаційні сховища з аналітичною обробкою даних (OLAP & Data mining). Методи аналізу вимог щодо розробки проектів прикладних програмних систем на першій фазі їхнього життєвого циклу. Методи подання знань при концептуальному моделюванні предметних галузей, методи експертного аналізу та оцінювання об'єктів, об'єктні моделі подання знань, вимоги до корпоративних інформаційних систем та еталонна модель POSIX-сумісного середовища відкритих систем із відомими функціональними профілями GOSIP, MAP, TOP, NETBIOS.

Прикладне програмування (ІН.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Матвієнко В. М., доц., канд. фіз.-мат. н.

Сучасні системи програмування: Free Software Foundation та проект GNU. «GNU Compiler Collection». Програмні засоби для контролю породження виконуваних файлів. GDB-відладчик рівня вхідної мови для C і C++. Бібліотека C++ для статистичних обчислень, генерації випадкових чисел. GNU Pascal. GNU Prolog.

Розподілені операційні системи (ІН.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Синявський О. Л., проф., д-р техн. н.

Архітектура клієнт-сервер і розподілені обчислення. Особливості операційно: системи, побудованої за моделлю клієнт-сервер. Розподілені інформаційні системи. Структура відкритої інформаційної мережі. Планування і створення локальних і глобальних мереж та принципи керування ними. Регіональні та корпоративні мережі. Методика проведення аналізу мережних вимог організації! вибору конкретних апаратних засобів. Різновиди комп'ютерних мереж. Засоби адміністрування мереж. Серверне програмне забезпечення розподілених операційних систем. Можливості взаємодії різних мережних операційних систем.

Теорія прийняття рішень та керування-2 (ІН.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, Іваненко В. і., проф., д-р техн. н.

Оптимальне керування (ОК) лінійною динамічною системою (ЛДС) за квадратичним критерієм. Рівняння Ріккати. Стохастична задача ОК ЛДС за квадратичним критерієм. Оптимальне лінійне відновлення стану. Спостерігачі. Фільтр Калмана-Б'юсі. Лінійні дискретні системи. Розв'язок різницевої рівнянь стану. Стійкість дискретних систем. Аналіз лінійних дискретних систем на основі z-перетворення. Керованість та спостережність лінійних дискретних систем. Керування дискретними лінійними системами за алгоритмом зворотного зв'язку, стабілізація. Задача побудови лінійного дискретного оптимального регулятора. Оптимальне лінійне відновлення стану лінійних дискретних систем.

Адміністрування інформаційних управляючих систем (ІН.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Синявський О. Л., проф., д-р техн. н.

Мережні операційні системи. Інсталяція та конфігурування мережних операційних систем. Засоби маршрутизації. Розподілені файлові системи. Дискові структури. Системні можливості та функціональні засоби забезпечення відмовостійкості. Домени та контролери доменів. Механізм надання користувачам доступу до ресурсів та аудит доступу. Мережний монітор. Управління продуктивністю. Сценарії відновлення системи при аварії.

Архітектура розподілених баз даних та систем управління базами даних (початок) (ІН.М.07)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Редько/ В., доц., канд. техн. н.

Порівняльний аналіз архітектур баз даних: локальних, файл-серверних, клієнт-серверних та багаторівневих. Основні відмінності SQL-орієнтованого підходу до операцій надданими від навігаційного. Основні етапи розробки баз даних: аналіз, проектування, реалізація, тестування та вдосконалення і програмні засоби їх підтримки. Використання CASE - засобів для проектування баз даних. Моделювання процесів предметної галузі, сутностей і зв'язків, реляційних структур даних. Генерація структур баз даних. Огляд сучасного стану ринку промислових СУБД. Технічні характеристики СУБД Oracle, Informix, MS SQL та інших.

Архітектура розподілених баз даних та систем управління базами даних (продовження) (ІН.М.08)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Редько І. В., доц., канд. техн. н.

Універсальні засоби розробки баз даних в архітектурі клієнт-сервер. Середовище Delphi Client/Server Suite. Використання мови структурованих запитів та спеціалізованих інструментів «Delphi» для означення даних та маніпулювання даними. Створення баз даних, доменів і таблиць. Додавання, зміна та видалення записів. Розробка екранних форм та звітів. Цілісність бази даних і поняття транзакції. Відкатзмін. Розмежування транзакцій: керування транзакціями і рівні ізоляції транзакцій. Встановлення привілеїв доступу. Особливості реалізації розподілених застосовань. Способи і засоби оптимізації продуктивності застосовань архітектури клієнт-сервер.

Інформаційні системи та структури даних (ІН.М.09)

Зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Перевозчикова О. Л., проф., д-р фіз. -мат. н.

Методи ведення даних у повнотекстових і документних базах та організації інформаційного пошуку в локальних фондах та Інтернет. Основні структури зберігання даних та абстрактні типи даних. Останні спочатку розглядаються щодо типів мови Паскаль, що відповідає концепції абстрактних типів даних на початку 90-х років, а потім за категоризацією даних у ДСТУ 3901-99 (ISO/IEC 11404:1996, ГОСТ 30664-99) «Незалежні від мов типи даних». Застосування цієї найсучаснішої концепції LI-типів даних (Language-Independent Datatypes) за ДСТУ 4702-2001 (ISO/IEC 13866:1995) «Незалежний від мов виклик процедур» для впорядкування (marshaling) клієнт-серверної взаємодії дає змогу автоматично розв'язати проблему інтерфейсу в розподілених застосуваннях без залучення мов IDL та API.

Методологія розробки програмних комплексів (ІН.М.10)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Бублик В. В., доц., канд. фіз.-мат. н.

Проблеми розробки складних програмних систем, фази розробки програмного забезпечення. Об'єктна модель програмного забезпечення та її застосування в об'єктно орієнтованому програмуванні, проектуванні та аналізі. Дослідження моделей об'єктів, принципів їх взаємодії, моделей класів, відношень між класами та об'єктами, зокрема ієрархії класів і об'єктів. Діаграми класів та об'єктів, методи і засоби специфікації програмного забезпечення. Проблеми застосування проектних шаблонів та каркасів прикладних програм до проектування програмного забезпечення. Розробка навчального програмного проекту.

Охорона праці в галузі (ІН.М.11)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Франчук О. В., доц., канд. техн. н.

Характеристики роботи комп'ютерів з точки зору ергономіки, охорони та гігієни праці, а також фактори, що впливають на функціональний стан користувачів. Аналізується система «людина - комп'ютер - середовище», формулюється концепція гармонізації взаємодії елементів цієї системи. Приводяться сучасні дані з законодавчих та нормативних документів стосовно охорони праці користувачів комп'ютерів.

Розподілені обчислення (ІН.М.12)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Гороховський С. С., доц., канд. фіз.-мат. н.

Розподіленість обчислень передбачає виконання програмних модулів у мережі автономних комп'ютерів у такий спосіб, що користувач сприймає всю систему як єдине ціле. Різні аспекти розподілення обчислень: просторовий, часовий,

функціональний та семантичний, а також моделі та методи, пов'язані з основними елементами розподілення: керування, зв'язок і ресурси. Шляхи досягнення основних цілей розподілених обчислень і систем: зв'язок користувачів із ресурсами, прозорість доступу, відкритість і масштабованість.

Глобальна структура Internet (ІН.М.13)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Синявський О. Л., проф., д-р техн. н.

Глобальна інфраструктура для XXI століття. Адміністрування Internet. Глобальний розподіл IP-адрес. «RIPE» - Європейські IP-мережі, локальні Internet-pericTrn. Internet Backbone. Сучасний Internet traffic. Backbone сервіс-провайдери. Приєднання Internet сервіс-провайдера до Internet Backbone. Автономні системи. Протокол BGP-4. Структура регіональних комунікацій Internet сервіс-провайдера. Вибір активного мережного устаткування та серверів. Системи супутникового зв'язку. Геостаціонарні супутники, HUB та PES. Зовнішні інтерфейси системного блоку PES. Мережі Frame Relay. Постійні (PVC) та комутовані (SVC) віртуальні канали. FR-маршрутизатори та FRAG (FR Access Devices). Web-hosting провайдери. Вибір апаратної платформи та операційної системи. Програмне забезпечення.

Математичне моделювання технічних об'єктів (ІН.М.14)

1.5 зал. б., 46 год./тиж., 3 трим., залік, Дехтярюк Е. С., проф., д-р техн. н.

Зведення задач аналізу детермінованих та стохастичних процесів у технічних об'єктах до крайових задач для систем диференціальних рівнянь у частинних похідних. Сучасні аналітичні та чисельні методи. Проблема чисельної стійкості різницевих схем. Методи статистичних випробовувань (методи Монте-Карло). Технологія реалізації математичного моделювання технічних об'єктів у програмних комплексах.

Методи обробки соціально-економічної інформації (ІН.М.15)

1,5зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, ВолковичС. В., ст. викл., канд. фіз.-мат. н.

Обробка та інтерпретація соціально-економічної інформації. Основні принципи математичного моделювання соціально-економічних систем. Моделі економічної взаємодії на ринку, багатокритеріальні задачі оптимізації, статистична обробка інформації в економіці та соціальній сфері. Задачі оптимізації в економіці, статичні методи аналізу фінансового ринку «золоте правило» економіки.

Другий рік навчання

Сучасні архітектури та засоби програмування мультипроцесорних обчислювальних систем (початок) (ІН.М.16)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Дорошенко А. Ю., проф., д-р фіз. -мат. н.

Математичні основи та новітні досягнення в архітектурі мультипроцесорних та розподілених обчислювальних систем (МРОС). Сучасні тенденції в архітектурі високопродуктивних мікропроцесорів, а також архітектури мультипроцесорних обчислювальних систем.

Сучасні архітектури та засоби програмування мультипроцесорних обчислювальних систем (продовження) (ІН.М.17)

1,5зал. б., 2год./тиж., 5трим., іспит, Дорошенко А. Ю., проф.,д-р фіз.-мат. н.

Основні концепції та механізми сучасних МРОС: прозорість, надання послуг та координація. Питання організації апаратного та програмного забезпечення для високопродуктивних обчислень в МРОС, розподілених операційних систем, моделей високопродуктивних обчислень та паралельних мережних застосувань. Моделі та засоби розробки паралельного програмного забезпечення.

Декларативне програмування та розробка баз знань (ІН.М.18)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., іспит, Валькман Ю. Р., проф., д-р техн. н.

Поняття, архітектура та приклади застосування експертних систем (ЕС). Технологія створення ЕС, інструментальні засоби та методи представлення знань в ЕС. Активне засвоєння методів декларативного програмування та створення баз даних для ЕС забезпечується виконанням студентами одного з трьох проектів (програмний проект, моделювання певної предметної галузі за допомогою фреймів або семантичних мереж, реферативне дослідження).

Науково-дослідний семінар «Дослідження та розробка інформаційних управляючих систем та технологій» (ІН.М.19)

З зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., Синявський О. Л., проф., д-р техн. н.

Питання, пов'язані з проведенням досліджень та науково-технічних розробок у галузі проектування та реалізації інформаційних систем у соціально-економічній та гуманітарних сферах і технічних системах. Наукові доповіді, виступи та дискусії ведуться зі спеціальностей: «Автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології», «Математичне моделювання та обчислювальні методи», «Математичне та програмне забезпечення обчислювальних машин та систем».

Архітектура, апаратні та програмні засоби систем мультимедіа (ІН.М.20)

З зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Бублик В. В., канд. фіз.-мат. н., Омельченко В. В., ст. викл.

Фізичні основи та технічні засоби мультимедіа. Програмні засоби мультимедіа. Графічні зображення, звук та відео. Структура мультимедійного проекту. Управління мультимедійним проектом. Макетування мультимедійних презентацій. Корекція зображень. Створення інтерактивних документів. Мультимедіа в Internet. Підготовка графічних зображень для Internet.

Комп'ютеризовані аудіо-відеосистеми (ІН.М.21)

З зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Омельченко В. В., ст. викл.

Технічні засоби аудіо-відеосистем. Лінійна та нелінійна обробка аудіо-відеоінформації. Засоби та методи стиснення відео- та аудіоінформації. Системи оцифрування відеозображень. Методи передачі аудіо- та відеоінформації в мережі Internet. Системи та служби обміну аудіо- та відеоінформацією.

Компонентно орієнтоване програмування (ІН.М.22)

З зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Перевозчикова О. Л., проф., д-р фіз.-мат. н.

Методологічні засади та техніка багаторазового використання програмних модулів у компонентно-модульному та збірковому програмуванні: методи нагромадження та організації повторно використовуваних компонентів у стандартних бібліотеках функціональних модулів, бібліотеках стандартних процедур та бібліотеках класів, підтримка каркасів та багатоваріантних і вбудованих модулів, механізми перевикористання наборів компонентів та візуального програмування, моделі розширюваних програм і пакетів програм, режими макрообчислень. Ознайомлення з найсучаснішими засобами програмної інженерії щодо нагромадження і застосування програмістського досвіду та ведення проекту на всіх етапах та стадіях життєвого циклу програмного продукту.

Комунікаційні мережі (ІН.М.23)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Гладун А. Я., доц., канд. техн. н.

Архітектура, стандарти, протоколи, тенденції розвитку, проектування сучасних високопродуктивних комунікаційних мереж (FrameRelay, ISDN, ATM, PDH, SDH\SONET, FDDI та мобільних комунікаційних мереж GSM, wireless ATM). Принципи організації VPN - віртуальних приватних мереж, інтегрального та диференціального сервісу в мережах Internet. Архітектура систем керування гетерогенними мережами (MIB, SNMP, CMIP). Інтеграція різних мережних технологій у корпоративну систему (наземних та супутникових). Аналіз продуктивності комунікаційних мереж із використанням графових моделей та апарату мереж Петрі. Моделі функціонування мереж із використанням мови SDL.

Методика викладання комп'ютерних наук вищій школі (ІН.М.24)

1 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Глибовець М. М., доц., канд. фіз.-мат. н.

Відноситься до блоку «педагогіка» магістерської програми, успішне прослуховування якого надає магістрам можливість отримання сертифікату на право викладання в навчальних закладах. Мета: збільшити розмаїття методів і вміння викладати комп'ютерні дисципліни; допомогти в розв'язанні багатьох типових проблем у викладанні; навчити глибше розуміти процеси викладання та пізнання, дати можливість приймати обґрунтовані рішення про методи викладання, навчання та оцінювання (тестування); привити звичку рефлексивної педагогіки та вміння самому вдосконалювати своє викладання; допомогти стати вмілим викладачем своєї дисципліни.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ІСТОРІЯ (АРХЕОЛОГІЯ ТА ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ)»

Кваліфікація - 8.030301 магістр історії

Керівник -

Залізняк Леонід Львович,

доктор історичних наук, професор

Магістерська програма спрямована на підготовку фахівців з археології та первісної історії, які б відповідали високим нормам сучасної європейської науки.

Програма - продукт тісної співпраці НаУКМА з Інститутом археології НАНУ, потужний науковий потенціал якого дозволив залучити до викладання безпрецедентну кількість фахівців найвищої кваліфікації. Курси лекцій читають провідні фахівці України з даної проблематики. Безпосереднє поєднання академічної науки з сучасною вищою освітою гарантує високий рівень знань майбутніх фахівців з археології та давньої історії Європи. Найдавніше минуле України розглядається на широкому тлі первісної історії всієї Євразії. Навчальний процес передбачає участь в археологічних експедиціях, у тому числі й міжнародних. Майбутні магістри матимуть широку спеціалізацію, що дозволить працевлаштуватися в різноманітних установах: від науково-дослідних інститутів та університетів до дипломатичних представництв в Україні та за її кордонами. Ступінь магістра дасть змогу продовжити освіту у трирічній аспірантурі для здобуття вченого ступеня кандидата наук, а також оволодівати докторськими програмами в університетах Європи та Америки.

Перший рік навчання

Кам'яна доба: культура, суспільство, економіка, спосіб життя (АР.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Залізняк Л. Л., проф., д-р іст. н.

Людство в пошуках пращура. Зародження життя на Землі та його еволюція. Проблеми антропогенезу. Періодизація кам'яної доби. Найдавніші людські істоти та заселення України. Устрій та демографія мисливських суспільств. Первісні мисливці палеоліту та мезоліту: спосіб життя, економіка, культура. Мисливці на мамонта, бізона та північного оленя прильодовикової Європи. Неолітична революція та найдавніші землероби України. Практичні заняття з археологічними матеріалами.

Соціокультурні процеси в Україні за доби бронзи (АР.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Пустовалов С. Ж., доц., канд. іст. н.

Доба енеоліту-бронзи в історії людства. Найдавніші металурги. Зародження ремесла, найдавніших цивілізацій. Початки соціальної диференціації. Україна як посередник між цивілізаціями Близького Сходу та Східною Європою. Культурна періодизація енеоліту-бронзи України. Зародження відгінного скотарства та його поширення євразійськими степами. Землеробський і скотарський світи України доби бронзи. Трипільська протоцивілізація. Найдавніші скотарі Надчорномор'я: суспільство, господарство, побут, духовна і матеріальна культура. Археологічні культури Полісся та Середнього Подніпров'я.

Ранній залізний вік України та суміжних територій (АР.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Бунятян К. П., ст. викл., канд. іст. н.

Роль заліза в історії людства. Номадизм. Культури залізної доби. Періодизація скіфо-сарматської доби Надчорномор'я. Кіммерійці. Грецька колонізація та поява скіфів у Надчорномор'ї. Геродот про Скіфію та похід Дарія на скіфів. Землероби лісостепу. Скіфія: історія, суспільство, економіка, військова справа, матеріальна та духовна культура. Скіфська тріада. Скіфські кургани (пересічні і царські). Пізні скіфи на нижньому Дніпрі та в Криму. Гальштадт і Латен в Європі та в Україні. Сармати: історія, господарство, культура. Сарматська експансія в Подунав'я та Подніпров'я.

Антична цивілізація Північного Надчорномор'я (АР.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Зубар В. М., доц., д-р іст. н.

Історична періодизація античного світу - архаїка, класика, еллінізм, римський час. Грецька колонізація Північного Надчорномор'я. Роль античних центрів у соціально-економічному розвитку регіону та їхній вплив на історію Східної Європи. Економіка, суспільний та політичний устрій, етнічний склад, духовна та матеріальна культура античних центрів Надчорномор'я. Міста-колонії Березань, Ольвія, Тіра, Херсонес. Боспорське царство. Стосунки зі скіфами, сарматами, гунами. Римська експансія. Християнізація Північного Надчорномор'я.

Походження та ранні етапи розвитку слов'ян (АР.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Приходнюк О. М., доц., д-р іст. н.

Історія пошуків слов'янської прабатьківщини. Писемні джерела про походження слов'ян та найдавніші слов'янські племена. Зарубинецька культура. Ранні слов'яни: суспільство, економіка, культура. Готська та гунська навали і слов'яногенез. Історичні склавини та анти за даними археологічних досліджень празької та пеньківської культур. Слов'янська експансія в Подунав'я та на Балкани. Номади раннього середньовіччя: гуни, авари, болгари, хозари. Літописні племена східних слов'ян та їхні археологічні відповідники. Переддержавний період та постання Київської Русі.

Русь і Степ (АР.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Моця О. П., проф., д-р іст. н.

Проблема державності східних слов'ян. Лука-райковецька культура та літописні племена Південної Русі. Формування держави Русь за «Повістю минулих літ» та археологічними даними. Стосунки з хозарами та варягами. Київ як центр державної консолідації. Давньоруське місто та його функції. Язичництво, хрещення Русі та поширення писемності. Історичні етапи розвитку Русі. Феодальна роздробленість. Галицько-Волинське князівство. Відносини зі Степом: хозари, угри, печеніги, половці, чорні клобуки. Татаро-монгольська навала. Матеріальна та духовна культура Русі за археологічними джерелами.

Історична антропологія (АР.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Сегеда С. П., доц., д-р іст. н.

Антропологія як джерело історичної та етнічної інформації. Головні форми гомінід. Неандертальці Криму. Антропологічний склад населення України в палеоліті, мезоліті та неоліті. Родові могильники Надпорожжя. Антропологічні особливості трипільців, степовиків Надчорномор'я та найдавніших індоєвропейців Центральної Європи. Антропологія скіфів та сарматів. Формування слов'ян за антропологічними джерелами. Антропологічні особливості давньоруського населення. Генетичні витоки українців, білорусів та росіян у світлі антропологічних даних. Антропологічні типи українського народу.

Ключові проблеми давньої історії України (АР.М.08)

3 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Залізняк Л. П., проф., д-р іст. н.

Поняття етнос, нація. Витоки етнічного поділу людства. Проблема походження індоєвропейців. Класифікація мов. Арійці за Ригведою та Авестою. Індоєвропейські традиції в культурі українців. Версії походження українців. Від склавинів та антів до Київської Русі та козацької України. Київська Русь - українська держава. Проблема давньоруської народності. Етнічні процеси в Київській Русі. Зародження білоруського та російського народів. Культурно-історичні провінції України. Україна серед світових цивілізацій.

Скіфія за матеріалами розкопок елітних курганів (АР.М.09)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 3 трим., залік, Болтрик Ю. В., ст. викл., канд. іст. н.

Історія розкопок царських курганів. Золотий бум 70-х рр. Золото скіфів як історичне джерело. Скіфська еліта за даними археології та письмовими джерелами. Царські кургани: Чортотлик, Солоха, Куль-Оба, Огуз, Мелітопольський, Гаймановата Товста могили. Курганна традиція та устрій елітних курганів Скіфії. Династії скіфських царів за матеріалами розкопок їхніх поховань. Поховання сарматської знаті. Знайомство з шедеврами скіфської торевтики.

Княжий Київ (АР.М.10)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 3 трим., залік, Івакін Г. Ю., доц., д-р іст. н.

Коли і як виник Київ. Центр державної консолідації у Східній Європі. Городище Кия. Старокиївська гора заданими археології. Київ Володимира. Місто Ярослава:

Гора, Поділ, Софія, укріплення. Житлова та церковна архітектура. Монастирі та печери околиць. Економіка і торговельні зв'язки. Монголо-татарський погром. Матеріальна культура княжого Києва за даними археології. Київ пізнього середньовіччя.

Музеєзнавство і охорона пам'яток історії та культури (АР.М.11)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 3 трим., залік, Омельченко Ю. А., доц., канд. іст. н.

Історія, теорія, методологія охорони пам'яток. Види пам'яток, їх класифікація. Зародження музеєзнавства. Становлення і розвиток державної системи охорони пам'яток в Україні в ХХ ст. Головні напрями пам'ятоохоронної діяльності. Закон про охорону історико-культурної спадщини. Методологія реставраційного процесу. Сучасні містобудівні проблеми реставрації історичних ландшафтів. Наукові засади виявлення, обліку, дослідження пам'яток історії та культури. «Звід пам'яток історії та культури». Сучасні інформаційно-облікові системи. Структура органів охорони пам'яток України. Міжнародно-правові засади охорони історико-культурної спадщини.

Другий рік навчання

Первісна історія Центральної та Західної Європи (АР.М.12)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Конча С. В., ст. викл., канд. іст. н.

Первісна історія: предмет, джерела, методика. Періодизація давньої історії людства. Кам'яна доба в історії людства. Ранній палеоліт. Прильодовикові мисливці Європи. Неолітична революція в Європі. Неоліт Балкан та Балтії. Доба енеоліту-бронзи в Європі. Доба великих міграцій та поширення індоєвропейців. Поширення заліза. Гальштадт і Латен. Кельти, іллірійці, фракійці. Грецька колонізація Середземномор'я. Етруски. Стародавні германці. Цивілізація та її варварська периферія. Велике переселення народів. Витоки середньовічних народностей.

Походження індоіранців (АР.М.13)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Отрощенко В. В., доц., д-р іст. н.

Арійська проблема та історія її дослідження. Класифікація індоіранських мов. Найдавніші іранці за даними археології. Археологічні культури Середній Стіг, Ямна, Катакомбна, Зрубна. Скотарство як двигун розселення індоіранців в Євразії. Арії Індії та Ірану за Ригведом та Авестою. Номадизм. Кімерійці, скіфи, сармати за даними археології. Іранці середньовіччя і їх вплив на україногенез. Іранські релікти в українській традиційній культурі.

Давнє мистецтво України за даними археології (АР.М.14)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Отрощенко В. В., доц., д-р іст. н.

Походження мистецтва. Мистецтво палеоліту території України. «Творча пауза» доби мезоліту та неоліту. Мистецький світ хліборобів трипільської культури. Жіночі образи Трипілья. Монументальна поховальна архітектура та скульптура давніх скотарів. Еротика в давньому мистецтві. Образний аскетизм і знакова система доби бронзи. Естетика та символіка давнього посуду. Кам'яна Могила-скарбниця давнього мистецтва України.

Археологія доби українського козацтва (АР.М.15)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Пустовалов С. Ж., доц., канд. іст. н.

Історія археологічних досліджень козацьких пам'яток. Писемні джерела та археологія про господарство, побут, військову справу козацтва. Запорозькі січі заданими археології: Хортицька, Томаківська, Базавлуцька, Микитинська, Чортомлицька, Покровська, Кам'янська, Задунайська. Паланки та зимівники. Розкопки козацьких поховань та місць історичних битв. Озброєння та побут козаків заданими розкопок під Берестечком. Могили гетьманів та козацьких отаманів.

Формування та розвиток давніх цивілізацій (АР.М.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Павленко Ю. В., проф., д-р філос. н.

Формативний та цивілізаційний підходи до історії людства. Класифікація цивілізацій за О. Шпенглером та Д. Тойнбі. Шляхи переходу від первісних до ранньочивілізаційних соціокультурних систем. Первинні та вторинні цивілізації та їх варварська периферія. Цивілізації Близького Сходу, Китаю, Америки. Греко-римська цивілізація як нащадок Стародавнього Сходу. Цивілізації Європи та їх місце в історичному процесі.

Теорія і практика археологічних досліджень (АР.М.17)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Бунятян К. П., ст. викл., канд. іст. н.

Структура археологічного дослідження. Головні археологічні поняття: пам'ятка, культурний шар, культура. Археологічні розвідки та розкопки. Фіксація матеріалів. Облік, первинна та лабораторна обробка, реставрація та консервація археологічних матеріалів. Емпіричні та теоретичні дослідження. Археологічні реконструкції соціальної структури та економіки первісних суспільств. Археологія та міждисциплінарні дослідження первісності. Господарсько-культурний тип. Археологічна культура та етнос.

Технологія та типологія знарядь кам'яної доби (АР.М.18)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Кухарчук Ю. В., доц., канд. іст. н.

Історія дослідження кам'яних знарядь. Методи дослідження - типологічний, трасологічний, експериментальний, ремонтаж. Ознаки штучного розколювання кременю. Первинна та вторинна обробка. Типологічна класифікація та періодизація кам'яних знарядь. Характерні знаряддя раннього та пізнього палеоліту, мезоліту, неоліту. Практичне знайомство з технікою обробки кременю та археологічними колекціями.

Найдавніші землероби України (АР.М.19)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Відейко М. Ю., ст. викл., канд. іст. н.

Причини зародження відтворюючого господарства. Криза мисливського господарства. Неолітична революція та три центри неолітизації Близького Сходу. Поширення перших землеробів на Балканах та в Подунав'ї. Балкано-дунайський центр неолітизації та його роль у поширенні землеробства і скотарства в Європі. Основи хронології та періодизації неоліту Європи. Проблема неолітизації території України. Неолітичні культури України та їх датування. Історичні долі неолітичного населення України.

Трипільська протоцивілізація (АР.М.20)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Відейко М. Ю., ст. викл., канд. іст. н.

Історія дослідження та база джерел трипільської культури. Хронологія та періодизація Трипілля. Походження та історія трипільської протоцивілізації. Трипільське суспільство: устрій, господарство, поселення, житла, матеріальна культура. Трипільська знакова система та проблема зародження писемності. Трипільська спільнота та скотарі степів Надчорномор'я. Роль Трипілля в давній історії України. Історичні долі трипільців.

Методика антропологічних досліджень (АР.М.21)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Сегеда С. П., доц., канд. іст. н.

Методи антропологічних досліджень: палеодемографія, краніологія, остеологія, соматологія, одонтологія, дерматогліфіка. Збирання, консервація та реконструкція палеоантропологічних матеріалів - кісткових решток давніх людей. Вимірні та описові ознаки черепа. Реконструкція обличчя за черепом. Папілярні лінії долоні та пальців людини. Описові ознаки будови зубів. Статистичні методи аналізу антропологічних даних.

Нумізматика України (АР.М.22)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Козубовський Ю. П., ст. викл., канд. іст. н.

Нумізматика як історична дисципліна. Історія нумізматики в Україні. Методика нумізматичних досліджень. Скарб як джерело історичної інформації. Античні монети в Північному Надчорномор'ї (Ольвія, Тіра, Херсонес, Пантікапей). Грецька, римська та візантійська монети в Україні. Грошова система Київської Русі. Золотоординська західноєвропейська монети XIII—XVIII ст. в Україні. Знайомство з нумізматичними матеріалами.

Кочовики середньовічної Європи (АР.М. 23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Приходнюк О. М., доц., д-р іст. н.

Євразійський степовий коридор і міграційні хвилі кочовиків зі сходу. Гуни - перша тюрко-монгольська орда. Аварське панування в Надчорномор'ї та Подунав'ї. Велика, Балканська та Волзька Болгарії. Хозарський каганат. Міграція угрів. Печеніги, торки, чорні клобуки. Половці і Русь. Татаро-монгольська навала. Кримські татари. Вплив тюрків на україногенез.

Храмова архітектура і мистецтво Київської Русі (АР.М.24)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Зоценко В. М., ст. викл., канд. іст. н.

Шляхи формування і розвитку мистецтва Русі. Впливи Скандинавії, Західної Європи та Сходу. Візантійська складова давньоруського мистецтва: храмова архітектура, мозаїки, фрески, іконопис. Десятинна церква. Софія Київська. Печерська лавра. Прикладне мистецтво Русі. Давньоруська література, театр, музика. Спадщина давньоруського мистецтва та архітектури в Східній Європі.

Науково-дослідний семінар «Соціально-економічний розвиток давніх суспільств» (АР.М. 25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., захист тези, Зубар В. М., доц., д-р іст. н.

Підготовка наукових доповідей, проведення дискусій із проблемних питань історії соціально-економічного розвитку людства. Завдання семінару - допомогти студентам опанувати методології соціально-економічної інтерпретації археологічних даних. Формування у студентів потрібних у науковій роботі навичок аналізу, коректного узагальнення та інтерпретації археологічних матеріалів, а також практичного вміння оформити отримані наукові результати в статтю для наукового видання.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ІСТОРІЯ»

Кваліфікація - 8.030301 магістр історії

Керівник -

Щербак Віталій Олексійович,

доктор історичних наук, професор

Магістерська програма з історії формує дослідників вітчизняної історії в її європейському контексті. Фундаментальні засади циклу враховують новітні здобутки науки, увагу зосереджено на узагальнювальних курсах, порівнянні найважливіших феноменів, виявленні першовитоків і аналізі специфічних рис у тенденціях новітнього самовизначення і сучасної ментальності.

Навчання передбачає лекції та проблемні семінари, студенти всіляко заохочуються до самостійної роботи. До викладання залучено фахівців з України та зарубіжних країн (США, Канади, Польщі та ін.), які мають досвід роботи в університетах Європи. Передбачено удосконалення володіння англійською мовою, окрім того, студенти мають можливість опанувати інші мови, в першу чергу країн Східно-Центральної Європи. У процесі дослідження історичних джерел вдосконалюватиметься володіння методами спеціальних історичних дисциплін.

Програма забезпечить здобуття престижного звання магістра і підставу для підготовки серйозної наукової праці, яку після деякого доопрацювання у трирічній аспірантурі НаУКМА та складанні належних іспитів можна буде захищати як кандидатську дисертацію. Набута кваліфікація дає змогу працювати в наукових установах, навчальних закладах, засобах масової інформації, осередках культури, органах влади та управління, державній адміністрації, політичних та дипломатичних сферах.

Перший рік навчання

Творення нової Європи-I (XV-XVI ст.) (ІС.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Подалаяк Н. Г., проф., д-р іст. н.

Від середньовіччя, через схоластику до гуманізму. Відкриття, наука. Меценати, мистецтво. Універсалізація світопізнання. Церква, ересі. Католицизм, православ'я, протестантизм. Селянські релігійні війни. Полювання на відьом. Стани і верстви. Утопії. Химера світової монархії. Криза феодалізму і делігітимізація сюзеренів. Міста, комуни, самоврядування. Грошове господарство. Формування абсолютизму. Централізм і партикуляризм.

Історична географія Центрально-Східної Європи (ІС.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Балабушевич Т. А., доц., канд. іст. н.

Приналежність теренів. Еволюція кордонів. Загарбання, угоди. Адміністративний поділ. Конфесійні взаємини і структура парафій. Етногенез. Автохтони, міграції, меншини. Русії природної та примусової асиміляції. Лінгвістичні процеси. Феномен рухливого кордону. Заселення, внутрішня колонізація. Пов'язаність, особливості субрегіонів. Динаміка і щільність залюднення. Соціологічні методи. Віковий, статевий, фаховий, освітній розподіл.

Теорія і практика історії (ІС.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Гломозда К. Ю., доц., канд. іст. н.

Генеза, школи і течії. Історіософія. Концепції прогресу. Інтердисциплінарна взаємодія. Міфи і стереотипи. Об'єктивізація. Кінець історії. Синхронізованість і компаративність. Географічна і тематична засади. Соціальний детермінізм і суб'єктивізм. Мотивованість поведінки. Обґрунтованість і адекватність висновків. Догматизм і вульгаризація. Матеріальна та інтелектуальна історія. Явища і події. Хронологія і періодизація.

Становлення і розвиток української державності Нового часу (ІС.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Щербак В. О., проф., д-р іст. н.

Напрями політичної ідеології. Українська державність за Литовської доби. Перше національне відродження. Утвердження козацтва як соціального стану. Еволюція ідеї української автономії в складі Речі Посполитої. Становлення політичного статусу Гетьманщини. Українська козацька держава. Адміністративно-політичний статус Слобожанщини та Запоріжжя. Правобережжя і Північне Причорномор'я. Культура як чинник державотворення. Традиції і перспективи.

Україна в Литовській та Польській державах (ІС.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Яковенко Н. М., проф., д-р іст. н.

Київська і Галицько-Волинська спадщина. Велике князівство, Корона. Склад, статус еліт. Династії. Персональна і реальна унія. Річ Посполита. Елекційність. Сенат, сейм, сеймики. Нові конфесії. Від толерантності до Контрреформації. Ордени, братства. Шкільництво, книгодрукування. Полеміка, компроміси. Роль греко-католицизму. Геополітичні чинники. Ринки, торгівля. Особистість, громада, корпораційність. Повстання, ексцеси. Поділи.

Розбудова націй і держав у Центрально-Східній Європі (ІС.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Кірсенко М. В., проф., д-р іст. н.

Слов'янське Відродження від філології до політики. Австророславизм. Весна Народів. Лібералізм і автократія. Проблема малих народів. Балканізація. Світова війна, крах імперій. Лімітрофи. Санітарний Кордон. Мала Антанта. Нацизм і фашизм: окупація, колабораціонізм, орієнтація рухів Опору. Народні демократії, Варшавський пакт. Стагнація. Обмежений суверенітет, інтернаціоналістські інтервенції. Демократизація. Паралелі й перспективи.

Творення нової Європи-2: (XX ст.) (ІС.М.07)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Скуратівський В. Л., проф., д-р мист-ва.

Еклектизм. Електрика, радіо. Хімія. Соціал-демократія. Велика війна. Конструктивізм. Автомобіль. Втрачене покоління. Кіно. Авіація. Велика Депресія. Авторитаризм. Друга Світова війна. Ядерна зброя. Залізна Завіса. Холодна війна. Деколонізація. Третій Світ. Блокова стратегія. Локальні конфлікти. Атлантизм. Спільний Ринок. Неоконсерватизм. Космонавтика. Генетика. Екологія. Інтеграція. Роль США. Інформатика. Постіндустріальне суспільство.

Український національний рух у XIX ст. (ІС.М.08)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Катренко А. М., проф., д-р іст. н.

Розглядаються витоки українського національного руху в першій половині XIX ст. Акцентується увага на діяльності Кирило-Мефодіївського товариства, його впливі на політизацію суспільного життя. Аналізуються основні напрямки діяльності українських громад у 60-90-х роках XIX ст.

Українське суспільство Нової доби (ІС.М.09)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Мицик Ю. А., проф., д-р іст. н.

Від аграрності до урбанізації. Стратифікація. Майнова диференціація. Харизма влади. Верстви, класи. Магнатерія, шляхта. Генеалогія, геральдика. Політичний лад. Устрій держав. Правова свідомість, установи. Конституціоналізм. Інтелек-

туали. Мистецтво. Самоідентифікація. Ремісництво. Міщанство. Самоврядування. Селянство. Пролетаріат. Буржуазія. Локальні риси. Самобутність, вплив супердержав. Порівняння на тлі Європи. Культура.

Економічний розвиток Центрально-Східної Європи (ІС.М.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Кульчицький С. В., проф., д-р іст. н.

Географія. Природа. Сировина, корисні копалини. Мережа комунікацій. Ресурси, відносини. Позаекономічний примус. Вільнонаймана праця. Ремесла, промисли. Ярмарки, транзит. Транспорт, залізниці, водні шляхи. Енергетика. Гірничодобувна і важка індустрія. Оброблювальні галузі, легка промисловість. Мілітаризація, конверсія. Регіоналізація. Товарообіг. Підпорядкованість. Самозабезпечуваність. Фінанси. Зовнішня торгівля, ринки. Еволюція інфраструктур.

Другий рік навчання

Османська імперія (ІС.М.11)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Галенко О. І., доц., канд. іст. н.

Соціально-економічні підвалини Османської цивілізації. Рушійні сили османського піднесення, Османська династія, палац, центральна і провінційна адміністрація, правлячі класи, військо, право, судочинство, релігійні інститути, селянство та сільське господарство, міжнародна торгівля, ремісничі цехи, освіта, інтелектуальне життя, духовність та культура. Евразійська степова цивілізація, тюркські держави в Малій Азії та на Україні, політичні та культурні відносини Османського світу з Україною. Історія Криму генуезького та османського часів.

Проблема імперій у нові часи (ІС.М.12)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Кучменко Е. М., проф., д-р іст. н.

Стимули: сировина, стратегія, робоча сила, еміграція, місіонерство, цивілізаторство. Іспано-португальський, голландський, британський, французький колоніалізм. Інтелектуальна і технічна експансія. Японія і Східна Азія. Панісламизм, пантюркізм. Месіанство панамериканизму. Глобальність пангерманизму. Расизм. Архаїзм Австро-Угорщини. Антагонізми Росії. Сфери впливу, інвестиції, напівколонії. Режим капітуляцій, імунітети, екстериторіальність. Бази.

Україна і Габсбурзька монархія (ІС.М.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Балабушевич Т. А., доц., канд. іст. н.

Етапи творення і сенс конгломерату. Королівство Галичини і Лодомерії, колонізація. Етнічне балансування. Будителі. Герцогство Буковина. Аграрні рухи. Архаїчний дуалізм. Угорська Русь: мадяризація. Єврейський чинник. Аналогії в Європі. Москвофільство, русинство, українство. Концепція П'ємонту. Греко-католицизм. Кооперація. Економіка. Просвіти. Соколи. Політичні партії, спілки. Січові Стрільці. Традиція, ментальність, легенда.

Українська еміграція і діаспора (ІС. М.14)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Бажан О. Г., доц., канд. іст. н.

Чинники, мотиви. У Росії: Малиновий, Сірий, Зелений клин. Вїзд з Австро-Угорщини, Польщі, Закарпаття і Буковини. Наслідки поразки у Визвольних Змаганнях. Інституціоналізація. Культура. Спадок, самозбереження. Архіви. Церкви. Переміщені особи. Табори. Працевлаштування. Фракції. Тероризм. Радянські депортації, новобудови. Цілина, Північ. Винародовлення, асиміляція на Сході. Зв'язки. Осередки. Зворотний вплив.

Типологія тоталітаризму (ІС.М.15)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Майборода О. М., проф., д-р іст. н.

Передумови. Ірредента. Пропаганда. Більшовизм, фашизм, нацизм. Класова боротьба. Монопартійність. Елітні формації. Служби безпеки. Культ вождя, дуче, фюрера. Чистки. Табори. Різновиди за Піренейми, на Дунаї й Балканах. Аналоги в Азії, Латинській Америці. Мілітаризм. Агресія. Опір. Денацифікація. Рецидиви. Модифікації в Росії, Європі. Геноцид. Мобілізації. Етноцид. Диспропорції економіки. Дисидентство. Правозахисництво. Міжнародні санкції.

Актуальні проблеми всесвітньої історії (ІС.М.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, гостьовий курс.

Досвід всесвітньої історії та ідеологія оновлення. Загальні питання методології та історіографії. Внесок історії окремих народів у глобальну історію. Всесвітня історія та монотеїзм. Актуальні проблеми історії колоніалізму. Людина та її спосіб життя. Духовні фактори у глобальній історії. Проблеми ментальності в сучасній історіографії. Дослідження з історії парламентаризму.

Європейська дипломатія країн Центрально-Східної Європи XIX-XX ст. (ІС.М.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Кірсенко М. В., проф., д-р іст. н.

Регіональна сутність та регіональна різноманітність. Вузлові проблеми міжнародних відносин. Локальні дослідження та національна історія. Консерватизм у новій історії. Східно-Центральна Європа в особах. Проблеми розвитку дипломатії.

Науково-дослідницький семінар (ІС.М.18)

Порівняльна історіографія європейського державотворення

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Кірсенко М. В., проф., д-р іст. н.

Розвиток історичних досліджень та формування бази джерел. Дослідження історії відновлення державності країн Центрально-Східної Європи Нового часу в науці самих держав та назовні: західноєвропейські, американські дослідження, специфіка радянської історіографії.

Українська революція 1917-1921 рр. (ІС.М.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Верстюк В. Ф., проф., д-р іст. н.

Основні факти з історії національно-визвольних змагань 1917-1921 рр., комплексний аналіз таких державних утворень, як Українська Центральна рада, Гетьманська держава, Директорія, Західноукраїнська Народна Республіка. Головні напрями внутрішньої та зовнішньої політики, склад та структура вищих і місцевих органів влади, тогочасне суспільно-політичне життя в Україні, особливості національно-культурного будівництва, причини поразки та історичне значення Української революції.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «КУЛЬТУРОЛОГІЯ (ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ)»

Кваліфікація - 8.020101 магістр культурології

Керівник -

Погорілий Олександр Іванович,
доктор соціологічних наук, професор

Кафедра культурології НаУКМА пропонує дворічну магістерську програму з культурологічних дисциплін. Програма передбачає поглиблене вивчення загальної теорії та методології дослідження соціокультурних феноменів і процесів, історії вітчизняної і світової культур, а також спеціальних культурологічних дисциплін - семіотики культури, психоаналізу культури, культурологічних ідей Франкфуртської школи, теорії комунікації, концепцій і практики сучасного мистецтва, структуралізму і постструктуралізму, постмодернізму та інше. Мета програми - формування у студентів поглибленого розуміння фундаментальних понять і категорій культурології, володіння сучасними методами культурологічного аналізу і вивчення історичної специфіки національної культурної традиції та тенденцій сучасних соціокультурних трансформацій в Україні.

Магістр-культуролог матиме змогу працювати в адміністративно-управлінських структурах, науково-дослідних установах і центрах, вищих навчальних закладах, видавництвах та засобах масової інформації, організовувати та здійснювати дослідження в галузі культури у співпраці з зарубіжними вченими.

Навчання протягом двох років здійснюється за напрямом спеціалізації «теорія та історія культури» з орієнтацією на захист магістерської роботи, а також продовження навчання в аспірантурі та захист кандидатської дисертації.

Перший рік навчання

Історична антропологія (КЛ.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Голіченко Т. С., доц., канд. філос. н.

Курс складається з трьох модулів: перший присвячено витокам історичної антропології, другий - її методологічним засадам, третій - основним темам дисципліни. Обговорення відмінностей та евристичної цінності таких підходів до історичного аналізу, якими є «подієва історія», «історія структур», «тотальна історія», «мікроісторія». Історія становлення «Школи Анналів», а також її фундаментальні концепти: «ментальність», «соціальна історія», «великі протяжності». Курс побудовано на оригінальних франкомовних джерелах.

Ключові проблеми етногенезу українців (КЛ.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Конча С. В., ст. викл., канд. іст. н.

Виникнення homo sapiens та найдавніших етнічних спільнот. Походження індоєвропейців. Розселення індоєвропейських народів та їх класифікація. Скіфо-сарматська доба в історії України. Тюркські кочовики Надчорномор'я. Походження українців, білорусів, росіян. Проблема давньоруської народності. Київська Русь - українська держава. Україна серед світових цивілізацій.

Структуралізм (КЛ.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Йосипенко О. М., ст. викл., канд. філос. н.

Систематичний виклад основних ідей лінгвістичного та гуманітарного структуралізму. Аналіз перспектив та меж застосування системно-структурного методу в гуманітарному пізнанні, шляхи трансформації структуралістської проблематики в постструктуралістську. Курс орієнтовано на засвоєння найважливіших ідей класичного структуралізму та їхнього впливу на сучасну культуру та філософію.

Франкфуртська школа (КЛ.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Погорілий О. І., проф., д-р соціол. н.

Ідеї Франкфуртської школи як впливової течії європейської гуманітарної думки ХХ ст. Основні етапи становлення і розвитку школи. Соціологічні і культурологічні концепції Т. Адорно, М. Хоркхаймера, Г. Маркузе, В. Беньяміна, С. Фромма, Ю. Габермаса. Сучасні рецепції ідей франкфуртців.

Порівняльна етнологія (КЛ.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Курочкін О. В., доц., д-р іст. н.

Теорія і практика сучасних компаративістських досліджень у галузі європейської етнології (етнокультурології, соціальної антропології). Феномен української етнічності крізь призму проблем загальноєвропейської етнічності історії як наслідок процесів акультурації, дифузії, культурних контактів та взаємовпливів. Спільне і відмінне в розвитку етнічних традицій європейських народів, особливості східноєвропейського етнокультурного ареалу, його регіонального та локального розмаїття. Порівняльний аналіз важливих характеристик матеріальної і духовної культури українців та їхніх найближчих сусідів і етнокультурних партнерів.

Постструктуралізм (КЛ.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Іваш у на О. О., ст. викл.

Підходи в сучасній гуманітарній думці, орієнтовані на семіотичне витлумачення реальності, але акцентуючі «позаструктурні параметри» розглядуваних явищ та артефактів культури, насамперед, пов'язаних із іменами Деріда, Дельоза, Р. Варта, Крістевої, У. Еко, Бодрієра та ін. Найактуальніші теми та проблеми сучасної культурної ситуації: проблематика фіктивного/реального, модерну, влади, мовних ігор, тіла та тілесності, текстологічний проект (деконструкція, інтертекстуальність, «смерть автора») та ін. Курс демонструє неможливість конституювання в сучасній рефлексії концептуально-методологічної матриці, що претендувала би на унікальний парадигмальний статус. Проблематика курсу може вважатися фундаментальною теоретичною передумовою осмислення сучасної культури як «епохи постмодерну».

Семіотика культури (КЛ.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Собуцький М. А., проф., д-р філос. н.

Передісторія, історія, різноманітні модифікації та принципи застосування підходу до культури, як до розгалуженої сукупності знакових систем комунікації.

Мета курсу - сформувати уявлення про природу знаку, пояснити причини знаковості у культурі, навчити розпізнавати її прояви на свідомому та несвідомому рівнях у «мовах культури» різноманітного характеру - від музики, кіно, образотворчого мистецтва і літератури до рольових ігор та соціальних інтеракцій.

Сучасне мистецтво: концепції та практика (КЛ.М.08)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Петрова О. М., проф., д-р філос. н.

Філософські засади парадигми модернізму (класичного авангардизму). Історія формування мистецьких напрямів модерного мистецтва: сезанізм, кубізм, фовізм, експресіонізм, сюрреалізм тощо. Український класичний авангард. Концепції абстракціонізму К. Малевича, В. Кандинського. Етнічні підвалини модерністського пошуку А. Архипенка. Виробниче мистецтво О. Родченка. Злам модерністської парадигми - формування системи постмодернізму. Естетика потворного, категорії підсвідомого в творчості українських постмодерністів; світовий досвід.

Теорія комунікацій (КЛ.М.09)

3 зал. б., 8 год./тиж., 2 трим., іспит, Йосип єн ко С. П., доц., канд. філос. н.

Філософські, психологічні, соціологічні, культурологічні аспекти процесу комунікації. Культурологічний аналіз комунікативних практик (особистої, ділової комунікації, різних видів соціальної комунікації, комунікації через ЗМІ і т. п.). Вироблення у студентів навичок теоретичного осмислення комунікативних процесів і практичного аналізу комунікативних технологій (масова комунікація, реклама, РІ і т. п.).

Психоаналіз і культура (КЛ.М.10)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Собуцький М. А., проф., д-р філос. н.

На підставі розгляду першоджерел та подальших критичних розвідок, психоаналіз подається як їх культурний феномен, як культуротворний фактор і як культурологічна дослідницька парадигма. Мета курсу - сформувати цілісне уявлення про психоаналіз у його історії, як явище, що виникло і розвивалось у відповідь на потреби культури; його вплив на актуальні трансформації культури та на схеми інтерпретації попередніх станів її розвитку.

Культура бізнесу (КЛ.М.11)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Левцун О. Г., доц., канд. соціол. н.

Вивчення та аналіз соціокультурних аспектів підприємницької діяльності. Структура та моделі підприємницької поведінки, соціально-психологічні, етнокультурні та морально-етичні аспекти підприємництва. Аналіз історико-культурних типів західних підприємців. Соціальні умови розвитку підприємництва в пострадянських країнах; дослідження соціального тла підприємництва в Україні та особливостей ділової культури вітчизняних підприємців.

Науково-дослідний семінар (КЛ.М.12):

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Собуцький М. А., проф., д-р філос. н.

Систематизація, узагальнення, впорядкування та поглиблення уявлення студентів про культурологію як простір знань, отримуваних за допомогою певних дослідницьких стратегій. Інтердисциплінарний, межовий та «синтезуючий» характер культурологічних розвідок нерозривно пов'язаний з методологічним плюралізмом культурології. Присутність у складі її методів та методик не тільки суто наукових, а й «метахудожніх» прийомів та дискурсивних практик пояснюється її специфічним положенням яку складі наукового знання в цілому, так і стосовно інших галузей гуманітарії.

Другий рік навчання

Іконографія та іконологія (КЛ.М.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит., Сом-Сердюкова О. М., ст. викл.

Богословські, культурологічні та мистецькі основи складання внутрішнього оформлення християнських храмів творами малярства і скульптури в катакомбний період історії церкви (I—IV ст. н. е.); алегорії і символи в оформленні храмів раннього візантійського періоду (IV—VII ст.); постанови Вселенських та Помісних церковних соборів щодо ікон та настінних сакральних зображень; висвітлення історії іконоборства у Візантії VIII—IX ст.; реформа ікон IX—X ст.; розвиток іконотворчості в Україні від прийняття Києвом християнства 988 р. до нашого часу.

Культура та цивілізація (КЛ.М.14)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Паеленко Ю. В., проф., д-р філос. н.

Актуальні проблеми розвитку світової цивілізації в культурному аспекті. Співвідношення понять «культура» та «цивілізація». Формування локальних та регіональних цивілізацій, внутрішня соціокультурна природа основних із них (давньоєгипетська, антична тощо). Закономірності становлення та природи сучасної світової макроцивілізації, місце в ній України та інших держав Центрально-Східної Європи.

Семінар з окремих тем української культури (КЛ.М.15)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Нікішенко Ю. І., ст. викл.

Поглиблений аналіз окремих аспектів української культури. Тенденції та особливості розвитку культури України в різні історичні періоди. Ключові моменти і перехідні етапи української історії та статус культури на зламі епох. Курс охоплює проміжок історії України від давньоруської доби до сьогодення.

Феномен сакрального в історії культури (КЛ.М.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Сальєва М. Ю., проф., д-р філос. н.

Культурна екстраполяція феномена сакрального у сферу влади. Аналіз монархії як світської форми сакрального, аналіз механізмів профанізації монархії в умовах сучасності.

Європейська культура: конфлікт тлумачень (КЛ.М.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Сігов К. Б., доц., канд. соціол. н.

Назва книги «Конфлікт інтерпретацій» славного французького філософа Поля Рікера точно резюмує стан сучасної дискусії про «європейську культуру». Гострота цієї дискусії пов'язана з тим, що вектори і динаміка культурної, економічної, правової і політичної інтеграції Європи не збігаються як за напрямком так і за швидкістю. У курсі лекцій запропоновано аналіз головних тем, концептів і методологічних напрямків цієї європейської дискусії від Парижа до Києва у зв'язку з актуальними проблемами країн «Іншої Європи».

Когнітивна антропологія (КЛ.М.18)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Йосипенко С. Л., ст. викл., канд. соціол. н.

Опанування теоретичних положень і підходів когнітивної антропології, яка розглядає культуру як психічну людську форму пізнання та структурування дійсності, спосіб організації і осмислення цієї дійсності.

Культура ґендерних відносин (КЛ.М.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Левцун О. Г., доц., канд. соціол. н.

Культурні аспекти ґендерних відносин. Природа ґендеру як соціокультурного конструкту, дослідження проблем формування ґендерного устрою суспільства, зокрема статево-рольових стереотипів. Аналіз становища жінки в різних сферах соціального і приватного життя, ставлення до неї в різних соціокультурних системах. Огляд ґендерних (утому числі феміністських) теорій.

Культура і влада (КЛ.М.20)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Левцун О. Г., доц., канд. соціол. н.

Соціокультурні аспекти владних відносин. Природа влади та механізми її реалізації; проблеми у галузі політичної свідомості, політичної культури та комунікації. Аналіз еволюції владних відносин і розвитку суспільної свідомості в радянському і пострадянському суспільстві.

Постмодернізм (КЛ.М.21)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, І ваш и на О. О., ст. викл.

Демонстрація типу мислення, стилю сучасної рефлексії, притаманного самоописам західної культури останньої третини ХХ ст. Сучасна культура рефлексивно осмислює себе як «постмодерн», як ситуацію «кінця» історії, філософії та ін., що веде до відмови від традиційних проблемних полів, понятійно-категоріального апарату і класичних семантико-аксіологічних пріоритетів. «Постметафізичний» стиль мислення апробується в курсі на подіях, особистостях та артефактах насамперед сучасної культури: Ніцше, Гайдегер, Вітгенштейн, Баттай, Бланшо, Зонтаг, Р. Барт, Бодріяр, Дельоз, Грінуйє.У. Екотайн. Феномен «постмодернізму» осмислюється як парадигматичний завдяки виробленню в ньому власної моделі бачення реальності, через програмний плюралізм та дистанціювання від презумпцій як класичного, так і некласичного стилів мислення.

Семіотика імажинативних систем (КЛ.М.22)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 три м., іспит, Голіченко Т. С., доц., канд. філос. н.

Аналіз понять міфологічної, соціальної та індивідуальної уяви. Тлумачення уяви як специфічної людської реакції на страх смерті та невідомого, а також як прагнення до тотальності. Історичні типи соціалізації уяви, що складають «імажинативні системи». Історія імажинативності розглядається на тлі «історії чуттєвості» та «соціальної історії».

Методика викладання культурологічних дисциплін у вищій школі (Ю1.М.23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Бондарець О. В., ст. викл.

Вплив діалектики на конкретні методики викладання. Кваліфікаційна характеристика культуролога, викладання теорії та історії культури. Наукова творчість як основа навчального процесу. Методика вивчення текстів культури. Планування навчального процесу. Інноваційні технології навчання. Специфіка організації та проведення практик. Організаційне та методичне забезпечення самостійної роботи студентів. Система контролю знань. Особливості оптимізації процесу навчання у вищій школі.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА

«ПОЛІТОЛОГІЯ (ПОРІВНЯЛЬНА ПОЛІТОЛОГІЯ)»

Кваліфікація - 8.040301 магістр політології

Керівник -

Кисельов Сергій Олегович,

кандидат філософських наук, доцент

Магістерська програма з політології пропонує дворічний курс поглибленої спеціалізації в галузі політології. Особливість підготовки магістра з політології - суспільна та державна потреба в забезпеченні діяльності органів державної влади, політичних громадських інституцій.

Основні завдання програми - опанування фундаментальних гуманітарних та фахових знань, формування здібностей до творчого мислення та самостійного прийняття відповідальних рішень, а також навичок науково-дослідницької роботи міждисциплінарного характеру. Увагу зосереджено на висвітленні новітніх напрямів у вітчизняній та зарубіжній політології, оволодінні навичками збору, обробки, аналізу соціально-політичної інформації, виявленні довготривалих тенденцій у розвитку політичного процесу.

Магістр політології має володіти методикою викладання основ політології, здатністю проводити аналіз політичних процесів із метою знаходження та обґрунтування найефективніших варіантів рішень у різних напрямках управлінської діяльності, а також може здійснювати моделювання політичного процесу як на макро- (державна), так і мікрорівні (місто, район, громада). Випускник програми може обіймати посади в підрозділах органів державного та місцевого управління, в засобах масової інформації, у громадських (у тому числі міжнародних) та політичних організаціях, наукових установах, експертних та аналітичних інституціях. Отримуючи педагогічну підготовку, магістр може також обіймати посади викладача політології у вищих навчальних закладах.

Основна форма освіти - стаціонарні лекційно-семінарські курси, науково-дослідницькі та спеціальні семінари, педагогічна практика. Кращі науково-дослідницькі роботи студентів друкуються в «Наукових записках НаУКМА» (серія «Політологія») та альманасі «Магістеріум».

Перший рік навчання

Аналіз дискурсу в суспільних науках (ПЛ.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Кулик В. М., ст. викл., канд. політ, н.

Поняття дискурсу як предмета мовознавства та суспільствознавства, основні його аспекти. Роль контексту в інтерпретації тексту. Взаємодія ідеології та влади і дискурсу. Роль дискурсу у творенні соціальних відносин та колективної ідентичності; особливості політичного дискурсу з дискурсом мас-медіа.

Методологія політологічних і соціологічних досліджень (ПЛ.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Кармазіна М. С., проф., д-р політ, н.

Процес соціологічного дослідження та застосування його методів у практиці політологічних студій, а саме: збирання первинної інформації за допомогою методів спостереження; аналіз документів та опитування; проведення елементарного статистичного аналізу даних; здатність працювати у складі дослідницької групи; критичний аналіз публікацій про результати соціологічних досліджень у наукових виданнях і засобах масової інформації.

Аналіз державної політики (ПЛ.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Дем'янчук О. П., доц., канд. фіз.-мат. н.

Основні принципи та методи аналізу публічної політики, формування та реалізація публічної політики в різних галузях суспільного життя. Формування державної влади як результат політичної боротьби, публічна політика як засіб боротьби за владу. Процес формування і здійснення політики, форми і методи аналізу політики, типи і моделі політики.

Об'єднана Європа на геополітичній мапі світу (ПЛ.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Голіченко Т. С., доц., канд. філос. н.

Ідейні, політичні, юридичні та культурні засади створення об'єднаної Європи, основні історичні етапи її становлення. Поняття «європейські цінності», «європейські інститути», «націоналізм», «федералізм», «регіоналізм». Поняття «Європи регіонів». Розвій сучасних загальноєвропейських процесів на тлі процесів глобалізації.

Політичні теорії і політика в пострадянських країнах (ПЛ.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Кресіна І. О., проф., д-р політ, н.

Становлення та сучасний стан науки про політику в пострадянських країнах. Проблема політизації наукового знання у країнах колишнього СРСР, основні напрями розвитку політичної науки, аналіз політики і політичних процесів у пострадянських країнах, теоретичні засади осмислення ситуації посткомунізму в пострадянському просторі, становлення концепцій посткомуністичних трансформацій і політичних процесів у пострадянських країнах. Аналіз концепцій громадянського суспільства і «відкритого суспільства», політична практика пострадянських перетворень, проблеми легітимації пострадянської політичної влади в концепціях суспільствознавців.

Порівняльна політика держав Центрально-Східної Європи (ПЛ.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, МеїсДж., Ph.D (History)

The course compared the different political cultures, systems, problems, and approaches to solving those problems in the various postcommunist states of Europe. Each state is treated with a brief historical overview in order to seek continuity in its current behavior or its degree of success in breaking with old, now disfunctional, patterns. States of the region are also examined in terms of possible sources of conflict or bases for cooperation among each other and with Ukraine. Also examined is how the changes in these states, the expansion of NATO and possibly the EU and other traditionally Western structures into the region might impact on the interests of various states, including Ukraine.

Політологія міжнародних відносин (ПЛ.М.07)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Клименко О. А., ст. викл., канд. політ, н.

Політологія міжнародних відносин у системі політичних наук, теоретичні підходи політології міжнародних відносин. Методи політичної науки в політології міжнародних відносин. Визначення і класифікації суб'єктів, базові структури (геополітичні, цивілізаційні, економіко-технологічні), форми і «матерія» (глобалізація, регіоналізація, зміна парадигми міжнародної безпеки). Визначальні процеси міжнародних політичних відносин. Зовнішня і світова політика.

Теорія поділу влади (ПЛ.М.08)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Рябов С. Г., проф., д-р філос. н.

Принцип влади - один із наріжних у структурі ліберально-демократичного світогляду та політичної практики правової держави, важлива засада легітимації влади, чинник демократизації суспільного ладу; конкретні форми та механізми здійснення цього принципу. Сутність поділу влади, аналіз практичних процесів і проблем здійснення поділу влади в політичному житті українського суспільства.

Політична історія України у ХХ ст. (ПЛ.М.09)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Кульчицький С. В., проф., д-р іст. н.

Політичні і соціальні аспекти вітчизняної історії; історичні корені актуальних політичних проблем; уміння критично ставитися до «новомови» джерел радянської доби і радянських стереотипів мислення, а також до політизованих антикомуністичних стереотипів, синхронізувати основні події політичної історії України з подіями всесвітньої історії ХХ ст. і осмислити їх у межах єдиної концепції. Історичні корені радянської влади, межі її пов'язаності з комуністичною доктриною і заснованою на цій доктрині політичною організацією; специфіка функціонування радянської тоталітарної держави на різних історичних етапах; шляхи формування на руїнах тоталітаризму громадянського суспільства.

Теорія і практика ґендерних досліджень у суспільстві (ПЛ.М.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Оксамитна С. М., доц., канд. соціол. н.

Виникнення та розвиток ґендерних досліджень у соціально-гуманітарних науках. Соціальне конструювання ґендерних відносин. Кількісна та якісна методологія в дослідженнях ґендерних відносин. Вербалізація та візуалізація ґендерних образів. Особливості політичної теорії через призму ґендерних відносин. Феміністичне переосмислення категорій політичної теорії. Основні поняття і концепції політичної теорії фемінізму. Політика розвинених демократичних країн щодо забезпечення ґендерної рівності. Ґендерний порядок сучасної України.

Теорія перехідних суспільств (ПЛ.М.11)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Колодій А. Ф., проф., д-р філос. н.

Типи суспільств: хто і якіх вивчає. Парадигми суспільних змін. Демократизація як світовий процес. Теорія демократичного переходу. Зміст, типи і стадії переходу. Трансформація еліту перехідних суспільствах. Політичний дизайн і консолідація демократії. Економічні реформи й демократична консолідація. Державні й недержавні чинники переходу. Політично-правова культура і «межі демократизації».

Європейська інтеграція (ПЛ.М.12)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Майборода О. М., проф., д-р іст. н.

Формування всебічних і ґрунтовних уявлень щодо змісту, сутності й характеру інтеграційних процесів на Європейському континенті протягом останнього півтисячоліття. Причини, фактори і напрями співробітництва європейських держав, розуміння об'єктивності, незворотності і водночас гострої внутрішньої суперечності процесів міжнародного співробітництва.

Політика культурної багатоманітності (полікультурності) в сучасному світі (ПЛ.М.13)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Клищенко Т. В., ст. викл., канд. іст. н.

Концептуальні засади і політична практика багатокультурності в сучасних плюралістичних демократіях. Порівняльний аналіз політики багатокультурності у країнах розвиненої демократії (США, Канада, Великобританія та ін.), Центральної та Східної Європи (Угорщина, Румунія, Словаччина, Росія та ін.), а також в Україні. Комплексний характер явища багатокультурності - як концептуальної ідеї і як досвіду реалізації цієї ідеї в політичній практиці сучасного світу - передбачає висвітлення цієї проблематики з етнополітичної, етнологічної, правової, культурологічної точок зору.

Теорія і практика громадянського суспільства (ПЛ.М.14)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Колодій А. Ф., проф., д-р філос. н.

Розвиток теоретичних уявлень концепцій громадянського суспільства. Організаційні та культурні виміри громадянського суспільства. Громадянське суспільство як спосіб суспільної взаємодії і захист інтересів. Історико-географічні модуляції громадянського суспільства. Громадянське суспільство в старих та нових демократіях. Проблеми та переваги інституціалізації громадянського суспільства в Україні.

Другий рік навчання

Політика і управління в США та Канаді (ПЛ.М.15)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, МейсДж., Ph.D. (History)

The American political experience is both unique and one of the longest and most developed experiments in self-government. After a brief historical overview, the

three branches of the American government are examined individually as are state and local government. Political parties, constituencies, interest groups, lobbying, race (ethnic) relations (from Jim Crow to Affirmative Action), and other aspects of the American political system are examined and discussed.

Політична антропологія (ПЛ.М.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Голіченко Т. С., доц., канд. філос. н.

Поєднання традиційних понять політології з сучасним баченням проблем антропології, зокрема історичної антропології. Одна з ознак такого синтезу - спроба застосування структурних методів у політології. Застосування антропологічних понять «традиція», «ритуал», «системи спорідненості», «міф», «вірування», «свята», «ментальності». Використання сучасних франко- та англомовних досліджень із політичної антропології (М. Блок, М. Годел'є, М. Абелес, К. Касторіадіс, Д. Дюран, М. Фуко).

Політична філософія (ПЛ.М.17)

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Лісовий В. С., проф., д-р філос. н.

Основні поняття і теоретичних уявлення, вироблені класичною, модерною та сучасною європейською філософією щодо політичного життя людей у суспільстві. Висвітлення філософсько-методологічних засад суспільно-політичного знання. Базові поняття класичного та сучасного суспільно-політичного мислення, аналітичне застосування їх для кваліфікованого осмислення соціально-політичних процесів сьогодення.

Порівняльна політологія країн Західної Європи (ПЛ.М.18)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Гарань О. В., проф., д-р іст. н.

Категоріально-політологічна основа порівняльних досліджень. Країни Західної Європи як об'єкт порівняльно-політологічних досліджень. Етапи модернізаційного розвитку Заходу. Захід порівняно з незахідними цивілізаціями. Західна Європа і С11А: проблеми і перспективи взаємовідносин. Західна Європа і Україна: відмінності історичного розвитку, проблеми і механізми інтеграції. Політико-адміністративні системи країн ЄС (порівняльний аналіз). Новітні цивілізаційні процеси в розвитку західного суспільства. Модернізація і пост-модернізація: західноєвропейський досвід. Основні цінності сучасного суспільства: західноєвропейський досвід і Україна. Західна Європа і майбутнє людської цивілізації: порівняльні аспекти сучасної футурології.

Національна ідея і проблеми еліт в Україні (ПЛ.М.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Кресіна І. О., проф., д-р політ. н.

Культурно-історична генеза поширеного в сучасній літературі з політології поняття «еліти» та особливості функціонування еліт у політичному, соціальному та філософському контекстах. Поглиблює знання у сфері, що знаходиться на стику політичної філософії, політології, історії політичних вчень та політичної соціології. Вивчення класичних та сучасних текстів. Харизма і бюрократія, легітимація політичних еліт за умов демократії і за умов тоталітаризму, стратегії адаптації колишніх політичних еліт та їх самоідентифікації, мікрофізика влади до історична динаміка ідеї зверхності. Специфіка застосування даних понять до українських реалій.

Політика економічних реформ у перехідних суспільствах (ПЛ.М.20)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., іспит, Могилевська В. П., ст. викп.

Міждисциплінарний політекономічний цикл, що у вітчизняній науці традиційно включався до економічних наук, а на Заході - до політологічних. Порівняльний аналіз економічних реформ: 1) у країнах, що здійснюють перехід від командної до ринкової економіки за умов демократизації (Центральна-Східна Європа, Росія) або ж її відсутності (Китай); 2) у країнах із ринковою економікою, що здійснюють перехід від тоталітаризму до демократії (Латинська Америка, Південна Корея). Аналіз економічної лібералізації в Україні порівняно з процесами, що відбуваються в країнах-сусідах.

Міжнародне регулювання конфліктів у сучасних міжнародних відносинах (ПЛ.М.21)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Могилевська В. П., ст. викп.

Основні механізми регулювання конфліктів на сучасному етапі. Аналіз міжнародно-правових аспектів. Роль міжнародних організацій, зокрема ООН, Європейського Союзу, НАТО, СНД та ряду інших структур.

НДС «Теорія колегіального вибору і прийняття рішень» (ПЛ.М.22)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Рябов С. Г., проф., д-р філос. н.

Домінантна складова сучасного політичного процесу - ухвалення суспільних рішень та їхнє здійснення. З'ясування сутності суспільних рішень, їхніх різновидів, головних стадій та форм їхнього оптимального вироблення та ухвалення. Аналіз такої складової суспільних рішень, як процес колегіального політичного вибору, аналіз новітньої західної літератури зданого питання.

Порівняльна публічна адміністрація (ПЛ.М.23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Якушик В. М., проф., д-р політ. н.

Системи державного управління на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Аналізуються процеси вироблення та впровадження політики, роль державної служби та здійснення державної виконавчої влади. Сутність та процес адміністративної реформи в Україні порівняно з досвідом інших країн.

Порівняльний аналіз зовнішньої політики (ПЛ.М.24)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Толстов С. В., доц., канд. іст. н.

Порівняльний аналіз процесів формування зовнішньої політики, методів та засобів здійснення зовнішньої політики, ролі груп інтересів на світовій політичній арені. Аналіз засобів вирішення міжнародних конфліктів, роль міжнародних організацій та міжнародно-правове регулювання зовнішньополітичних питань.

Методика викладання політологічних дисциплін (ПЛ.М.25)

1 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Кисельов С. О., доц., канд. філос. н.

Курс обов'язковий для тих магістрів, котрі бажають здобути додаткову кваліфікацію «Викладач вищої школи». Основні методики викладання політології; різні підходи до побудови політологічних курсів та структур навчальних планів політологів. Методика аналізу першоджерел - документів, класичних політологічних текстів та праць провідних сучасних політологів.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ПРАВознавство»

Кваліфікація - 8.060101 магістр права

Керівник -

Сущенко Володимир Миколайович,
кандидат юридичних наук, професор

Магістерську програму з правознавства створено з урахуванням стану та перспектив розвитку юридичної науки в Україні та в світі. Навчальний план передбачає підготовку фахівців, які повинні мати глибоку теоретичну базу з питань нормопроекування, міжнародного комерційного арбітражу та цивільного права, а також уміння застосовувати сучасні наукові методи для фундаментальних та прикладних досліджень соціально-правових явищ. Магістерська програма з правознавства зосереджує зусилля на підготовці майбутніх викладачів

1 одночасно фахівців, які б, окрім професійної діяльності, були готові до подальшого навчання в аспірантурі. Однорічна програма магістерського рівня з правознавства достатня для продовження навчання на докторському рівні за кордоном. Зміст та якість програми відповідають стандартам магістерських програм університетів Великої Британії, Північної Америки та Західної Європи, у співпраці з якими та за досвідом яких складено магістерську програму з правознавства в НаУКМА.

Англійська мова для юристів (ПВ.М.01)

2 зал. б., 2 год./тиж., 1,2 трим., залік, іспит, Зернецький П. В., проф., канд. філол. н.

Нормативну навчальну дисципліну з циклу гуманітарних та соціально-економічних розроблено для студентів-правників. Розрахована на студентів магістеріуму з високим та середнім рівнем володіння англійською мовою, які в майбутньому зможуть проводити наукові дослідження з використанням правничої літератури та документації англійською мовою, використовувати відповідну теоретичну та методичну літературу англійською мовою для науково-педагогічної діяльності чи працювати з клієнтурою, яка спілкується англійською мовою.

Філософія права (ПВ.М.02)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Козюбра М. І., проф., д-р юрид. н.

Юридична дисципліна з циклу нормативних навчальних дисциплін. Право як форма свободи, рівності та справедливості. Мораль та право. Право і сила. Держава і право. Логічні підвалини права. Розумність права. Право в історії вітчизняної думки. Філософські проблеми побудови правової держави.

Конституційно-правова реформа в Україні (ПВ.М.03)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., залік, Коліушко І. Б., ст. викл.

Юридична дисципліна з циклу нормативних навчальних дисциплін. Потреба реформування судової системи, системи органів виконавчої влади. Шляхи реалізації судової, адміністративної та цивільно-правової реформ в Україні.

Методологія правознавства (ПВ.М.04)

1 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Цельєв О. В., доц., канд. юрид. н.

Юридична дисципліна з циклу нормативних навчальних дисциплін. Орієнтована на дослідження засобів та прийомів пізнання юридичних явищ, починаючи з історичного аспекту, закінчуючи сучасним станом та перспективами розвитку. Методологія правознавства досліджує сучасні підходи до праворозуміння, структуру наукового знання права та правові поняття. Крім того, окремо вивчаються методи пізнання права, які застосовуються в сучасній правовій науці.

Правові системи європейських держав (ПВ.М.05)

1 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Шевчук С. В., доц., канд. юрид. н.

Юридична дисципліна з циклу нормативних навчальних дисциплін знайомить студентів-магістрів із правовими системами європейських держав.

Науково-дослідний семінар (ПВ.М.06)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., тези, Мусіяка В. Л., проф., канд. юрид. н., ЛогушЛ. В. доц., канд. юрид. н., Цельєв О. В., доц., канд. юрид. н.

Систематизація та поглиблення теоретичних знань та навичок написання дослідницької праці. Пошук та аналіз наукових джерел.

Правнича лінгвістика (ПВ.М.07)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., іспит, Артикуца Н.В., доц., канд. філол. н.

Нормотворчий процес та мова. Термінологія нормативно-правових актів. Лексичні та семантичні аспекти нормотворчої діяльності. Стилистичні аспекти нормотворення. Редакційний та комплексний редакційний аналіз проектів нормативних актів. Лінгвістична експертиза законопроектів.

Теорія правотворчості (ПВ.М.08)

2.5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Зайцеві Є.

Юридична дисципліна з циклу обов'язкових професійно орієнтованих дисциплін, яка є базовою для спеціалізації «Теорія і практика нормотворення». Теорія правотворчості вивчає різні стадії процесу правотворчості, починаючи з виникнення ідеї нормативно-правового акта, закінчуючи його прийняттям та опублікуванням, передбачає вивчення методологічної та законодавчої бази підготовки проектів нормативно-правових актів різних видів, опанування елементами юридичної техніки як на рівні підготовки законів, так і у відомчій нормотворчості.

Арбітражне вирішення спорів із права інтелектуальної власності (ПВ.М.09)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 1 трим., іспит, КостюкВ. С., ст. викл., канд. юрид. н.

Навчальна дисципліна узагальнює практику арбітражного вирішення спорів з інтелектуальної власності; розглядаються окремі аспекти інтелектуальної власності в міжнародному торговельному праві. Міжнародні договори у сфері охорони, використання та захисту інтелектуальної власності. Аналіз судових справ з порушення авторських прав, патентів, товарних знаків.

Міжнародні торговельні угоди та арбітражне вирішення спорів (ПВ.М.10)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, ЛогушЛ. В., доц., канд. юрид. н.

Узагальнення практики укладення міжнародних торговельних угод та арбітражного вирішення спорів з них. Ведення переговорів з укладання міжнародних торговельних угод, фінансування міжнародної купівлі-продажу товарів; передача технологій через кордони держав та міжнародні торговельні угоди, укладені країнами з ринковою економікою.

Підприємницьке право та підприємництво (ПВ.М.11)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит.

Нормативна навчальна дисципліна спрямована на дослідження проблем у відносинах, пов'язаних із підприємницькою діяльністю як з доктринальної, так і з практичної точки зору.

Проблеми цивільного права у контексті проекту нового ЦКУкраїни (ПВ.М.12)

2,5 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Мусіяка В. Я, проф., канд. юрид. н.

Нормативна навчальна дисципліна покликана зорієнтувати магістрів у найактуальніших проблемах цивілістики в контексті проекту нового Цивільного кодексу України. Структура і зміст проекту нового Цивільного кодексу України. Концептуальні положення теорії цивільного права і практики його застосування.

Методика викладання правознавства у вищій школі (ПВ.М.13)

1 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Сущенко В. М., проф., канд. юрид. н.

Теоретичні та практичні навички викладання правознавства у вищій школі. Особливості викладання права у вищій школі. Планування навчального процесу. Вимоги до занять у вищій школі, їх тип та структура. Традиційні та інноваційні методи викладання права. Контроль та оцінювання знань студентів. Організація самостійної роботи студентів.

Педагогічна практика (ПВ.М.14)

1 зал. б., 9 год./тиж., 2 трим., залік, Сущенко В. М., проф., канд. юрид. н.

Формує практичні навички педагогічної діяльності в галузі права.

Гармонізація законодавства європейських держав (ПВ.М.15)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Шевчук С. В., канд. юрид. н.

Комп'ютерні системи правової інформації (ПВ.М.16)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Смирнова Т. С., доц., канд. юрид. н.

Курс складається з теоретичного та практичного розділів. Перший присвячено аналізу поняття та видів правової інформації, правовим аспектам використання комп'ютерних систем правової інформації. Другий містить інформацію щодо існуючих комп'ютерних правових систем в Україні, комп'ютерних технологій у правотворчій діяльності, бухгалтерському обліку, управлінні, митній справі та про Інтернет-технології в юридичній діяльності.

Методологія законодавчої діяльності (ПВ.М.17)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., залік, Ришелюк А. М., канд. юрид. н.

Навчальна дисципліна з циклу вибіркових, яка вивчає процедуру проходження проектів нормативно-правових актів в парламенті України з моменту підготовки та утворення робочої групи до прийняття та опублікування нормативно-правового акта.

Теорія правозастосування (ПВ.М.18)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Бірченко Ю. І.

Застосування правових норм як особливої форми реалізації. Зв'язок з процесом правотворчості, його вплив на правозастосовчий і навпаки. Питання особливостей застосування норм права різними органами державної влади, проблеми тлумачення норм права, правових колізій, прогалин в праві та шляхів їх подолання.

Юридична компаративістика (ПВ.М.19)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Шилінгов В. С., доц., канд. юрид. н.

Вибіркова навчальна дисципліна. Методи порівняльно-правових досліджень: сучасних правових сімей, правових систем різних країн, міжнародного і внутрішнього права країн світу, галузевих та прикладних юридичних наук. Запровадження результатів порівняльно-правових досліджень до правової системи України.

Арбітражне вирішення інвестиційних спорів (ПВ.М.20)

1,5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., залік.

Курс складається з теоретичного та практичного розділів. Перший присвячено аналізу поняття іноземної інвестиції, ризику в іноземній інвестиції та страхуванню інвестиційного ризику. Другий розділ передбачає вивчення порядку вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами, двосторонніх інвестиційних договорів України з іншими країнами, міжнародного захисту іноземних інвестицій та діяльності міжнародних центрів із врегулювання інвестиційних спорів, міжнародних засобів примирення та арбітражний розгляд інвестиційних спорів.

Арбітражне вирішення спорів з права інформаційних технологій (ПВ.М.21)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., залік, Логуш Л. В., доц., канд. юри д. н., Смирнова Т. С., доц., канд. юрид. н.

Практика арбітражного вирішення спорів із права інформаційних технологій. Роль арбітражу (третейського суду) у вирішенні спорів із права інформаційних технологій, арбітражні угоди у цій сфері, особливості арбітражного розгляду спорів та виконання рішень арбітражу у справах із права інформаційних технологій. Правові та процесуальні питання вирішення спорів в Інтернеті, вивчення проблеми приватності, конфіденційності та безпеки щодо вирішення спорів в Інтернеті.

Інтернаціоналізація та гармонізація у міжнародному комерційному арбітражі (ПВ.М.22)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 три м., залік.

Навчальна дисципліна передбачає вивчення, аналіз та порівняльні дослідження застосування норм міжнародного права та національного законодавства в міжнародному арбітражі; імплементацію (в широкому розумінні) міжнародно-правових норм у національне законодавство та роль Нью-Йоркської конвенції та типового закону ЮНСІТРАЛ в інтернаціоналізації арбітражу.

Фундаментальні концепції європейського арбітражного права (ПВ.М.23)

2 зал. б., 3 год./тиж., 2 три м., залік.

Сукупність юридичних знань, концепцій, теорій європейського арбітражного права. Вивчення історії розвитку англійського, французького та австрійського арбітражного права, взаємовідносин державних судів та арбітражних трибуналів за місцем проведення арбітражу, монізму та екстериторіальності застосування арбітражу.

Договори на використання об'єктів права інтелектуальної власності (ПВ.М.24)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 три м., залік, Костюк В. С., ст. викл., канд. юрид. н.

Юридична природа, поняття і види договорів у сфері інтелектуальної діяльності. Детальні дослідження особливостей окремих видів договорів: авторських, ліцензійних, факторингу, а також спеціальні процедури щодо укладання договорів у сфері інтелектуальної діяльності.

Контрактове право (ПВ.М.25)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., іспит, Ханік-Посполітак Р. Ю., доц., канд. юрид. н.

Теорія договірної права України. Поглиблення знань про основні інститути договірної права з зосередженням уваги на основних засадах договірної права за проектом нового Цивільного кодексу України. Порівняльні аспекти теорії договірної права таких країн, як Англія, Німеччина, Росія, Франція, Японія, що є яскравими представниками відповідних правових систем світу.

Право власності та підприємництво (ПВ.М.26)

1 зал. б., 2 год./тиж., 2 три м., залік, Ємельянов К. В., ст. викл.

Нормативна навчальна дисципліна має на меті ознайомити студентів магістеріуму із проблемними питаннями права власності та підприємництва у зв'язку з прийняттям нового Цивільного кодексу України.

Право на землю у підприємницькій діяльності (ПВ.М.27)

0,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Поліводський О. А., доц., канд. юрид. н.

Огляд історії розвитку земельного законодавства та обговорення перспектив його розвитку. Проблеми земельного права, які стосуються права власності, порядку розпорядження та використання земельних ділянок у господарській діяльності підприємницьких організацій. Питання приватизації землі та повноважень органів державної влади у сфері земельних відносин. Обґрунтування потреби у прийнятті нормативних актів відповідно до вимог нового Земельного кодексу.

Правове регулювання інформаційних технологій (ПВ.М.28)

1.5 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., залік, Смирнова Т. С., доц., канд. юрид. н.

Навчальна дисципліна є сукупністю юридичних знань, ідей, теорій, які використовуються в процесі правового регулювання суспільних відносин, що складаються у зв'язку із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Курс, що складається з 2 розділів і містить інформацію щодо поняття та ознак

інформаційного суспільства, визначення ролі, що відіграють в такому суспільстві інформаційні технології, встановлення правових засад державного регулювання в цій сфері. Застосування контрактів у сфері інформаційних технологій, аналіз норм міжнародних нормативно-правових актів у цій сфері, електронній комерції тощо.

Теоретичні проблеми корпоративного права (ПВ.М.29)

0,5 зал. б., 2год./тиж., 2трим., залік, Посполітак В. В., от. викл., канд. юрид. н.

Поглиблення знань із цивільного, господарського, фінансового, трудового права з точки зору корпоративних відносин, теоретичні основи корпоративного права, історія його виникнення та розвитку. Правовий статус акціонерних товариств, їх органів, роль облікових систем в інших державах та Національної депозитарної системи України в корпоративних відносинах. Проблеми захисту прав інвесторів (акціонерів).

Дослідницька практика (ПВ.М.30)

2,5 зал. б., 2трим., тези. Науковий керівник кваліф. роботи.

Підготовка, збір та аналіз матеріалів для написання магістерської кваліфікаційної роботи відповідно до обраного напрямку спеціалізації, збір інформації, пов'язаної з темою магістерської роботи щодо проблем застосування чинного законодавства.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

Кваліфікація - 8.040202 магістр соціальної роботи

Керівник -

Кабаченко Надія Василівна,

кандидат філософських наук, доцент

Програма - перша в Україні магістерська програма підготовки фахівців соціальної роботи та соціальної політики. Після її опанування випускники можуть ефективно працювати на адміністративних посадах в системі соціального захисту населення України, успішно здійснювати наукову та викладацьку діяльність.

Перший рік навчання дає можливість отримати комплекс теоретичних знань з соціальної роботи і соціальної політики, соціології, психології, права. Ці курси було розроблено спеціально для соціальних працівників. Значна частина навчального курсу відводиться на практичну (навчальна, виробнича, дослідницька практики) та самостійну підготовку, в яку входять аудиторні практичні заняття і «польова» практика з соціальної роботи у соціальних службах, закладах освіти, медичних та інших установах, а також самостійна науково-дослідна робота.

Відмінною рисою другого року навчання є те, що студенти витрачають більше часу на практичну роботу, а також працюють над дослідницьким проектом, в якому запроваджують та аналізують новітні ідеї щодо можливостей вирішення соціальних проблем окремих груп населення України.

За результатами захисту робіт кращі магістри отримують рекомендації до аспірантури. Школа соціальної роботи використовує у навчальному процесі здобутки української та зарубіжної науки. Цьому сприяють контакти з провідними науковими та навчальними центрами світу, запрошення викладачів з Великобританії, Канади, США, Португалії, Словенії, Німеччини, відрядження та стажування викладачів і студентів Школи за кордоном, реалізація спільних проектів із ВЗО Європи.

Оскільки до Магістеріуму вступають особи, які мають вищу освіту у споріднених із соціальною роботою галузях (педагогіка, медицина, соціологія тощо), деякі курси є однаковими для слухачів бакалаврату і Магістеріуму, тому в списку переліку курсів вони мають подвійний шифр. Певні курси викладаються лише в Магістеріумі.

Перший рік навчання

Правове регулювання соціальних відносин (СР.М.9)

2 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим. м., іспит, Шнейдіна С. Г., ст. викл., магістр міжнар. екон.

Принципи правового регулювання соціальних відносин. Законодавче забезпечення соціального захисту в Україні.

Соціальна політика (СР.М.41)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Іванова О. Л., ст. викл.

Одна з базових дисциплін для опанування знань та навичок з фахової підготовки соціального працівника. Знайомить з основними поняттями соціальної політики та соціальною політикою, що діє в Україні, системою соціального захисту населення України, політикою зайнятості, охорони здоров'я, житловою та освітньою, а також політикою подолання бідності.

Соціальні інновації (СР.М.35)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік, Семігіна Т. В., ст. викл., магістр соц. роботи.

Мета курсу - познайомити студентів з теорією інновацій, навчити давати характеристику та оцінку інноваціям, аналізувати проблеми впровадження нових ідей, формувати навички організації творчого мислення та подолання перешкод і опору новим ідеям та новій практиці в соціальній роботі.

Менеджменту соціальній роботі (СР.М.32)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Іванова О. Л., ст. викл.

Сучасні концепції практичного менеджменту в соціальній роботі та можливості їхнього використання в управлінській діяльності, принципи формування команди професіоналів, методика розробки та оцінювання соціальних програм.

Методи досліджень у соціальній роботі (СР.М.6)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Кабаченко Н. В., доц., канд. філос. н.

Основні науково-методичні підходи до проведення досліджень у соціальній роботі, зокрема кількісні та якісні підходи, що мають на меті моніторинг та оцінювання соціальних потреб і проблем клієнтів та діяльності організацій соціальної сфери; такі дослідницькі методи, як опитування, спостереження, вивчення випадку, дієве дослідження тощо; підходи до аналізу результатів дослідження та поширення цих результатів.

Психологія соціальної поведінки (СР.Б.5)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Лисенко О. П., доц., канд. психол. н.

Технологія підготовки наукової роботи (СР.М.3)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Грига І. М., доц., канд. мед. н.

Інтеграція набутих раніше професійних знань із соціальної роботи, соціальної політики, методів досліджень та підготовка до проведення самостійних досліджень. Значення та проблематика досліджень у соціальній роботі. Відпрацювання вмінь із побудови дизайну та плану дослідження. Структура і формат дослідницького проекту, звіт та кваліфікаційна робота, проведення інформаційного пошуку, особливості реалізації інших етапів дослідження.

Соціальна психологія (СРМ.18) (СР.Б.7)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Коpecь Л. В., доц., канд. психол. н.

Соціально-психологічний аналіз великих та малих груп у суспільстві, групової динаміки, міжособистісних стосунків, закономірностей соціального розвитку особистості з метою використання набутих знань у соціальній роботі з індивідами та групами.

ПРАКТИКИ

Навчальна практика (СР.М.20) (СР.Б.24)

1.5 зал. б., 6 год./тиж., 1 трим., Бойко А. М., ст. викл., магістр соц. роботи.

Знайомство з існуючою системою надання послуг у соціальній сфері та набуття знань та навичок щодо аналізу діяльності організацій, які займаються соціальною роботою та соціальною політикою в м. Києві.

Виробнича практика (СР.М.31)

4.5 зал. б., 6, 12 год./тиж., 2, 3 три м., Бойко А. М., ст. викл., магістр соц. роботи.

Формування навичок професійної діяльності. Базами практики студентів є установи соціального захисту, соціальні служби, медичні заклади, недержавні організації та фонди.

ВИБІРКОВІ КУРСИ

Вікова психологія (СР.Б.1)

1 зал. б., 4 год./тиж., 1 три м., залік, Ліщук Р. М., ст. викл., канд. психол. н.

Вступ до соціальної роботи (СР.М.4) (СР.Б.5)

2 зал. б., 4 год./тиж., 1 три м., залік, Дума Л. П., ст. викл., магістр соц. роботи.

Слухається разом з бакалаврами соціальної роботи.

Комп'ютерні технології (СР.М.12)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік, Семчишин О. Р., ст. викл., магістр соц. роботи.

Комп'ютерний практикум (СР.М.21)

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Семчишин О. Р., ст. викл., магістр соц. роботи.

Сучасні психологічні методи вивчення особистості (СР.М.42)

2 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., залік.

Теорії та методи соціальної роботи (СР.М.15) (СР.Б.5)

3,5 зал. б., 4-3 год./тиж., 1,2 трим., залік, іспит, Дума Л. П., ст. викл., Брижовата О. С., ст. викл., магістр соц. роботи.

Психологія особистості (СР.М.16) (СР.Б.2)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., іспит, Ліщук Р. М., ст. викл., канд. психол. н.

Основні наукові психологічні теорії особистості та поведінки, які мали вплив на світову практику соціальної роботи. Слухається разом з бакалаврами соціальної роботи.

Танатологія (СР.М.36)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Джонсон Б., проф.

Соціальна робота в пенітенціарній системі (СР.М.43)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Беца О. В., доц., канд. пед. н.

Соціологія девіантної поведінки (СР.М.38)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Джонсон Б., проф.

Соціологія сім'ї (СР.М.39)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Джонсон Б., проф.

Основи соціальної реабілітації осіб з особливими потребами (СР.М.27)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Висоцька А. М., канд. пед. н.

Ознайомлення з групами клієнтів, що мають порушення психофізичного розвитку, з особливостями їхньої адаптації та інтеграції в суспільстві; вивчення шляхів соціальної реабілітації осіб з особливими потребами; практичне ознайомлення з мережею корекційно-освітніх та реабілітаційних закладів.

Другий рік навчання

Консультування в соціальній роботі (СР.М.44)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., іспит, Бойко А. М., ст. викл., магістр соц. роботи.

Процес та структура консультування. Основні підходи та техніки консультування в соціальній роботі з різними групами клієнтів.

Соціальна робота в громаді та місцеве самоврядування (СР.М.45)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., іспит, Семігіна Т. В., ст. викл., магістр соц. роботи.

Принципи соціальної роботи в громаді, уявлення про громаду як систему соціальної підтримки та етапи становлення соціальних служб у громаді, правове забезпечення соціальної роботи в громаді, взаємозв'язок соціальних служб у громаді з органами місцевого самоврядування, механізм соціального замовлення, а також висвітлення досвіду роботи обштинних служб в Україні та за кордоном, формування навичок аналізу особливостей соціальної роботи в громаді та політики місцевого самоврядування щодо розв'язання локальних соціальних проблем.

Соціальна робота зі спеціальними групами клієнтів (СР.М.26)

2 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Кабаченко Н. В., доц., канд. філос. н.

Основні проблеми та специфічні потреби людей, що належать до спеціальних груп клієнтів соціальної роботи, таких як люди з вадами, діти-сироти, бездомні, ВІЛ-інфіковані та хворі на СНІД, люди, які мають залежність, літні люди, біженці, в'язні та звільнені з ув'язнення тощо та методи роботи з ними.

Соціальна філософія

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит.

ПРАКТИКИ

Дослідницька практика (СР.М.28)

9 зал. б., 12 год./тиж., 4, 5 трим., Бойко А. М., ст. викл., магістр соц. роботи.

Збирання первинного матеріалу для дослідження, що служить основою для написання кваліфікаційної магістерської роботи. Бази дослідницької практики - установи соціального захисту, соціальні служби, медичні заклади, недержавні організації та фонди.

ВИБІРКОВІ КУРСИ

Прикладна персонологія (СР.М.8)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Грига І. М., доц., канд. мед. н.

Теоретичні аспекти інтенціонального інтерв'ювання та консультування, аналіз власної манери спілкування, усвідомлення переваг та недоліків, оволодіння мікротехніками комунікації та навичками інтерв'ювання та консультування.

Соціальна робота з біженцями та пошукувачами притулку (СР.М.33)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Нінейдіна С. Г., ст. викл., магістр міжнар. екон.

Історія та сучасний стан проблеми біженців, еволюція поглядів на права біженців та їх відображення в міжнародних документах та законодавстві. Нормативно-правова база стосовно біженців та пошукувачів притулку. Проблема інтеграції та можливості її розв'язання. Допомога біженцям та пошукувачам притулку.

Соціальна робота з ВІЛ-інфікованими та хворими на СНІД клієнтами (СР.М.25)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Бойко А. М., ст. викл., магістр соц. роботи.

Епідеміологічні дані про захворюваність на СНІД та розповсюдження ВІЛ-інфекції, шляхи її передачі та групи ризику зараження, соціально-психологічні аспекти СНІДу та ВІЛ-інфекції, основні методи профілактики та втручання, навички та цінності, пріоритетні в соціальній роботі з такими клієнтами.

Соціальна робота з людьми похилого віку (СР.М.23) (СР.Б.13)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Кабаченко Н. В., доц., канд. філос. н.

Поглиблення та спеціалізація знань і вмінь соціального працівника, вивчення теорій старіння та стереотипів щодо людей похилого віку, їх проблем, особливостей соціальної політики щодо цієї групи, підходів до організації роботи з людьми похилого віку, особливостей роботи відповідних агенцій, що надають послуги людям похилого віку, специфіки надання послуг клієнтам цієї групи, їх видів та методів роботи.

Волонтерство у соціальній роботі (СР.М.30) (СР.Б.18)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Брижовата О. С., ст. викп., магістр соц. роботи.

Соціальна робота в охороні здоров'я (СР.М.24)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Грига І. М., доц., канд. мед. н.

Поглиблення та спеціалізація знань і вмінь соціального працівника. Вивчення та аналіз загальних засад охорони здоров'я, профілактичного та реабілітаційного напрямків роботи та специфіки роботи в хоспісах.

Соціальна психіатрія (СР.М.19)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Полтавець Д. В., ст. викп.

Потрібні знання про вплив соціального середовища на розвиток психічних захворювань, а також на корекцію, лікування та адаптацію психічнохворих людей у суспільстві.

Соціальна робота з наркозалежними (СР.М.29)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Бойко А. М., ст. викп., магістр соц. роботи.

Міжнародний та вітчизняний досвід роботи з людьми, які мають проблеми залежності від алкоголю або наркотиків, та їхніми родичами, види та заходи профілактики залежностей, тенденції соціальної політики стосовно алкоголю та наркотиків в Україні та в розвинених країнах Європи.

Науково-дослідницький семінар «Методологія оцінювання соціальних програм і проектів» (СР.М.46)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., теза, Кабаченко Н. В., доц., канд. філос. н.

Вивчення методів та інструментів, які використовують для оцінювання, моніторингу та огляду соціальних програм та проектів, планування та організації цих процесів. Знайомство з підходами, які передбачають застосування відповідних дослідницьких стратегій для систематичної оцінки та моніторингу роботи, з тим щоб поліпшити її ефективність і якість, ідентифікувати сильні та слабкі сторони та набути відповідних практичних навичок у підготовці наукових звітів/статей.

Супервізія та розвиток персоналу (СР.М.47)

1.5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Брижовата О. С., ст. викп., магістр соц. роботи.

Моделі та процеси супервізії; основні види супервізії: індивідуальна, групова, командна; навички проведення супервізії. Підходи до роботи з персоналом організацій, які надають соціальні послуги, по розвитку професійної компетенції та налагодженню ефективної командної роботи.

Вступ до психоаналізу (СР.М.48)

1.5 зал. б., 4 год./тиж., залік, Лисенко О. П.

Педагогіка вищої школи (СР.М.34)

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Голубева М. О., доц., канд. пед. н.

Особливості організації навчання в сучасних вищих навчальних закладах України. Предметна, курсова, модульна система освіти. Підготовка та проведення лекцій та семінарських занять. Інноваційні технології у педагогіці вищої школи.

Методика викладання соціальної роботи у вищій школі

1 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Гэлубева М. О., доц., канд. пед. н.

Інтерактивні методи викладання, практична орієнтованість дисципліни: ситуативні завдання, вивчення випадків, рольові ігри. Курс початковий.

Педагогічна практика (СР.М.22)

1 зал. б., 9 год./тиж., 5 трим., залік, Голубева М. О., доц., канд. пед. н.

Досвід організації навчального процесу, моніторингу та кінцевого оцінювання знань, види контролю якості знань та рейтингова система, особливості проведення лекцій та групових занять з використанням сучасних методів навчання в межах концепції Liberal Art Education у системі вищої освіти.

Соціальна політика/соціальне управління

Інформаційне забезпечення соціальної сфери (СР.М.37)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Семігіна Т. В., ст. викл., магістр соц. роботи.

Складові інформаційного забезпечення соціальної служби. Форми та методи інформаційної роботи. Інформаційні технології в соціальній службі, використання баз даних. Лобювання інтересів соціально вразливих груп. Рекламування та промоушн (просування) соціальних послуг. Освітньо-роз'яснювальна робота. Формування іміджу, запобігання стигматизації в інформаційних матеріалах. Особливості роботи інформаційних та інформаційно-консультативних центрів із соціальних питань.

Основи аналізу соціальної політики (СР.М.10) (СР.Б.6)

2 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Іванова О. Л., ст. викл.

Основи професії політичного аналітика (професійні ролі, цінності, етика та етичні дилеми) та теоретичні підходи до аналізу політики. Підходи до аналізу ситуації, основні моделі, методи та прийоми аналізу політики, принципи визначення та оцінювання альтернатив політики, розвиток навичок аналізу та оцінювання соціальної політики.

Попередній курс: «Соціальна політика».

Соціальне проектування (СР.М.40)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Семігіна Т. В., ст. викл.

Розуміння студентами цінності планування та ознайомлення з методами оцінювання соціальних проектів, відпрацювання навичок застосування сучасних концепцій фандрейзінгу та практичного менеджменту.

Соціальне планування (СР.М.49)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 4 трим., залік, Іванова О. Л., ст. викл.

Розвиток навичок стратегічного планування соціальної політики та розробки соціальних програм. Визначення цілей, завдань та критеріїв успішності запропонованої політики, механізмів її втілення з використанням різноманітних знарядь політики та методів її фінансування.

Попередній курс: «Соціальна політика».

Порівняльна соціальна політика (СР.М.50)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік, Семігіна Т. В., ст. викл.

Ключові концепції вивчення соціальної політики завдяки розглядові українського досвіду в ширшому контексті, зокрема європейському, висвітлення розмаїття та складності моделей соціального забезпечення в різних країнах. Спільні риси та тенденції. Критичне оцінювання впливу глобалізації та інтернаціоналізації на соціальну сферу, а також соціологічні та культуральні переваги глобалізації.

Консультування (індивідуальне - сім'ї - групи)

Психологічне консультування (СР.М.51)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Лисенко О. П., доц., канд. психол. н.

Технологія проведення тренінгу (СР.М.52)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 2 трим., залік, Савчук О. М., ст. викл.

Сімейне консультування (СР.М.53)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 1 трим., іспит, Зав'ялов В. Ю., проф., д-р психол. н.

Групова робота (СР.М.17) (СР.Б.14)

1,5 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., залік, Ліщук Р. М., ст. викл., канд. психол. н.

Початок: СР.М.16.

Основи діаналізу (СР.М.54)

1,5 зал. б., 2 год./тиж., 5 трим., залік.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «СОЦІОЛОГІЯ»

Кваліфікація - 8.040201 магістр соціології

Керівник -

Оссовський Володимир Леонідович

доктор філософських наук, професор

Кафедра соціології НаУКМА пропонує дворічну магістерську програму з соціології, в якій основну увагу зосереджено на проблемах методології та методах соціологічних досліджень, класичній і сучасній соціологічній теорії, соціології перехідних суспільств та окремих галузевих соціологіях. Програму націлено на формування у слухачів поглибленого розуміння соціальних процесів у сучасному суспільстві, вдосконалення володіння новітніми дослідницькими методами, створення передумов для глибших порівняльних досліджень соціальної структури і соціальних трансформацій.

Магістр-соціолог зможе працювати в будь-якому науково-дослідному центрі соціологічного профілю, викладати у вищій школі, працювати референтом, науковим консультантом у державних та громадських установах, редактором або керівником відповідних підрозділів видавництва, засобів масової інформації, організувати соціологічні дослідження у співдружності з зарубіжними вченими.

Отримання ступеня магістра дає змогу вступити до дворічної аспірантури для завершення роботи над кандидатською дисертацією та здобуття вченого ступеня кандидата соціологічних наук, а також навчатись на докторських програмах західних університетів.

Перший рік навчання

Класичні соціологічні теорії (СЦ.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Погорілий О. І., проф., д-р соціол. н.

Класична спадщина світової соціологічної думки від античності до початку ХХ століття. Аналіз теоретичного змісту соціальних вчень Т. Гоббса, Ж.-Ж. Руссо, Т. Монтеск'є, позитивізму О. Канта, еволюціоністської соціології Г. Спенсера, соціологічних поглядів К. Маркса і А. де Токвіля. Соціологічна спадщина Е. Дюркгейма, М. Вебера, В. Парето та представників психологічної соціології.

Етносоціологія (СЦ.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Попов Б. В., доц., канд. філос. н.

Сучасні дослідження соціальної стратифікації (СЦ.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Оксамитна С. М., доц., канд. соціол. н.

Класичні та сучасні концепції соціальної структури, соціальної нерівності, класів та соціальної мобільності. Методи і результати емпіричних, особливо порівняльних досліджень, тенденції наслідків та вимірів соціальної диференціації та стратифікації, класової, статусної та ґендерної нерівності, міжґенераційної і внутрішньогенераційної соціальної мобільності.

Стратегія і тактика паблік рілейшнз (СЦ.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Королько В. Г., проф., д-р філос. н.

РІ як складова стратегічного менеджменту. Репутаційний менеджмент. Поняття РІЗ-стратегії. Громадська думка та переконання. Громадськість, аудиторія та як на них впливати. РІ-стратегія в умовах кризи та конфліктних ситуацій. РІ і питання права. Поняття тактики в сфері РЯ. Тактика репутаційного менеджменту. Майстерність комунікації та презентації. Тактика письмової комунікації. Тактика мовної та позамовної комунікації. Відеотактика. Використання Інтернет та інших новітніх технологій для зв'язків із громадськістю. Мораль та етика використання засобів масової комунікації.

Соціальна філософія

2 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, викл. кафедри філософії.

Методика соціологічних досліджень: сучасні кількісні методи (СЦ.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Лизогуб І. Ю., доц., канд. соціол. н.

Методи багатовимірної статистики та їхнє практичне застосування в аналізі соціологічних даних. Аналіз номінальних даних. Факторний та кластерний ана-

ліз, логлінійна модель, дискримінантний аналіз, багатовимірне шкалювання, логістична регресія. Практичні заняття проводяться в середовищі пакету SPSS. Для нормального засвоєння курсу потрібне знайомство з основами кількісного аналізу емпіричних даних та володіння навичками самостійного комп'ютерного аналізу даних в обсязі курсу «Статистичні методи та комп'ютерні засоби в соціальних дослідженнях».

Соціальні структури та особистість (СЦ.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Хмелько В. Є., проф., д-р філос. н.

Огляд дослідницької літератури стосовно взаємозв'язків між соціальними структурами та особистістю із зосередженням на таких проблемах, як концептуалізація соціально-класової, професійної, етнічної структур та особистості як внутрішньої системи регуляції соціальної поведінки людини. Соціологічні методи виміру когнітивних та емоційно-мотиваційних характеристик соціально-психологічних диспозицій особистості.

Сучасні соціологічні теорії (СЦ.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Степаненко В. С., доц., канд. соціол. н.

Аналіз сучасних теоретичних підходів у соціології, такі теорії соціальної дії, як структурний функціоналізм, знаковий («символічний») інтеракціонізм, соціальний біхевіоризм, егметодологія, неомарксизм, критична теорія. Методологічні та філософські проблеми, що стосуються тих теоретичних підходів, які розглядаються.

Бідність і маргіналізація: концепції та емпіричні дослідження (СЦ.М.08)

2 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Погоріла Н. Б., ст. викл.

Огляд сучасних зарубіжних теорій бідності та маргіналізації. Окрім теоретичних концепцій, представлено доробок емпіричних досліджень, якіякісних, такі кількісних, із процесів пауперизації в східноєвропейських та пострадянських країнах.

Вибіркові методи в соціологічних дослідженнях (СЦ.М.09)

2 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Паніотто В. І., проф., д-р філос. н.

Вибірковий метод у соціальних науках та побудова вибірки для проведення деяких із найпоширеніших типів соціологічних досліджень. Поняття математичної статистики, потрібні для розуміння курсу (нормальний розподіл, репрезентативність тощо) та типи вибірок. Методи розрахунку похибки вибірки для простих випадкових вибірок (SRS), дизайн-ефект для розрахунку похибки стратифікованих, кластерних та багатоступінчатих вибірок (зокрема, вибірок із ймовірністю, пропорційною розміру - PPS). Організаційні питання побудови вибірок.

Якісні методи соціологічного дослідження (СЦ.М.10)

2 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Оссовський В. Л., проф., д-р філос. н.

Методологічні та методичні засади пошуку знання, що базується передусім на розумінні та інтерпретації поведінки і дій різних соціальних суб'єктів, концентрації уваги соціолога на окремих особливостях в описі цілісної картини соціальних практик. Зміст найпопулярніших технологій якісних досліджень, логіка дослідницьких стратегій, алгоритми дій соціолога під час роботи в полі.

Другий рік навчання

ВИБІРКОВІ КУРСИ

Закономірності просоціальної поведінки і соціальна компетенція (СЦ.М.11)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Копець Л. В., доц., канд. психол. н.

Сучасні теорії просоціальної поведінки, особистісні характеристики, що сприяють наданню допомоги іншим людям, соціальні умови, які сприяють взаємодопомозі. Аналіз компетентності особистості, компоненти особистості, умови її розвитку.

Соціологія народонаселення (СЦ.М.12)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Корегін О. Я., доц., канд. філос. н.

Історія розвитку уявлень про місце і роль народонаселення в суспільстві і значення процесу його відтворення. Місце соціології в комплексі наук, що вивчають народонаселення, її зв'язок із цими науками. Сутність основних сучасних проблем народонаселення. Питання розробки політики оптимізації структур народонаселення, його відтворення.

Моделювання та прогнозування соціальних процесів (СЦ.М.13)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Паніотто В. І., проф., д-р філос. н.

Методи побудови простих регресійних моделей і знання, достатні для роботи з математиками над побудовою складніших моделей. Динамічні ряди, регресійні моделі, експертні оцінки, глобальні моделі (Римський клуб, роботи Форрестера, Медоуза), синергетичний підхід (модель суспільного виробництва життя), імітаційні моделі (прогнозування ціннісних орієнтацій), моделювання особи (роботи групи Амосова), застосування теорії графів (динаміка міжособистісних стосунків у малих групах) та експертні системи.

Науково-дослідна практика-1 (СЦ.М.14)

2 зал. б., 4 трим., залік, викладачі кафедри.

Науково-дослідний семінар «Методика підготовки і написання наукових робіт» (СЦ.М.15)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Артикуца Н. В., доц., канд. філол. н.

Практичний результат семінару - розгорнутий план-проспект текст вступної частини магістерської кваліфікаційної роботи. Допомога студентам у написанні наукових статей.

Теорії суспільства та його еволюції (СЦ.М.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Хмелько В. Є., проф., д-р філос. н.

Макросоціальна будова людських суспільств та їхні історичні зміни. Систематичне порівняння між суспільствами різних типів із наголосом на логіці їхнього соціокультурального розвитку. Загальні теорії історичних соціальних систем та соціальної еволюції. Основні ідеї таких макросоціологічних концепцій, як еколого-еволюційна теорія та теорія «цивілізаційних хвиль».

Соціально-культурні трансформації та їхні особливості в сучасній Україні (СЦ.М.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Семашко О. М., проф., д-р філос. н.

Теоретико-методологічні підходи до інтерпретації соціокультурної реальності в Україні періоду трансформації. Узагальнення досвіду емпіричних досліджень у галузі соціології культури. Соціологічне забезпечення реформування сфери культури в українському суспільстві. Основні зміни в інституційній сфері культури. Культурні смаки і переваги соціально-демографічних категорій населення України та тенденції їх змін.

Українська соціологічна традиція (СЦ.М.18)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Погорілий О. І., проф., д-р соціол. н.

Політична соціологія суспільної трансформації: сучасна Україна в порівняльно-історичному контексті (СЦ.М.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Кутуєв П. В., доц., канд. соціол. н.

Найважливіші концептуальні схеми політичної соціології, що мають запропонувати пояснення процесам політичного розвитку, соціальним революціям, поняттям «панування» і «політичний режим». Теоретичний аналіз ленінських і постленінських режимів у порівняльній перспективі та на матеріалі України зокрема. Перспективи розвитку громадянського суспільства, демократичних інституцій і політичної культури в постленінській Україні в контексті теорій модернізації та суспільної трансформації.

Моделі структурних рівнянь в аналізі соціологічної інформації (СЦ.М.20)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Лизогуб І. Ю., доц., канд. соціол. н.

Методи конфірматорного аналізу, а саме вимірвальні моделі, моделі конфірматорного факторного аналізу та структурні моделі. Теоретичні основи та їх практичне застосування в середовищі пакету *иЗІЕІ*._

Науково-дослідна практика-2 (СЦ.М.21)

4 зал. б., 5 трим., залік, викладачі кафедри.

Проблеми модернізації та соціальних змін у соціальній філософії (СЦ.М.22)

2 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Ящук Т. І., проф., д-р філос. н.

Основні концепції соціальних змін та модернізації в сучасній соціальній теорії, можливості й межа застосування понятійного апарату теорії модернізації до аналізу трансформаційних процесів у сучасному українському суспільстві. Критичний аналіз класичних та сучасних теорій прогресу, соціальних змін та модернізації.

Професія і практика public relations (СЦ.М.23)

3 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Королько В. Г., проф., д-р філос. н.

Природа PR, історія розвитку професії PR, роль PR у прийнятті рішень організації, етика і професіоналізм PR-фахівця. Складові процесу PR. Питання зв'язків із різними групами громадськості: ЗМІ, персоналом організації, споживачами, урядовими установами. Особливості PR в роботі прибуткових і неприбуткових організацій, малого, середнього і великого бізнесу, органів державної влади і місцевого самоврядування. Ринок PR в Україні. PR як кар'єра.

Теорії та дослідження ґендерних стосунків у суспільстві (СЦ.М.24)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Оксамитна С. М., доц., канд. соціол. н.

Сучасні теоретичні концепції та дослідження ґендерної диференціації і стратифікації у суспільстві. Вплив біологічних, психологічних та соціальних чинників на ґендерну диференціацію та наслідки типізації за статтю для індивіда й суспільства. Ґендерна соціалізація, нерівність, сексуальність, соціальна політика в суспільстві. Основні напрями сучасного фемінізму.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ФІЛОЛОГІЯ (ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ ТА КОМПАРАТИВІСТИКА)»

Кваліфікація - 8.030503 магістр філології

Керівник -

Моренець Володимир Пилипович,
доктор філологічних наук, професор

Магістерська програма з теорії, історії літератури та компаративістики пропонує дворічний курс поглибленої спеціалізації в галузі історії зарубіжної та вітчизняної літератури, теорії літератури та компаративістики.

Основні завдання програми: формування нових стандартів філологічної освіти завдяки ознайомленню з сучасними школами і напрямиами літературознавства та критики, поширеними у світі дослідницькими й інтерпретаційними практиками; розгляд історії української літератури в широкому європейському і світовому контексті; переосмислення історії української літератури в цілому й нове прочитання окремих текстів. Вдосконалення англійської мови слухачів, вироблення навичок редакторської роботи на комп'ютері та бібліографічного пошуку в Інтернеті.

Педагогічний акцент робиться на формуванні науково-дослідницького складу мислення, здатності аналізувати художні явища в динамічній системі світової писемної культури й брати активну участь у живому літературному процесі. Випускники програми мають бути готовими до самостійної наукової та педагогічної праці в якості літературознавців означеного профілю, виступати в ролі критиків, наукових референтів, аналітиків літпроцесу, редакторів гуманітарних видань.

Основна форма освіти - стаціонарні лекційні курси та науково-дослідні й педагогічні семінари, практикуми. Кожний курс передбачає підготовку невеликих наукових досліджень за індивідуальними темами. Кращі науково-дослідні студії наших слухачів друкуються в збірниках «Магістеріум НаУКМА. Літературознавчі студії» та «Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки».

НОРМАТИВНІ КУРСИ

Перший рік навчання

Теорія жанрів і стилів (Фл.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Наливайко Д. С., чл.-кор. НАНУ, проф., д-р філол. н.

Жанри й стилі є константами літературного розвитку, його стійкими динамічними елементами. Вивчення літератури на рівні жанрів і стилів - це вивчення її на рівні стійких структур і тенденцій. їхнє особливе місце в загальній та історичній

поетиці: жанр - *фундаментальна категорія теорії літературного твору. Стиль* - теорії літературного процесу. Пов'язаність жанрів і стилів у розвитку літератури, змінність цієї пов'язаності на різних його етапах і в різних художніх системах.

Українське літературне бароко (Фл.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Пауленко Г. І., доц., канд. філол. н.

Українське літературне бароко як епохальний стиль, що виступає не як спроба синтезу культур середньовіччя та Ренесансу, а базується на власних естетико-художніх принципах. Домінанти поетики бароко в різних жанрах і творчості окремих письменників, а саме: Мелетія Смотрицького, Лазаря Барановича, Івана Величковського, Антонія Радивиловського, Дмитрія Туптала, Григорія Сковороди.

Німецький романтизм (Фл.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Шалагінов Б. Б., доц., канд. філол. н.

Вивчення в широкому обсязі філософських, естетичних першоджерел, художніх текстів та наукових досліджень із теми. Стимулювання науково-дослідницького інтересу з метою активізації вітчизняних наукових досліджень в галузі німецького романтизму.

Головні теоретичні концепції і школи західного літературознавства (Фл. М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Гром'як Р. Т., проф., д-р філол. н.

Ознайомлення з головними теоріями літературознавства, передусім західного, у ХХ столітті. В курсі розглядається методологія, понятійний апарат, головні терміни, напрями розвитку таких шкіл, як формалізм, структуралізм, деконструкція, постструктуралізм, психоаналіз, фемінізм, неомарксизм, постколоніалізм.

Український романтизм (естетика та поетика явища - Фл.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Бовсунівська Т. В., проф., д-р філол. н.

Українська модифікація преромантизму і романтизму в західноєвропейському та слов'янському контекстах. Міжслов'янські взаємини і співпраця культурних діячів, «будителів», у справі витворення національної романтичної історіографії, естетики, літературної критики і фольклористики. Набуток так званих «українських шкіл» у ряді літератур.

Англійський роман (Фл.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Жлуктенко Н. Ю., проф., канд. філол. н.

Жанрова система англійського роману ХVІІІ—ХХ століть. Творчі здобутки англійських романістів як минулих століть (Д. Дефо, Дж. Свіфт, Г. Філдінг, Л. Стерн, Ч. Діккенс та ін.), так і нинішнього століття (Д. Лоуренс, В. Вульф, Дж. Джойс та ін.); їхній вплив на світовий літературний процес. Еволюція жанру роману в Англії з особливим акцентом на проблемі психологізму та різних формах його втілення в романах різних епох, художність напрямів та індивідуальних стилів.

Французька література другої половини ХІХ - поч. ХХ ст. (Фл.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Наливайко Д. С., чл.-кор. НАНУ, проф., д-р філол. н.

Реалізм у його завершених формах, виникнення нових течій - натуралізму, імпресіонізму, символізму, які згодом поширюються в інших європейських та американській літературах, розпочинається і найактивніше відбувається перехід до модернізму. Розкриття сутності й значення французької літератури другої половини ХІХ - поч. ХХ століття.

Літературна герменевтика (Фл.М.08)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Квіт С. М., проф., д-р філол. н.

Вивчення однієї з головних теоретичних шкіл західного літературознавства ХХ століття, оволодіння методологією, понятійним апаратом, головними термінами герменевтичного аналізу текстів. Вплив відомих філософів (Ф. Шлейєрмахера, М. Гайдеггера, П. Рікера) на становлення герменевтики як науки. Практичний результат курсу - вміння аналізувати художні тексти, застосовуючи герменевтичний підхід.

Другий рік навчання

Українська модерна драматургія (Фл.М.09)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Агеева В. П., проф., д-р філол. н.

Аналіз української модерної драматургії кінця ХІХ-ХХ століть. Творчість найважливіших представників української модерної драматургії, зокрема Лесі Українки, О. Олесья, Л. Старицької-Черняхівської, С. Черкасенка, В. Винниченка,

Я. Мамонтова, М. Куліша, І. Кочерги, І. Микитенка, І. Дніпровського, К. Буревія, І. Котецького, О. Корнійчука, О. Коломійця, М. Зарудного.

Польська література 1890-1939 рр. (Фл.М.10)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Моренець В. П., проф., д-р філол. н.

Цілісна картина розвитку польської літератури означеного періоду у множині притаманних їй жанрів. Життя й творчість провідних майстрів, критична інтерпретація найзначніших творів. Основні літературно-естетичні напрями і течії (позитивізм, модернізм, футуризм, авангард, неокласицизм, конструктивізм, катастрофізм та ін.), що визначають саморух літератури та характер літературних угруповань. Національна специфіка й традиції польської літератури даного періоду, її місце на ідейно-естетичній карті Європи, типологічні паралелі з українським літературним процесом.

Латиноамериканський магічний реалізм (Фл.М. 11)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Алексеєнко О. Б., доц., канд. філол. н.

Латиноамериканська проза другої половини ХХ століття, акцент на творчості таких видатних її майстрів, як Г. Гарсія Маркес, М. А. Астуриас, А. Корнтьєр, Н. Фуентес, Х. Рульфо, Х. Л. Борхес, Х. Кортасар та ін.

ВИБІРКОВІ КУРСИ

Перший рік навчання

Проблеми поетики (сучасні наукові моделі дослідження - Фл.М.12)

2зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., іспит, Кисельова Л. О., доц., канд. філол. н.

Авторська версія предмета заснована на фундаментальних ідеях історичної поетики, психології творчості, теорії систем і раціональних пропозиціях структуралізму. Формування наукових уявлень про автора, твір і літературний процес, опанування методик цілісного (системно-структурного) аналізу твору, історико-психологічного аналізу процесу, осмислення контекстуальних зв'язків авторської свідомості з середовищем, «семантичних зсувів» інтертекстуальних ефектів у літературних явищах і процесах.

Студії з російської літератури ХІХ ст. (Фл.М.13)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Нагорна Н. М., доц., канд. філол. н.

Найрепрезентативніші твори російської класичної літератури ХІХ століття, зокрема оповідання, повісті, художньо-публіцистичні есе, романи Гоголя, Достоевського, Толстого, Чехова. Вивчення художніх текстів в аспекті наратології як однієї з сучасних методик аналізу та інтерпретації твору. Поєднання в процесі аналізу різних рівнів тексту, пов'язаних із нараційним рівнем (фабульно-сюжетний, композиційний, мотивний, просторовий, аксіологічний та ін.).

Актуальні проблеми сучасної української літератури (Фл.М.14)

3 зал. б., 8 год./тиж., 3 трим., іспит, Агеева В. П., проф., д-р філол. н.

Проблема зображення та інтерпретації дійсності в українській прозі останнього десятиліття ХХ ст. (на матеріалі творів П. Загребельного, В. Шевчука, Р. Федоріва, М. Руденка, Р. Іванчука, М. Вінграновського, Ю. Мушкетика, С. Майданської, Г. Пагутяк, В. Яворівського та ін.). В колі курсової тематики: літературна ситуація в Україні - 90-ті роки; відтворення психології людини віддалених епох (історична проза); еротизм; «жіноча» проза; сучасна мемуаристика; питання жанрів і стилів.

Український роман (Фл.М.15)

2зал. б., 5год./тиж., 3 трим., іспит, Панченко В. Є., проф., д-р філол. н.

Історія українського роману ХІХ-ХХ століть. Основний акцент робиться на романтиці ХХ віку, зокрема на модерній прозі перших десятиліть (О. Кобилянська, В. Винниченко, В. Підмогильний, Ю. Яновський), МУРівській добі (В. Домонтович) та специфіці сучасного авангардного роману.

Другий рік навчання

Актуальні проблеми сучасного літературознавства (Фл.М.16)

3 зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., іспит, Фізері. М., проф. Ратґерського університету (США), почесний професор НаУКМА, д-р філол. н.

Проблеми інтерпретації художнього твору з позицій сучасних літературознавчих шкіл та апробованих у світі методик дослідження. Авторський курс професора Івана Фізера, запланований на 2002/2003 навчальний рік, висвітлює вплив на сучасні школи і напрями літературно-критичної думки (екзистенціалізм, структуралізм, феноменологія, психоаналіз, марксизм, деконструктивізм) філософсько-естетичних концепцій минулого: від Платона й Арістотеля до Гегеля й Канта.

Науково-дослідний семінар (Фл.М.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Веретельник Р. М., проф., д-р філол. н.

Практичне застосування знань про сучасні літературознавчі моделі дослідження тексту. Робота з авторитетними критичними першоджерелами, переклад з англійської та наукове коментування малодоступних критичних студій, аналіз репрезентативних художніх текстів із застосуванням різних методологічних підходів до художніх явищ.

Нова американська література (Фл.М.18)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Денисова Т. Н., проф., д-р філол. н.

Американська література ХХ століття, її основні лінії, школи, постаті. Відтворення характеру й основних напрямів усього дискурсу літератури США в ХХ столітті. Дослідження процесу ідентифікації та самоідентифікації особистості в контексті американського суспільного буття (крізь призму різних жанрових і стильових систем).

Типи нарацій (Фл.М.19)

3 зал. б., 3 год./тиж., 4 трим., іспит, Нагорна Н. М., доц., канд. філол. н.

Історія, методологія, структура, понятійний апарат наратології як теоретичної дисципліни. На матеріалі переважно української прози демонструється застосування наратологічної моделі аналізу тексту в літературознавчому дослідженні.

Українська поезія (науково-дослідний практикум - Фл.М.20)

3 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Моренець В. П., проф., д-р філол. н.

Визначальні факти саморуку української поетичної думки від І. Франка по день теперішній у контексті загальноєвропейських філософсько-естетичних тенденцій. Національні особливості цього процесу та його «нехрестоматійні» явища (течії, угруповання, особистості). Систематизація картини поетичного процесу останніх 100 років, філософсько-естетичне поглиблення цієї картини та вироблення нових методологічних підходів до предмета. Як альтернатива «прогресистської» обґрунтовується «поступальна» модель видового і жанрового розвитку з відповідною їй механікою взаємодії різних ідейно-стильових течій.

Російська література «срібного віку» (Фл.М.21)

3 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, Кисельова Л. О., доц., канд. філол. н.

«Золотий вік» російської філософії та «срібний вік» російської поезії. Російський літературний процес зламу ХІХ-ХХ століть, його напрями та художні системи (декаданс, символізм, акмеїзм, футуризм), визначні представники (С. Єсенін, В. Хлебніков, О. Блок, М. Гумільов, М. Цветаєва, А. Ахматова та інші).

Перська література середньовіччя (ХІ-ХУ ст.) (Фл.М.22)

2 зал. б., 3 год./тиж., 5 трим., іспит, вакансія.

Релігійне, філософсько-естетичне та історичне тло перської середньовічної поезії. Теоретичні засади розвитку перської поезії означеного періоду, жанрово-стильова специфіка, основні теми та мотиви, найвідоміші представники (Омар Хаям, Гафіз, Румі, Сааді) тощо.

МАГІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ФІЛОСОФІЯ (ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ)»

Кваліфікація - 8.030101 магістр філософії

Керівник -

Горський Вілен Сергійович,

доктор філософських наук, професор

Магістерська програма з філософії пропонує дворічний курс за спеціалізацією «Історія філософії». Ця, перша в Україні, програма такого типу спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, готових до науково-дослідницької діяльності та педагогічної роботи у ВНЗ. Основне завдання програми - формування нових стандартів філософської освіти через ознайомлення з сучасними філософськими напрямками, новітніми здобутками в галузі наукового дослідження проблем всесвітньої історії філософії та переосмислення історії української філософської думки. Значна увага надається набуттю навичок історико-філософського витлумачення філософських текстів, проблемам методології та методики дослідження і викладання філософських дисциплін та історії філософії.

Основна форма навчання - стаціонарні авторські спецкурси, науково-дослідні семінари, педпрактикуми провідних вітчизняних та зарубіжних фахівців. Студенти також мають можливість прослухати курс поглибленого вивчення англійської мови, курси з актуальних соціально-політичних та економічних питань. Під час навчання студенти беруть участь у наукових конференціях, філософських диспутах. Кращі наукові праці студентів публікуються в щорічнику «Магістеріум» (додаток до «Наукових записок НаУКМА»),

Отримання ступеня магістра дає право вступити до дворічної аспірантури для завершення роботи над дисертацією на здобуття вченого ступеня кандидата філософських наук, а також навчатись на докторських програмах західних ВНЗ.

Перший рік навчання

Типи середньовічного філософування на латинському Заході (ФС.М.01)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Сватко Ю. І., проф., д-р філол. н.

Аналіз середньовічного життєвого досвіду як філософського феномена та аналіз середньовічного власне філософського досвіду як досвіду філософування у світлі Об'явлення. Вирізняються три типи філософування на середньовічному латинському Заході з огляду на загальну діалектику речі і три типи ідеального філософа (в безлічі їхніх особистісних втілень): 1) філософ як праведник; 2) філософ як вчений («учитель - учень»); 3) філософ як магістр. Загальна модель християнського середньовічного філософування на латинському Заході.

Філософія всеєдності (ФС.М.02)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., іспит, Ткачук М. Л., проф., д-р філос. н.

Авторський курс. Мета курсу - поглиблене вивчення спадщини найвизначніших представників російської релігійної метафізики.

Філософські ідеї в культурі Київської Русі (ФС.М.03)

3 зал. б., 4 год./тиж., 1 трим., залік, Горський В. С., проф., д-р філос. н.

Філософська думка як компонент культури Київської Русі. Відображення філософсько значимих ідей у творчості Іларіона, Нестора, Володимира Мономаха, Климента Смолятича, Кирила Туровського, оригінальних та перекладних пам'яток культури України княжої доби. Взаємодія філософської думки Київської Русі з візантійською, давньоболгарською культурами, культурою Сходу та країн Західної Європи.

Метафізика Арістотеля (ФС.М.04)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Тихолаз А. Г., доц., канд. філос. н.

«Метафізика» - центральна праця у філософській спадщині Арістотеля. Через вивчення тексту «Метафізики» вироблення у студентів ґрунтовних уявлень про

філософію Арістотеля, Джерелознавчі проблеми, пов'язані з вивченням тексту «Метафізики», аналіз її складу та історії формування. Проблеми тлумачення Арістотелем філософії, методологічні засади «першої філософії», вчення про сутність, причини та початки буття, теологія Арістотеля та ін. Висвітлення місця і ролі «Метафізики» в історії світової філософської думки.

Академічна філософія в Україні XIX ст. (ФС.М.05)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Ткачук М. Л., проф., д-р філос. н.

Київська духовна академія та її роль у розвитку філософської культури України. Формування київської релігійно-філософської школи. Філософська спадщина О. Новицького. С. Гогоцький як філософ та історик філософії, філософія П. Юркевича. Філософські течії у Київському університеті наприкінці XIX ст. Філософські погляди О. Козлова. Історико-філософська концепція О. Гілярова. Філософські ідеї Г. Челпанова.

Герменевтична феноменологія: М. Гайдеггер, Х.-Г. Гадамер, П. Рікьор (ФС.М.06)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Кобець Р. В., доц., канд. філос. н.

Раціоналізм Нового часу: Р. Декарт, Б. Спіноза та Г. Ляйбніц (ФС.М.07)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., іспит, Гусєв В. І., доц., канд. філос. н.

Філософські праці основних представників європейського раціоналізму XVII ст. Р. Декарта, Б. Спінози, Г. Ляйбніца. Особливості раціоналістичної методології. Метафізика, теорія пізнання, Ідея Бога і природа людської душі. Психофізична проблема. Свобода і необхідність. Порівняльний аналіз поняття субстанції.

Марксизм і неомарксизм (ФС.М.08)

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., залік, Єрмоленко А. М., проф., д-р філос. н.

Наука і утопія в марксизмі: гуманістичний і догматичний варіанти марксизму. Проблема відчуження і його подолання. Концепція раціональності в соціальній філософії Франкфуртської школи неомарксизму. Марксизм і соціал-демократія.

НДС «Латиномовні курси професорів КМА» (ФС.М.09)

2 зал. б., 2 год./тиж., 2, 4 трим., залік, Литвинов В. Д., доц., канд. філос. н.

Вивчення рукописної спадщини Києво-Могилянської академії.

Мова філософії та філософія мови (ФС.М.10)

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., іспит, Йосипенко О. М., ст. викл., канд. філос. н.

Філософія Сковороди: європейський контекст (ФС.М.11)

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., залік, Прокопов Д. Є., доц., канд. філос. н.

Аналітична філософія (ФС.М.12)

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., іспит, Джулай Ю. В., доц., канд. філос. н.

Ознайомлення та засвоєння головних ідей «аналітичної філософії» шляхом опанування текстів та оригінальних коментарів яку перекладі, так і мовою оригіналу.

Гайдеггер «Метафізичні засади логіки» (ФС.М.13)

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., залік, Джулай Ю. В., доц., канд. філос. н.

Аналіз в аналітичній формі розуміння Гайдеггером класичної формальної логіки. Виокремлення метафізичних засад логіки з самої логіки; встановлення адекватності реконструкції Гайдеггером систем логіки з філософською, метафізичною складовою (Ляйбніц, Кант, Гуссерль); оцінка Гайдеггера-логіка та його тлумачення природи логіки.

Філософія оказіоналізму і становлення просвітницької парадигми (ФС.М.14)

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., залік, Хома І. О., проф., д-р філос. н.

Мета курсу - на підставі текстуального аналізу філософських текстів XVII століття виявити недоречності деяких сучасних історико-філософських стереотипів.

Другий рік навчання

Британський емпіризм: Локк, Берклі, Юм (ФС.М.15)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Гусєв В. І., доц., канд. філос. н.

Засадові принципи та еволюція Британського емпіризму. Головні праці Д. Лока, Д. Берклі та Д. Юма. Проблеми пізнання. Структура досвіду та критика метафізичних понять. Мова і проблема загального. Природа душі й пізнавальні здіб-

ності людини. Межі пізнання. Знання і віра. Деякі етичні питання, в т. ч. походження моральних категорій.

Філософія кантіанства (Кант після Канта) (ФС.М.16)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Мінаков М. А., доц., канд. філос. н.

Аналіз двох принципово відмінних варіантів філософування в межах трансформування феноменологічної традиції, з одного боку, і рецепції кантівської з іншого. Своєрідне забарвлення отримують сюжети кантівських «Критик»: метафізика і критика чистого розуму, конечність пізнання, єдність аперцепції, роль уяви, чуттєвості, розуму і розсудку, формальне та матеріальне апіорі, онтологічний статус цінностей, морально належного, обов'язку, цілей іт. п.

Феноменологія як методологія гуманітарного знання (ФС.М.17)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Кебуладзе В. І., доц., канд. філос. н.

Сутність ідеї феноменології, основні етапи її розвитку та філософського обґрунтування в працях Е. Гуссерля. Основні поняття феноменологічної теорії свідомості, феноменологічний метод і його нормативні вимоги. Головні лінії філософського розвитку феноменології після Е. Гуссерля.

Методологія історико-філософського пізнання (ФС.М.18)

3 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Прокопов Д. Є., доц., канд. філос. н.

Специфіка історико-філософського знання. Головні етапи становлення історико-філософської науки. Проблеми історико-філософського джерелознавства. Розуміння і витлумачення історико-філософського тексту. Аналіз постпозитивістських, екзистенційних, герменевтичних, постмодерністських історико-філософських концепцій.

Етика та філософія діалогу: М. Бубер, Е. Левінас, М. Бахтін (ФС.М.19)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Малахов В. А., проф., д-р філос. н.

Засади філософії діалогу ХХ століття та її вплив на розвиток сучасної етики. На основі вивчення і осмислення творів М. Бубера, М. Бахтіна, О. Больнова, Е. Левінаса та ін. розкривається концептуальна специфіка філософії діалогу, аналізуються її основні ідеї, висвітлюються її модифікації в різних культурних і морально-ціннісних контекстах.

Комунікативна практична філософія (ФС.М.20)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., іспит, Єрмоленко А. М., проф., д-р філос. н.

Трансцендентальна прагматика: парадигмальний поворот від філософії свідомості до філософії комунікації. Дискурс та проблема граничного обґрунтування етики. Консенсуально-дискурсивна раціоналізація життєвого світу. Норми комунікативної етики. Розвиток моральноціннісних форм суспільної інтеграції та соціокультурна еволюція моральної свідомості. Дискурсивно-прагматична реконструкція практичного розуму.

Сучасна французька філософія: М. Мерло-Понті, П. Рікьор, Р. Барт (ФС.М.21)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Гзліченко Т. С., доц., канд. філос. н.

Курс знайомить студентів з системою поглядів трьох визначних представників сучасної французької філософії: М. Мерло-Понті, П. Рікьора і Р. Барта.

Окремі проблеми історії філософії (ФС.М.22)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, гостьовий курс.

Курс реалізовуватиме Т. Закидальський (Канада) на спецсемінарі «John Rawls: "A Theory of Justice"». Аналіз головного твору, в якому найяскравіше репрезентовано провідну етико-політичну теорію новітнього покоління американських філософів. Критичне осмислення ідейного змісту і знайомство з різноманітними модернізаціями теорії Роулса в сучасній філософській думці.

Сучасна філософія науки (ФС.М.23)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., залік, Джулай Ю. В., доц., канд. філос. н.

Витоки розвитку складного комплексу методологічних проектів з моделювання процесів структурного розвитку і динаміки наукового знання. Виокремлення та вибір різних типів модельного аналізу наукової теорії відповідно до пояснення ситуацій так званого синтезу наукового знання, що визнано теорією.

Соціальна та політична філософія (ФС.М.24)

3 зал. б., 4 год./тиж., 5 трим., залік, Єрмоленко А. М., проф., д-р філос. н.

Основні поняття та теоретичні уявлення, вироблені світовою філософією та найсучаснішим соціально-політичним досвідом щодо суспільства та політичного

життя людей, висвітлення філософсько-методологічних засад суспільно-політичного знання та мислення, доведення філософських узагальнень до формулювань політичної антропології й викриття політичної онтології тієї чи іншої доби.

Філософія (поглиблений курс) - для студентів нефілософських магістерських програм (ФС.М.25)

3 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит.

Для студентів, які навчаються на магістерських програмах з нефілософських спеціальностей. Курс спрямовано на підвищення загального рівня філософської культури спеціалістів із гуманітарних, соціальних та природничих наук. Поглиблене вивчення філософських проблем, що мають методологічне значення для різних галузей знань. Модифікації курсу відповідно до спеціальностей:

- а) Філософія гуманітарного знання - Ю. В. Джулай, доц., канд. філос. н. (спец. культурологія); В. С. Дехтяр, ст. викл., канд. філос. н. (спец. історія, археологія);
- б) Філософія соціального пізнання - вакансія (спец. соціологія); В. С. Дехтяр, ст. викл., канд. філос. н. (спец. соціальна робота);
- в) Філософія мови: актуальні проблеми - О. М. Йосипенко (спец. філологія);
- г) Політична філософія - В. С. Лісовий (спец. політологія);
- д) Філософські проблеми екології - В. С. Крисаченко (спец. екологія);
- е) Філософські проблеми біології - В. С. Крисаченко (спец. біологія (2трим.)).

СЕРТИФІКАТНІ ПРОГРАМИ

WEB-ДИЗАЙН

нормативні дисципліни (8 зал. б.):

системи мультимедіа	2 зал. б.
технологія електронних видань	2 зал. б.
мережні технології	2 зал. б.
принципи WEB-дизайну	2 зал. б.

Системи мультимедіа

2 зал. б., 4 год./тиж., 4 трим., іспит, Афоніна О., ст. викл.

Поняття мультимедійної аудіо- та відеопродукції. Особливості застосування персональних комп'ютерів у створенні мультимедійної продукції. Створення аудіо- та відеопередач за допомогою комп'ютерного обладнання. Використання програмних та апаратних можливостей для обробки отриманого аудіо-, відеоматеріалу. Технічні фактори та їх вплив на сприйняття кінцевої продукції. Різноманітність мультимедійної продукції: відеоролики, презентації, інтерактивні публікації та інше. Формати публікацій та засоби їх розповсюдження. Розроблення власних мультимедійних проектів.

Технологія електронних видань

2 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., залік, Бублик В. В., доц., канд. фіз.-мат. н.

Навички підготовки електронних видань, потрібні для продуктивної діяльності у сфері гуманітарних та суспільних наук. Редагування та форматування текстових документів складної структури, створення макетів електронних видань. Засоби підготовки матеріалів (слайдів) для публічних виступів (презентацій), створення графічних ілюстрацій. Редагування сканованих фотографій та інших образів з використанням маскування, ретушування та інших спеціальних ефектів. Створення електронних публікацій.

Мережні технології

2 зал. б., 3 год./тиж., 2 трим., залік, Бублик В. В., доц., канд. фіз.-мат. н.

Базові поняття мережних технологій: модель клієнт-сервер, ідентифікація користувача в мережі, ідентифікація комп'ютера, права доступу. Термінологія глобальних мереж. Internet як глобальна комп'ютерна мережа, її топологія (будова). Методи передачі даних; протоколи. Багатоетапність передачі інформації; стек протоколів. IP-адресація. Доменна система імен. Поняття сервера і хоста; «віддалений хост». Основні сервіси Internet; World Wide Web; електронна пошта. Web-сервер. Web-сервіси. Web-вузол. Web-браузер. Проблема деградації web-браузерів. Принципи організації обміну електронною поштою. Кодування символів кирилиці. Кодові сторінки: Win-1251, KOI-8 та ін. IP-телефонія.

Принципи Web-дизайну

2 зал. б., 5 год./тиж., 3 трим., залік, Афонін А. О., ст. викл.

Поняття про Web-дизайн та електронне макетування. Огляд програмного забезпечення (продукти Internet Explorer, Netscape Navigator, HTML-редактори). Створення HTML-документів. Структура, заголовок, тіло HTML-документа. Текстові блоки. Логічне форматування. Топографічні дескриптори форматування. Спеціальні символи. Гіперзв'язки та посилання. Інтеграція графічних зображень з Web. Ілюстрації в HTML-документах. Формати графічних файлів. Палітра Web. Проблема якості та розміру зображення. Засоби мультимедіа. Анімовані зображення. Вбудова у Web-сторінку посилань на відео та звук. Створення динамічних Web-сторінок. Банери системи. Поняття про БД в Інтернет. Поняття про скриптові мови.

ПРОФЕСІЙНИЙ ПЕРЕКЛАД

нормативні дисципліни:	8 зал.б
<i>теорія і практика перекладу</i>	1 зал. б.
<i>стилістика української мови</i>	1 зал. б.
<i>лексика англійської мови</i>	2 зал. б.
<i>професійний переклад</i>	4 зал. б.

Теорія і практика перекладу

1 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Коптілов В. В., проф., д-р філол. н.

Основні тенденції еволюції світового та вітчизняного художнього перекладу. Взаємодія перекладної та оригінальної літератур. Загальнотеоретичні перекладацькі проблеми. Конкретні різновиди перекладу в залежності від жанру першотвору. Лінгвістичні та літературознавчі аспекти відтворення оригіналу. Проблема перекладності. Адекватність інтерпретації. Часткове і загальне в перекладі. Єдність змісту і форми. Метод функціональної відповідності. Особа автора та особа перекладача. Відтворення історичного колориту в перекладі. Відтворення реалій у перекладі. Переклад як процес і як результат. Способи передачі реалій, фразеології, власних назв, безеквівалентної лексики. Міжмовна омонімія та фальшиві друзі перекладача. Актуальні й дискусійні питання теорії та практики перекладу.

Стилістика української мови

1 зал. б., 4 год./тиж., 2 трим., залік, Коптілов В. В., проф., д-р філол. н.

Стилі української мови. Норми сучасної української літературної мови. Лексичні засоби стилістики. Стилістичне використання багатозначності, тропів, синонімів, антонімів. Паронімія як стилістичний засіб і як вада тексту. Стилістичні функції архаїзмів, неологізмів, слів іншомовного походження. Терміни в різних сферах мови. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова, фразеології. Стилістичне використання засобів словотвору. Морфологічні засоби стилістики. Стилістичний синтаксис. Стилістичні фігури. Індивідуальний стиль письменника.

Лексика англійської мови

2 зал. б., 4 год./тиж., 3 трим., іспит, Веретельник Р. М., проф., д-р філол. н.

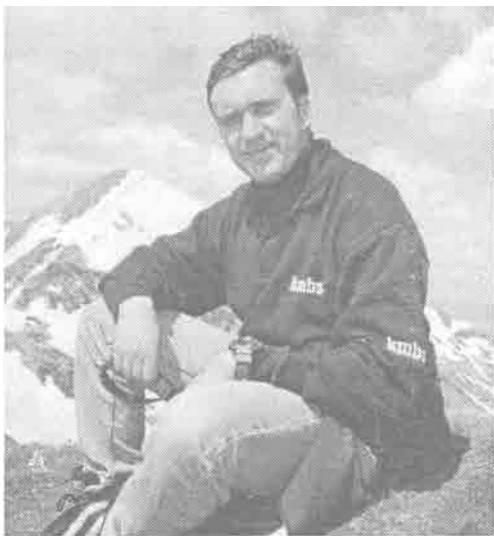
Англійська лексикографія. Методи лексикографічних досліджень. Проблема слова, мотивація слів, слово і морфема. Словотворення в сучасній англійській мові. Афіксація, напівафікси. Гібридні слова. Словоскладання. Конверсія в сучасній англійській мові. Нульова деривація і наголос. Скорочення. Семантична структура слова. Лексичне та граматичне значення його. Словниковий склад англійської мови як система. Два основні зразки англійської мови - британський та американський. Теорія семантичного поля. Шляхи утворення фразеологічних одиниць. Етимологічні основи словникового складу. Запозичення з інших мов.

Професійний переклад

4 зал. б., 4 год./тиж., 3, 4 трим., залік, іспит, Мокровольський О. М., ст. викл.

Навички фахового перекладу з англійської мови українською та з української англійською. Зіставлення вивчення особливостей обох мов як засіб удосконалення мовної практики. Специфіка перекладу текстів різних стильових різновидів. Практика користування словниками і довідниками. Засвоєння методики сучасних перекладацьких прийомів. Уміння аналізувати переклади, мотивувати їхню критичну оцінку, власні пошуки можливих творчих розв'язків. Навчання редакторської роботи у відповідності до вимог сучасної видавничої практики.

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА БІЗНЕС-ШКОЛА (KMBS)

Декан **kmbs** -
Павло Шеремета
+380 44 238 2444
+380 44 490 6635
e-mail: pavlo@kmbs.kiev.ua
www.kmbs.kiev.ua

Місія: Надихати лідерів бізнесу через інноваційні та персоналізовані програми управлінського та організаційного розвитку.

Візія: Стати однією з провідних бізнес-шкіл у Східній та Центральній Європі.

Три стратегічні напрями:

- Міжнародна програма Магістр бізнес-адміністрування (Master of Business Administration - MBA)
- короткострокові програми управлінського та організаційного розвитку
- програми досліджень, публікацій і консалтингу - «kmbs-Знання»

Наглядова рада Києво-Могилянської Бізнес-Школи

Джеймс Темертій, Голова Наглядової ради **kmbs**, засновник і генеральний директор «Northland Power», член Дорадчої ради з питань іноземних інвестицій при Президенті України. Викла-

дає майстер-клас «Ключові фактори успіху у сучасному бізнесі».

Адріян Сливоцький, віце-президент «Mercer Management Consulting», автор світових бестселерів зі стратегії бізнесу, співавтор книги «Зона прибутку» (що входить в 10 найкращих книг з бізнесу 1998 року, «BusinessWeek»). Майстер-клас «Нові бізнес-партнери та перспективи у 21-му столітті».

В'ячеслав Брюховецький, президент Національного університету «Києво-Могилянська академія». Майстер-клас «Як організувати процес втілення великої мрії».

Віктор Пинзеник, колишній прем'єр-міністр України. Курс макроекономіки.

Ерік Франке, генеральний директор компанії «Український мобільний зв'язок» (UMC). Майстер-клас «Стратегія в часи невизначеності».

Олена Кошарна, заступник Голови Наглядової ради **kmbs**, партнер і співзасновник Emergeх Business Solutions (EBS). Курс «Фінансовий облік».

Христя Фріленд, редактор FT.com (веб-сайту «Financial Times»).

Міжнародна програма MBA Києво-Могилянської Бізнес-Школи

- триває 16 місяців;
- 2 набори на рік: у вересні та січні, не більше 30 осіб у групі;
- вечірньо-модульна форма навчання передбачена для професіоналів, що працюють повний день: заняття відбуваються двічі на тиждень з 18.30 до 21.15 у робочі дні та кожної другої суботи - з 9.00 до 14.00; раз на два місяці проходить чотириденна сесія (четвер-неділя, включно);
- розроблена згідно із західним стандартом програми MBA;

- базується на оригінальному досвіді українських компаній та менеджерів;
- надає диплом Магістр бізнес-адміністрування Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Програма МБА *kmbs* спрямована на розвиток лідерських здібностей і стратегічного бачення та складається з п'яти інноваційних блоків:

(1) Управління собою

- психологія та поведінка людини;
- оцінка і розвиток лідерських здібностей (емоційні здібності, мотивація, стратегія особистого розвитку, створення власного бренду, особистий фінансовий менеджмент та планування тощо);
- стратегічні дилеми.

(2) Розуміння контексту

- економічна теорія для менеджерів;
  - бізнес-середовище України і світу;
  - конкурентноздатність у глобальному середовищі (Міжнародний бізнес);
- » статистика для менеджерів.

(3) Розбудова стосунків

- психологія та поведінка людини;
  - розвиток лідерських здібностей (підсилення командного духу, створення мережі);
  - бізнес-комунікації;
- 9 поведінка споживачів;
- управління стосунками з клієнтами (CRM - Customer Relationship Management).

(4) Менеджмент в організації

- ® фінансовий облік;
- маркетинг;
- управління людськими ресурсами;
- управлінський облік;
- фінансовий менеджмент;
- операційний менеджмент;
- управління знаннями та Інформаційні системи в менеджменті;
- ® стратегічний менеджмент.

(5) Лідерство в час змін

- трансформація підприємств;
- організаційний розвиток;
- особистий розвиток.

Міжнародна програма викладачів-практиків

Всі викладачі програми МБА Києво-Могилянської Бізнес-Школи мають успішний практичний досвід у галузях, в яких викладають. Обов'язковою вимогою до всіх іноземних викладачів є принаймні досвід викладання в Україні, хоча більшість з них мають свій бізнесу нашої країні.

Викладачі

Михайло Винницький, колишній віце-президент з маркетингу та продажів Lava Computer MFG Inc, здобув докторський ступінь в Кембриджському університеті (Великобританія).
Курс «Міжнародний маркетинг».

Алла Георгіаді, професор *kmbs* з маркетингу та лідер Центру маркетингу, уфундованого UMC.
Викладає курс «Маркетинг».

Томас Деламартер, викладач Йельського університету (США).
Курс «Глобальні перспективи міжнародного бізнесу».

Юрій Заставний, фінансовий директор ТОВ «Syngenta».
Майстер-клас «Уроки східних єдиноборств для бізнесу».

Василь Калимон, професор Ivey Business School Університету Західного Онтаріо (Канада), в минулому працював у Гарвардському університеті (США) та Університеті Торонто (Канада).
Курс «Управління знаннями та інформаційні системи в менеджменті».

Михайло Колісник, професор з фінансів та бухгалтерського обліку *kmbs*, член Ради банку РЕКАО (Україна).
Курс «Фінансовий та інвестиційний менеджмент».

Ніккі Лемлі, менеджер відділу управління людськими ресурсами Western NIS Enterprise Fund.
Курс «Управління людськими ресурсами».

Олена Мальцева, доцент *kmbs*, директор з маркетингу Видавничого дому «Стандарт». Проводить тренінги зі стратегії мерчандайзингу, управління продажем та бренд-менеджменту для корпоративних клієнтів.
Курс «Маркетинг».

Юрій Наврузов, заступник декана *kmbs*.

Короткострокові та довгострокові курси: «Управління людськими ресурсами», «Державне управління та місцеве самоврядування».

Вільям Руделіус, професор Університету св. Томаса (США), співавтор одного із світових бестселерів з маркетингу (7 видань у Канаді, Польщі та Росії).

Курс «Маркетинг».

Владислава Рябота, радник з юридичних питань проекту «Корпоративний розвиток в Україні» Міжнародної Фінансової Корпорації.

Курс «Міжнародне законодавство».

Олександр Саврук, доцент *kmbs*, директор української консалтингової компанії Strategic Consulting Group, кандидат економічних наук, член науково-експертної Ради при Голові Фонду держмайна України.

Курс «Трансформація підприємств».

Андрій Храбан, здобуває докторський ступінь в Університеті Коннектикута (США).

Курс «Виробничий та операційний менеджмент».

Павло Шеремета, декан *kmbs*.

Курс «Стратегія бізнесу».

Вступ на програму МБА *kmbs*

Програма МБА відкрита для подання аплікаційних форм протягом року.

Вимоги до кандидатів:

- вища освіта
- вільне володіння англійською та українською мовами
- 3 роки управлінського досвіду.

Для вступу на програму потрібно:

- заповнити анкету
- написати 2 есе
- додати 2 листи-рекомендації
- додати копію диплома
- пройти співбесіду з директором програми
- бажано надати результати тестів TOEFL і GMAT, якщо кандидат їх складав.

Перша Міжнародна програма МБА успішно стартувала у вересні 2001 року, а у січні 2002 року почала навчання

ще одна група МБА. Учасники програми працюють у таких провідних міжнародних та українських компаніях як Baltika Ukraine Ltd., BBDO Europe, Citibank, Citizen Network for Foreign Affairs, Credit Lyonnais Ukraine, DАrcy, Energizer, Gillette, Golden Telecom, Kvarzar-Micro, Nestle, Robert Bosch, Sandora, Видавничий дім «Стандарт», Syngenta, Tetra Pak Ukraine, Світовий банк, «Український центр управління ресурсами та землею», UMC, Willson&Brown Ukraine тощо. Більше половини учасників обіймають такі вищі управлінські посади, як: президент, віце-президент, генеральний директор.

Короткострокові програми управлінського та організаційного розвитку *kmbs*

Програми тривають 2-3 дні і фокусуються на певному аспекті управління.

Серед ключових тем короткострокових програм *kmbs*:

«Стратегія бізнесу»

«Маркетинг» («Дослідження ринку», «Поведінка споживача», «Бренд-менеджмент», «Зв'язки з громадськістю», «Мерчайдайзинг», «Маркетингова стратегія»)

«Фінанси» («Фінансовий менеджмент та аналіз», «Управлінський облік», «Фінанси для нефінансових менеджерів»)

«Лідерство та організаційний розвиток» («Управління людськими ресурсами», «Емоційні здібності», «Творче мислення»)

«Управління проектами»

До викладання залучені викладачі Києво-Могилянської Бізнес-Школи та спеціально запрошені експерти. Всі короткострокові програми *kmbs* є інтерактивними та базуються на інноваційних методах навчання (реальні українські ситуаційні вправи, управлінські ігри, спортивне орієнтування, майстер-класи режисерів, диригентів, продюсерів, майстрів східних единоборств тощо).

Короткострокові програми управлінського та організаційного розвитку *kmbs* бувають двох типів: відкриті та корпоративні. У відкритих беруть участь представники різних компаній, корпо-

ративні - розробляються під замовлення певної компанії і зазвичай включають діагностику до проведення тренінгу та консалтинг після проведення тренінгу.

Серед учасників відкритих короткострокових програм **kmbs** - представники провідних українських та міжнародних компаній :

Ark Thompson, Aventis Crop Science Ukraine, AVON Cosmetics Ukraine, Balkanpharma, Bank Austria Creditanstalt, Банкомзв'язок, Coca-Cola Ukraine, Citibank (Україна), Credit Lyonnais Ukraine, DАrcy, Delta Medical, EBS: Emergex Business Solutions, Енран, Фарлеп: Цифрові Комунікації, GlaxoSmithKline, Інфоком, JTI, Gala Radio, Kodak Ukraine, Київ Атлантик Україна, Kraft Foods Ukraine, Львівська пивоварня, McDonald's Ukraine, Президент-готель«Київський», Prime Capital Group, Procter&Gamble Ukraine, PROVID/BBDO, Rainford, Robertson&Blums, СБК: Слобожанська будівельна кераміка, Santerra Pharm, Seagram, SigmaBleyzer, Sun Interbrew Ukraine, Syngenta, UBS - Universal Business Systems, Український центр землі та ресурсів, UMC, Willson&Brown.

Серед корпоративних клієнтів Києво-Могилянської Бізнес-Школи:

Avon Ukraine, Галнафтогаз, Kraft Foods Ukraine, Енран, Квазар-Мікро, Tetra Pak Ukraine, ЮТЕМ (Південьтеплоенергомонтаж), Syngenta Ukraine, РА Срібний вік, Корпорація ACDI/VOCA, Світовий банк.

«*kmbs*-Знання»

- **«Києво-Могилянська бізнес-студія»** - щоквартальний журнал з менеджменту Києво-Могилянської Бізнес-Школи. Електронний варіант всіх статей знаходиться на сайті www.kmbs.kiev.ua
- **kmbs-studio** - щотижнева електронна розсилка резюме найкращих/найновіших публікацій з провідних бізнес-видань (наприклад, «Harvard Business Review», «Fast Company», «The Economist», «McKinsey Quarterly», «Комп&ньОН» тощо). Виходить щоп'ятниці українською мовою. Всі архіви та безкоштовна підписка на сайті.
- **Центр М@ркетингу kmbs**, уфундований UMC. Вперше в Україні компанія заснувала науково-дослідни-

цький центр в Бізнес-Школі. Кошти, надані UMC, використовуються не лише на залучення провідних іноземних спеціалістів, а також і на проведення та публікацію власних унікальних українських досліджень з маркетингу.

- **Консалтинг.** Викладачі й консультанти Бізнес-Школи виконують консалтингові проекти на замовлення підприємств і організацій, як, наприклад, ЮТЕМ (Південьтеплоенергомонтаж) та інших.
- **Ситуаційні вправи kmbs.** Всі курси, які викладаються в Бізнес-Школі, базуються на реальних ситуаційних вправах. Команда **kmbs** не просто розробляє ситуаційні вправи про реальні компанії, які працюють в Україні, а й залучає менеджерів цих компаній до обговорення та аналізу презентацій учасників програми МБА. За даними CEUME (Консорціуму із удосконалення менеджмент-освіти в Україні), сім із десяти найпопулярніших в Україні ситуаційних вправ створено у **kmbs**.

- * **Інформаційно-ресурсний центр.** Бібліотека **kmbs**, уфундована компанією Robert Bosch Ukraine, містить унікальні бізнес-видання та найновіші книги зі стратегії бізнесу, маркетингу, лідерства, менеджменту, фінансів тощо. Комп'ютерна мережа, надана компанією BMS Consulting, та швидкісний Інтернет-зв'язок від Golden Telecom дають доступ до найпопулярніших світових електронних баз даних та Інтернет-ресурсів.

Спонсори та партнери Києво-Могилянської Бізнес-Школи (kmbs) підтримують розбудову лідерства в Україні: Джеймс Темертій (Nothland Power), Український мобільний зв'язок (UMC), Robert Bosch Ltd., Енран, Фармак, BMS Consulting, Олена Кошарна, Emergex Business Solutions, SUN Interbrew Ukraine, Golden Telecom, Arthur Andersen, Ніккі Лемлі, Irop та Валентина Курилів, McDonald's Ukraine, SC Johnson, Tetra Pak, Джордж Охрим, Вайн та Хезер Горансон (Bohai Energy Services, Inc.), Syngenta, Kraft Foods Ukraine, Андрій Василенко (KAS Group), Австрійські Авіалінії, Gillette, ING Bank Ukraine, Telenor, Xerox, CPL Group, Robertson & Blums.

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ

ДЕПАРТАМЕНТ ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Керівник департаменту -
Валерій Маньківський,
кандидат технічних наук
(e-mail: ddp@ukma.kiev.ua)

Керівник підготовчих курсів -
Ірина Диннікова

Методисти департаменту -
Любов Ковальчук
Наталія Борковська

(04070, м. Київ,
вул. Набережно-Хрещатицька, 27,
Бурса, 2-й поверх, кімн. 19, 20, 21,
тел. 416-42-61,
e-mail: www.ukma.kiev.ua)

Департамент доуніверситетської підготовки (ДДП) створено 1998 року як самоокупний структурний підрозділ НаУКМА з метою підготовки абітурієнтів (у першу чергу здібних вихідців із сільської місцевості) для вступу на 1-й рік навчання в бакалавраті на всі факультети НаУКМА.

Навчання базується на шкільних програмах з урахуванням особливостей

освітньої діяльності та вимог до вступних випробувань у НаУКМА. Навчальний план охоплює дисципліни, з яких проводяться вступні тестування в НаУКМА, а саме: *українська мова, українська та світова література, англійська мова, історія України та всесвітня історія, математика, біологія, фізика, хімія, основи правознавства, історія Києво-Могилянської академії.*

Форми навчання

- денна (платна) на контрактній основі - 8 місяців (2 семестри: листопад - червень) за п'ятиденним тижнем, в кінці навчання - випускний тест;
- вечірня та школа вихідного дня (платні підготовчі курси з окремих дисциплін) - 10 місяців (вересень - червень);
- заочна (платна) на контрактній основі - 8 місяців (листопад - червень); навчальні сесії - 4 рази протягом навчального року, тривалість кожної сесії - 1 тиждень, в кінці навчання - випускний тест;
- інтенсив (платні підготовчі курси з окремих дисциплін) - 2 тижні, з 20 червня.

Умови вступу

До ДДП приймаються громадяни України, які мають повну середню освіту (денна форма), та учні 11 класів загальноосвітніх шкіл (ліцеїв, гімназій, коледжів) й інші особи з відповідним рівнем підготовки (заочна, вечірня та інтенсивна форми навчання, курси вихідного дня).

Зарахування до складу слухачів ДДП (денна форма) проводиться за результатами вступних випробувань (складання тесту) і після оплати за повний курс навчання (стосується й інших форм навчання).

Заяви приймаються: з 15 липня до 10 жовтня - на денну та заочну форми, з 1 вересня - на вечірні курси та курси вихідного дня, з 20 червня - на інтен-

сив. До заяви вступника (денна форма навчання) додаються:

**документ про середню освіту (для тих, хто вчиться у ВЗО, - залікова книжка або її завірена копія);
медична довідка за формою 086-у;
5 фотокарток розміром 3x4 см;
паспорт (подається особисто);
угода про навчання в ДДП.**

Проведення тестування - до 20 жовтня, зарахування - до 25 жовтня, початок навчання - 1 листопада.

Навчальні дисципліни

На всіх формах навчання слухачі опановують такі дисципліни:

УКРАЇНСЬКА МОВА

В результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:

орфоепічні норми і засоби милозвучності української мови;
правила орфографії та пунктуації відповідно до останнього видання «Українського правопису»;

основи українського словотвору, лексики і фразеології;
особливості словозміни різних частин мови;

стилі української мови;
основні засади перекладу тексту з однієї мови іншою;

вміти:

правильно говорити літературною українською мовою;

грамотно писати;
створювати та редагувати написаний текст;

відповідно до стилю правильно вживати лексику;

стилістично використовувати синоніми, антоніми, пароніми;

ставити слова в належних граматичних формах;

робити фонетичний, морфологічний та синтаксичний розбір речення чи слова;

перекладати українською мовою.

АНГЛІЙСЬКА МОВА

В результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:

базову граматику англійської мови та основний вокабуляр у межах вступного тесту НаУКМА;

вміти:

сприймати на слух загальний зміст, читати та розуміти прочитаний текст.

МАТЕМАТИКА

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:

основні математичні поняття і факти, означення і теореми шкільного курсу математики, загальні підходи і методи розв'язання задач;

вміти:

застосовувати набуті знання при розв'язанні вправ і задач.

ІСТОРІЯ

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:

основні факти історії України та всевітньої історії (в межах шкільної програми);

короткі відомості про визначних діячів історії України та всевітньої історії;
нові підходи та трактування історичних подій та явищ;

вміти:

синхронізувати явища та події української та всевітньої історії;

самостійно опрацьовувати історичні документи, науково-популярну літературу, виявляти різні погляди на історичні явища, процеси, раціональні моменти в них, виробляти свою точку зору, що мусить базуватися на міцному фактичному фундаменті;

визначати основне і другорядне, об'єктивне і суб'єктивне, давати визначення історичним поняттям, складати порівняльну характеристику історичних подій та процесів;

добре орієнтуватися в історичному матеріалі та правильно відповідати на контрольні питання (контрольна робота, тести тощо).

УКРАЇНСЬКА ТА СВІТОВА ЛІТЕРАТУРА

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:

основні відомості з теорії літератури; основні етапи літературного процесу, його періодизацію;

передбачені програмою тексти української та світової класики;

вміти:
розрізняти тропи, стопи і строфи,
літературні роди і види;
визначати основні ознаки літературних стилів;
аналізувати образну систему художнього тексту.

ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:
походження, типи та форми держави і права взагалі та історію формування української державності і права зокрема;

основи конституційного ладу і правової системи України та основні положення окремих галузей права;

потребу суворого дотримання законів, неприпустимість протиправної поведінки;

вміти:
формувати навички правомірної поведінки, діяти згідно з нормами права в найтиповіших життєвих ситуаціях, виконуючи різні соціальні ролі;

аналізувати суспільно-політичні події в Україні та світі на основі знань з теорії й історії держави і права, користуватися вітчизняними нормативними та міжнародно-правовими актами, різноманітними джерелами права, юридичною літературою;

застосовувати набуті знання з основ правознавства в повсякденному житті.

БІОЛОГІЯ

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:
основи ботаніки;
основи зоології;
основи анатомії та фізіології людини;

основи загальної біології;

вміти:
аналізувати особливості будови та функціонування біологічних систем (на різних рівнях організації живої матерії);

робити порівняльний аналіз морфофункціональних особливостей представників різних царств;

вирішувати ситуаційні завдання з різних розділів біології;

вирішувати генетичні та екологічні задачі;

вирішувати тестові завдання.

ХІМІЯ

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:
основи загальної хімії;
основи неорганічної хімії;
основи органічної хімії;

вміти:
користуючись періодичним законом, пояснити хімічні властивості елемента та його найважливіших сполук;

аналізувати зв'язок хімічної будови органічних сполук з їх хімічними властивостями та реакційною здатністю;

застосовувати набуті знання при розв'язанні задач, складанні хімічних рівнянь.

ФІЗИКА

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:
основи механіки;
основи теплоти, молекулярної фізики;
основи електрики і магнетизму;
основи коливань і хвиль;
основи оптики та атомної фізики;

вміти:
застосовувати набуті знання при розв'язанні фізичних задач.

ІСТОРІЯ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

У результаті вивчення дисципліни слухачі мають

знати:
основні факти історії КМА;

зрозуміти:
значення КМА як провідного освітнього, наукового, мистецького та ідеологічного центру України;

вирішальну роль КМА в поширенні загальноєвропейської системи знань і культурних здобутків;

оцінити:
вплив КМА на державотворчі процеси; її провідне значення в міжнародних культурних зв'язках України, у становленні освіти й культури в окремих зарубіжних країнах.

Оцінка знань

Усі навчальні дисципліни і види занять, з яких у семестрі передбачено підсумкову форму контролю, оцінюються за прийнятою в НаУКМА рейтинговою 100-бальною системою оці-

нювання знань: менше 60 балів - «незадовільно», 61-75 балів - «задовільно», 76-90 балів - «добре», 91 -100 балів - «відмінно».

Умови зарахування до складу студентів НаУКМА

На всі факультети НаУКМА студентами основного складу можуть бути зараховані до 25 % випускників ДДП денної і 1 випускник заочної форм навчання, котрі показали:

1) найвищі результати за рейтинговими списками за два семестри та випускним рейтингом тестування на обрану спеціальність;

2) набрали не менше 50 % можливої кількості балів в одному чи в обох профільних модулях випускного тесту, а також з англійської мови.

Студентами резерву НаУКМА можуть бути зараховані випускники ДДП, які виконали п. 1, але при випускному тестуванні на спеціальності в одному чи в обох профільних модулях, а також з англійської мови набрали менше 50 % можливої кількості балів.

Професорсько-викладацький склад

Українська мова

Володимир Житник, канд. філол. н., доцент.

Валентина Мурашко, ст. викладач.

Олександр Слободян, канд. філол. н., доцент.

Марія Фурдуй, канд. філол. н., доцент.

Катерина Симонова, канд. філол. н., доцент.

Людмила Кравченко, асистент.

Література

Любов Щітка, асистент.

Віра Сулима, асистент.

Наталія Глінка, асистент.

Англійська мова

Ірина Василенко, канд. філол. н., доцент.

Тамара Міщенко, канд. філол. н., доцент.

Ірина Пироженко, ст. викладач.

Наталія Куліченко, ст. викладач.

Ірина Сем'янків, ст. викладач.

Алла Шугай, ст. викладач.

Ольга Долинська, ст. викладач.

Павло Іващенко, асистент.

Лідія Ратушна, ст. викладач.

Дмитро Мазін, асистент.

Математика

Ольга Пилявська, канд. фіз.-мат. н., доцент.

Юрій Митник, канд. фіз.-мат. н., доцент.

Олексій Кашпіровський, канд. фіз.-мат. н., доцент.

Юрій Захарійченко, канд. фіз.-мат. н., доцент.

Історія

Юрій Мицик, д-р іст. н., проф.

Віталій Щербак, д-р іст. н., проф.

Марина Болгарова, асистент.

Олег Бажан, доцент.

Біологія

Алла Безусько, канд. біол. н., доцент.

Ігор Дзевєрін, канд. біол. н., доцент.

Людмила Носова, канд. біол. н., доцент.

Хімія

Людмила Кострова, канд. хім. н., доцент.

Фізика

Ірина Рубцова, канд. фіз.-мат. н., доцент.

Юрій Опанасюк, ст. викладач.

Основи правознавства

Наталія Лєвошина, асистент.

Юлія Бірченко, асистент.

Лариса Литвиненко, асистент.

Віктор Солом'яний, асистент.

Наталія Лєхник, асистент.

Історія КМА

Зоя Хижняк, канд. істор. н., доцент.

Валерій Маньківський, канд. техн. н., ст. викладач.

Для кращих слухачів денної та заочної форм навчання ДДП передбачено пільги щодо умов їх зарахування до складу студентів НаУКМА. Протягом 1998-2001 рр. за пільговими умовами зараховано 59 найкращих випускників департаменту.

У 1998/1999 н. р. на ДДП навчалось 99 слухачів (денна форма). За результатами навчання 22-х найкращих випускників департаменту зараховано на факультети і департаменти НаУКМА без вступного тестування, за результатами тестування - 26 випускників.

У 1999/2000 н. р. на ДДП навчалось 133 слухачі (88 - на денній формі і 45 - на заочній). За результатами навчання зараховано 18, за результатами вступного тестування - 49 випускників.

У 2000/2001 н. р. наДДП навчалось 195 слухачів (91 -наденній формі, 104- на заочній). За результатами навчання зараховано 19, за результатами вступного тестування - 62 випускники.

У 2001/2002 н. р. наБДП навчається 228 слухачів (105 - на денній формі, 123 - на заочній).

Викладання на вечірніх курсах забезпечується викладачами НаУКМА та співробітниками Українсько-Канадської школи при кафедрі англійської мови НаУКМА.

З метою надання допомоги слухачам ДЦП у підготовці до складання вступного тесту НаУКМА департамент видав посібники з біології («Ботаніка» і «Зоологія»), англійської мови («Exercises in English Grammar»), математики («Вступне тестування з математики») та історії України (ч. I). Готуються також друку посібники з української мови та літератури, історії Києво-Могилянської академії.

Департамент має ґранти для оплати навчання здібних, але неплатоспроможних слухачів ДЦП із сільської місцевості, які за конкурсом надаються їм Міжнародним благодійним фондом відродження Києво-Могилянської академії. У 1998/1999 н. р. ними скористалося 19 слухачів, у 1999/2000 н. р. - 27, у 2000/2001 н. р. - 13, у 2001/2002 н. р. - 11 слухачів.

Слухачі ДДП навчаються в просторих, світлих, обладнаних аудиторіях Бурси, спецкласах англійської мови, готуються до занять у бібліотеці ДДП, користуються послугами Інтернету НаУКМА, займаються фізкультурою у спортивній залі університету.

Слухачі можуть бути частково забезпечені ґрутожитком.

ПІДГОТОВЧІ КУРСИ

Керівник-
Ірина Диннікова

Окрім денних, вечірніх, заочних підготовчих курсів та школи вихідного дня, що працюють протягом всього року, на ДДП існують платні інтенсивні курси з дисциплін, що входять до вступного тесту. Курси діють з 26 червня по 12 липня 2002 року. Додаткову інформацію можна отримати за адресою:

04070, м. Київ, вул. Набережно-Хрещатицька, 27, тел. (044)416-42-61.

Протягом року кожної останньої неділі місяця відбувається акція «Перевір себе» - пробне тестування за оригінальними вступними тестами 2002 року. Докладнішу інформацію можна отримати в «Освітніх студіях КМА» за адресою:

04070, м. Київ, вул. Волоська, 10,
5 корпус, кімн. 15, тел. 238-28-61.

УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКА ШКОЛА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (UKRAINIAN-CANADIAN ENGLISH SCHOOL)

Створена у вересні 1996 р. силами кафедри англійської мови НаУКМА за фінансової підтримки та методичної допомоги факультету Arts and Science Division коледжу Ґранта Мак'юена (GMCC), м. Едмонтон, Канада.

Мета Школи - дати можливість не тільки студентам НаУКМА, але й усім бажаючим вивчати англійську мову на основі комунікативного підходу з урахуванням потреб і запитів слухачів. Школа пропонує:

- багаторівневі курси загальної англійської мови (General English), починаючи з рівня Elementary і далі Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate та Advanced. Мінімальний курс триває 2 місяці. Повний курс передбачає 15 етапів тривалістю 2 місяці кожний із гнучкою системою переходу на наступний рівень;
- курс ділової англійської мови (Business English);
- підготовчий курс для вступників до НаУКМА;
- поглиблений курс англійської мови для старшокласників;
- курс підготовки до складання іспиту TOEFL, Pitman, FCE та інших міжнародних тестів.

Слухачам пропонуються створені викладачами кафедри програми нових курсів: корективний граматичний та корективний фонетичний, англійська мова для журналістів та для науковців, Academic Skills. Заняття проводяться у зручній для слухачів час у вечірні години. В кожній групі навчається 10-12 осіб.

Школа має можливість забезпечити навчання на території замовника.

Викладачі Школи, співробітники кафедри англійської мови НаУКМА - висококваліфіковані працівники, які мають великий досвід викладання в найпрестижніших вищих навчальних закладах Києва і постійно підвищують кваліфікацію, поповнюють свої знання на семінарах при Британській Раді та Домі

Америки в Україні, проходять стажування за кордоном. До роботи у Школі залучаються також іноземні викладачі, зокрема на курсі підготовки до TOEFL..

04070, Україна, м. Київ,
вул. Г. Сковороди, 2,
3-й корпус, кімн. 408, 410.
Кафедра англійської мови,
тел. 463-69-30.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ» ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ

НА БАКАЛАВРСЬКІ ПРОГРАМИ НА ФАКУЛЬТЕТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ:

- Гуманітарних і суспільних наук
(історія, культурологія, українська мова та література, філософія)
- Економічних наук
(економічна теорія, фінанси)
- Інформатики
(інформаційні управляючі системи та технології, інтелектуальні системи прийняття рішень)
- Правничих наук
(правознавство)
- Природничих наук
(біологія, екологія, фізика, хімія)
- Соціальних наук і технологій
(політологія, соціальна робота, соціологія).

Термін навчання: бакалавр -4 роки.

Вступ до НаУКМА у 2002 році проводиться за конкурсом на конкретну спеціальність (з числа оголошених), яку абітурієнт зазначає у заяві. За бажанням абітурієнт може вступати на дві спеціальності. У вступному тестуванні можуть взяти участь особи без обмеження віку, які мають середню освіту, в тому числі студенти вищих навчальних закладів (ВНЗ), а також випускники ВНЗ (навчання за контрактом).

Конкурсний відбір здійснюється в межах кожної спеціальності на підставі результатів тестування.

Заяви приймаються з 1 червня по 12 липня включно.

До заяви вступника, де вказується обрана ним спеціальність, додаються:

документ про освіту або його нотаріально завірена копія (для тих, хто вчиться у ВНЗ, - залікова книжка або її нотаріально завірена копія, або академічна довідка);

медична довідка за формою 286-У (086-У);

**4 фотокартки розміром 3x4 см;
паспорт (подається особисто);**

Під час подачі документів до Приймальної комісії усі абітурієнти пишуть невеликий (одна сторінка) твір на тему, яка визначається комп'ютером, і результати його перевірки не впливають на зарахування абітурієнтів до складу студентів.

Завдання вступного тесту відповідають програмі загальноосвітньої школи та передбачають добре володіння українською та англійською мовами - робочими мовами НаУКМА.

Зарахування до Університету здійснюється відповідно до «Умов вступу до НаУКМА на програми підготовки бакалаврів».

За успіхи в навчанні призначаються стипендії, зокрема персональні та іменні, а також надаються гранти.

Додаткову інформацію про організацію тестування, зарахування та навчання в НаУКМА можна одержати в Приймальній комісії, яка працює щоденно, крім суботи та неділі, з 9.00 до 18.00 за адресою:

04070, м. Київ,
вул. Набережно-Хрещатицька, 27.
Тел. 416-60-22, 416-54-17.

НА МАГІСТЕРСЬКІ ПРОГРАМИ:

- Біологія
- Екологія (*Екологія та охорона навколишнього середовища*)
- Економічна теорія (EERC) ¹
- * Журналістика
- * Інформаційні управляючі системи та технології
- * Історія (*Археологія та давня історія України*)
- Історія
- Культурологія (*Теорія та історія культури*)
- Політологія (*Порівняльна політологія*)
- » Правознавство
- * Соціальна робота
- * Соціологія
- Філологія (*Теорія, історія літератури та компаративістика*)
- Філософія (*Історія філософії*)

Термін навчання - 2 роки, на МП «Правознавство» - 1 рік. Форма навчання денна.

Магістерські програми виконуються за національними та міжнародними стандартами. Викладачами виступають провідні вітчизняні та зарубіжні вчені, заняття проводяться українською та англійською мовами.

Програма підготовки магістрів включає обов'язкові навчальні курси та курси вільного вибору, практичну підготовку, виконання і захист магістерської роботи. В частині вільного вибору магістерський навчальний план пропонує слухачам блок педагогічних дисциплін (що дозволить випускникам працювати викладачами вищої школи), а також дві сертифікати програми: з web-дизайну та теорії і практики перекладу з іноземних мов (базовою мовою є англійська).

За успіхи в навчанні призначаються стипендії, зокрема персональні та іменні, а також надаються гранти. Університет має можливість частково забезпечувати проживання студентів у своєму гуртожитку, а також проживання в орендованих гуртожитках.

На магістерські програми можуть вступати особи, що мають вищу освіту (диплом бакалавра або спеціаліста ВНЗ III-IV рівнів акредитації), володіють українською та англійською мовами.

Абітурієнтами МП «Правознавство» можуть бути особи, які мають диплом спеціаліста з права державного зразка ВНЗ III—IV рівнів акредитації.

Випускники бакалаврату НаУКМА усіх спеціальностей, окрім економічної теорії, що мають середній рейтинг 91 бал та вище і бажають продовжувати навчання на магістерських програмах за тією самою спеціальністю, приймаються до Магістеріуму без вступних випробувань.

Конкурсний відбір здійснюється за кількістю балів, отриманих за наукову студію (рукопис або публікацію), письмовий іспит з української мови, тест з англійської мови, співбесіду та письмовий іспит зі спеціальності. Якщо одна з оцінок - незадовільна, абітурієнт не може бути зарахований до складу студентів. За погодженням з Радою магістеріуму та Приймальною комісією кожна програма має право встановлювати спеціальні фахові вимоги в контексті деталізованих «Умов вступу...» на дану магістерську програму, про які абітурієнти можуть дізнатися в Приймальній комісії.

Випускники магістерських програм, які успішно виконали всі вимоги програми підготовки магістрів, можуть бути рекомендовані до вступу до аспірантури НаУКМА або іншого навчального чи наукового закладу на підставі конкурсного відбору.

Вступники на магістерські програми мають подати до Приймальної комісії:

- заповнену вступну анкету;**
- диплом та додаток до диплома або їх нотаріально завірені копії;**
- 6 фотокарток 3x4 см;**
- медичну довідку за формою ф-086/о;**
- наукову студію (рукопис або публікацію) українською або англійською мовою на довільну тему за обраною спеціальністю обсягом 0,5-1,5 друкованого аркуша (20-60 тис. знаків);**
- паспорт (подається особисто);**
- копію трудової книжки (для МП «Соціальна робота» та МП «Журналістика»);**
- два рекомендаційні листи (для МП «Соціальна робота»);**
- ідентифікаційний код (з податкової інспекції);**
- інші документи, які вважає за потрібне подати абітурієнт (публікації, тези доповідей на конференціях, відзнаки, сертифікат про складання іспиту TOEFL тощо).**

¹ Консорціум економічних досліджень та освіти (EERC)- це громадсько-приватна організація, що об'єднує Фонд Євразія (з фінансової підтримки Агентства міжнародного розвитку США), Світовий банк, Інститут відкритого суспільства, Корпорацію Карнегі, Міністерства закордонних справ Норвегії, Швеції та Фінляндії, Фонд Citigroup, Фонд Форда, Фонд Старра.

Документи приймаються з 1 червня по 5 липня включно. Вступні випробування проводимуться з 8 по 19 липня. Вартість вступного випробування у 2002 р. 100 гривень.

Докладнішу інформацію про умови вступу на магістерські програми НаУКМА можна дістати в Приймальній комісії за адресою:

04070, м. Київ, вул. Сковороди, 14, корпус 8, кімн. 14, тел. 417-51-55
www.ukma.kiev.ua.

Докладнішу інформацію про умови вступу та навчання на магістерській програмі з Бізнес-адміністрування НаУКМА дивись в розділі «Києво-Могилянська Бізнес-Школа» або на сайті www.kmbs.kiev.ua

Довідкове видання

Календар-довідник

2002-2003
навчальний рік

Відповідальні за випуск
Н. Р. Шумкова, Ю. В. Плахута

Редактор *Т. В. Шаповаленко*
Оформлення *Н. В. Михайличенко*
Верстка *Г. Г. Пузиренка*
Коректор *І. Г. Ярошенко*

Підписано до друку 12.07.2002. Формат 70x108/16.
Гарнітура «Прагматика». Папір офсетний. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 22,05. Обл.-вид. арк. 31,5.
Наклад 2000 прим. Зам. 2-162.

Видавничий дім «КМ Академія».
Свідоцтво про реєстрацію № 770 від 15.01.2002 р.
Друкарня НаУКМА.

Адреса видавництва та друкарні:
04070, м. Київ, вул. Сковороди, 2.
Тел./факс: (044) 416-60-92, 238-28-26.

**ЧЛЕНИ ДОВІРЧОЇ РАДИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
"КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ"**

- Микола Кравець — ВАТ "Київгума"
Григорій Романюк — Подільська райдержадміністрація м. Києва
ДАК "Магістральні нафтопроводи "Дружба"
Мирослава Іванців (США)
Олександр Омельченко — Київська міськдержадміністрація
Наталія Коваль (США)
Юрій Кузів (США)
Юрій Чопівський — Фундація родини Фещенко-Чопівських (США)
Олександр Горобець — Welcome to Ukraine
Люся і Степан Дудяки (США)
Надія Амінофф (США)
Євгенія Таборовська (США)
Ярослав Микитин — ВАТ "Каховський завод
електрозварювального устаткування"
Алла Савченко — ТОВ "BDO Баланс-Аудит"
Фонд Лідії та Богдана Сосницьких (США)
Микола Георгієвський — ЗАТ "Енран"
Володимир Хорішко — Корпорація "Агро-Союз"

МІЖНАРОДНА КОНСУЛЬТАЦІЙНА РАДА

- Збігнев Бжезінський (США)
Богдан Гаврилишин (Швейцарія)
Уїл Гудгієр (Австрія)
Лоуренс Майсек (Канада)
Роландас Павільоніс (Литва)
Роланд Піч (Німеччина)
Юрій Шевельов (США)
Іван Фізер (США)
Ярослав Розумний (Канада)
Поль Рікер (Франція)
Жорж Ніва (Швейцарія)

СХЕМА УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО МІСТЕЧКА

Старий академічний (Мазепин) корпус

(арх. Й. Шедель, XVII ст.) з Благовіщенською церквою (XVIII ст.)

- . Дослідницька бібліотека
- . Конгрегаційна зала
- . Читальна зала періодики
- . Центр сучасного мистецтва при НаУКМА

1 КОРПУС

Новий академічний корпус

(арх. А. Меленський, XIX ст.)

- . Адміністративні служби
- . Наукова бібліотека
- . Факультет гуманітарних і суспільних наук
- . Факультет інформатики

2 КОРПУС

- . Готель НаУКМА
- . Видавничий дім "КМ Академія"
- . Лабораторії факультету природничих наук
- . Українсько-канадська школа англійської мови

3 КОРПУС

- . Господарські служби
- . Загальноуніверситетська кафедра англійської мови
- . Спортивна зала
- . Факультет природничих наук

ІСТОРИКО-МУЗЕЙНИЙ ЦЕНТР НАУКМА - У СТАДІЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ

- . Будинок Галшки Гулевичівни (XVII ст.)
- . Сонячний годинник (XVIII ст.)
- . Трапезна церква Святого Духа (XVII ст.)

4 КОРПУС

- . Американська бібліотека ім. В. Китастого
- . Деканат з роботи зі студентами
- . Києво-Могилянська Бізнес-школа
- . Служба президента НаУКМА
- . Студентська колегія
- . Факультет правничих наук
- . Факультет соціальних наук і соціальних технологій
- . Центр працевлаштування студентів

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР (ІЛЛІНСЬКА, 9)

- . Галерея мистецтв НаУКМА
- . Студентська їдальня

5 КОРПУС

- . Відділ зв'язків із громадськістю
- . Відділ міжнародного співробітництва
- . Наукова частина
- . Освітні студії КМА

6 КОРПУС

- . Магістерська програма з економіки (EERS)
- . Факультет економічних наук
- . Японський центр в Україні

7 КОРПУС

- . Британська рада
- . Гете-Інститут

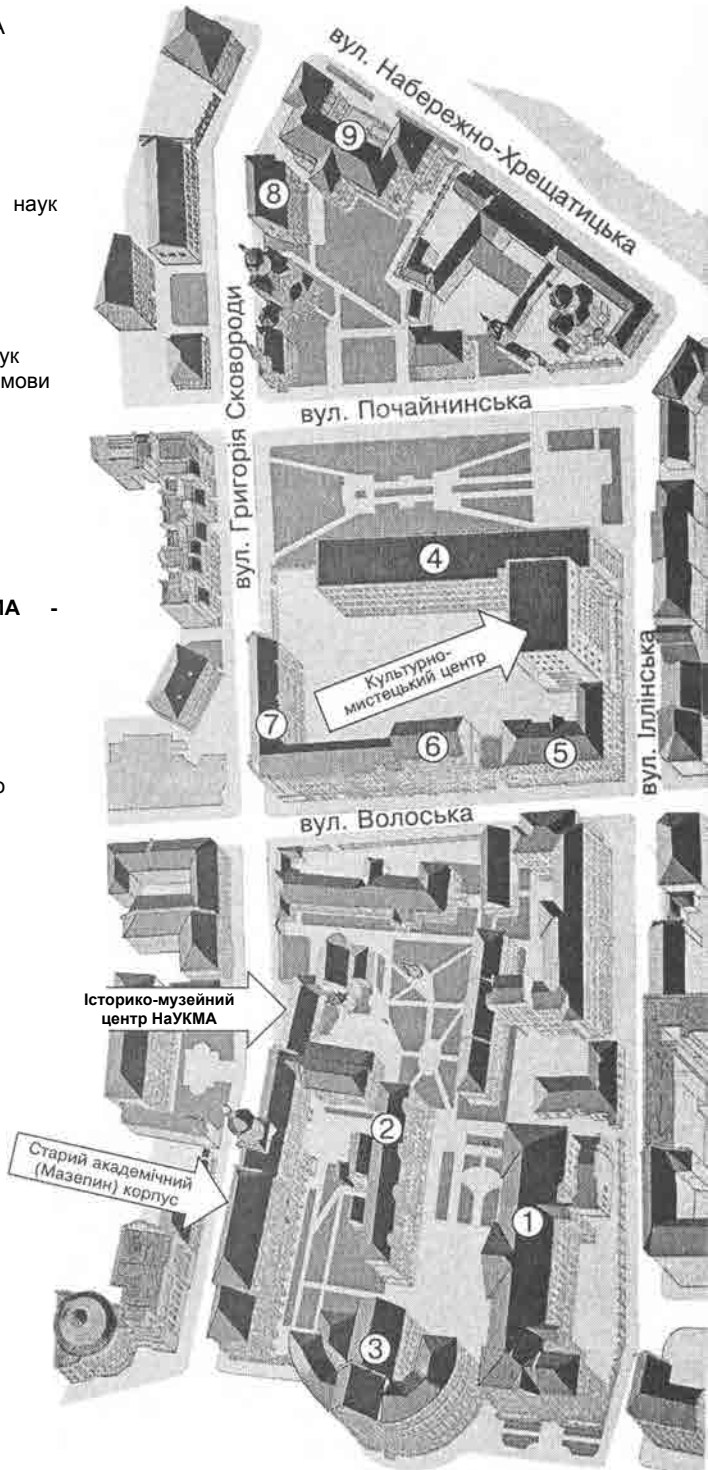
8 КОРПУС

- . Магістеріум

9 КОРПУС

Колишня бурса (арх. І. Григорович-Барський, XVIII ст.)

- . Департамент доуніверситетської підготовки
- . Правнича клініка
- . Приймальна комісія

ПОЧЕСНІ ПРОФЕСОРИ НАУКМА

Юрій Шевельов (США)
Лоуренс Майсек (Канада)
Поль Рікер (Франція)
Роман Шпорлюк (США)
Роланд Піч (Німеччина)
Іван Фізер (США)
Ярослав Розумний (Канада)
Богдан Кравченко (Канада)
Сергій Аверінцев (Росія)
Ліна Костенко (Україна)
Микола Жулинський (Україна)
Адріан Сливоцький (США)
Дмитро Павличко (Україна)

ПОЧЕСНІ ДОКТОРИ НАУКМА

Микола Кравець (Україна)
Віктор Пинзеник (Україна)
Віктор Ющенко (Україна)
Шуламїт Рамон (Великобританія)
Фернанда Родрігес (Португалія)
Роберт Кемпбел (США)
Федеріко Майор Сарагоса (Іспанія)
Леонід Кравчук (Україна)
Мартті Ахтісаарі (Фінляндія)
Єжи Клочовські (Польща)
Віктор Китастиї (США)
Збігнєв Бжезінський (США)
Володимир Сташис (Україна)
Петро Балей (США)
Карл Кох (Німеччина)
Іван Дзюба (Україна)
Олександр Омельченко (Україна)
Жорж Ніва (Швейцарія)